

Proposta curricular de l'àrea de matemàtiques per a Educació Primària

1. Presentació de l'àrea de matemàtiques

Els diferents aspectes descrits en aquesta introducció pretenen emmarcar i aclarir alguns punts que es desenvoluparan més endavant. A més de l'estructura d'aquest document i d'algunes qüestions tècniques, resulta necessari conèixer la contribució d'aquesta àrea als objectius de l'etapa i al perfil d'eixida.

En la societat actual, l'alfabetització matemàtica resulta una necessitat bàsica per a l'acompliment d'una ciutadania reflexiva, crítica, participativa i responsable. Les formes pròpies de raonament matemàtic permeten realitzar una anàlisi i una interpretació precises i rigoroses de les situacions, processos i resultats; són, per tant, un instrument essencial per a moure's satisfactòriament en contextos personals, acadèmics, socials, científics i laborals. Encara més, com a part del currículum de l'educació obligatòria, l'alfabetització matemàtica també és un dret que ha de satisfer-se.

L'aportació de l'àrea de matemàtiques al perfil d'eixida ha de fer-se des d'una aproximació funcional, és a dir, com una forma de comprensió del món, i això requereix ensenyar i aprendre matemàtiques com una "manera de fer", potenciar el treball matemàtic a partir de contextos reals, utilitzant materials i eines que doten de sentit l'activitat matemàtica i faciliten el trànsit d'allò concret a allò abstracte. Aquesta àrea contribueix a l'educació obligatòria mitjançant l'adquisició i el desenvolupament de competències específiques que fan referència al conjunt de coneixements, habilitats i actituds necessàries per a comprendre i usar les formes de raonament, desenvolupament, representació i expressions pròpies de matemàtiques en una varietat de situacions en les quals exerceixen o poden exercir un paper.

Les competències específiques de l'àrea de matemàtiques contribueixen, en conseqüència, a l'adquisició de les competències clau establides en el perfil d'eixida de l'alumnat. El pensament i llenguatge matemàtics estan implicats en qualsevol activitat que requereix estructurar, sistematitzar i trobar relacions entre diferents atributs de la realitat. D'altra banda, el llenguatge matemàtic, fonamentalment simbòlic, és la forma de comunicació i expressió d'aquesta matèria i, en aqueix sentit, no pot deslligar-se de la competència de comunicació lingüística i plurilingüe. La utilització de mètodes, estratègies o eines matemàtiques té sovint reflex en altres àrees, especialment en les científicotecnològiques, però també en la resta d'àrees: així, la resolució de problemes i situacions reals afavoreix el desenvolupament de la competència en consciència i expressió culturals, la competència emprenedora o també la competència digital.

Des del punt de vista dels processos metacognitius i socioemocionals, les matemàtiques contribueixen de manera determinant a l'adquisició de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre, tan important per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida, i permet així desarrelar prejudicis i falses idees preconcebudes relacionades amb el talent innat, la dificultat intrínseca de la matèria o fins i tot el gènere. En suma, l'alfabetització matemàtica permet desenvolupar les habilitats necessàries per a continuar aprenent al llarg de la vida i abordar els reptes del segle XXI des d'una perspectiva col·lectiva i global, inclusiva i tolerant, facilitant que el coneixement pugui aplicar-se a situacions noves i canviants. D'igual manera, des de l'educació matemàtica es treballarà la igualtat de gènere, l'educació per a la pau, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible, i l'educació per a la salut. Així mateix, es prestarà especial atenció a l'educació emocional i en valors. Hi ha vies variades per a integrar l'activitat matemàtica en temes transversals com per exemple la realització de projectes significatius per a l'alumnat i la resolució col·laborativa de problemes, reforçant així l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

El desenvolupament de les competències específiques matemàtiques que condueixen a l'alfabetització matemàtica, com a part del perfil d'eixida de l'alumnat, es fonamenta en processos de matematització de contextos reals i situacions d'aprenentatge. L'actuació de l'alumnat requereix mobilitzar un conjunt de destreses, procediments i conceptes matemàtics que li permeten abordar amb èxit les situacions d'aprenentatge plantejades. Més enllà del mer domini procedimental, la resolució de problemes formarà el nucli dels aprenentatges d'aquesta matèria. Amb aquesta aportació de funcionalitat als sabers bàsics es possibilita el desbloqueig dels tradicionals prejudicis enfront de les matemàtiques com un cos de sabers abstracte, desconectat de la realitat i compost per regles, algorismes i exercicis. En suma, les competències específiques són l'element vertebrador entorn del qual s'articulen els sabers bàsics de l'àrea i els criteris d'avaluació.

En les seccions següents s'exposen i desenvolupen els elements fonamentals del currículum de l'àrea de matemàtiques.

En la segona secció es descriuen les competències específiques de l'àrea de matemàtiques, a saber: competència en resolució de problemes, competència en raonament i connexions, competència en modelització, competència en pensament computacional, competència en representacions, competència en comunicació, competència en rellevància social i cultural, i competència en gestió de les emocions i actituds. Per a cadascuna d'aquestes, es proporciona una descripció que inclou les fites més importants del seu desenvolupament en els tres cicles de l'etapa.

La tercera secció descriu les principals connexions de les competències específiques de matemàtiques entre si, amb les competències específiques d'altres àrees de l'Educació Primària i amb les competències clau.

En la quarta secció s'identifiquen els sabers bàsics de l'àrea de matemàtiques, estructurats en blocs associats als diferents sentits matemàtics. Per a la seua millor identificació, en aquest document els sabers bàsics s'han distribuït entre els següents sentits matemàtics: sentit numèric i de les operacions, sentit espacial i geomètric, sentit de la mesura i l'estimació, sentit estocàstic i pensament computacional.

En la cinquena secció es presenten alguns principis presents en les situacions i activitats que faciliten i promouen l'aprenentatge de les matemàtiques i s'ofereixen criteris i pautes per al seu disseny.

Finalment, la sisena secció estableix els criteris d'avaluació per a cadascuna de les competències específiques al final del segon (quart curs) i del tercer cicles de l'Educació Primària.

2. Competències específiques de l'àrea de matemàtiques

2.1. CE 1. Resoldre problemes relacionats amb situacions reals de l'entorn personal, social i educatiu utilitzant estratègies informals, representacions i conceptes concrets.

2.1.1. Descripció de la competència

La resolució de problemes és la principal activitat matemàtica, perquè proporciona una oportunitat genuïna de desenvolupar raonaments matemàtics i connexions, usar diferents representacions, connectar diferents conceptes, modelitzar i aplicar matemàtiques a situacions reals, i comunicar idees amb el suport de les matemàtiques. A més, requereix desenvolupar competències relacionades amb la gestió de les emocions, el treball col·laboratiu i les estratègies d'autoregulació. És a dir, l'aprenentatge a través de la resolució de problemes desencadena el desenvolupament de totes les competències específiques de l'àrea de matemàtiques.

Però, a més, resoldre un problema és una competència en si mateixa en la mesura en què es compon de processos com ara la comprensió i traducció de la situació problemàtica de l'enunciat, la matematització d'aquesta situació, la planificació d'una estratègia de resolució, l'aplicació de conceptes i procediments per a obtenir una solució, la comprovació del resultat, i el plantejament de noves preguntes i problemes que porten a desenvolupar més saber matemàtic. Resoldre problemes, validar les solucions i proposar nous problemes

són els processos principals que componen aquesta competència.

L'alumnat del primer cicle d'Educació Primària abordarà tasques, necessitats i reptes en un context personal, és a dir, en un entorn pròxim i relacionat amb la seua experiència quotidiana, per a les quals construirà de manera gradual algorismes elementals que permeten transformar en relacions matemàtiques concretes -de tipus aritmètic, geomètric, de mesures, patrons, etc.- les relacions del context real, secundant-se en eines tecnològiques bàsiques que ajuden tant al seu desenvolupament com a la seua resolució.

A mesura que avança l'etapa, les actuacions de l'alumnat abastaran contextos més amplis, propis de l'àmbit social o educatiu. En les situacions d'aprenentatge seran capaços de mobilitzar competències, sabers, recursos, entre aquests les eines TIC, i actituds per a abordar les problemàtiques més generals i rellevants per al ciutadà, encaminades a introduir els grans reptes del segle XXI.

L'alumnat resoldrà situacions d'aprenentatge que demanen de manera directa mobilitzar competències matemàtiques, però també serà capaç, de manera progressiva, d'enfrontar-se a situacions en les quals es demana una actuació de manera indirecta i d'usar les seues habilitats de comprensió lectora.

A l'inici, l'alumnat s'enfrontarà a situacions en les quals coneix tota la informació necessària per a la seua resolució, però a mesura que avança en l'etapa s'enfrontarà a algunes situacions reals senzilles en les quals haurà de completar informació absent o discriminar informació rellevant de la supèrflua.

En finalitzar l'etapa, l'alumnat serà capaç de resoldre problemes de diverses tipologies: problemes d'enunciat verbal amb o sense il·lustracions de suport; problemes amb alguna font d'informació diferent a l'enunciat; problemes amb incorporació a l'enunciat de taules, gràfics o recursos audiovisuals o TIC. A més, no sols serà capaç de resoldre situacions problemàtiques de reproducció, tancades i rutinàries, sinó que tindrà recursos i actituds per a abordar problemes de connexió i reflexió, més complexos, en els quals haja de formular hipòtesis, explorar possibilitats o investigar.

Per a resoldre aquest tipus de situacions problemàtiques, l'alumnat, al final de l'etapa, podrà mobilitzar continguts essencials de tipus aritmètic, de mesura, geomètrics, estadístics o de probabilitat.

L'alumnat s'enfrontarà a les situacions problemàtiques no sols de manera individual, sinó col·laborant en parelles o en grups cooperatius.

En finalitzar el tercer cicle, els estudiants hauran desenvolupat de manera comprensiva estratègies informals, i

també algunes de formals, per a abordar la resolució de problemes matemàtics, usant llenguatge simboliconumèric, encara que recolzat en gràfics, dibuixos, esquemes o taules. Hauran de ser capaços d'abordar tasques senzilles que exigisquen formular conjetures o buscar dades sobre la situació problemàtica perquè falta informació. També treballaran en el plantejament de nous problemes d'un mateix tipus i exploraran com usar la solució d'una situació en altres contextos.

2.2. CE 2. Observar, formular, explorar i comprovar conjetures senzilles sobre propietats i relacions matemàtiques concretes, reconeixent i connectant procediments, patrons, regularitats i estructures.

2.2.1. Descripció de la competència

La competència de raonar i connectar dins de les matemàtiques suposa el domini dels processos mentals que permeten establir el camí d'allò concret a allò abstracte propi del pensament matemàtic, és a dir, que permeten construir contingut matemàtic. Són processos com ara l'exploració de conjetures sobre propietats; la comparació de característiques diferents i similars; la identificació de regularitats, patrons (identificant sèries de variables constants dins d'un conjunt de dades o formes) i relacions; la comprovació i refutació de conjetures, i l'establiment de definicions i de connexions entre els conceptes definits. També, el reconeixement d'estructures matemàtiques (conjunt d'objectes amb característiques i relacions associades; per exemple, els punts del pla i la distància, o els nombres naturals i les operacions) i les connexions entre aquestes (entre l'estructura aritmètica i les propietats de la mesura de magnituds, per exemple).

L'alumnat construirà el coneixement matemàtic a partir de contextos reals i situacions concretes connectades, en el primer cicle, amb l'àmbit personal, i posteriorment relacionades amb l'àmbit social i els reptes del segle XXI. L'alumnat formularà hipòtesis i conjetures a partir de situacions problemàtiques, desenvolupant així conceptes i procediments matemàtics intuïtius, amb un sentit concret i funcional.

L'alumnat començarà enfrontant-se a tasques de reproducció per a desenvolupar el raonament matemàtic de manera progressiva, i abordarà posteriorment situacions d'aprenentatge en les quals ha de connectar continguts intra i extramatemàtics, o reflexionar i argumentar matemàticament. Per tant, en el primer cicle els estudiants i estudiantes construiran els continguts de manera intuïtiva i lligada a contextos i experiències pròxims. Durant el segon i tercer cicle aniran enriquint els seus continguts matemàtics amb connexions i propietats.

En particular, durant el primer cicle l'alumnat establirà conjetures i es farà preguntes sobre fenòmens i situacions del seu entorn pròxim, la resposta de les quals requerisca raonar matemàticament, encara que inicialment siga de manera més intuïtiva. Els processos mentals faciliten la comprensió i definició intuïtiva,

l·ligada a la visualització i la manipulació de conceptes i procediments relacionats amb tots els grups de continguts bàsics: el sentit numèric i de les seues operacions, el sentit espacial i geomètric, l'exploració en la idea d'atzar i l'organització de dades, el sentit de la mesura i de l'estimació.

En el segon cicle, l'alumnat ampliarà i aprofundirà els sentits dels conceptes i procediments matemàtics ja formats, i els començarà a enriquir amb connexions, al mateix temps que continuarà desenvolupant nou contingut matemàtic intuïtiu a partir de situacions d'aprenentatge més complexes. L'alumnat utilitzarà els procediments de manera flexible, coneixent i comparant diferents maneres de transformar i manipular continguts matemàtics.

En finalitzar l'etapa, l'alumnat haurà ampliat la seua comprensió del contingut matemàtic i serà capaç de formalitzar conceptes i procediments, així com de construir de manera comprensiva un sistema connectat de conceptes i procediments deslligats d'una situació concreta que poden aplicar-se en diferents situacions. L'alumnat podrà analitzar conceptes matemàtics més enllà de la seua visualització i manipulació, i convertir algunes característiques concretes en propietats generals. A més, hi haurà adquirit fluïdesa procedimental, és a dir, serà capaç de fer un ús flexible dels procediments matemàtics, alhora que intentarà ser precís i buscar les maneres més eficients d'execució.

2.3. CE 3. Construir models matemàtics concrets i utilitzar conceptes i procediments matemàtics senzills per a abordar i interpretar situacions, fenòmens i problemes rellevants en l'àmbit personal, educatiu o social.

2.3.1. Descripció de la competència

La competència a identificar contingut matemàtic en situacions reals i desenvolupar-lo a través de models matemàtics per a interpretar aquestes situacions o fenòmens reals derivats implica la capacitat de construir matemàtiques a partir de la realitat. Modelitzar és recórrer un camí d'anada i tornada entre el món real i el món de les matemàtiques, simplificant i estructurant una situació real, identificant les variables i característiques que intervenen en aquesta situació, quantificant els seus elements essencials i treballant matemàticament per a obtenir un resultat, conclusió o predicció. Aquesta competència també comporta la capacitat d'aplicar conceptes i procediments matemàtics en situacions concretes de la realitat per a sostindre arguments fonamentats, fent prediccions i desenvolupant el pensament crític. Els processos que componen aquesta competència permeten establir connexions entre les matemàtiques i altres disciplines, usant processos inherents a la investigació científica: identificar, verificar, inferir, mesurar, explicar, classificar o predir. L'ús d'eines digitals o tecnològiques pot ser d'ajuda en el procés de modelització matemàtica, com per exemple en l'exploració de patrons o en la simulació de fenòmens senzills (per exemple: el llançament de dos daus, el moviment uniforme, etc.).

L'alumnat s'iniciarà en la modelització i aplicació de les matemàtiques en contextos reals pròxims a la seua experiència, en l'àmbit personal, social i educatiu. En el primer cicle, l'alumnat començarà a donar raons lògiques i matemàtiques, de manera informal, sobre situacions reals pròximes a la seua experiència, mitjançant exemples que permeten fonamentar i defensar les seues conclusions, començant a comprendre que cal anar més enllà de l'argument immediat i intuïtiu sobre aquesta situació. Per exemple, modelitzant mitjançant material o dibuix situacions de naturalesa aritmètica (repartiments, agrupaments, combinacions, etc.).

Al llarg de l'etapa, l'alumnat identificarà relacions i patrons en situacions reals senzilles que li permetran aplicar procediments i conceptes matemàtics, amb ajuda d'eines TIC, per a extraure conclusions útils dels seus arguments o contrastar una informació per a decidir sobre la seua veracitat.

Al final de l'etapa, l'alumnat serà capaç de desenvolupar procediments i conceptes matemàtics a partir de situacions reals, tant informals com formals, que conduïsquen a un model matemàtic que li permeta interpretar i obtindre conclusions senzilles sobre les situacions de partida. Modelitzar matemàticament una situació real implica, a més, que els estudiants i estudiantes discriminen informació de la situació, formulen la hipòtesi i l'estructuren.

A més, en finalitzar el tercer cicle, l'alumnat haurà establert les bases de l'aportació del raonament matemàtic al pensament crític: serà capaç de fonamentar les seues argumentacions sobre situacions reals pròximes i algunes situacions d'interés general per a la ciutadania, aplicant eines i llenguatge matemàtic com ara mesurar i estimar contrastant amb la informació que la situació proporciona, extraure dades, organitzar-les i representar-les per a obtindre conclusions estadístiques sobre la situació, estructurar una solució senzilla mitjançant algorismes computacionals, o reflexionar sobre el grau d'incertesa d'un fenomen. A més, serà capaç de detectar errors de tipus lògic o matemàtic en argumentacions sobre situacions reals concretes i algunes de generals.

2.4. CE 4. Construir i aplicar algorismes senzills per a afrontar situacions i resoldre problemes rellevants de l'àmbit personal, educatiu o social, organitzant dades, descomponent un problema en parts, reconeixent patrons i utilitzant eines TIC.

2.4.1. Descripció de la competència

Aquesta competència implica que l'alumnat resolga problemes i situacions de l'àmbit personal, educatiu o social implementant un algorisme o seqüència finita d'instruccions i regles precises. Aquesta solució pot ser executada per un humà, un robot educatiu o un sistema informàtic en un nivell de programació visual. S'usaran codis com ara seqüències de fletxes, llenguatges visuals o la iniciació a la programació per blocs. El disseny i la

implementació d'un algorisme implica habilitats com la descomposició d'un problema en tasques més simples; la identificació dels aspectes rellevants d'una situació per a simplificar-la i estructurar-la, eliminant qualsevol ambigüitat o imprecisió; l'ordenació, classificació i organització d'un conjunt de dades, o la identificació de patrons en el desenvolupament d'una solució.

L'alumnat abordarà situacions d'aprenentatge de l'àmbit personal, educatiu i social en els quals la resolució de problemes a través del pensament computacional i l'ús de recursos tecnològics tenen un paper rellevant. Durant la resolució de situacions problemàtiques mitjançant habilitats de pensament computacional, l'alumnat haurà de cooperar i col·laborar en grups, prenent diferents rols (programador, revisor, executor, etc.).

En el primer cicle, l'alumnat començarà a desenvolupar les bases del pensament computacional a través d'activitats desendollades (*unplugged*). Seran capaços de col·laborar en grups per a reproduir o dissenyar algorismes senzills que seran executats per ells mateixos, a través del seu cos o de materials manipulatius, mitjançant codis de programació visuals o amb fletxes. L'alumnat també serà capaç de resoldre situacions en les quals la solució ha de ser implementada per a un robot; per exemple, programar les instruccions perquè un robot seguisca una trajectòria que permeta resoldre el repte o problema.

En el segon cicle, l'alumnat començarà a utilitzar la programació per blocs mitjançant alguna eina tecnològica o informàtica, reconeixent patrons i enfrontant-se a problemes que requereixen ser dividits en parts.

En finalitzar l'etapa, els estudiants i estudiantes seran capaços de realitzar dissenys d'algorismes senzills de programació per blocs, implementar-los amb eines tecnològiques i, en alguns casos, fer una anàlisi informal de les seues limitacions.

2.5. CE 5. Utilitzar amb correcció el simbolisme matemàtic, fent transformacions i algunes conversions entre representacions iconicomaniplulatives, numèriques, geomètriques i gràfiques, per a descriure i analitzar situacions rellevants de l'àmbit personal, educatiu o social.

2.5.1. Descripció de la competència

La competència a manejar el simbolisme matemàtic i les seues representacions implica que l'alumnat coneix les regles sintàctiques del llenguatge matemàtic i les condicions en les quals es produeixen símbols que tenen significat matemàtic. En efecte, els objectes matemàtics són entitats abstractes que organitzen i estructuren fenòmens, per la qual cosa per a construir un concepte mental permanent d'aquest objecte l'alumnat l'ha de vehicular mitjançant algun registre de representació, és a dir, mitjançant algun tipus de simbolització. El llenguatge matemàtic és complex i està compost per capes connectades de diferents registres, des del

llenguatge natural al simbólicoalgebraic, passant per l'iconicomaniplatiu, el numèric, el tabular, el funcional, el geomètric i el gràfic. Una construcció conceptual rica requereix competència en l'ús de diferents registres de representació, el seu tractament (manipulació) i la conversió entre registres (ser capaç de traduir d'un sistema de símbols a un altre, per exemple, del registre algebraic al geomètric). En l'Educació Primària, pel tipus de situacions d'aprenentatge a què s'enfronta i la seua maduresa cognitiva, l'alumnat ha d'utilitzar representacions iconicomaniplatives, numèriques, geomètriques i gràfiques.

En aquesta etapa, l'alumnat haurà de desenvolupar les capacitats per a produir llenguatge matemàtic mitjançant diferents representacions en contextos reals pròxims a la seua experiència, de l'àmbit personal i social.

En el primer cicle, l'alumnat serà capaç d'usar de manera informal els registres propis del llenguatge natural, iconicomaniplatiu, numèric i geomètric per a expressar matemàticament una situació concreta del seu entorn. L'alumnat realitzarà algunes conversions entre aquests registres, almenys en una direcció; per exemple, traduint transformacions manipulatives de materials al registre numèric mitjançant operacions aritmètiques.

En el segon cicle, l'alumnat començarà a produir simbolisme matemàtic respectant algunes regles bàsiques de correcció, i farà algunes conversions bidireccionals entre registres de representació (per exemple, sent capaç d'expressar en llenguatge natural el significat d'una operació aritmètica, i viceversa).

En finalitzar l'etapa, l'alumnat serà capaç d'abordar situacions d'aprenentatge en les quals ha d'interpretar informació procedent de diferents fonts i combinant diversos registres de representació: enunciats verbals, imatges, taules i/o gràfics. A més, podrà exercir-se en situacions diverses que requereixen produir per escrit, amb correcció, simbolisme matemàtic en els registres de representació iconicomaniplatius, numèrics, geomètrics i gràfics. Haurà adquirit, per tant, la capacitat de representar els conceptes matemàtics relacionats amb els grups de sabers bàsics i de fer conversions entre aquests registres per a connectar diferents representacions d'un mateix contingut. Per exemple, l'alumnat serà capaç d'expressar el concepte de producte de dues quantitats oralment, o representant-lo numèricament, o mitjançant la manipulació d'objectes, o representant-lo geomètricament, i podrà explicar com es tradueix el significat d'una representació a una altra.

2.6. CE 6. Comprendre i produir missatges orals i escrits concrets de manera informal, utilitzant un llenguatge matemàtic senzill per a comunicar i argumentar sobre característiques, conceptes, procediments i resultats relacionats amb situacions de l'àmbit personal, educatiu o social.

2.6.1. Descripció de la competència

L'ús del llenguatge matemàtic no es limita a conèixer les regles de producció de símbols i els seus sistemes de

representació, sinó que l'alumnat ha de ser també competent en la seua dimensió semàntica i pragmàtica: ser capaç de comprendre missatges i textos que utilitzen el llenguatge matemàtic per a parlar sobre diferents situacions o sobre les mateixes matemàtiques, i també de comunicar de manera clara i apropiada amb llenguatge matemàtic i sobre el llenguatge matemàtic. Es tracta que el llenguatge matemàtic siga un mitjà de comunicació, intercanvi d'idees i transmissió d'informació sobre el món, un llenguatge que no se cenyisca exclusivament a les matemàtiques, sinó que servisca de base a altres formes de transmissió de coneixements, com el computacional.

En aquesta etapa, els i les alumnes desenvoluparan la capacitat de comunicar mitjançant les matemàtiques i sobre les matemàtiques en situacions d'aprenentatge, primer vinculades al seu àmbit personal, i després progressivament a l'àmbit social i educatiu. En aquestes situacions no sols comunicaran els seus arguments, també hauran d'escoltar i comprendre els dels seus companys, sent capaços d'establir un debat o discussió. Per exemple, seran capaços d'argumentar i debatre sobre les característiques d'una mostra (la seua classe, el seu entorn, etc.) o sobre un tema, utilitzant dades numèriques i raonaments de tipus estadístic per a fonamentar les seues idees.

Al final del primer cicle, l'alumnat haurà adquirit el vocabulari bàsic dels continguts matemàtics que requereixen les situacions familiars en les quals participa, sent capaç de comprendre i produir missatges matemàtics senzills i informals que expressen les seues idees, sobretot de manera oral, encara que també per escrit.

Al final del segon cicle, l'alumnat haurà ampliat aquest vocabulari matemàtic i començarà a afrontar situacions d'aprenentatge que exigisquen debatre amb els companys i les companyes, discutint, per exemple, quantes persones podrien cabre a la seua aula, basant-se en estimacions senzilles.

En finalitzar l'etapa, l'alumnat serà capaç de comunicar amb les matemàtiques idees i arguments útils per a afrontar els reptes del segle XXI, usant un vocabulari prou ric com per a comunicar amb claredat i eficàcia les seues idees. Els i les alumnes seran capaços de comunicar missatges que integren els resultats matemàtics en un discurs oral o escrit més complex. Podran afrontar situacions grupals que exigisquen comunicar-se, comparar i debatre idees, arguments, aspectes o necessitats d'un context rellevant usant el llenguatge matemàtic. També seran capaços de comprendre i interpretar informació (procedent d'una o diverses fonts, usant una o diverses representacions) presentada de manera directa o indirecta, discriminant la informació rellevant o havent de completar-la.

2.7. CE7. Identificar fenòmens i problemes importants des del punt de vista cultural i social en els quals el coneixement matemàtic té un paper decisiu.

2.7.1. Descripció de la competència

La competència en la rellevància social i cultural de les matemàtiques respon a la necessitat que l'alumnat perceba el sentit i la funció de les matemàtiques en la societat. Es tracta de valorar el paper de les matemàtiques en fenòmens i problemes importants de l'àmbit cultural i social que tinguen relació amb l'experiència de l'alumnat d'aquesta etapa, i també establir les bases perquè entenguen les matemàtiques com a part de la cultura humana, relacionada amb altres disciplines com ara les ciències, l'art o l'economia. Destaca, per la seua rellevància amb l'escenari del segle XXI, la seua relació amb la digitalització i les noves tecnologies, especialment els algorismes i el tractament de dades. Aquesta competència també es vincula a la motivació de l'aprenentatge, que més enllà del seu component intrínsec (la consecució del mateix aprenentatge de les matemàtiques), requereix el desenvolupament de la motivació extrínseca que pot afavorir la confirmació que la matemàtica és una eina que permet transformar la realitat. És una competència amb un fort component actitudinal atés que posa en joc creences, apreciació, motivació i interès.

Al llarg de l'etapa, l'alumnat adquirirà experiències que li permetran identificar el paper rellevant que les matemàtiques tenen en diferents situacions i fenòmens vinculats al seu entorn i experiència familiar. Els estudiants i estudiantes experimentaran i reflexionaran sobre la importància i necessitat de les matemàtiques no sols en el seu àmbit personal, enfrontant-se a reptes matemàtics, fomentant la confiança en les seues pròpies habilitats i també en la societat, anant sempre més enllà dels prejudicis i estereotips associats a les STEM.

En el primer cicle, l'alumnat començarà a reflexionar sobre la utilitat de les matemàtiques en la seua experiència, especialment després de resoldre problemes de la vida quotidiana utilitzant coneixements matemàtics.

En el segon cicle, l'alumnat reflexionarà també sobre la utilitat de les matemàtiques en jocs i activitats socials, i començarà a abordar situacions i contextos en els quals experimentar la funció estètica de les matemàtiques.

En finalitzar l'etapa, l'alumnat haurà comprés la importància i utilitat de les matemàtiques en situacions molt diferents, el seu caràcter flexible i multidisciplinari, i ho valorarà positivament, reconeixent la importància de l'alfabetització matemàtica per a moure's bé no només en la vida quotidiana, sinó també en la societat en general. Així mateix, l'alumnat tindrà coneixement i serà capaç de reflexionar sobre exemples variats del paper que han tingut les matemàtiques en determinats avanços culturals i socials.

2.8. CE8. Gestionar les emocions i actituds implicades en els processos matemàtics, acceptant la incertesa, les dificultats i els errors que aquests processos comporten, i controlant l'atenció per a aconseguir un aprenentatge significatiu i adaptable a diferents situacions.

2.8.1. Descripció de la competència

En els processos d'aprenentatge de les matemàtiques intervenen multitud de factors; hi ha components cognitius però també afectius, i són inseparables: no es pot raonar matemàticament sense experimentar emocions. La confiança forma part d'un bon rendiment en matemàtiques, però també sorgeixen sovint un altre tipus de sentiments lligats a dificultats que experimenta l'alumnat: ansietat, temor, frustració, inseguretat o desinterès. És important, en aquest sentit, assegurar uns processos d'ensenyament i aprenentatge de les matemàtiques que promoguen un autoconcepte i autoestima positius, evitant estereotips de gènere o un altre tipus de falses creences que porten al rebuig de la matèria.

Els tres descriptors essencials del domini afectiu són les emocions, les actituds i les creences. És important que l'alumnat desenvolupe estratègies de regulació del seu propi aprenentatge, la qual cosa implica el control de l'atenció, però també regular el domini afectiu. La conseqüència de l'autoregulació és un reforç de l'interès de l'alumnat i de les creences cap a les matemàtiques i cap a com percep les seues capacitats en relació amb les matemàtiques. Aquesta competència es compon, per tant, d'habilitats relacionades amb el domini emocional i metacognitiu. La competència mobilitza actituds, creences, emocions i l'atenció al propi aprenentatge, i aconsegueix que els estudiants adquirisquen un autoconcepte i una autoestima positius en relació amb les matemàtiques.

En finalitzar el primer cicle, l'alumnat podrà identificar i verbalitzar emocions i actituds en la resolució de problemes o en situacions d'aprenentatge relacionades amb les matemàtiques, i serà capaç de mantindre una actitud positiva i perseverant en la cerca d'una solució.

En finalitzar el segon cicle, l'alumnat haurà adquirit destreses emocionals i actituds positives, assumint els errors com una forma d'aprenentatge. En aquest moment els estudiants i estudiantes desenvoluparan estratègies per a regular l'atenció cap als seus propis processos d'aprenentatge de les matemàtiques i per a controlar en quina part del procés estan, identificant dificultats i gestionant alguns recursos de tipus cognitiu i emocional.

En finalitzar l'etapa, l'alumnat haurà desenvolupat unes creences i actituds positives sobre les seues capacitats per a aprendre i fer treball matemàtic a través d'experiències d'èxit i del treball en la gestió i regulació d'emocions. A més, tindrà coneixement del seu propi procés d'aprenentatge, sent capaç d'identificar els factors rellevants que intervenen en l'atenció, comprensió i gestió dels recursos cognitius i emocionals necessaris per a reconduir el procés en moments de dificultat o incertesa.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències específiques d'altres àrees i amb les competències clau

3.1. Relacions o connexions entre les competències específiques

La resolució de problemes (CE 1) és l'activitat principal durant el procés d'ensenyament i aprenentatge de les matemàtiques. Aquesta competència està connectada amb la resta de competències específiques, ja que no s'entén la resolució de problemes que donen resposta a situacions reals sense un trasllat de la situació problemàtica real al món abstracte de la matemàtica, com preveu la competència CE 3 de "Modelització", ni sense aplicar les relacions i procediments matemàtics que desenvolupen el raonament matemàtic al qual s'ofereix la competència CE 2 de "Raonament i connexions". La resolució de problemes ha de desenvolupar-se utilitzant el simbolisme matemàtic correcte que és el focus de la competència CE 5 de "Representacions", i el procés de resolució i els seus resultats han de comunicar-se i argumentar-se com indica la competència CE 6 de "Comunicació". Així mateix, quan en la resolució del problema s'utilitzen processos repetitius i/o recursius, ha d'acudir-se a la implementació d'algorismes, actuació recollida en la competència CE 4 de "Pensament computacional". La resolució de problemes referits als àmbits social i personal més pròxims a l'alumnat el portarà a valorar la influència i rellevància que històricament han tingut les matemàtiques en les situacions més significatives de la nostra evolució com a societat, connectant així amb la competència CE 7 de "Rellevància social i cultural". A més, en la resolució de problemes intervé la gestió de les emocions i actituds implicades, acceptant la incertesa i les dificultats per a trobar una solució (CE 8).

La competència de "Raonament i connexions" (CE 2) es relaciona de manera inequívoca amb els processos de modelització que es treballen una vegada matematitzada la situació, relacionant-se per tant directament amb la competència CE 3 de "Modelització". El reconeixement de patrons i estructures associat a aquesta competència fa que estiga connectada amb la competència CE 4 de "Pensament computacional", mentre que no és possible construir contingut matemàtic sense el domini de la seua simbologia, raó per la qual és evident la connexió amb la competència CE 5 de "Representacions". L'autoregulació (CE 8) és també essencial en els processos de raonament matemàtic.

La construcció en matemàtiques mitjançant la utilització correcta de la seua simbologia específica prové en multitud d'ocasions de l'abordatge de situacions problemàtiques reals. Sent així, s'estableix una connexió immediata entre aquesta competència específica i les competències CE1 de "Resolució de problemes" i CE 3 de "Modelització". No és possible la construcció d'objectes matemàtics sense utilitzar els processos d'exploració, formulació, comprovació i refutació propis de la CE 2 de "Raonament i connexions". Així mateix,

la implementació d'algoritmes a través de la utilització d'eines tecnològiques per a la construcció matemàtica connecta aquesta competència amb la CE 4 de "Pensament computacional". Per a pensar matemàtiques i construir-les, cal comunicar-les, i això connecta amb la CE 6 de "Comunicació", a través de l'exercici de la qual s'argumentarà, utilitzant llenguatge específicament matemàtic, sobre els pensaments i objectes construïts.

La comunicació de contingut i raonaments matemàtics (CE 6 de "Comunicació"; CE 2 de "Raonament i connexions") és transversal a totes les competències específiques, però es relaciona directament amb la CE 5 de "Representacions" perquè requereixen de sistemes de representació com a vehicle de comunicació d'idees matemàtiques. Abordar situacions reals requereix comprendre informació i explicar els resultats obtinguts interpretant el contingut matemàtic en el context real, per la qual cosa CE 6 de "Comunicació" també manté igualment una estreta relació amb les competències CE1 de "Resolució de problemes" i CE 3 de "Modelització".

3.2. Relacions o connexions amb competències específiques d'altres àrees

Les matemàtiques tracten sobre estructures i les relacions entre aquestes, i es caracteritzen per la precisió i el rigor lògic. Per aqueixa raó, són el llenguatge de la ciència, que aspira a quantificar o, almenys, descriure amb precisió els fenòmens físics i naturals, valent-se de models en els quals les matemàtiques són l'eina per a aconseguir aqueixa descripció precisa de la realitat que permet contrastar hipòtesis en forma de dades i efectuar prediccions. És natural, per tant, que les connexions més directes i nombroses de les CE de l'àrea de matemàtiques es donen amb les ciències i la tecnologia. De fet, les sigles STEM agrupen totes aquestes àrees en un gran àmbit d'actuació i/o influència. En aquesta etapa, les ciències i la tecnologia formen part de l'àrea de coneixement del medi.

En conseqüència, la CE1, la CE2 i la CE5 de matemàtiques es vinculen explícitament amb l'àrea de coneixement del medi, en particular amb la competència específica 3 "Plantejar i respondre preguntes sobre qüestions de la vida quotidiana relatives a l'entorn natural, social i cultural aplicant, amb suport i guia, el raonament científic i l'experimentació", perquè resoldre problemes científics abordables en l'àmbit escolar implica, sovint, resoldre problemes matemàtics (CE1) inherents a la quantificació del fenomen experimentat; per exemple, utilitzar un mesurament apropiat, realitzar conversions entre unitats de mesura, etc. A més, el disseny experimental i la presa de dades sovint requereixen raonament matemàtic (CE2) i ser representats matemàticament (CE5).

Les CE3 i CE4 de matemàtiques es vinculen directament amb la competència específica 2 de l'àrea de coneixement del medi ("Desenvolupar projectes cooperatius delimitats i realitzar investigacions senzilles de naturalesa interdisciplinària amb la guia i ajuda del professorat, utilitzant estratègies elementals pròpies del

pensament de disseny i computacional”). La utilització d'eines matemàtiques per a interpretar fenòmens abordats per les ciències naturals i socials permet contrastar informació i desenvolupar el pensament crític. A més, la modelització matemàtica forma part del procés de construcció de nombrosos models científics. El pensament computacional (CE 4 de matemàtiques) és un instrument que ajuda a resoldre problemes humans i a desenvolupar projectes i investigacions de naturalesa interdisciplinària.

A més d'aquestes relacions estretes dins de l'àmbit STEM, les matemàtiques són presents en totes les àrees de l'activitat humana, en la mesura que necessiten una descripció precisa – de tipus numèric, geomètrica o estadística – del fenomen o aspecte de la realitat abordats. Per això, la CE2, relativa al raonament matemàtic i les seues connexions, la CE 3, relativa a la construcció de models matemàtics que permeten interpretar qualsevol tipus de fenomen real, i la CE 5, relacionada amb la representació matemàtica, es relacionen amb les ciències socials, les humanitats i les arts. En particular, la utilització de la geometria és essencial per a desenvolupar el llenguatge de l'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual. Les CE 5 i CE 6 de matemàtiques garanteixen utilitzar i comunicar de manera adequada representacions geomètriques i el sentit de la mesura en context que permeten comprendre els elements configuratius, formats, tècniques i materials de les expressions artístiques. De fet, s'ha proposat el terme STEAM per a incloure les arts en aqueix gran àmbit d'actuació en què les matemàtiques tenen un paper rellevant.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE 1			X	X	X	X	X	
CE 2			X	X				X
CE 3			X			X	X	X
CE 4			X	X			X	
CE 5	X		X	X	X			
CE 6	X	X	X				X	
CE 7			X		X	X		X
CE 8			X		X		X	

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'educació bàsica:

CCL. Competència en comunicació lingüística

CP. Competència plurilingüe

CMCT. Competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia

CD. Competència digital

CPSAA. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC. Competència ciutadana

CE. Competència emprenedora

CCEC. Competència en consciència i expressió culturals

La competència específica CE 1 té una forta connexió amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), perquè la complexitat de la resolució d'un problema implica que l'alumnat reflexione sobre en quina fase del procés està i planifique, faça un seguiment i avalue la seua activitat. La resolució de problemes, amb un sentit crític, és indispensable per a exercir la competència ciutadana (CC). En la competència digital (CD) la resolució de problemes matemàtics té un paper instrumental destacat. Convé destacar també la resolució de problemes matemàtics com una concreció de la resolució de problemes, competència transversal necessària per a desenvolupar la competència emprenedora (CE).

La CE 2 es relaciona amb la Competència en consciència i expressió culturals (CCEC), perquè el pensament matemàtic és una forma d'expressió cultural. A més, els processos del raonament matemàtic connecten amb la competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), en la mesura en què l'alumnat ha de reflexionar sobre quan i com aplicar-los en determinades situacions d'aprenentatge, valorant els seus propis processos i també els dels seus companys. El raonament matemàtic és la base del pensament computacional i sustenta, per tant, la competència digital (CD) de l'alumnat.

La competència específica en modelització (CE 3) consisteix a aplicar les matemàtiques per a reforçar i justificar arguments en tot tipus de contextos reals, en tots els àmbits de la realitat social i natural: científics, tecnològics i digitals, econòmics, sociològics, artístics i culturals. Per tant, es relaciona directament amb la competència ciutadana (CC) i la competència emprenedora (CE), a més de fer-ho amb la competència en consciència expressió culturals (CCEC).

La competència específica en pensament computacional (CE 4) es vincula directament amb la competència clau en digitalització (CD). A més, és una eina necessària per a la competència emprenedora (CE).

La CE 5, que implica utilitzar diversos registres de representació i realitzar conversions d'un sistema de símbols a un altre, es relaciona amb la competència en comunicació lingüística (CCL), perquè aquests sistemes vehiculen la comunicació. A més, ja que el llenguatge digital està vehiculat per registres de representació pròxims als propis del llenguatge matemàtic, la CE 5 també es vincula amb la competència digital (CD). La traducció d'un mateix contingut a diferents maneres de representació implica habilitats metacognitives que relacionen CE 5 amb la competència a aprendre a aprendre (CPSAA).

La competència en comunicació matemàtica (CE 6) forma part de la competència clau en comunicació lingüística (CCL). A més, les matemàtiques conformen un llenguatge específic que es relaciona amb diferents llengües, per la qual cosa la CE 6 es relaciona amb la competència plurilingüe (CP). Comunicar idees usant les matemàtiques és, a més, una habilitat necessària per a la competència emprenedora (CE).

La competència CE 7, que es relaciona amb el paper que les matemàtiques tenen en la realitat i en la pròpia experiència de l'alumnat, està directament vinculada amb la competència en consciència i expressió culturals (CCEC) i amb la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA).

Finalment, la competència en autoregulació i gestió de les emocions i actituds (CE 8) forma part, de manera específica, de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA). A més, l'autoregulació i la gestió emocional són indispensables per a exercir la competència emprenedora (CE).

4. Sabers bàsics de l'àrea de matemàtiques

4.1. Introducció

El desenvolupament de la civilització al llarg de la història ha requerit els sabers necessaris per a la solució de diferents desafiaments i situacions problemàtiques. Aquestes diferents situacions han provocat a cada moment històric la necessitat de descobrir o crear el coneixement matemàtic necessari per al seu abordatge i/o solució.

En l'actualitat, igual que en altres períodes històrics, és necessari vehicular l'acompliment de les competències matemàtiques específiques ací proposades mitjançant els sabers essencials que permeten afrontar els reptes i desafiaments del nostre segle. Així, la necessitat de comptar (nombre de components d'una societat o nucli poblacional, moviments migratoris, mobilitat, estocs d'aliments, monedes i bitllets, etc.) fa imprescindible el domini de les estructures numèriques i les seues operacions. L'evolució social de la que formen part, per exemple, el concepte de propietat privada, les comunicacions socials, les construccions emblemàtiques o per a la vida diària, el transport de mercaderies, etc. no podrien desenvolupar-se sense els coneixements geomètrics i de la mesura que es proposen com a sabers bàsics en aquest document. I, si de l'adaptació tecnològica parlem, un coneixement mínim del significat d'algorisme aconsella la inclusió d'un bloc de pensament computacional. També és rellevant, en termes de predicció i organització social, el paper de l'estadística i la probabilitat en els estudis sobre esperança de vida, protecció social i gestió de dades.

En aquesta etapa, podem diferenciar i categoritzar els sabers bàsics atesos els diferents sentits intrínsecament

matemàtics: numèric i de les operacions, de la mesura, espacial i geomètric, d'incertesa i probabilitat, d'anàlisi de dades i estadística, i de pensament computacional. Aquests sentits fan referència al desenvolupament d'habilitats associades a les formes de raonament lògic, la seua rellevància social i cultural, al càlcul, la representació, l'ús adequat d'elements matemàtics i les seues propietats, a més de les estratègies i eines que en cada cas es requerisquen. Per això, aquests sentits representen l'estructura que vertebrava i permet desenvolupar totes i cadascuna de les huit competències específiques anteriorment descrites. En cadascun d'aquests sentits matemàtics s'afigen, a més, habilitats i sabers relacionats amb el domini afectiu i socioemocional, és a dir, amb la gestió de les emocions, amb la motivació i amb l'autoregulació de l'atenció i els processos de aprenentatge específics de l'àrea de matemàtiques.

En cadascun dels sentits, al seu torn, s'assenyalen els continguts o grups de continguts l'aprenentatge, articulació i mobilització dels quals demanen l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques de l'Educació Primària. La seqüència dels dits continguts es presenta per cicles, ajustant-se al moment de l'etapa en el qual es considera més indicat treballar-los, atés el desenvolupament competencial esperat.

4.2. Bloc 1. Sentit numèric i de les operacions

El sentit numèric i de les operacions fa referència als sabers bàsics relacionats amb la comprensió del significat del concepte de nombre, la seua representació, simbolització i magnitud, a més de l'ús adequat d'aquestes en les relacions, propietats i operacions bàsiques per a aquesta etapa.

Associats al sentit numèric s'estableixen, per a tota l'etapa, tres blocs de continguts: nombres naturals, operacions i les seues propietats, i decimals i fraccions.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
1. NOMBRES NATURALS			
Recompte dels elements d'un conjunt. Cardinalitat.	X		
Introducció a la desena.	X		

Descomposicions i estructura del nombre, patrons i regularitats (parell, imparell).	X		
Comprensió del sistema de numeració decimal: composició i descomposició en unitats, desenes, i centenes.	X	x	
Lectura, escriptura i representació de numerals superiors al miler.		x	x
Estratègies de representació. Recta numèrica. Comparació i ordenació.	x	x	
Múltiples i divisors. Nombres primers i compostos. Propietats i criteris de divisibilitat.		x	x
Introducció al número negatiu: comparació i ordenació.			x
Contribució de la humanitat al desenvolupament numèric, entés aquest com una necessitat bàsica. Usos socials del sentit numèric.	x	x	x
Tècniques cooperatives per a estimular el treball en equip relacionat amb el sentit numèric i l'aritmètica.	x	x	x

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
2.- OPERACIONS AMB NATURALS I LES SEUES PROPIETATS			
Significats, estratègies i representacions per a la suma (afegir, combinar, comparar) i la resta (detracció, diferència, escala ascendent, escala descendent).	x	x	
Doble i meitat. Iniciació al significat de la multiplicació (suma reiterada, producte cartesià) i de la divisió (repartiment, agrupació).	x		
Significats, estratègies i representacions per al producte i el quocient (suma repetida, partició, producte cartesià, diagrama d'arbre).		x	x
Significat i ús de la igualtat i les desigualtats en relacions i expressions aritmètiques senzilles.	x	x	x
Potències i la seua relació amb el producte. Quadrats, cubs i potències de 10.			x

Relacions i propietats de les operacions. Propietat commutativa, associativa i distributiva.		X	X
Càlcul mental. Estimació i aproximació.	X	X	X
Contribució de la humanitat al desenvolupament numèric incorporant la perspectiva de gènere.	X	X	X
Autonomia i tolerància a la frustració enfront de dificultats relacionades amb les propietats numèriques.	X	X	X

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
3- FRACCIONS I DECIMALS			
La fracció com a mesura i com a relació entre les parts i el tot.		X	X
Fracció decimal. Nombres decimals (dècimes, centèsimes i mil·lèsimes). Operacions bàsiques.		X	X
Aproximació i arrodoniment de nombres decimals.			X
Càlcul mental: multiplicació i divisió de decimals per 10, 100, 1000.	X	X	X
Comparació i ordenació de nombres naturals i fraccions.		X	X
Correspondència entre fraccions decimals i percentatges.			X
Fraccions equivalents.			X
Proporcionalitat directa.			X
Introducció a la suma i resta de dues fraccions.			X

Valoració de situacions en les quals és útil l'ús de fraccions i decimals.	x	x	x
Estratègies de millora en la perseverança en la resolució de problemes aritmètics.	x	x	x

3.3. Bloc 2. Sentit de la mesura

El sentit de la mesura està associat a la capacitat de comprendre i comparar magnituds, les tècniques i estratègies de mesurament, càlcul i l'estimació de resultats obtinguts triant les unitats apropiades.

En aquest bloc s'atén el concepte de magnitud, partint de les magnituds que resulten més significatives, en contextos reals, com ara monedes, temps, temperatura, longitud, massa, superfície, etc. Es desenvoluparan habilitats i estratègies que van d'allò informal (ús d'unitats no estàndard, experimentació, etc.) a allò formal, incorporant criteris de fiabilitat i precisió.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
ESTIMACIÓ I MESURAMENT. MAGNITUDS I UNITATS.			
Unitats no convencionals per a mesurar i estimar les dimensions dels objectes pròxims i del propi cos.	x		
Estratègies de mesura i estimació de temps, longitud, capacitat, volum i massa mitjançant unitats no convencionals en situacions reals.	x	x	
Elecció i utilització dels instruments adequats per a mesurar amb precisió diferents magnituds.		x	x
Experimentació i conceptualització de magnituds: temps, longitud, angles, massa, superfície, capacitat i volum, temperatura i monedes.	x	x	x
Unitats de magnitud convencionals. Relació, comparació directa, ordenació i conversió entre unitats de la mateixa magnitud. Valoració de resultats en mesuraments i estimacions realitzades.	x	x	x
Contribució de la humanitat a la unificació de sistemes de mesura i magnituds, i valoració dels seus usos socials i científics.	x	x	x

Tècniques cooperatives per a estimular el treball en equip relacionats amb la mesura i estimació de magnituds.	x	x	x
--	----------	----------	----------

3.4. Bloc 3. Sentit espacial i geometria

En aquesta etapa, aquest sentit està associat a la capacitat d'identificar i analitzar els elements bàsics de formes i figures, utilitzant el vocabulari adequat. També es relaciona amb la capacitat de raonar a partir d'aquests elements geomètrics bàsics, transformar-los o realitzar càlculs sobre les seues mesures.

Abordar aquest bloc de continguts permet que l'alumnat pugua explorar, classificar, representar i descriure l'entorn físic des d'una perspectiva matemàtica i gradualment més formal, amb la possibilitat d'iniciar-lo de manera manipulativa conjuntament amb eines tecnològiques.

D'altra banda, els continguts associats al sentit espacial i geomètric possibiliten l'acostament a altres disciplines, com l'art i la tecnologia. Apreciar la bellesa de les expressions plàstiques implica també que es pose de manifest la importància del desenvolupament de la creativitat en l'àmbit científic.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
GEOMETRIA PLANA I ESPACIAL			
Localització i visualització d'objectes. Orientació bàsica en l'espai (dreta, esquerra, davant, darrere, a dalt, a baix, etc.)	x		
Localització d'objectes (punts) sobre els eixos, el pla cartesià. Localització en mapes a partir de punts de referència, inclosos els punts cardinals.		x	x
Elements bàsics: vèrtexs i costats. Polígons regulars.	x	x	x
Poliedres regulars. Vocabulari bàsic. Relació entre vèrtexs, arestes i cares.		x	x
Línies rectes, corbes.	x	x	

Intersecció, paral·lelisme i perpendicularitat. Posicions relatives de rectes en el pla.		x	x
Identificació i descripció de diferents polígons. Composició i descomposició.	x	x	x
Càlcul de perímetres i àrees de polígons.		x	x
La circumferència i el cercle. Elements i propietats.	x	x	x
Longitud de la circumferència i àrea del cercle. Número pi.			x
Angles, mesurament i classificació d'angles. Classificació de triangles.		x	x
Transformacions: girs, translacions i simetries en situacions reals.		x	x
Semblança: identificació i generació a partir de patrons.			x
Concavitat i convexitat de figures planes.		x	x
Desenvolupament i classificació de prismes i piràmides.			x
Programes informàtics de geometria dinàmica.	x	x	x
Desenvolupament i usos de la geometria, tant a nivell pràctic com estètic, incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x
Estratègies d'aprenentatge de conceptes geomètrics i acceptació de dificultats.	x	x	x

3.5. Bloc 4. Incertesa i probabilitat

En aquesta etapa, el sentit de la incertesa i probabilitat implica, d'una banda, la capacitat d'entendre les situacions o fenòmens de naturalesa estocàstica i de la probabilitat com a mesura de la incertesa, i d'una altra, realitzar estimacions i transmetre de manera comprensible els resultats obtinguts utilitzant el vocabulari, eines i estratègies més apropiats en cada cas.

Les diferents temàtiques susceptibles de tractament estocàstic afavoreixen una aproximació experimental a les matemàtiques. En aquest primer estadi de l'estudi de la probabilitat resulta crucial l'ús de taules i diagrames per al desenvolupament de les diferents estratègies que faciliten la comprensió i la presa de decisions a l'hora de resoldre un problema de context real.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
INCERTESA I PROBABILITAT			
Concepte de situació aleatòria i situació determinista. Incertesa. Contribució de la humanitat al coneixement de les lleis de l'atzar i la incertesa.	x	x	x
Idea intuïtiva de probabilitat: ocorre sempre, moltes vegades, algunes vegades, poques vegades, mai.	x	x	
Concepte de succés i de succés elemental.		x	x
Espai mostral en experiments aleatoris simples senzills: concepte i determinació.		x	x
Ús de taules de contingència i diagrames d'arbre per a obtenir l'espai mostral en experiments compostos senzills.			x
Concepte de probabilitat com a mesura de la possibilitat que ocorregui un determinat succés en un experiment aleatori senzill.			x
Estimació de probabilitats a partir de l'experimentació i simulació.		x	x
Regla de Laplace en successos equiprobables.			x
Relació entre la Regla de Laplace i l'estimació de probabilitats en experiments senzills.			x
Gestió de les emocions i utilització d'estratègies que permeten afrontar la incertesa.	x	x	x

3.6. Bloc 5. Anàlisi de dades i estadística

En aquest bloc s'aborda la recollida, anàlisi i representació de la informació (mitjans de comunicació, xarxes socials, enquestes, etc.). L'anàlisi estadística de dades permet utilitzar la informació de manera crítica, precisa i rigorosa.

En aquest bloc adquireix especial rellevància la transcripció de problemes o situacions senzilles i pròximes al llenguatge gràfic i simbòlic propis de l'estadística. L'elaboració i interpretació de diagrames de barres, histogrames, etc. faciliten que es produïska una anàlisi i un ús crític de la informació, al mateix temps que permet centrar l'aprenentatge en la resolució de problemes.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
ANÀLISI DE DADES I CÀLCULS ESTADÍSTICS			
Elaboració de preguntes i enquestes senzilles per a obtenir dades.	x	x	x
Variables qualitatives i quantitatives discretes: recompte de casos i construcció de taules de freqüència.	x	x	x
Elaboració de diagrames de barres.	x	x	
Representacions (pictogrames, diagrames de sectors, polígons de freqüències...). Ús d'eines tecnològiques per a generar diferents tipus de representacions.	x	x	x
Interpretació de dades a partir de diferents representacions (taules, gràfiques), i anàlisi en casos senzills.	x	x	x
Significat i interpretació de les principals mesures centrals (moda, mediana i mitjana aritmètica).		x	x
Significat i interpretació de la idea de dispersió a partir de representacions gràfiques. Rang.		x	x
Diferenciació entre població i mostra. Comparació entre mostres de la mateixa població.			x
Introducció a les variables quantitatives contínues. Histogrames.			x
Contribució de la humanitat al desenvolupament i evolució de l'estadística i tractament de dades, incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x

Respecte, sensibilitat i tolerància davant diferents interpretacions sobre resultats estadístics, mostrant rebuig davant actituds discriminatòries.	x	x	x
---	----------	----------	----------

3.7. Bloc 6. Pensament computacional

El pensament computacional permet desenvolupar tècniques i estratègies per a obtenir solucions eficients utilitzant seqüències d'ordres. En l'Educació Primària, aquest sentit matemàtic s'aplica en la identificació de regularitats, la creació d'algoritmes senzills o l'exploració de diferents opcions i estratègies davant una situació determinada.

Convé destacar la importància de l'ús de les TIC i la programació mitjançant blocs en què es posen de manifest habilitats associades al reconeixement, ús de patrons per al disseny i anàlisi de solucions més complexes.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
PENSAMENT COMPUTACIONAL			
Identificació de regularitats, interpretació de rutines o instruccions amb passos ordenats. Predicció de termes en seqüències de figures o imatges o nombres.	x	x	
Identificació de regularitats i predicció de termes de seqüències numèriques. Creació de patrons.		x	x
Interpretació, modificació i creació d'algorismes senzills.		x	x
Interpretació i disseny d'algorismes senzills en fulls de càlcul i mitjançant programació per blocs.			x
Cerca i anàlisi d'estratègies en jocs abstractes sense informació oculta ni presència d'atzar: escacs, dames, etc.	x	x	x
Simbolització i obtenció de dades senzilles desconegudes en expressions amb igualtats.	x	x	x
Valoració de l'evolució del pensament computacional i la seua repercussió social, incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x
Treball cooperatiu en situacions que involucren disseny i aplicació d'algorismes. Estratègies d'aprenentatge específiques del pensament computacional.	x	x	x

5. Situacions d'aprenentatge de l'àrea de matemàtiques

Les situacions d'aprenentatge, vinculades directament amb els "Principals reptes del segle XXI" són aquelles que impliquen la realització d'un conjunt d'activitats pròximes a l'alumnat, vinculades a situacions reals que permeten integrar tots els elements que constitueixen el procés d'ensenyament i aprenentatge competencial. És a dir, les situacions d'aprenentatge plantegen tasques en les quals l'alumnat mobilitza un conjunt de competències i recursos i sabers per a resoldre-les. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix, en efecte, mobilitzar tot tipus de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments i actituds i valors.

En aquesta etapa, l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques se cenyeix a l'àmbit personal i educatiu, fins a arribar a l'àmbit social pròxim. En el cas de les matemàtiques, les situacions d'aprenentatge han de proposar un problema real o potencial, les tasques del qual impliquen les capacitats i les actuacions referides en les competències específiques: resoldre problemes, raonar matemàticament i establir connexions, modelitzar i aplicar a la realitat les eines matemàtiques, implementar algorismes i mètodes del pensament computacional, manejar simbolisme matemàtic i les seues representacions, comunicar amb llenguatge matemàtic i sobre les matemàtiques.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva són els següents:

- a) Les situacions d'aprenentatge han de plantejar una problemàtica que es corresponga amb una situació real pròxima a l'alumnat que servisca per a desenvolupar més d'una competència.
- b) El disseny de situacions d'aprenentatge específiques en l'àrea de matemàtiques ha d'involucrar conceptes, procediments i actituds vinculats amb els sentits matemàtics vinculats a l'etapa: sentit espacial, sentit de la mesura, sentit numèric, pensament computacional i sentit de l'estadística i la probabilitat.
- c) Les situacions d'aprenentatge, en la mesura del possible, han de ser obertes i poder graduar-se. És a dir, han de ser prou flexibles i rellevants per a controlar el grau d'accessibilitat i aprofundiment que permeta el seu ús adaptat als diferents nivells de l'alumnat. En particular, les situacions d'aprenentatge han de contribuir a erradicar idees falses preconcebudes relacionades amb el gènere o el talent innat.
- d) Les situacions d'aprenentatge han d'incitar a la reflexió i promoure la competència clau d'aprendre a aprendre i un enfocament crític.
- e) Les situacions d'aprenentatge han de permetre un tractament interdisciplinari i connectar amb altres experiències d'aprenentatge matemàtic pròximes a l'alumnat. Des de l'àmbit personal i educatiu

s'hauran d'abordar temes d'interés que permeten aproximar-se als principals reptes del segle XXI. El disseny de les situacions d'aprenentatge ha de permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu i tècniques de treball cooperatiu o col·laboratiu.

- f) El disseny de les situacions d'aprenentatge inclourà situacions en les quals es coneix tota la informació necessària per a la seua resolució, però també unes altres en les quals es requereix completar, de manera senzilla, alguna informació absent.
- g) El disseny de les situacions d'aprenentatge ha de preveure formats variats: enunciats verbals amb o sense il·lustracions de suport, enunciats amb incorporació de diferents fonts d'informació i enunciats amb alguns gràfics senzills.

6. Criteris d'avaluació

Competència 1. Resolució de problemes

4t curs EP	6é curs EP
1.1. Identificar la informació rellevant i irrellevant d'un problema o situació problemàtica de l'entorn personal i social de l'alumnat que permeta el seu abordatge i resolució.	1.1. Identificar la informació de l'enunciat d'un problema o situació plantejada, relacionant-la amb altres situacions anàlogues del seu entorn pròxim i amb els coneixements i procediments adquirits.
1.2. Desenvolupar estratègies informals per a obtenir la solució correcta en un problema o situació problemàtica i sistematitzar procediments informals de resolució a nivell inicial.	1.2. Utilitzar i aplicar estratègies formals bàsiques aplicant els conceptes i procediments que li permeten obtenir la solució correcta en un problema o situació problemàtica.
1.3. Comprovar si la solució obtinguda en un problema compleix les condicions o exigències de l'enunciat.	1.3. Reflexionar sobre la coherència i l'adequació de la solució obtinguda al problema plantejat.

4t curs EP	6é curs EP
1.4. Extraure conseqüències de la situació problemàtica plantejada i obtindre eines o estratègies aplicables en l'àmbit personal o educatiu.	1.4. Connectar la situació problemàtica amb el seu entorn personal, educatiu i social, i extraure conclusions que li permeten plantejar problemes, tant del mateix com d'altres contextos.

Competència 2. Raonament i connexions

4t curs EP	6é curs EP
2.1. Comprovar conjetures sobre relacions matemàtiques que permeten desenvolupar de manera intuïtiva nou contingut matemàtic de naturalesa numèrica, mètrica, espacial, geomètrica o estocàstica.	2.1. Realitzar conjetures matemàtiques a partir de l'observació o experimentació de casos concrets, i formalitzar els conceptes i procediments implicats.
2.2. Comprovar relacions matemàtiques en -i mitjançant- els procediments de raonament matemàtic intuïtiu.	2.2. Connectar conceptes i relacions matemàtiques en -i mitjançant- els procediments de raonament matemàtic.
2.3. Reconèixer patrons o regularitats, construint intuïtivament contingut matemàtic de naturalesa numèrica, mètrica, espacial, geomètrica o estocàstica.	2.3. Analitzar i justificar patrons o regularitats, construint contingut matemàtic de naturalesa numèrica, mètrica, espacial, geomètrica o estocàstica.
2.4. Comparar diferents procediments matemàtics relatius al càlcul, la mesura, el sentit espacial i geomètric, el tractament de dades o els processos	2.4. Utilitzar i comparar amb fluïdesa i de manera flexible diferents procediments matemàtics relatius al càlcul, la mesura, el sentit espacial i geomètric, el

aleatoris, i utilitzar-los de manera flexible.	tractament de dades o els processos aleatoris.
--	--

Competència 3. Modelització

4t curs EP	6é curs EP
3.1. Identificar el contingut i les eines matemàtiques senzilles que permeten abordar situacions reals pròximes i rellevants, possibilitant la construcció de models matemàtics bàsics.	3.1. Identificar el contingut i les eines matemàtiques senzilles que permeten abordar situacions reals de l'àmbit personal, educatiu i social, possibilitant la construcció de models matemàtics concrets.
3.2. Usar models matemàtics bàsics que permeten interpretar una situació real senzilla, i extraure'n conclusions.	3.2. Treballar matemàticament sobre un model concret amb la finalitat d'obtenir solucions que permeten descriure, interpretar i extraure conclusions sobre una situació real.
3.3. Comparar models matemàtics corresponents a situacions reals en contextos similars.	3.3. Identificar i justificar diferències i similituds entre models matemàtics corresponents a situacions reals en contextos similars.
	3.4. Validar la solució obtinguda a partir d'un model matemàtic i detectar errors bàsics en contrastar-la amb la situació real.

Competència 4. Pensament computacional

4t curs EP	6é curs EP
4.1. Identificar regularitats en una seqüència de dades i predir resultats mitjançant el reconeixement de patrons senzills.	4.1. Dissenyar i aplicar algorismes senzills mitjançant codis visuals i/o eines tecnològiques bàsiques per a resoldre situacions problemàtiques.
4.2. Interpretar i reproduir algorismes senzills mitjançant codis visuals.	4.2. Descompondre patrons d'una certa complexitat en uns altres de més senzills utilitzant programació per blocs.
4.3. Aplicar algorismes senzills mitjançant codis visuals i/o eines tecnològiques bàsiques per a resoldre situacions problemàtiques.	4.3. Utilitzar la simbologia bàsica de la programació per blocs per a resoldre problemes.
4.4. Analitzar situacions senzilles per a definir i aconseguir estratègies guanyadores en jocs de lògica o jocs de tauler.	4.4. Analitzar situacions d'una certa dificultat, valorant diferents possibilitats i combinacions, per a definir i aconseguir estratègies guanyadores en jocs de lògica o jocs de tauler.

Competència 5. Representacions

4t curs EP	6é curs EP

<p>5.1. Utilitzar correctament les representacions iconicomaniulatives d'objectes i processos matemàtics en situacions pròximes a l'alumnat, respectant les regles bàsiques que els regeixen.</p>	<p>5.1. Manejar les representacions iconicomaniulatives, numèriques, geomètriques i gràfiques d'objectes matemàtics en situacions reals de l'àmbit personal, educatiu i social, respectant les regles que els regeixen.</p>
<p>5.2. Reconèixer representacions numèriques, geomètriques i gràfiques que descriuen objectes matemàtics elementals en contextos pròxims a l'alumnat.</p>	<p>5.2. Realitzar conversions entre les representacions iconicomaniulatives, numèriques, geomètriques i gràfiques d'objectes matemàtics en situacions reals de l'àmbit personal, educatiu i social.</p>
<p>5.3. Usar representacions numèriques, geomètriques i gràfiques d'objectes matemàtics elementals en situacions pròximes a l'alumnat.</p>	<p>5.3. Seleccionar el simbolisme matemàtic adequat per a descriure matemàticament situacions corresponents a l'àmbit personal, educatiu i social.</p>

Competència 6. Comunicació

4t curs EP	6é curs EP
<p>6.1. Reconèixer i comprendre missatges orals i escrits senzills que continguem llenguatge matemàtic bàsic.</p>	<p>6.1. Interpretar correctament missatges orals i escrits que incloguen contingut matemàtic.</p>
<p>6.2. Comunicar de manera informal aspectes relacionats amb conceptes i procediments matemàtics senzills presents en contextos pròxims</p>	<p>6.2. Comunicar aspectes relacionats amb conceptes i procediments matemàtics, emprant alguns elements formals bàsics.</p>

a l'alumnat.	
6.3. Justificar adequadament la validesa dels resultats provinents de situacions problemàtiques de l'entorn personal o educatiu de l'alumnat, a través de comunicacions orals o escrites informals.	6.3. Explicar i donar significat matemàtic a resultats provinents de situacions problemàtiques de l'àmbit personal, educatiu o social.
6.4. Utilitzar un llenguatge matemàtic adequat per a defensar els seus propis raonaments de forma argumentada.	6.4. Argumentar i debatre, contrastant amb els seus companys i companyes, els seus propis raonaments, secundant-se en el llenguatge matemàtic.

Competència 7. Rellevància social i cultural

4t curs EP	6é curs EP
7.1. Reconèixer el contingut matemàtic present en jocs, activitats socials i productes culturals pròxims a l'experiència de l'alumnat.	7.1. Reconèixer la importància de les matemàtiques per a la comprensió i el tractament d'algunes situacions o qüestions rellevants en la vida quotidiana de l'alumnat.
7.2. Valorar la importància de les matemàtiques per a resoldre problemes de la vida quotidiana que involucren aspectes com el càlcul aritmètic, la incertesa, el raonament lògic, el pensament computacional, l'ús i interpretació de dades o el	7.2. Reconèixer el contingut matemàtic de caràcter numèric, geomètric o espacial present en obres pictòriques, dibuixos animats, còmics, elements arquitectònics, escultures i altres manifestacions artístiques.

sentit geomètric i espacial.	
7.3. Apreciar el caràcter polivalent de les matemàtiques, tant per la seua utilitat per a la resolució de problemes en diferents àrees (instrumentalitat), com per a afavorir el desenvolupament intel·lectual, creatiu i cultural de les persones.	7.3. Reconèixer i valorar la importància de la creació de conceptes, idees i eines matemàtiques, com a elements necessaris per a l'avanç social i cultural.

Competència 8. Gestió de les emocions i de les actituds

4t curs EP	6é curs EP
8.1. Identificar i verbalitzar emocions i actituds en la resolució de problemes o en situacions d'aprenentatge relacionades amb les matemàtiques.	8.1. Assumir els errors com a part del procés d'aprenentatge, sense cedir a la frustració i expressant emocions i actituds positives i adequades per a la seua superació.
8.2. Mostrar una actitud positiva i perseverant en el treball matemàtic, tant individual com col·laboratiu.	8.2. Identificar els factors rellevants que intervenen en l'atenció i la comprensió, afavorint-les o dificultant-les, tant en el treball individual com en el col·laboratiu.
8.3. Mostrar una disposició favorable a la superació i millora personal i del treball en equip en la realització de tasques i activitats relacionades amb	8.3. Gestionar els recursos cognitius i emocionals per a reconduir el procés d'aprenentatge en moments de dificultat o incertesa, així com en les situacions de conflicte derivades del treball en

les matemàtiques.	equip.
	8.4. Assumir reptes i enfrontar-se a situacions problemàtiques des d'una perspectiva oberta, superant els prejudicis.

ANNEXOS

Correspondència competències específiques

		Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)							
		CE 1	CE 2	CE 3	CE 4	CE 5	CE 6	CE 7	CE 8
Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques	CE 1	X	X						
	CE 2			X		X			
	CE 3	X	X						
	CE 4				X				
	CE 5						X		
	CE 6						X		
	CE 7								X
	CE 8							X	X

Competències específiques del MEFP:

CE 1. Interpretar problemes de la vida quotidiana proporcionant una representació matemàtica d'aquests mitjançant conceptes, eines i estratègies per a analitzar la informació més rellevant.

CE 2. Resoldre situacions problematitzades, aplicant diferents tècniques, estratègies i formes de raonament, per a explorar diferents maneres de conducta, obtenir solucions i assegurar la seua validesa des d'un punt de vista formal i en relació amb el context plantejat.

CE 3. Explorar, formular i comprovar conjeitures senzilles o plantejar problemes de tipus matemàtic en situacions basades en la vida quotidiana de forma guiada, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació per a integrar i comprendre nou coneixement.

CE 4. Utilitzar el pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, reconeixent patrons, generalitzant i interpretant, modificant i creant algorismes de forma guiada per a modelitzar i automatitzar situacions de la vida quotidiana.

CE 5. Reconéixer i utilitzar connexions entre les diferents idees matemàtiques, així com identificar les matemàtiques implicades en altres àrees o en la vida quotidiana, interrelacionant conceptes i procediments per a interpretar situacions i contextos diversos.

CE 6. Comunicar i representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments i resultats matemàtics utilitzant el llenguatge oral, escrit, gràfic, multimodal i la terminologia matemàtica apropiada, per a donar significat i permanència a les idees matemàtiques.

CE 7. Desenvolupar destreses personals que ajuden a identificar i gestionar emocions, acceptant l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per a millorar la perseverança i gaudir en l'aprenentatge de les matemàtiques.

CE 8. Desenvolupar destreses socials reconeixent i respectant les emocions i experiències dels altres, participant activament en equips de treball heterogenis amb rols assignats per a construir una identitat positiva com a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i crear relacions saludables.

ESBORRANY

Model per a la justificació de la correspondència dels sabers bàsics

		Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)																	
		Bloc A (SENTIT NUMÈRIC)																	
		2n PRIMÀRIA					4t PRIMÀRIA					6é PRIMÀRIA							
		a.1	a.2	a.3	a.4	a.5	a.1	a.2	a.3	a.4	a.5	a.1	a.2	a.3	a.4	a.5	a.6		
CURRÍCULUM	SENTIT NUMÈRIC	1	X	X			X		X										
		2	X	X	X			X		X									
		3	X	X				X		X									
		4	X	X	X			X	X	X									
		5						X	X	X			X			X	X		X
		6		X	X			X	X	X			X						
		7								X	X	X	X						X
		8													X		X		
CV	Op	1			X	X				X	X								
		2			X	X		X			X								
		3								X	X		X						
		4									X								
		5									X				X	X	X		

F D	6										X	X				X			X	X		X											X
	7			X					X	X	X		X				X			X	X		X										
	1								X													X	X										X
	2								X					X			X	X	X				X										X
	3															X	X	X					X	X									X
	4			X		X								X			X	X					X										X
	5									X					X	X	X	X															X
	6																						X				X	X					X
	7																											X	X				X
8																										X	X					X	
9																																X	

Llegenda del PRIMER I SEGON CICLE: el sentit numèric proposat pel MEFP es compon de 5 subblocs:

a.1) comptatge, a.2) quantitat, a.3) operacions, a.4) relacions, a.5) educació financera.

Llegenda del TERCER CICLE: el sentit numèric proposat pel MEFP es compon de 6 subblocs :

a.1) comptatge, a.2) quantitat, a.3) operacions, a.4) relacions, a.5) raonament proporcional, a.6) educació financera.

CV: NOMBRES NATURALS (N)

1. Recompte dels elements d'un conjunt. Cardinalitat.
2. Introducció a la desena.
3. Descomposicions i estructura del nombre, patrons i regularitats (parell, imparell).
4. Comprensió del sistema de numeració decimal: composició i descomposició en unitats, desenes i centenes.
5. Lectura, escriptura i representació de numerals superiors al miler.
6. Recta numèrica. Comparació i ordenació. Estratègies de representació.
7. Múltiples i divisors. Nombres primers i compostos. Propietats i criteris de divisibilitat.

8. Introducció al nombre negatiu: comparació i ordenació.

CV: OPERACIONS AMB NATURALS I PROPIETATS (OP)

1. Significats, estratègies i representacions per a la suma (afegir, combinar, comparar) i la resta (detracció, diferència, escala ascendent, escala descendent).
2. Doble i meitat. Iniciació al significat de la multiplicació (suma reiterada, producte cartesià) i de la divisió (repartiment, agrupació).
3. Significats, estratègies i representacions per al producte i el quocient (suma repetida, partició, producte cartesià, diagrama d'arbre).
4. Significat i ús de la igualtat i les desigualtats en relacions i expressions aritmètiques senzilles.
5. Potències i la seua relació amb el producte. Quadrats, cubs i potències de 10.
6. Relacions i propietats de les operacions. (Propietat commutativa, associativa i distributiva).
7. Càlcul mental. Estimació i aproximació.

CV: FRACCIONS I DECIMALS (FD)

1. La fracció com a mesura i com a relació entre les parts i el tot.
2. Fracció decimal. Nombres decimals (dècimes, centèsimes i mil·lèsimes). Operacions bàsiques
3. Aproximació i arrodoniment de nombres decimals.
4. Càlcul mental: multiplicació i divisió de decimals per 10, 100, 1000.
5. Comparació i ordenació de nombres naturals i fraccions.
6. Correspondència entre fraccions decimals i percentatges.
7. Fraccions equivalents.
8. Proporcionalitat directa.
9. Introducció a la suma i resta de dues fraccions.

		Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)																				
		Bloc B (SENTIT MESURA)																				
		2n PRIMÀRIA						4t PRIMÀRIA						6é PRIMÀRIA								
		b.1		b.2		b.3		b.1		b.2		b.3		b.1		b.2		b.3				
C V	M E S U R A	1	x	x																		
		2	x			x					x		x									
		3								x		x	x			x	x					
		4		x	X	x	x		x	X			x			x			x	x		
		5						x	x		x	x			x	x	x	x	x	x	x	x

Llegenda: el sentit de la mesura proposat pel MEFP es compon de 3 subblocs:
b.1) magnitud, b.2) mesurament, b.3) estimació.

CV: SENTIT DE LA MESURA (M)

1. Unitats no convencionals per a mesurar i estimar les dimensions dels objectes pròxims i del propi cos.
2. Estratègies de mesura i estimació de temps, longitud i massa mitjançant unitats no convencionals en situacions reals.
3. Elecció i utilització dels instruments adequats per a mesurar amb precisió diferents magnituds.
4. Experimentació i conceptualització de magnituds: temps, longitud, angles, massa, superfície, volum, temperatura i monedes.
5. Unitats de magnitud convencionals. Relació, comparació directa, ordenació i conversió entre unitats de la mateixa magnitud.

Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)

BLOC C (SENTIT ESPACIAL)

		2n PRIMÀRIA				4t PRIMÀRIA								6é PRIMÀRIA												
		c.1		c.2	c.3	c.1		c.2		c.3		c.4		c.1		c.2		c.3		c.4						
C U O R R Í C U L U M C V	G E O M E T R I A	1					X		X																	
		2									X	X	X				X			X	X					X
		3	X	X	X	X						X	X	X	X										X	X
		4										X	X	X	X										X	X
		5	X	X	X	X						X	X	X	X											
		6										X					X	X	X	X					X	X
		7	X	X	X	X			X	X	X	X					X	X	X					X		X
		8														X								X		
	2 D 3 D	I	9	X	X	X	X				X	X					X	X					X	X	X	
			10																					X	X	
			11							X	X	X	X					X	X						X	X
			12											X							X	X				X
		3 D	13																X	X			X			X
			14							X	X							X	X							X
			15															X	X	X						X
			16	X			X	X			X	X			X	X		X		X		X	X	X	X	X

Llegenda del PRIMER CICLE: el sentit espacial proposat pel MEFP es compon de 3 subblocs:

c.1) formes geomètriques 2D i 3D, c.2) localització i sistemes de representació, c.3) visualització, raonament i modelització geomètrica.

Llegenda del SEGON CICLE i TERCER CICLE: el sentit espacial proposat pel MEFP es compon de 4 subblocs:

c.1) formes geomètriques 2D i 3D, c.2) localització i sistemes de representació, c.3) moviments i transformacions c.4 visualització, raonament i modelització geomètrica.

CV: SENTIT ESPACIAL I DE LA GEOMETRIA (G)

1. Localització d'objectes i orientació bàsica en l'espai (dreta, esquerra, davant, darrere, dalt, baix, etc.).
2. Localització d'objectes (punts) sobre els eixos, el pla cartesià. Localització en mapes a partir de punts de referència, inclosos els punts cardinals.
3. Elements bàsics: vèrtexs i costats. Polígons regulars.
4. Poliedres regulars. Vocabulari bàsic. Relació entre vèrtexs, arestes i cares.
5. Línies rectes, corbes.
6. Intersecció, paral·lelisme i perpendicularitat. Posicions relatives de rectes en el pla.
7. Identificació i descripció de diferents polígons.
8. Càlcul de perímetres i àrees de polígons.
9. La circumferència i el cercle.
10. Longitud de la circumferència i àrea del cercle. Número pi.
11. Angles, mesurament i classificació d'angles. Classificació de triangles.
12. Transformacions: girs, translacions i simetries en situacions reals.
13. Semblança: identificació i generació a partir de patrons.
14. Concavitat i convexitat de figures planes.
15. Desenvolupament i classificació de prismes i piràmides.
16. Programes informàtics de geometria dinàmica.

Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)														
Bloc D (SENTIT ALGEBRAIC I PENSAMENT COMPUTACIONAL)														
2n PRIMÀRIA					4t PRIMÀRIA				6é PRIMÀRIA					
		d1	d2	d3	d4	d1	d2	d3	d4	d1	d2	d3	d4	
C V	PC	1	X	X	X	X	X							
		2					X				X	X	X	
		3								X			X	
		4										X		X
		5				X				X				X
		6			X				X			X	X	
	OP	4		X	X			X	X	X			X	
	AD	5					X			X				

Llegenda del BLOC D proposat pel MEFP (sentit algebraic i pensament computacional) consta de 4 blocs: d.1) patrons, d.2) model matemàtic, d.3) relacions i funcions, d.4) pensament computacional.

CV: s'aborden en 3 blocs de diferents sentits. Pensament computacional (PC) i operacions amb naturals i les seues propietats(*OPN), a més de l'ús de representacions en el bloc associat a l'anàlisi de dades (AD).

CV: PENSAMENT COMPUTACIONAL (PC)

1. Identificació de regularitats, interpretació de rutines o instruccions amb passos ordenats. Predicció de termes en seqüències de figures o imatges o nombres.
2. Identificació de regularitats i predicció de termes de seqüències numèriques. Creació de patrons.
3. Interpretació, modificació i creació d'algorismes senzills.
4. Interpretació i disseny d'algorismes senzills en fulls de càlcul i mitjançant programació per blocs.
5. Cerca i anàlisi d'estratègies en jocs abstractes sense informació oculta ni presència d'atzar: escacs, dames, etc.
6. Simbolització i obtenció de dades senzilles desconegudes en expressions amb igualtats.

CV: OPERACIONS AMB NOMBRES NATURALS (OP)

4. Significat i ús de la igualtat i les desigualtats en relacions i expressions aritmètiques senzilles.

CV: ANÀLISI DE DADES (AD)

5. Interpretació de dades a partir de diferents representacions (taules, gràfiques).

		Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (EFP)																	
		Bloc E (SENTIT ESTOCÀSTIC)																	
		2n PRIMÀRIA			4t PRIMÀRIA						6é PRIMÀRIA								
		e.1			e.1			e.2			e.1			e.2			e.3		
CURRÍCULUM	IP	1									X								
		2	X								X	X							
		3									X	X							
		4									X								
		5																	X
		6																X	X
		7									X	X						X	X
		8																	X
		9																	X
CURRÍCULUM	AD	1		X			X							X					X
		2		X	X	X	X							X					
		3			X	X	X	X											
		4					X	X						X	X	X		X	
		5	X			X	X		X					X	X	X		X	

	6						X						X			X									
	7							X						X		X		X				X			
	8													X						X	X				
	9													X		X									

Llegendra per al PRIMER I SEGON CICLE: **BLOC E (sentit estocàstic): e.1) distribució , e2) predictivitat i incertesa e.3) inferència.**
 Llegendra per al TERCER CICLE: **BLOC E (sentit estocàstic): e.1) distribució, e2) inferència e.3) predictivitat i incertesa.**

CV: ANÀLISI DE DADES I CÀLCULS ESTADÍSTICS (AD)

1. Elaboració de preguntes i enquestes senzilles per a obtenir dades.
2. Variables qualitatives i quantitatives discretes: recompte de casos i construcció de taules de freqüència.
3. Elaboració de diagrames de barres.
4. Ús d'eines tecnològiques per a generar diferents tipus de representacions (pictogrames, diagrames de sectors, polígons de freqüències...).
5. Interpretació de dades a partir de diferents representacions (taules, gràfiques), i anàlisi en casos senzills.
6. Significat i interpretació de les principals mesures centrals (moda, mitjana i mitja aritmètica).
7. Significat i interpretació de la idea de dispersió a partir de representacions gràfiques. Rang.
8. Diferenciació entre població i mostra. Comparació entre mostres de la mateixa població.
9. Introducció a les variables quantitatives contínues. Histogrames.

CV: INCERTESA I PROBABILITAT (IP)

1. Concepte de situació aleatòria i situació determinista. Incertesa.
2. Idea intuïtiva de probabilitat: ocorre sempre, moltes vegades, algunes vegades, poques vegades, mai.
3. Concepte de succés i de succés elemental.
4. Espai mostral en experiments aleatoris simples senzills: concepte i determinació.
5. Ús de taules de contingència i diagrames d'arbre per a obtenir l'espai mostral en experiments compostos senzills.
6. Concepte de probabilitat com a mesura de la possibilitat que ocorrega un determinat succés en un experiment aleatori senzill.
7. Estimació de probabilitats a partir de l'experimentació i simulació.
8. Regla de Laplace en successos equiprobables.
9. Relació entre la Regla de Laplace i l'estimació de probabilitats en experiments senzills.

Bloc F (SENTIT SOCIOEMOCIONAL)

El sentit socioemocional que es proposa des del MEFP consta de dos apartats:

- a) Creences, actituds i emocions.
- b) Treball en equip, inclusió, respecte i diversitat.

Aquest sentit impregna tots i cadascun dels sabers bàsics a través de les múltiples situacions d'aprenentatge que es poden proposar en la resta de sentits matemàtics.

Per a poder fer una comparativa sobre el tractament del sentit emocional entre els dos currículums, que resulte pràctica, sense utilitzar més taules, en la proposta de la CV podem concloure que:

- Estan relacionats amb les actituds, creences i emocions tots els grups de sabers en els quals en la redacció del seu enunciat consten paraules com “estratègies” o “concepte de”, “valoració crítica”, o en aquells ítems en els quals intervinga la necessitat de perseverar.
- S'associa al segon aspecte, el conjunt de sabers per als quals es necessita, o siga millor, l'ús de tècniques de treball que requerisquen la col·laboració per a portar-se a terme, o aquelles en les quals siga necessària una valoració dins d'un context social o científic.

No obstant això anterior, de manera més concreta, hi ha alguns ítems que es distingeixen clarament per la seua naturalesa marcadament actitudinal com els recollits a continuació.

Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)					
Bloc F (SENTIT SOCIOEMOCIONAL)					
2n PRIMÀRIA		4t PRIMÀRIA		6é PRIMÀRIA	
f.1	f.2	f.1	f.2	f.1	f.2

CURRÍCULUM	N	9		X	X	X		X	X	X	X				X	X		
		10	X	X	X		X	X	X	X	X				X	X		
	OP	8	X			X			X	X	X		X	X	X			
		9	X	X	X		X	X					X	X	X	X		
	FD	10	X		X					X			X	X				
		11	X		X		X	X					X	X	X	X		
	M	7	x		X	X				X				X	X	X		
		8		x	X			X	X	X	X				X	X		
	G	17		x	X	X	X	X				X			X	X		
		18				X			X	X	X	X	X	X	X	X		
	IP	10	x	x	X		X	X						X				X
		11	x	x	X	X				X	X	X		X		X	X	X
	AD	10	x		X	X	X	X										X
		11	x	x	X	X				X	X	X		X		X	X	X
	PC	7	x		X		X	X					X	X				
		8		x	X	X				X	X	X				X	X	

CV: NOMBRES NATURALS (N)

9. Contribució de la humanitat al desenvolupament numèric, entès aquest com una necessitat bàsica. Usos socials del sentit numèric.
 10. Aplicació de tècniques cooperatives per a estimular el treball en equip relacionat amb el sentit numèric i l'aritmètica.

CV: OPERACIONS AMB NATURALS I PROPIETATS (OP)

8. Contribució de la humanitat al desenvolupament numèric incorporant la perspectiva de gènere.
9. Foment de l'autonomia i tolerància davant la frustració davant dificultats relacionades amb les propietats numèriques.

CV: FRACCIONS I DECIMALS (FD)

10. Valoració de situacions en les quals és útil l'ús de fraccions i decimals.
11. Estratègies de millora en la perseverança en la resolució de problemes aritmètics.

CV: SENTIT DE LA MESURA (M)

7. Contribució de la humanitat a la unificació de sistemes de mesura i magnituds, i valoració dels seus usos socials i científics.
8. Aplicació de tècniques cooperatives per a estimular el treball en equip relacionades amb la mesura i estimació de magnituds.

CV: SENTIT ESPACIAL I DE LA GEOMETRIA (G)

17. Coneixement del desenvolupament i usos de la geometria, tant a nivell pràctic com estètic, incorporant la perspectiva de gènere.
18. Estratègies d'aprenentatge de conceptes geomètrics i acceptació de dificultats.

CV: INCERTESA I PROBABILITAT (IP)

10. Gestió de les emocions i utilització d'estratègies que ens permeten fer front a la incertesa.

CV: ANÀLISI DE DADES I CÀLCULS ESTADÍSTICS (AD)

10. Contribució de la humanitat al desenvolupament i evolució de l'estadística i el tractament de dades, incorporant la perspectiva de gènere.
11. Respects sensibilitat i tolerància davant diferents interpretacions sobre resultats estadístics, mostrant rebuig davant actituds discriminatòries.

CV: PENSAMENT COMPUTACIONAL (PC)

7. Valoració de l'evolució del pensament computacional i la seua repercussió social, incorporant la perspectiva de gènere.
8. Treball cooperatiu en situacions que involucren disseny i aplicació d'algorismes. Coneixement d'estratègies d'aprenentatge específiques del pensament computacional.

Correspondència criteris avaluació

Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació

SEGON CICLE

		CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv5	CrAv6	CrAv7	CrAv8	CrAv9	CrAv10	CrAv11	CrAv12	CrAv13	CrAv14	CrAv15	CrAv16	
C u r r í c u l u m d e l a C o m u n i t a t V a l e n c i a : C r i t e r i s d'	4t	CrAv1																
	P	CrAv2		X	X													
	r	CrAv3				X	X											
	i	CrAv4					X											
	m	CrAv5						X										
	a	CrAv6																
	l	CrAv7						X										
	a	CrAv8																
	n	CrAv9	X							X	X							
	i	CrAv10		X				X			X							
	t	CrAv11		X														
	a	CrAv12																
	n	CrAv13								X								
	a:	CrAv14								X								
	C	CrAv15																
	r	CrAv16												X				

avaluació	CrAv17											X						
	CrAv18												X					
	CrAv19											X						
	CrAv20												X					
	CrAv21																	
	CrAv22													X				
	CrAv23																	
	CrAv24																	
	CrAv25																	
	CrAv26													X				
	CrAv27														X	X	X	
CrAv28														X	X	X		
TERCER CICLE																		
		CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv5	CrAv6	CrAv7	CrAv8	CrAv9	CrAv10	CrAv11	CrAv12	CrAv13	CrAv14	CrAv15	CrAv16	CrAv17
6è primària	CrAv1	X		X														
	CrAv2			X	X													
	CrAv3					X			X									
	CrAv4				X													
	CrAv5						X											

CrAv6																		
CrAv7						X												
CrAv8																		
CrAv9	X						X				X							
CrAv10		X					X			X								
CrAv11		X								X	X							
CrAv12																		
CrAv13																		
CrAv14									X									
CrAv15																		
CrAv16																		
CrAv17												X						
CrAv18																		
CrAv19												X						
CrAv20												X	X					
CrAv21																		
CrAv22													X					
CrAv23																		

	CrAv24																	
	CrAv25																	
	CrAv26																	
	CrAv27															X		
	CrAv28													X			X	X
	CrAv29														X	X	X	
	CrAv30														X			

Criteris d'avaluació Ministeri:

SEGON CICLE

CrAv1. Interpretar, de manera verbal o gràfica, problemes de la vida quotidiana, comprenent les preguntes plantejades a través de diferents estratègies o eines.

CrAv2. Mostrar representacions matemàtiques, a través d'esquemes o diagrames, que ajuden en la resolució d'una situació problematitzada.

CrAv3. Comparar entre diferents estratègies per a resoldre un problema de manera pautaada.

CrAv4. Obtindre possibles solucions d'un problema seguint alguna estratègia coneguda.

CrAv5. Demostrar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seua coherència en el context plantejat.

CrAv6. Analitzar conjectures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions de manera pautaada.

CrAv7. Donar exemples de problemes sobre situacions quotidianes que es resolen matemàticament.

CrAv8. Automatitzar situacions senzilles de la vida quotidiana que es realitzen pas a pas o segueixen una rutina utilitzant de manera pautaada principis bàsics del pensament computacional.

CrAv9. Realitzar connexions entre els diferents elements matemàtics aplicant coneixements i experiències propis.

CrAv10. Interpretar situacions en contextos diversos reconeixent les connexions entre les matemàtiques i la vida quotidiana.

CrAv11. Reconéixer llenguatge matemàtic senzill present en la vida quotidiana en diferents formats, adquirint vocabulari específic bàsic i mostrant comprensió del missatge.

CrAv12. Explicar els processos i idees matemàtiques, els passos seguits en la resolució d'un problema o els resultats obtinguts utilitzant llenguatge matemàtic senzill i diferents formats.

CrAv13. Identificar les emocions pròpies en abordar nous reptes matemàtics, demanant ajuda només quan siga necessari i desenvolupant així l'autoconfiança.

CrAv14. Mostrar actituds positives davant nous reptes matemàtics com ara l'esforç i la flexibilitat, valorant l'error com una oportunitat d'aprenentatge.

CrAv15. Col·laborar activament i respectuosament en el treball en equip comunicant-se adequadament, respectant la diversitat del grup i establint relacions saludables basades en la tolerància, la igualtat i la resolució pacífica de conflictes.

CrAv16. Participar en el repartiment de tasques, assumint i respectant las responsabilitats individuals assignades i emprant estratègies cooperatives senzilles dirigides a la consecució d'objectius compartits.

TERCER CICLE

CrAv1. Reformular, de manera verbal i gràfica, problemes de la vida quotidiana, comprenent les preguntes plantejades a través de diferents estratègies o eines.

CrAv2. Elaborar representacions matemàtiques que ajuden en la cerca d'estratègies per a la resolució d'una situació problematitzada.

CrAv3. Seleccionar entre diferents estratègies per a resoldre un problema justificant l'estratègia seleccionada.

CrAv4. Obtindre possibles solucions d'un problema seleccionant entre diverses estratègies conegudes de manera autònoma.

CrAv5. Comprovar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seua coherència en el context plantejat.

CrAv6. Formular conjectures matemàtiques senzilles investigant patrons, propietats i relacions de forma guiada.

CrAv7. Plantejar nous problemes sobre situacions quotidianes que es resolguen matemàticament.

CrAv8. Comprovar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema i la seua coherència en el context plantejat. (=CrAv5)

CrAv9. Modelitzar situacions de la vida quotidiana utilitzant, de manera pautada, principis bàsics del pensament computacional.

CrAv10. Utilitzar connexions entre diferents elements matemàtics mobilitzant coneixements i experiències propis.

CrAv11. Utilitzar les connexions entre les matemàtiques, altres àrees i la vida quotidiana per a resoldre problemes en contextos no matemàtics.

CrAv12. Interpretar llenguatge matemàtic senzill present en la vida quotidiana en diferents formats, adquirint vocabulari apropiat i mostrant la comprensió del missatge.

CrAv13. Comunicar en diferents formats les conjectures i processos matemàtics utilitzant llenguatge matemàtic adequat.

CrAv14. Autoregular les emocions pròpies i reconèixer algunes forteses i febleses, desenvolupant així l'autoconfiança en abordar nous reptes matemàtics.

CrAv15. Triar actituds positives davant nous reptes matemàtics com ara la perseverança i la responsabilitat valorant l'error com una oportunitat d'aprenentatge.

CrAv16. Col·laborar activament, respectuosament i responsablement en el treball en equip mostrant iniciativa, comunicant-se de manera efectiva, valorant la diversitat, mostrant empatia i establint relacions saludables basades en la tolerància, la igualtat i la resolució pacífica de conflictes.

CrAv17. Col·laborar en el repartiment de tasques, assumint i respectant les responsabilitats individuals assignades i emprant estratègies cooperatives senzilles dirigides a la consecució d'objectius compartits.

criteris d'avaluació CV:

4t PRIMÀRIA

CrAv1. Identificar la informació rellevant i irrellevant d'un problema o situació problemàtica de l'entorn personal i social de l'alumnat que en permeta l'abordatge i la

resolució.

CrAv2. Desenvolupar estratègies informals per a obtenir la solució correcta en un problema o situació problemàtica i sistematitzar procediments informals de resolució a nivell inicial.

CrAv3. Comprovar si la solució obtinguda en un problema compleix les condicions o exigències de l'enunciat.

CrAv4. Extraure conseqüències de la situació problemàtica plantejada i obtenir eines o estratègies aplicables en l'àmbit personal o educatiu.

CrAv5. Comprovar conjectures sobre relacions matemàtiques que permeten desenvolupar de manera intuïtiva nou contingut matemàtic de naturalesa numèrica, mètrica, espacial, geomètrica o estocàstica.

CrAv6. Comprovar relacions matemàtiques en -i mitjançant- els procediments de raonament matemàtic intuïtiu.

CrAv7. Reconèixer patrons o regularitats, construint intuïtivament contingut matemàtic de naturalesa numèrica, mètrica, espacial, geomètrica o estocàstica.

CrAv8. Comparar diferents procediments matemàtics relatius al càlcul, la mesura, el sentit espacial i geomètric, el tractament de dades o els processos aleatoris, i utilitzar-los de manera flexible.

CrAv9. Identificar el contingut i les eines matemàtiques senzilles que permeten abordar situacions reals pròximes i rellevants, possibilitant la construcció de models matemàtics bàsics.

CrAv10. Usar models matemàtics bàsics que permeten interpretar una situació real senzilla, i extraure'n conclusions.

CrAv11. Comparar models matemàtics corresponents a situacions reals en contextos similars.

CrAv12. Identificar regularitats en una seqüència de dades i predir resultats mitjançant el reconeixement de patrons senzills.

CrAv13. Interpretar i reproduir algorismes senzills mitjançant codis visuals.

CrAv14. Aplicar algorismes senzills mitjançant codis visuals i/o eines tecnològiques bàsiques per a resoldre situacions problemàtiques.

CrAv15. Analitzar situacions senzilles per a definir i aconseguir estratègies guanyadores en jocs de lògica o jocs de tauler.

CrAv16. Utilitzar correctament les representacions iconicomaniulatives d'objectes i processos matemàtics en situacions pròximes a l'alumnat, respectant les regles bàsiques que els regeixen.

CrAv17. Reconèixer representacions numèriques, geomètriques i gràfiques que descriuen objectes matemàtics elementals en contextos pròxims a l'alumnat.

CrAv18. Usar representacions numèriques, geomètriques i gràfiques d'objectes matemàtics elementals en situacions pròximes a l'alumnat.

CrAv19. Reconèixer i comprendre missatges orals i escrits senzills que continguin llenguatge matemàtic bàsic.

CrAv20. Comunicar de manera informal aspectes relacionats amb conceptes i procediments matemàtics senzills presents en contextos pròxims a l'alumnat.

CrAv21. Justificar adequadament la validesa dels resultats provinents de situacions problemàtiques de l'entorn personal o educatiu de l'alumnat, a través de comunicacions orals o escrites informals.

CrAv22. Utilitzar un llenguatge matemàtic adequat per a defensar els seus propis raonaments de forma argumentada.

CrAv23. Reconèixer el contingut matemàtic present en jocs, activitats socials i productes culturals pròxims a l'experiència de l'alumnat.

CrAv24. Valorar la importància de les matemàtiques per a resoldre problemes de la vida quotidiana que involucren aspectes com el càlcul aritmètic, la incertesa, el raonament lògic, el pensament computacional, l'ús i interpretació de dades o el sentit geomètric i espacial.

CrAv25. Apreciar el caràcter polivalent de les matemàtiques, tant per la seua utilitat per a la resolució de problemes en diferents àrees (instrumentalitat), com per a afavorir el desenvolupament intel·lectual, creatiu i cultural de les persones.

CrAv26. Identificar i verbalitzar emocions i actituds en la resolució de problemes o en situacions d'aprenentatge relacionades amb les matemàtiques.

CrAv27. Mostrar una actitud positiva i perseverant en el treball matemàtic, tant individual com col·laboratiu.

CrAv28. Mostrar una disposició favorable a la superació i millora personal i del treball en equip en la realització de tasques i activitats relacionades amb les matemàtiques.

6é PRIMÀRIA

CrAv1. Identificar la informació de l'enunciat d'un problema o situació plantejada, relacionant-la amb altres situacions anàlogues del seu entorn pròxim i amb els coneixements i procediments adquirits.

CrAv2. Utilitzar i aplicar estratègies formals bàsiques aplicant els conceptes i procediments que li permeten obtenir la solució correcta en un problema o situació problemàtica.

CrAv3. Reflexionar sobre la coherència i l'adequació de la solució obtinguda al problema plantejat.

CrAv4. Connectar la situació problemàtica amb el seu entorn personal, educatiu i social, i extraure conclusions que li permeten plantejar problemes, tant d'aquest com d'altres contextos.

CrAv5. Realitzar conjectures matemàtiques a partir de l'observació o experimentació de casos concrets, i formalitzar els conceptes i procediments implicats.

CrAv6. Connectar conceptes i relacions matemàtiques en -i mitjançant- els procediments de raonament matemàtic.

CrAv7. Analitzar i justificar patrons o regularitats, construint contingut matemàtic de naturalesa numèrica, mètrica, espacial, geomètrica o estocàstica.

CrAv8. Utilitzar i comparar amb fluïdesa i de manera flexible diferents procediments matemàtics relatius al càlcul, la mesura, el sentit espacial i geomètric, el tractament de dades o els processos aleatoris.

CrAv9. Identificar el contingut i les eines matemàtiques senzilles que permeten abordar situacions reals de l'àmbit personal, educatiu i social, possibilitant la construcció de models matemàtics concrets.

CrAv10. Resoldre matemàticament models concrets amb la finalitat d'obtenir solucions que permeten descriure, interpretar i extraure conclusions sobre una situació real.

CrAv11. Identificar i justificar diferències i similituds entre models matemàtics corresponents a situacions reals en contextos similars.

CrAv12. Validar la solució obtinguda en resoldre un model matemàtic i detectar errors bàsics en contrastar-la amb la situació real.

CrAv13. Dissenyar i aplicar algorismes senzills mitjançant codis visuals i/o eines tecnològiques bàsiques per a resoldre situacions problemàtiques.

CrAv14. Descompondre patrons d'una certa complexitat en uns altres més senzills utilitzant programació per blocs.

CrAv15. Utilitzar la simbologia bàsica de la programació per blocs per a resoldre problemes.

CrAv16. Analitzar situacions d'una certa dificultat, valorant diferents possibilitats i combinacions, per a definir i aconseguir estratègies guanyadores en jocs de lògica o jocs de tauler.

CrAv17. Manejar les representacions iconicomaniulatives, numèriques, geomètriques i gràfiques d'objectes matemàtics en situacions reals de l'àmbit personal, educatiu i social, respectant les regles que els regeixen.

CrAv18. Realitzar conversions entre les representacions iconicomaniulatives, numèriques, geomètriques i gràfiques d'objectes matemàtics en situacions reals de l'àmbit personal, educatiu i social.

CrAv19. Seleccionar el simbolisme matemàtic adequat per a descriure matemàticament situacions corresponents a l'àmbit personal, educatiu i social.

CrAv20. Interpretar correctament missatges orals i escrits que incloguen contingut matemàtic.

- CrAv21. Comunicar aspectes relacionats amb conceptes i procediments matemàtics, utilitzant alguns elements formals bàsics.
- CrAv22. Explicar i donar significat matemàtic a resultats provinents de situacions problemàtiques de l'àmbit personal, educatiu o social.
- CrAv23. Argumentar i debatre, contrastant amb els seus companys i companyes, els seus propis raonaments, secundant-se en el llenguatge matemàtic.
- CrAv24. Reconèixer la importància de les matemàtiques per a la comprensió i el tractament d'algunes situacions o qüestions rellevants en la vida quotidiana de l'alumnat.
- CrAv25. Reconèixer el contingut matemàtic de caràcter numèric, geomètric o espacial present en obres pictòriques, dibuixos animats, còmics, elements arquitectònics, escultures i altres manifestacions artístiques.
- CrAv26. Valorar la importància de la creació de conceptes, idees i eines matemàtiques, com a elements necessaris per a l'avanç social i cultural.
- CrAv27. Assumir els errors com a part del procés d'aprenentatge, sense cedir a la frustració i expressant emocions i actituds positives i adequades per a la seua superació.
- CrAv28. Identificar els factors rellevants que intervenen en l'atenció i la comprensió, tant en el treball individual com en el col·laboratiu.
- CrAv29. Gestionar els recursos cognitius i emocionals per a reconduir el procés en moments de dificultat o incertesa, així com en les situacions de conflicte derivades del treball en equip.
- CrAv30. Assumir reptes i enfrontar-se a situacions problemàtiques des d'una perspectiva oberta, superant els prejudicis.

ESBORRANY

CURRÍCULUM DE L'ÀREA DE CONEIXEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

1. Presentació

L'àrea de Coneixement del Medi afavoreix que l'alumnat desenvolupe les competències que li permeten aconseguir un desenvolupament personal, social i acadèmic que li possibilita dur a terme un projecte vital, amb plenitud, en l'entorn en el qual habita. Aquest entorn és el producte de la relació entre l'ésser humà i la naturalesa, per la qual cosa l'àrea se centrarà a facilitar la comprensió de la interdependència existent entre els diferents elements.

L'ésser humà es relaciona, en primer lloc, amb si mateix, la seua pròpia biologia i necessitats bàsiques, i les seues emocions i sentiments. L'àrea facilita la comprensió d'aquestes qüestions i afavoreix el desenvolupament d'hàbits de vida saludables tant en el pla físic com psíquic.

En segon lloc, l'ésser humà viu en un entorn natural on existeixen multitud d'elements amb naturalesa pròpia que l'afecten i es veuen afectats. Es considera d'especial importància el desenvolupar una consciència realista de la situació en la qual es troba el nostre planeta, la Terra, a conseqüència de la sobreexplotació dels recursos que al llarg de la història de la humanitat s'ha produït, a partir de la qual adquirir una conducta saludable, sostenible i ecològica, de protecció del medi ambient.

En tercer lloc, l'ésser humà es relaciona amb un entramat social complex. El coneixement i comprensió del món i de la societat en la qual vivim part, d'una banda, de l'anàlisi dels fets històrics i persones de rellevància per a ser conscients dels processos de canvi produïts al llarg del temps i de l'impacte de l'ésser humà sobre el medi tenint en compte els factors polítics, econòmics, socials i culturals. És inherent a això la comprensió de la pluralitat ètnica i cultural de les societats i la importància de conèixer des de valors com el respecte i la igualtat de gènere. D'altra banda, és imprescindible conèixer les diferents organitzacions més pròximes i les seues funcions (institucions valencianes, espanyoles i europees), comprenent l'organització física i social del món en el qual viuen i desenvolupant formes de participació democràtica i responsabilitat en la línia dels drets humans.

Es considera imprescindible que l'alumnat desenvolupe hàbits i valors que li permeten treballar de manera cooperativa, adquirint habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència, desenvolupant l'emprenedoria, l'autoestima, l'esforç, la responsabilitat i la creativitat. Per això, en les situacions d'aprenentatge l'alumnat abordarà qüestions o problemes propis de l'àrea, plantejant diferents respostes o solucions, producte de la investigació i l'experimentació, utilitzant de manera autònoma, crítica i segura tècniques, eines i estratègies pròpies de les ciències. En aquesta línia i amb el mateix propòsit l'alumnat utilitzarà elements de l'entorn tecnològic i digital de manera responsable i crítica.

Les activitats d'ensenyament i aprenentatge tindran en compte les característiques de l'alumnat, garantint la inclusió educativa, a partir de l'ús de mecanismes de reforç i flexibilització que resulten adequats després de la detecció de les barreres que impedisquen la presència, la participació i l'aprenentatge de l'alumnat.

L'aprenentatge dels sabers bàsics, en la línia dels objectius de l'etapa, el perfil d'eixida i les competències específiques de l'àrea, es realitzarà de manera globalitzada amb la finalitat de contribuir al fet que l'alumnat aconseguisca una comprensió interdisciplinària de l'entorn natural i social. A més, en aquesta etapa, ateses les capacitats de l'alumnat, les activitats es realitzaran amb suport i guia del professorat la major part del temps, donant especial importància al procés d'aprenentatge més que al resultat final. Serà en l'Educació Secundària Obligatòria quan aquests sabers s'abordaran a partir d'àmbits de coneixement especialitzat, com són les Ciències Socials, la Història, la Geografia, la Física, la Química, la Biologia, la Geologia, la Tecnologia i la Digitalització, amb la finalitat d'aprofundir-los i ampliar-los.

Els sabers de l'àrea inclouen elements transversals i comuns amb altres àrees curriculars com el gust i foment per la lectura, el coneixement i les actuacions concordes amb els objectius de desenvolupament sostenible, el reconeixement i conservació del patrimoni, la inclusió i tolerància davant la diversitat social i cultural i el respecte dels drets universals.

A continuació, es presenten les huit competències específiques de l'àrea de Coneixement del Medi que es consideren imprescindibles per a l'adequat desenvolupament de l'alumnat d'Educació Primària. La descripció que acompanya cadascuna d'aquestes competències té com a meta facilitar la seua comprensió i subratllar els seus components. Seguidament, es presenten les connexions d'aquestes competències específiques entre si, amb les competències específiques de les altres àrees de l'Educació Primària i amb les competències clau. Segueix la presentació dels sabers bàsics l'aprenentatge, articulació i mobilització dels quals exigeixen les competències específiques, dels criteris per a dissenyar i implementar situacions i activitats d'aprenentatge orientades a promoure l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques, i, finalment, dels criteris d'avaluació que proporcionen el referent per a valorar els nivells de desenvolupament competencial aconseguit per l'alumnat al final del segon i del tercer cicle de l'etapa.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Utilitzar de forma guiada i delimitada dispositius i recursos digitals per a buscar informació, comunicar-se, col·laborar i crear contingut digital senzill amb seguretat i eficàcia.

2.1.1. Descripció de la competència 1

La forma en la qual les persones busquem informació, la processem i l'expressem ha experimentat grans canvis en les últimes dècades, mitjançant un ús exclusivament analògic centrat en fonts úniques (el professor, l'enciclopèdia, etc.) a un ús majoritàriament digital totalment obert i amb possibilitats pràcticament il·limitades.

Les característiques d'aquest món digital fan necessari un treball específic des del centre educatiu. Aquest treball ha de centrar-se en diferents qüestions que s'enfocaran tant de manera individual com en grups col·laboratius.

D'una banda, l'alumnat haurà de ser autònom per a utilitzar els dispositius seleccionats per l'equip docent per al seu ús educatiu, utilitzant-los per a comunicar-se amb els membres de la comunitat educativa, i per a crear documents i fer presentacions senzilles compartint les creacions en entorns d'aprenentatge virtuals privats.

D'altra banda, els dispositius electrònics han de facilitar l'aprenentatge a partir de la col·laboració i comunicació entre iguals, en xarxes de treball i aprenentatge que en el final de l'etapa podran ser interdisciplinàries, transculturals i intergeneracionals i desenvolupar-se tant en contextos escolars com no escolars.

Els processos d'ensenyament i aprenentatge que incorporen l'ús de dispositius i recursos digitals exigeixen que l'alumnat desenvolupe habilitats per a buscar i accedir a la informació en diferents formats, plataformes i entorns en línia (incloent-hi la realitat virtual o augmentada), seleccionar-la, classificar-la i processar-la. És especialment important treballar les possibilitats creatives de la tecnologia digital que permeten expressar el coneixement utilitzant diferents eines i en diferents entorns digitals, incloent-hi les impressores 3D o la creació de pàgines web. La creació d'un contingut digital té en si mateix un valor significatiu, ja que requereix un estudi de múltiples variables (contingut de qualitat, fiabilitat, propietat intel·lectual, programació, disseny, estètica, utilitat, etc.).

Paral·lelament, l'alumnat ha de ser capaç d'utilitzar un entorn personal d'aprenentatge senzill a partir d'una guia.

Aquesta competència implica, a més, desenvolupar estratègies per a usar de manera crítica i segura els dispositius digitals, amb consciència dels riscos i perills existents i capacitat per a evitar-los o minimitzar-los. Entre aquests, pren importància la salut i integritat, física i moral, de l'usuari i de la resta de persones amb les quals es col·labora en els entorns digitals.

En el treball d'aquesta competència no s'ha d'oblidar la qüestió de l'accessibilitat, garantint que tot l'alumnat tinga accés als dispositius i recursos digitals, amb les adaptacions tècniques necessàries i els suports oportuns.

Al final del primer cicle, l'alumnat valorarà la utilitat de la tecnologia en la societat, l'escola, la llar, la cultura i l'oci. Apreciarà, d'aquesta manera, la gran versatilitat que té tant per a donar suport al desenvolupament de l'ésser humà com per a accedir al coneixement, facilitar l'expressió artística o el gaudi. La seua utilització se centrarà en dispositius, programes i aplicacions que faciliten la comunicació amb altres persones.

Al final del segon cicle, la utilització de la tecnologia i els dispositius digitals se centrarà en la cerca d'informació de forma guiada en internet per a crear continguts digitals senzills en forma de documents amb imatges i diferents tipografies, i per a comunicar idees. Així mateix, s'haurà introduït en qüestions de benestar i salut en l'ús de la tecnologia, reconeixent els riscos d'un ús poc adequat (addiccions i ciberassetjament) i poc segur (accés a continguts inadequats, publicitat i correus no desitjats, virus, etc.), i es farà iniciat en l'ús de l'etiqueta.

Al final del tercer cicle, l'ús dels dispositius i la tecnologia acompanyarà, de forma guiada, totes les fases d'un projecte: cerca d'informació, selecció, organització, registre i presentació. Per al seu ús eficient, l'alumnat haurà de tindre coneixements pràctics bàsics de mecanografia. Igualment, haurà de conèixer eines que permeten representar dades en diferents formats, així com crear i presentar contingut digital senzill (documents, presentacions i vídeos). S'haurà introduït en l'ús d'entorns personals d'aprenentatge, on l'alumnat podrà accedir a informació, col·laborar, comunicar-se i presentar. La comunicació i la interacció adquireix un nivell de complexitat major en entrar en el treball en xarxes d'aprenentatge, tant internes com externes (*eTwinning*). Quant a l'ús segur i adequat de la tecnologia i d'internet, s'ampliarà el treball en el cicle anterior amb la sensibilització cap a qüestions com la propietat intel·lectual o el treball d'estratègies bàsiques d'afrontament del ciberassetjament. Finalment, l'alumnat tindrà un coneixement bàsic del funcionament dels dispositius que li permeta resoldre alguns dels problemes tècnics bàsics més habituals.

2.2. Competència específica 2

Desenvolupar projectes cooperatius delimitats i realitzar investigacions senzilles de naturalesa interdisciplinària amb la guia i ajuda del professorat, utilitzant estratègies elementals pròpies del pensament de disseny i computacional.

2.2.1.Descripció de la competència 2

Els reptes i problemes a què s'enfronten les societats actuals inclouen elements propis de l'entorn físic, natural, social, cultural i tecnològic. És per això que es necessari un treball interdisciplinari que permeta una aproximació a respostes i solucions des de diferents disciplines, incloent les relacionades amb altres àrees curriculars.

L'aprenentatge basat en preguntes, problemes, reptes, fenòmens o indagacions és essencial per a abordar aquest tipus de situacions. L'alumnat s'inicia així en un aprenentatge autoregulat, planificant el seu propi procés de treball, realitzant un seguiment d'aquest avaluant el progrés realitzat a nivell individual i grupal, i gestionant de manera efectiva els temps disponibles. En aquest procés és essencial tindre en compte qüestions com la perseverança, la concentració o l'esforç.

En l'aprenentatge de les ciències és essencial que l'alumnat desenvolupe la capacitat d'observació i reflexió. A partir de l'observació d'algun aspecte del seu entorn pròxim, natural, social o cultural, pot plantejar-se preguntes o qüestions relatives al que li agradaria conèixer, modificar o crear, desencadenant un procés creatiu amb aqueix objectiu i desenvolupant un projecte que done resposta al que desitja esbrinar, modificar o crear. Les solucions o respostes es poden plasmar en construccions de maquetes, circuits o mecanismes bàsics i senzills que introduïsquen conceptes tecnològics.

És també útil emprar estratègies pròpies de disciplines com l'enginyeria o la matemàtica. L'alumnat serà capaç d'actuar seguint les fases pròpies del pensament de disseny, duent a terme una detecció de necessitats, un estudi de la situació usant pensament divergent i convergent, un disseny, la creació i prova de prototips i una avaluació de resultats.

Així mateix, l'alumnat podrà desplegar un pensament computacional orientat a formular problemes i plantejar solucions d'una manera estructurada mitjançant un processament adequat de la informació. El pensament computacional implica l'adquisició, articulació i mobilització de moltes habilitats diferents que no requereixen necessàriament l'ús de la tecnologia o de dispositius digitals. Entre aquestes, en aquesta etapa són rellevants l'abstracció (la capacitat d'eliminar aspectes superflus no necessaris per a arribar a la solució d'un problema), el pensament algorítmic (establir una sèrie de passos i executar-los de forma ordenada per a arribar a una solució), la descomposició (descompondre un problema gran en problemes més xicotets), el reconeixement de patrons (identificar similituds entre diferents solucions a un problema, per a poder resoldre nous problemes) i el pensament lògic (desenvolupar opcions de solució a partir de variables amb dos valors: vertader/fals, sí/no).

En no existir respostes o solucions úniques, el focus de l'aprenentatge recau principalment en el procés. Per aquesta mateixa raó, es valora tant el treball realitzat per a confirmar la idoneïtat o adequació d'una solució o resposta, com el que es duu a terme per a mostrar la seua inadequació o no-identitat.

Finalment, gran part del treball anterior es realitzarà de manera cooperativa i col·laborativa, a través del treball en equip, desenvolupant competències, habilitats socials i valors com ara la responsabilitat comuna i individual, la tolerància i respecte davant el treball i opinions dels altres, la cerca de solucions, la presa de decisions conjunta i l'empatia.

Al final del primer cicle, l'alumnat s'iniciarà en l'ús de metodologies d'indagació, a partir d'observar i comprendre el seu entorn, identificant dubtes o problemes i expressant diferents idees amb

mitjans orals o gràfics senzills per a respondre-les o solucionar-les. Part de l'èmfasi es posa en el fet que identifique els passos a seguir en el procés, des de la identificació de la qüestió que és objecte de la indagació fins al plantejament d'una resposta possible. El procés es durà a terme amb el suport d'un guió i inclourà situacions manipulatives i mecàniques que permeten pensar solucions concretes i provar-les i finalment compartir-les amb els companys. Aquest procés es realitzarà, en la major part de les ocasions, en equips de treball, on l'alumnat escoltarà les aportacions alienes, acceptarà altres punts de vista, aportarà idees constructives pròpies, buscarà ajuda quan la necessite, reconeixerà i valorarà el treball d'uns altres i es responsabilitzarà del treball personal per a aconseguir una meta col·lectiva. S'haurà dut a terme, a més, una iniciació a la programació i al pensament computacional utilitzant recursos analògics o digitals adaptats al nivell lector de l'alumnat.

Al final del segon cicle, l'alumnat haurà aprofundit en el seu coneixement i domini de les fases del procés, comptant encara amb ajuda i suport, identificant problemes o temes d'interés, proposant diferents opcions, dissenyant, realitzant prototips i provant possibles solucions, presentant conclusions i avaluant de manera contínua el procés seguit a partir de plantilles o pautes facilitades en diferents moments del seu desenvolupament. Aquest treball es realitzarà des de l'assumpció de diferents rols, en el marc de processos d'aprenentatge cooperatiu, usant estratègies per a resoldre els conflictes a partir del diàleg i atenent, a més, a valors i habilitats com la constància, la capacitat de concentració, l'adaptació als canvis, la resiliència davant possibles obstacles i fracassos puntuals i les estratègies de cerca d'orientació i ajuda per a afrontar-los i superar-los. Així mateix, l'alumnat s'iniciarà en la programació a partir de plataformes digitals que permeten la programació per blocs o l'experimentació amb la robòtica.

Finalment, en concloure el tercer cicle, l'alumnat haurà incorporat noves variables al seu mètode de treball, i serà capaç d'actuar amb una major llibertat quant a la planificació, la gestió del temps, la presa de decisions i l'avaluació de processos i resultats. Tindrà un paper més protagonista i una major autonomia, assumint una major responsabilitat i compromís tant individual com col·lectiu, resolent els conflictes a partir del diàleg i fomentant una convivència basada en valors democràtics. Els avanços en el coneixement de la programació i l'ús dels dispositius i eines digitals (impressió 3D, programació per blocs, realitat augmentada, realitat virtual, entorns digitals, entre altres) es produiran fonamentalment en els productes finals dels projectes.

2.3. Competència específica 3

Plantejar i respondre preguntes sobre qüestions de la vida quotidiana relatives a l'entorn natural, social i cultural aplicant, amb suport i guia de materials i del professorat, el raonament científic i l'experimentació.

2.3.2. Descripció de la competència 3

Desenvolupar la curiositat en l'alumnat sobre el món que li envolta, formular-se preguntes i hipòtesis sobre els fenòmens que succeeixen en el medi en el qual habita, natural, social, cultural i

tecnològic, i sobre les relacions que s'estableixen en aquest, introdueix l'alumnat en la utilització d'estratègies pròpies del mètode científic a un nivell bàsic.

Aquest procés ajudarà a construir respostes basades en la cerca de dades, l'observació i l'accés a fonts diverses, orals o documentals en qualsevol suport adequat i accessible al seu nivell, seguint els passos del raonament científic: formulació d'una hipòtesi, observació en el context natural i en el laboratori, realització d'enquestes o d'entrevistes, cerca bibliogràfica o en internet amb l'ajuda i guia pel professorat cap a fonts rigoroses i accessibles. L'alumnat ha de poder relacionar, analitzar i interpretar les dades que va recollint a partir dels coneixements científics i socials disponibles per a arribar a unes conclusions i poder explicar fets i fenòmens del món que l'envolta.

Aquestes conclusions i explicacions han de poder ser comunicades i compartides fent ús de diferents llenguatges i suports als quals l'alumnat accedirà amb ajuda del professorat.

L'adquisició i desenvolupament d'aquesta competència exigeix, a més, posar en joc actituds com la curiositat, el rigor, la constància, la flexibilitat, la creativitat, la imaginació, l'esperit crític, l'empatia, la paciència i la cooperació honesta amb els altres.

Al final del primer cicle, l'alumnat serà capaç de formular qüestions senzilles sobre l'entorn natural, social i cultural, i d'elaborar respostes a aquestes, recolzant-se en una pauta i altres materials facilitats pel professorat, a partir de cerques d'informació en suports accessibles i concrets i manejan conceptes científics bàsics.

Al final del segon cicle, l'alumnat serà capaç de plantejar preguntes sobre l'entorn natural, social i cultural, i d'utilitzar de manera autònoma estratègies senzilles de cerca d'informació a partir d'un conjunt de fonts seleccionades i accessibles, així com de relacionar les informacions obtingudes amb els coneixements científics adquirits per a elaborar respostes i enriquir el seu aprenentatge.

Al final del tercer cicle, l'alumnat serà capaç d'aplicar de manera més eficient el raonament científic, podent formular hipòtesi i preguntes més complexes, dissenyar estratègies de cerca i selecció d'informació, analitzar els resultats i relacionar-los amb els coneixements científics de què disposa per a obtenir unes conclusions.

2.4. Competència específica 4

Adoptar hàbits saludables de consum, alimentació, exercici i descans a partir del coneixement científic del cos, des del punt de vista del benestar físic, mental i emocional.

2.4.1. Descripció de la competència 4

Adoptar hàbits saludables relacionats amb el consum responsable, l'alimentació, l'activitat física i el descans són la base per al funcionament adequat del cos.

Els coneixements científics sobre el funcionament del cos humà i la composició dels aliments faciliten la presa de consciència, des d'edats primerenques, de conductes relacionades amb una alimentació saludable, equilibrada i sostenible que ajuda a previndre malalties com l'obesitat o l'anorèxia, a tindre una dieta més adequada i a evitar comportaments i hàbits perniciosos per a la salut derivats de la publicitat o de la pressió mediàtica i el consumisme.

La presa de consciència del propi cos està associada a l'hàbit de realitzar exercici físic, que contribueix a conèixer el cos i les seues possibilitats, a realitzar moviments amb precisió i a relacionar-se amb l'entorn. És necessari conèixer la funcionalitat de tots els sistemes que componen el cos humà i la seua relació amb els hàbits

Enllaçant amb el coneixement físic del cos i l'establiment d'hàbits saludables, els components emocionals són essencials per a aconseguir un equilibri que garantisca el benestar físic, emocional i social que permeta establir relacions socials saludables actuant des de la tolerància i la comprensió i afavorint la convivència.

L'equilibri implica alhora el cos i la ment, sent per això d'especial importància desenvolupar la capacitat de reconèixer i gestionar les emocions pròpies i alienes utilitzant les estratègies adequades. La reacció conscient a aquests estímuls són els sentiments, que són determinats per un sistema de valors, creences i les experiències i desitjos de l'individu. Aquesta competència inclou el desenvolupament d'habilitats socials com l'autoconsciència, la capacitat de comunicació, la motivació, l'assertivitat, l'empatia, l'autoestima i la resiliència, que contribueixen de manera important a l'acceptació del jo, alhora que a la comprensió i acceptació dels altres.

L'educació afectivosexual és una part important en la formació integral de l'alumnat. A més del coneixement biològic del cos, és necessari comprendre la construcció de la identitat de gènere i les relacions afectives que es produeixen en la nostra societat. En aquest sentit, és necessari oferir informació fiable que ajude a assumir valors que coincidisquen amb els principis de respecte a la dignitat humana i a la igualtat entre gèneres

En aquesta etapa s'inicien nombrosos canvis, relacionats amb el desenvolupament físic de l'alumnat i les relacions amb els altres, que condicionaran les seues experiències, sensacions i emocions.

El grup de pertinença adquireix cada vegada més importància i augmenta la seua influència sobre el desenvolupament de conductes encaminades a adquirir un major equilibri emocional en relació a si mateix i al grup i a saber actuar davant de possibles situacions i actituds problemàtiques. L'adquisició i desenvolupament d'aquesta competència capacita l'alumnat per a identificar els sentiments, emocions, canvis corporals propis i aliens i actuar des de la tolerància i la comprensió, analitzant i valorant situacions i comportaments diversos de manera respectuosa i responsable.

Al final del primer cicle, l'alumnat haurà adoptat hàbits i conductes saludables sobre alimentació, activitat física, descans i consum responsable, recolzats en coneixements científics bàsics i utilitzant unes pautes, per a previndre les malalties més comunes. S'haurà iniciat en l'adopció d'hàbits de consum responsable sobre l'adquisició de béns i serveis bàsics, i diferenciarà entre aliments naturals i processats. A més, identificarà les emocions i els sentiments propis.

Al final del segon cicle, l'alumnat serà capaç de desplegar de manera autònoma hàbits i conductes saludables sobre alimentació, activitat física, descans i consum responsable, sent capaç de proposar i adoptar millores amb la finalitat de previndre riscos per a la salut física, mental i emocional. Explicarà els canvis que es van produint en el seu cos i identificarà les emocions i els sentiments propis i aliens amb respecte i empatia.

Al final del tercer cicle, l'alumnat serà capaç, a més, d'analitzar els hàbits i les conductes saludables amb criteris científics i de formular propostes basades en aquests criteris per a millorar el benestar físic propi i col·lectiu, atés l'equilibri existent entre totes les parts, òrgans i sistemes del cos humà i la necessitat de previndre les malalties més comunes (obesitat, diabetis, al·lèrgies, entre altres). També haurà adoptat hàbits de consum responsable basant-se en criteris científics i tenint en compte l'impacte ambiental dels productes i la despesa energètica que suposa la seua elaboració i transport. Reconeixerà i assumirà els canvis que estan ocorrent en el seu cos i els sentiments que els acompanyen, acceptant-los i reaccionant i actuant amb assertivitat i empatia davant situacions conflictives diverses.

2.5. Competència específica 5

Identificar, analitzar i proposar solucions als problemes generats per l'acció humana en l'entorn, tant a nivell local com de manera global, derivats dels factors demogràfics, històrics, econòmics, tecnològics i ambientals.

2.5.1. Descripció de la competència 5

S'entén l'entorn com l'espai físic, social i cultural on habitem els éssers humans i en el qual es produeix la vida i mantenim una interacció constant amb el que ens envolta.

L'entorn engloba paisatge i ecosistema. El paisatge és un concepte geogràfic que inclou els elements que no tenen vida (abiòtics), els dotats de vida (biòtics), la fauna i la vegetació, i els derivats de l'acció humana, com la demografia, l'activitat industrial i econòmica, el transport, entre altres. El paisatge es troba en contínua evolució a causa dels agents naturals externs, com per exemple el vent, la pluja, la neu o l'aigua, i interns, com per exemple terratrèmols, o volcans i de l'acció contínua dels éssers humans que el transformen contínuament.

L'ecosistema és un concepte biològic i ecològic, i es defineix com un sistema natural d'organització dels organismes vius de diverses espècies (biocenosi) que interactuen entre si en un

espai definit (biòtop). Entre tots dos components tenen lloc una sèrie d'interaccions complexes i interdependents.

Adquirir aquesta competència específica implica ser capaç d'acostar-se al món amb curiositat, observar i comprendre fets i fenòmens naturals, socials i tecnològics i les interrelacions que s'estableixen entre si, aprofundint en la complexitat de les relacions que s'estableixen en el medi i observar l'impacte que la humanitat ha tingut històricament i continua tenint en la seua evolució.

L'alumnat d'aquesta etapa es farà conscient de manera progressiva de l'impacte de les actuacions humanes en el medi que afecten els paisatges i trenquen l'equilibri dels ecosistemes, modificant-los. Prendrà consciència de la importància que té la conservació del medi davant la pressió que suporta de l'activitat humana i la petjada ecològica que això suposa. Així mateix, assumirà la necessitat d'arribar a un equilibri entre el desenvolupament social i econòmic, i la conservació i defensa del medi ambient, és a dir, de caminar cap a un desenvolupament sostenible.

Els objectius de desenvolupament sostenible de l'agenda 2030 són una sèrie de reptes que van acordar els líders mundials en 2015 per a prioritzar uns objectius globals que acaben amb la pobresa, protegiscuen el planeta i asseguren prosperitat per a tots amb la intenció de transformar el món, implicant tot tipus d'actors per al canvi: governs, empreses, societat civil i persones individuals. Per a aconseguir aquests objectius totes les persones han de formar part del canvi, començant amb la consecució dels objectius que tenen una repercussió pròxima, local, com el consum d'aigua, els drets dels xiquets i les xiquetes, o el respecte i cura del medi ambient, per a avançar progressivament des d'iniciatives locals a les globals.

Al final del primer cicle, l'alumnat analitzarà els paisatges i ecosistemes del seu entorn pròxim, identificant els elements que els configuren i elaborarà conclusions sobre les actuacions que els afecten, formulant propostes de conservació i cura. Així mateix, identificarà alguns dels objectius de desenvolupament sostenible relacionant-los amb les propostes formulades.

Al final del segon cicle, ampliarà l'abast dels paisatges i ecosistemes analitzats, interrelacionant els elements que els configuren, i formularà propostes argumentades per a la seua conservació i cura. A més, reconeixerà i identificarà en el seu entorn pròxim problemes descrits en els objectius de desenvolupament sostenible, formulant propostes de solucions en el nivell local que tinguen repercussió en l'àmbit global.

Al final del tercer cicle, l'alumnat serà capaç d'analitzar la interacció dels principals elements que configuren un paisatge o un ecosistema, així com de realitzar una valoració personal justificada sobre les actuacions que els afecten i d'aportar propostes raonades i viables de conservació i cura. Podrà identificar, a més, els problemes descrits en els objectius de desenvolupament sostenible tant a nivell local com global, i formular propostes de solucions a curt, mitjà i llarg termini.

2.6. Competència específica 6

Situar cronològicament i espacialment els esdeveniments que marquen l'inici i el final dels grans períodes històrics mitjançant l'ús de diferents fonts històriques i unitats de temps i identificar i explicar els principals processos de canvi subjacents i la seua interrelació.

2.6.1. Descripció de la competència 6

La història és imprescindible per a conèixer el món que ens envolta i les diferents formes de vida del nostre temps.

Aquesta competència fa referència a l'anàlisi dels esdeveniments que marquen l'inici i el final dels grans períodes històrics i a la capacitat d'establir interrelacions entre els canvis produïts en la societat fins a l'actualitat.

Situar cronològicament i espacialment els fets històrics implica la presa de consciència sobre el pas del temps.

Mitjançant l'ús i maneig de les diferents unitats de temps i de diverses fonts històriques, l'alumnat comprén el món que l'envolta i és capaç d'identificar els canvis que s'han produït.

Reconèixer i explicar aquests canvis suposa establir relacions entre les característiques dels grans períodes històrics i la seua repercussió en el funcionament de la societat actual.

Que l'alumnat siga conscient i entenga els processos de canvi subjacents afavorirà un major respecte i un compromís de millora amb la societat en la qual viuen.

Al final del primer cicle, l'alumnat s'haurà iniciat en la representació del temps i en l'ús de les formes convencionals per a mesurar-lo. Entendrà i manejarà adequadament les nocions de causa, conseqüència i empatia. Serà capaç d'utilitzar diferents fonts per a obtenir informacions basades, principalment, en recursos digitals. Coneixerà biografies de personatges històricament rellevants des d'una perspectiva coeducativa.

Al final del segon cicle, l'alumnat serà capaç d'analitzar períodes cronològics i grans edats de la història i la seua relació amb l'actualitat. Manejarà les nocions de simultaneïtat i interpretació històrica. Identificarà les característiques de la Península ibèrica en la Prehistòria i l'Edat Antiga, així com els seus elements més destacables, i s'haurà iniciat en el coneixement de la cultura grega i la romanització.

Al final del tercer cicle, haurà aprofundit i consolidat les nocions de causa, conseqüència, empatia, simultaneïtat i interpretació històrica. Serà capaç de reconèixer les característiques de la societat de l'antic règim i de la revolució liberal i el seu reflex en els canvis socials i econòmics produïts a Espanya. S'haurà iniciat en l'anàlisi de la memòria democràtica del nostre país (dictadura i transició), tenint en compte la diversitat d'interpretacions mitjançant l'ús de diferents recursos per a obtenir

informació (recursos digitals, mitjans de comunicació, documents audiovisuals, textuals, fonts orals i expressions culturals).

2.7. Competència específica 7

Identificar i descriure l'organització i estructura política i territorial municipal, de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i d'Europa, així com les característiques més destacades de les seues principals institucions i funcions.

2.7.1. Descripció de la competència 7

La vida en societat no s'entén sense una estructura i organització política i territorial. Com a part d'una ciutadania activa, l'alumnat ha de conèixer-la, respectar-la i participar-hi.

Aquesta competència fa referència a la interacció entre l'estructura política i organitzativa de cada territori i la seua contribució a la ciutadania.

La participació infantil és un dret i un dels quatre principis fonamentals de la Convenció sobre els Drets del Xiquet. A aquest efecte, s'ha experimentat un canvi cap a una major implicació de les xiquetes i els xiquets en assumptes socials i en la presa de decisions que afecten la vida pròpia i la vida en societat. Per aquest motiu, l'alumnat ha de ser competent i estar preparat per a desenvolupar aquest paper en l'organització social.

D'una banda, identificar implica reconèixer l'estructura política i organitzativa del seu municipi, localitat i país, tenint present que aquesta organització suposa assumir i respectar unes normes socials que haurà d'integrar en el seu dia a dia des de la infància. D'altra banda, descriure aquesta organització, tant des d'un punt de vista polític com organitzatiu, suposa que l'alumnat indague, analitze i conega aquestes institucions i les seues funcions, i siga capaç d'integrar-les com un element del qual forma part per a viure en conseqüència i d'acord amb els valors democràtics.

La finalitat d'aquesta competència específica és que l'alumnat entenga que els objectius col·lectius poden aconseguir-se d'una manera satisfactòria amb la participació i compromís del grup.

Al final del primer cicle s'haurà iniciat en els àmbits de participació ciutadana més pròxims com són el col·legi i la seua localitat. Reconixerà la pertinença al grup social familiar i la relació entre els seus membres, i adquirirà responsabilitats en tasques domèstiques per al bon funcionament de la vida familiar.

Reconixerà també les diferències entre medi urbà i rural i tindrà coneixement dels equipaments bàsics educatius, sanitaris i culturals existents en el seu entorn i dels serveis que presten a la comunitat.

Al final del segon cicle, haurà ampliat els àmbits de participació ciutadana en el context escolar, comunitari i municipal, aprofundint el reconeixement de pertinença a un grup social des de la família i assumint majors responsabilitats en el seu funcionament quotidià.

L'alumnat reconeixerà la importància de la contribució ciutadana al funcionament de les institucions públiques i del paper de l'Administració pública a la Comunitat Valenciana a través de la Generalitat. Així mateix, identificarà l'Estat espanyol com el conjunt de totes les comunitats autònomes que el conformen i que constitueixen la base de la seua organització social, política i territorial. Serà també capaç d'identificar i descriure alguns factors demogràfics rellevants de la comunitat de la qual forma part com la natalitat i la mortalitat, els moviments migratoris, el nivell d'inclusió i cohesió social i la diversitat cultural.

Manejarà nocions bàsiques d'economia relacionades amb l'economia domèstica, el càlcul de despeses i ingressos, els diners, l'estalvi, els comptes bancaris, i les targetes de crèdit, tenint en compte la importància del consum responsable i sostenible.

Al final del tercer cicle, l'alumnat serà capaç d'identificar i descriure a grans trets l'organització social, política i territorial d'Espanya, i les característiques més destacades de les Institucions de govern municipals, autonòmiques, amb referència específica a la Comunitat Valenciana, i de l'Estat espanyol. A més, haurà realitzat una aproximació inicial a la pertinença d'Espanya a la Unió Europea i les seues principals institucions.

Així mateix, l'alumnat serà capaç de diferenciar entre règims democràtics i autoritaris com a formes de govern contraposades, reconeixent l'existència d'un règim democràtic en l'Estat espanyol caracteritzat per ser una monarquia parlamentària i el referent de la qual és la Constitució Espanyola. També podrà realitzar comparacions entre algunes característiques demogràfiques destacades de diferents comunitats autònomes, o de països amb diferents nivells de desenvolupament.

Finalment, serà capaç de reconèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural d'Espanya i mostrar una actitud de respecte i estima per les llengües oficials de la Comunitat Valenciana.

2.8. Competència específica 8

Reconèixer alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana i Espanya i explorar i formular propostes per a promoure el seu reconeixement i protecció.

2.8.1. Descripció de la competència 8

El patrimoni és la relació que s'estableix entre els béns i les persones en termes de pertinença, identitat o valoració. El seu estudi i anàlisi no afavoreix únicament el coneixement de la història, sinó que també facilita una millor comprensió del present a partir de la reconstrucció del passat d'una manera tangible i concreta.

Aquesta competència fa referència a la comprensió de la realitat social i la seua història a través de la interpretació del significat dels vestigis del passat d'una manera crítica.

L'alumnat adquirirà consciència sobre què és el patrimoni natural, històric i cultural, quines són les seues diferents representacions i serà capaç de reconèixer-lo en el seu context més pròxim i global.

Reconèixer els elements del patrimoni que té al seu al voltant implica examinar i explorar el seu entorn, tant actual com passat. És el pas previ necessari per a poder desenvolupar processos d'anàlisi, expressió, creació i participació.

La formulació de propostes de cura i protecció suposa assumir, a través del reconeixement del patrimoni, uns valors amb els quals l'alumnat s'identifica, és a dir, no interpretar l'entorn o els continguts únicament des de la part més racional, sinó també des d'una perspectiva afectiva.

L'objectiu d'aquesta competència és deixar de costat la idea que el patrimoni és únicament una evidència del passat històric que s'ha de protegir i conservar. A més, ha de considerar-se com una font d'informació, com un recurs educatiu per a construir coneixement social i consciència històrica i per a fomentar la participació democràtica.

En finalitzar el primer cicle, l'alumnat identificarà i reconeixerà els principals elements del patrimoni del municipi, valorant les actuacions públiques i privades orientades a la seua conservació i cura.

Al final de segon cicle, l'alumnat serà capaç de diferenciar les diferents representacions del patrimoni i podrà identificar-les a través de diferents mitjans. S'haurà iniciat en el coneixement d'altres tipus de patrimoni i haurà ampliat el seu reconeixement.

Aquest descobriment afavorirà la valoració d'elements del patrimoni comarcal social, històric i cultural, reconeixent les aportacions de les dones com a subjectes individuals i com a col·lectiu. Així mateix, podrà realitzar propostes més complexes sobre la conservació i la cura del patrimoni.

Al final del tercer cicle, l'alumnat haurà construït una idea precisa de què és el patrimoni, dels diferents tipus de patrimoni i del seu paper social i cultural. Haurà aprofundit el seu coneixement sobre aquest tema a partir de l'anàlisi de l'evolució dels elements patrimonials globals.

A més, serà capaç d'elaborar i realitzar exposicions fonamentades sobre el patrimoni conegut i emetre judicis de valor sobre el seu origen i la seua relació amb els esdeveniments històrics des d'una perspectiva coeducativa.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees/matèries i amb les competències clau (per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria)

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Les competències específiques de l'àrea Coneixement del Medi es poden organitzar en tres grups diferents. Les tres primeres competències (CE1, CE2 i CE3) fan referència a qüestions transversals relacionades amb els instruments o estratègies que s'utilitzen per a l'aprenentatge. Les ciències naturals i les ciències socials es treballen sovint de manera globalitzada i interdisciplinària, utilitzant estratègies com el mètode científic, el pensament de disseny, el pensament computacional, per a comprendre i respectar l'entorn. És per això que aquestes tres competències, a més d'exigir l'aprenentatge, articulació i mobilització d'uns sabers propis, incideixen en l'adquisició i desenvolupament de la resta de competències de l'àrea i estan estretament connectades amb totes aquestes.

En segon lloc, les CE 4 i CE 5, seguint l'estructura plantejada en la introducció, tenen com a focus la relació de les persones amb el medi natural i estan fortament interrelacionades. Ambdues promouen el desenvolupament d'una consciència i uns hàbits que afavorisquen la sostenibilitat i la salut, pròpia i aliena. Es posa l'accent principalment a comprendre l'efecte de l'acció humana en l'entorn, per a fomentar així la responsabilitat individual i social. Especialment la segona d'aquestes competències té un caràcter molt global, perquè inclou continguts tant de ciències naturals com de ciències socials.

En tercer lloc, les CE 6, CE 7 i CE 8 se centren en qüestions pròpies de l'entorn social i responen a la intenció educativa de promoure i afavorir la comprensió de l'organització social i el respecte a la cultura. A través seu, treballades sovint de forma interrelacionada, es promou que l'alumnat siga capaç de participar activament en la societat des del respecte, el coneixement i la responsabilitat.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

L'àrea de Coneixement del Medi natural, social i cultural, pel seu caràcter explicatiu del món i de l'entorn, manté múltiples connexions o relacions amb pràcticament totes les altres àrees curriculars de l'Educació Primària. No obstant això, cal destacar les connexions següents:

Atés el caràcter instrumental de les àrees de **Llengua Castellana i Valencià: Llengua i Literatura**, les competències específiques d'aquestes matèries relatives a la comunicació, la representació i l'expressió estan estretament relacionades amb les competències específiques de Coneixement del Medi. La relació amb les competències específiques de la **Llengua estrangera** és també evident a partir del moment en el qual l'alumnat té maduresa i coneixements suficients per a utilitzar-la amb la finalitat d'obtindre informació i comunicar-se, un dels objectius de l'etapa.

El mateix succeeix amb l'àrea de **Matemàtiques**, que proporciona valuosos instruments per a l'observació, l'anàlisi, la comparació de dades o la resolució de problemes. Els sabers matemàtics adquireixen tot el seu sentit quan s'apliquen en contextos reals i significatius per a l'alumnat, és a dir,

en el medi en el qual viu.

Les competències específiques de l'àrea de **Valors cívics i ètics** es caracteritzen per la seua transversalitat i per les seues relacions amb les competències específiques de les altres àrees curriculars, incloses les de Coneixement del Medi. La interacció entre els éssers humans que viuen en societat és font d'aprenentatge i de conflictes que s'han de solucionar aplicant aquests valors cívics i ètics, inherents al funcionament de societats democràtiques, que ajuden i consoliden hàbits i costums saludables, així com el benestar emocional individual i col·lectiu.

Amb l'àrea **d'Educació Artística**, tant pel que fa a l'Educació Plàstica i Visual, com a la Música i Dansa, s'estableixen connexions rellevants a través de les competències específiques de Coneixement del Medi relatives a la interacció amb el patrimoni artístic i cultural en tots els seus formats. I també amb les que posen el focus en l'ús de diferents materials, del cos humà, de la veu i del so.

Finalment, cap encara esmentar les estretes relacions existents amb les competències específiques de l'àrea **d'Educació Física**, especialment de les que es refereixen al coneixement del propi cos i de les seues possibilitats, l'exercici físic i la salut, el desenvolupament de l'autonomia personal i la interacció amb l'entorn.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE 1	X	X		X	X		X	
CE 2	X	X	X	X	X		X	
CE 3	X	X	X	X	X		X	
CE 4	X	X	X	X	X		X	
CE 5	X	X	X	X	X	X	X	X
CE 6	X	X		X	X	X		X
CE 7	X	X	X	X	X	X	X	X
CE 8	X	X		X	X	X	X	X

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

CCL: competència en comunicació lingüística

CP: competència plurilingüe

CMCT: competència matemàtica, ciència i tecnològica

CD: competència digital

CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: competència ciutadana

CE: competència emprenedora

CCEC: competència en consciència i expressió cultural

Totes les competències específiques de Coneixement del Medi estan estretament relacionades amb quatre competències clau. En efecte, l'adquisició de totes aquestes fa intervenir les capacitats d'expressar fets, conceptes i pensaments, comprendre textos orals i escrits localitzant informació senzilla i fiable, consultar fonts d'informació escrita i posar les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la qual cosa les connecta amb la **competència en comunicació lingüística** i la **competència plurilingüe**, aquesta última en la mesura en què les fonts d'informació consultades utilitzen diferents llengües.

El mateix succeeix en el cas de la **competència digital**, tenint en compte que en l'adquisició i desenvolupament totes les competències específiques caldrà utilitzar en un moment o un altre recursos d'internet emprant estratègies senzilles, creant i elaborant continguts digitals en diferents formats per a participar en projectes escolars mitjançant l'ús de dispositius i eines virtuals, i desenvolupant solucions digitals senzilles i sostenibles.

La **competència clau personal, social i d'aprendre a aprendre** manté igualment relacions estretes amb totes les competències específiques, ja que l'adquisició d'habilitats i estratègies per a la cerca d'informació i la presa de decisions, la capacitat de treball individual i en equip utilitzant entorns personals d'aprenentatge, i la tolerància, el respecte i estima per les opinions i aportacions de les companyes i companys juguen un paper important en l'adquisició i desenvolupament de totes aquestes. El coneixement concret del raonament científic i l'experimentació són eines essencials per a l'alumnat en el desenvolupament de la seua capacitat d'aprendre a aprendre de manera autònoma i progressiva. Un altre punt succeeix amb el coneixement, ús i respecte de l'estructura social i del funcionament polític local, autonòmic i nacional, el coneixement del patrimoni i els canvis històrics i la seua repercussió en les societats actuals, i la reflexió sobre un mateix i la gestió de la informació per a contribuir a la conservació de l'entorn i al benestar físic i psíquic propi.

D'altra banda, les competències específiques es relacionen amb altres competències clau de forma més específica com s'assenyala a continuació.

La **CE 1** connecta principalment amb la **competència digital**, ja que està centrada en proporcionar eines i coneixements que habiliten l'alumnat en l'ús adequat, segur i eficient dels recursos i dispositius digitals per al seu aprenentatge. Així mateix, a causa de la faceta creativa que incorpora a partir del treball individual o en grup, es vincula amb la **competència emprendora**.

La **CE 2** es vincula amb la **competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria**, en la mesura en què recupera estratègies de treball pròpies del pensament matemàtic i les enginyeries, com són el pensament de disseny i el pensament computacional, i que implica l'ús de diferents materials i eines que afavoreixen el procés creatiu, per a realitzar investigacions. També es vincula a la **competència emprendora** a través de l'ús d'eines per a dur a terme qualsevol tipus de projecte o investigació que s'orienta a la consecució d'un objectiu o a la solució d'un problema.

La **CE 3** es relaciona directament amb la **competència matemàtica i en ciència i tecnologia i enginyeria**, perquè ambdues comparteixen el raonament científic i l'experimentació com a base per a comprendre el món i transformar-lo cap a altres vies més compromeses, responsables i sostenibles.

La **CE 4** connecta amb la competència **matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria** en la mesura en què és necessari l'ús del mètode científic per a comprendre el món natural, basant-se en l'observació i l'experimentació amb la finalitat d'extraure conclusions basades en proves, així com en la formulació de propostes científicament fonamentades orientades a la preservació de la salut, la sostenibilitat i la seguretat. D'altra banda, aquesta competència implica que l'alumnat ha de reflexionar sobre les conseqüències de les seues accions en allò que concerneix l'adopció d'hàbits i conductes sostenibles que contribueixen a la conservació de la biodiversitat, la qual cosa la vincula amb la **competència ciutadana**.

La **CE 5** està connectada amb la **competència matemàtica i en ciència i tecnologia i enginyeria**, ja que comporta la comprensió del món utilitzant el mètode científic, el pensament i la representació matemàtica, i el coneixement de la tecnologia i l'enginyeria per a transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible. La relació amb la **competència ciutadana** s'estableix a través del compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. I amb la **competència emprendora** perquè l'elaboració de propostes de solucions viables i sostenibles comporta una dosi important de creativitat i d'iniciativa. Finalment, mitjançant aquesta competència específica es contribueix també a desenvolupar la **competència en consciència i expressió culturals**, ja que, d'una banda, implica la capacitat de comprendre i respectar la cultura pròpia i aliena, i per un altra, la capacitat d'analitzar críticament creences que tenen el seu origen en un passat més o menys remot però que ja no són vigents en l'actualitat.

La **CE 6** està vinculada a la **competència matemàtica i en ciència, tecnologia i enginyeria** ja que es refereix a l'ús de diferents sistemes de mesura del temps i a la importància del raonament logicomatemàtic en l'organització i distribució spatiotemporal de l'aproximació històrica.

La **CE 7** manté una connexió especialment estreta amb la competència clau en **comunicació lingüística**. En efecte, el coneixement de l'organització i estructura política territorial, així com el coneixement de les institucions de la societat democràtica, aporta un vocabulari específic, al mateix temps que el llenguatge, tant oral com escrit, és el mitjà principal utilitzat per a dirigir-se a les institucions i formar-ne part. D'altra banda, el respecte i compromís amb l'organització social i la vida democràtica en societat contribueix al desenvolupament de la **competència ciutadana**.

Finalment, la **CE 8** té com a focus el coneixement del patrimoni, la seua valoració i la implicació en la seua conservació i cura, la qual cosa la vincula amb la **competència ciutadana**. La relació amb la **competència emprenedora**, per part seua, s'estableix a través de la participació activa en projectes compromesos amb l'entorn. Finalment, l'interès per conèixer, comunicar i compartir elements culturals a través del patrimoni i donar valor a aquest en qualsevol de les seues manifestacions vinculen aquesta competència específica amb la competència en **consciència i expressió culturals**.

3. Sabers bàsics

3.1. Introducció

3.1.1 Criteris per a la selecció dels sabers bàsics

A continuació, es presenten els sabers bàsics de diferents tipus (coneixements, destreses, actituds i valors) que l'alumnat ha d'aprendre, articular i mobilitzar per a adquirir i desenvolupar les competències específiques de l'àrea de Coneixement del Medi i, a través seu, les competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat de l'educació bàsica.

La seua selecció s'ha realitzat sobre la base de criteris que corresponen al significat o estructura lògica de la matèria, representativitat i rellevància del contingut, molts d'aquests són específics de l'àrea de Coneixement del Medi, uns altres tenen un caràcter transversal, ja que podrien ser vàlids en altres àrees, però resulten imprescindibles en el coneixement del medi, són d'actualitat, i contextualitzats, ja que tenen una referència social molt clara de cara a conèixer les problemàtiques a les quals s'enfronta la societat actual de la qual forma part l'alumnat i sobre la qual hauran d'actuar amb coneixement, pensament crític i compromís.

4.1.2 Criteris per a la seua organització i presentació

Els sabers o continguts bàsics s'estructuren en tres blocs:

1. Cultura científica
2. Tecnologia i digitalització
3. Societats i territoris.

Aquesta organització no significa que s'hagen de treballar seguint aquesta estructura per blocs al peu de la lletra. Com s'assenyala en l'apartat de situacions d'aprenentatge, l'adquisició i desenvolupament de les competències específiques es facilita quan es realitzen activitats globals i relativament complexes que impliquen diverses competències i que posen joc diferents sabers que poden estar situats en blocs diferents.

3.2. Bloc 1

Educació Primària. Àrea: Coneixement del Medi. Sabers bàsics.

Bloc 1: Cultura científica.

1.1 Iniciació a l'activitat científica. CE 1, CE 2, CE 3, CE 5	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1 Fases del raonament científic i de l'experimentació			
<ul style="list-style-type: none"> - Curiositat per objectes, fets i fenòmens pròxims. - Realització de prediccions senzilles de manera guiada. - Estratègies d'utilització de la Informació en diferents fonts fiables, pròximes i accessibles - Ús d'instruments i dispositius apropiats per a l'observació i mesurament. - Procediments i mètodes guiats per a l'experimentació - Registre de les observacions. - Vocabulari científic bàsic per a comunicar de manera oral o gràfica el resultat de les investigacions. 	<ul style="list-style-type: none"> X X X X X X X 		
<ul style="list-style-type: none"> - Observació de fenòmens que succeeixen en el seu entorn natural, social i cultural pròxim, i realització de prediccions raonades. - Lèxic i vocabulari científic bàsic i la seua utilització en les investigacions relacionades amb el medi pròxim. - Realització d'experiments guiats utilitzant diferents tècniques d'indagació i emprant els instruments i dispositius adequats. - Comunicació dels resultats de les investigacions usant eines senzilles usant llenguatge científic bàsic adquirit. - Estratègies d'utilització del pensament crític, aplicat als diferents resultats obtinguts. - Presentació i comunicació dels resultats de les investigacions realitzades en diferents formats, utilitzant el llenguatge científic bàsic adquirit. 		<ul style="list-style-type: none"> X X X X X X X 	<ul style="list-style-type: none"> X X X X X X X
G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere			
<ul style="list-style-type: none"> - Professions i avanços científics STEM des d'una perspectiva de gènere 	<ul style="list-style-type: none"> X 	<ul style="list-style-type: none"> X 	<ul style="list-style-type: none"> X

1.2 La vida en el nostre planeta. CE 3, CE 4, CE 5, CE 8	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1. Éssers vius			
<ul style="list-style-type: none"> - Els éssers vius i els objectes inerts. - Les plantes i els animals. Diferències bàsiques. - L'hàbitat dels éssers vius en relació amb les seues necessitats bàsiques. - Valoració i respecte per l'hàbitat natural dels éssers vius. - La classificació dels éssers vius, els grans regnes de la naturalesa. - Les plantes. Classificació en subgrups segons les seues característiques d'adaptació al medi, obtenció d'energia, relació i reproducció. - Els animals. Classificació en subgrups segons les seues característiques d'adaptació al medi, obtenció d'energia, relació i reproducció. - La cèl·lula - La cadena alimentària 	X X X X	 X X X	 X X
G2. Paisatges i ecosistemes			
<ul style="list-style-type: none"> - Concepte d'ecologia, la cura i el respecte pels espais naturals, els animals i les plantes. - Els ecosistemes. Factors biòtics i abiòtics. Equilibri i conservació. - El paisatge, agents que el transformen, conscienciació sobre l'acció de l'home en el paisatge. Desenvolupament sostenible. La petjada ecològica dels éssers humans en l'entorn natural. - L'extinció d'algunes espècies, valoració, causes i conseqüències. 	X	X X X	X X X X
G3. Desenvolupament sostenible			
<ul style="list-style-type: none"> - La cistella de la compra a casa i els béns de primera necessitat, hàbits de consum responsable. - Accions per al consum responsable de béns i serveis. - Petjada ecològica i sostenibilitat / no-sostenibilitat derivada del consum. - Reutilització, reducció i reciclatge de materials. - Corresponsabilitat en la protecció mediambiental - Equilibri entre el desenvolupament social i econòmic i la defensa del medi ambient. 	X	 X X X X	 X
<ul style="list-style-type: none"> - Drets, deures i responsabilitats de l'alumnat com a consumidor conscienciat ecològicament. - La publicitat i l'etiquetatge dels productes que consumeix l'alumnat. 			X X
G4. El cos humà			
<ul style="list-style-type: none"> - El cos humà, les seues parts bàsiques: cap, tronc i extremitats. Els sentits. - Hàbits saludables, alimentació, descans, activitat física i higiene personal relacionats amb el benestar físic. - La salut i les malalties més comunes. 	X X X	 X	

<ul style="list-style-type: none"> - Morfologia del cos humà. Esquelet, musculatura i articulacions. - Parts i òrgans principals del cos humà i les seues funcions. - Relació entre el benestar i la pràctica de determinats hàbits: alimentació variada, higiene personal, exercici físic regulat sense excessos i descans diari. - L'organització del cos humà. Sistemes, aparells i funcions. Equilibri i relació entre totes aquestes. Relació amb l'entorn i amb els altres. - Hàbits per a la salut física, alimentació i nutrició, descans i activitat física com a elements per a la cura i el respecte per un mateix i per l'entorn. Sostenibilitat. - L'aparell reproductor i la sexualitat responsable. 		<p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>
G5. Educació emocional			
<ul style="list-style-type: none"> - Estratègies d'identificació i gestió de les emocions pròpies i alienes. - Acceptació de les diferències i semblances davant la diversitat a l'aula i el seu entorn pròxim. - Treball de la dimensió afectivosexual. - Diferències i semblances entre les persones, empatia i respecte per les semblances i diferències amb els altres. - Reconeixement dels sentiments i emocions pròpies i dels companys i companyes per a establir relacions socials adequades. - Coneixements bàsics sobre la sexualitat humana com a forma de relació i comunicació. - Establiment d'hàbits per a desenvolupar una salut emocional i mental equilibrades que fomenten l'autoestima i l'autoconcepte, l'empatia i el respecte pels altres. - Acceptació dels canvis físics i emocionals derivats de l'inici de l'adolescència i la pubertat que condicionen unes relacions socials i afectives sanes. Coneixement i acceptació d'un mateix i dels altres. 	<p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p>

1.3 Matèries, força i energia. CE 2, CE 3, CE 5	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1. Matèria			
<ul style="list-style-type: none"> - Les propietats dels materials en funció de l'ús habitual en la vida quotidiana. -Les propietats dels materials: duresa, flexibilitat, massa i volum. Materials naturals i artificials. - La matèria i les seues propietats. Massa, volum i densitat. 	<p>X</p>	<p>X</p>	<p>X</p>
G2. Forces i energia			
<ul style="list-style-type: none"> - Formes d'energia pròximes, la llum i el so. Ús responsable en la vida quotidiana. 	<p>X</p>	<p>X</p>	

- Tipus d'energia, el so, la llum i la calor. L'energia elèctrica. Ús i consum responsable. - Les forces i el moviment. Els efectes que produeixen les forces, deformacions i moviment. La velocitat i la gravetat. - L'energia. Formes i propietats. La transformació de l'energia. Fonts d'energia renovables i no renovables, sostenibilitat.			X X
G3. Màquines i instruments			
- Ús d'objectes de l'entorn amb eficàcia i seguretat. - Construccions d'estructures a partir de simulacions i jocs de construccions amb materials diversos. - Màquines simples. - Aplicacions i usos en la vida quotidiana de màquines, aparells i estructures. - Ús de balances i pesos com a instruments de mesura. - Grans fites en la invenció de màquines, aparells o estructures que van canviar la humanitat des d'una perspectiva de gènere. - El progrés de la ciència i la tecnologia cap a un desenvolupament sostenible. - Ús d'instruments de mesura i de càlcul. - Màquines i estructures. Elements que les componen. - Valoració del ús avançat científic i tecnològic i la seua relació amb la societat actual.	X X	X X X X X	X X X X

3.3. Bloc 2

Educació Primària. Àrea: Coneixement del Medi. Sabers bàsics.

Bloc 2: Tecnologia i digitalització.

2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge. CE1	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1 Presència			
- Presència de la ciència i de la tecnologia en la societat, a l'escola, en la llar, en la cultura i l'oci.	X		
G2 Comunicació en la xarxa			
- Dispositius, programes i aplicacions informàtiques per a comunicar-se. - Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones: el correu electrònic. - Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones en xarxa: el xat i el fòrum. - L'etiqueta: regles bàsiques de cortesia i respecte en els correus electrònics: estructura i contingut del missatge (SPAM), ús de majúscules. - Etiqueta digital, regles bàsiques de cortesia i respecte i estratègies per a resoldre problemes en la comunicació digital a través de xats i fòrums: respecte a la temàtica, ús moderat de les icones, respecte cap a altres opinions.	X	X X	X X X
G3. Dispositius, programes i aplicacions informàtiques			
- Cercadors. - Emmagatzematge de dades (imatges, documents, xifres...)		X	X X

- Presentació de la informació: document (diferents tipografies, inserció d'imatges...) - Presentació de la informació: presentacions i vídeos. - Estratègies bàsiques de mecanografia. - Entorn personal d'aprenentatge. - Problemes tècnics senzills en les aplicacions i dispositius TIC de manera guiada.		X	X X X X
---	--	---	----------------------

G4. Salut i seguretat

- Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: benestar digital i salut per a previndre addiccions. Sensibilització sobre el ciberassetjament. - Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: ciberassetjament, empremta digital, propietat intel·lectual. - Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia: contrasenyes secretes, cessió d'imatges o informació personal. - Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia: "amics" d'internet, correus electrònics amb enllaços o descarregables dubtosos.		X X	X X X
--	--	------------	---------------------

2.2. Projectes de disseny i pensament computacional. CE2	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
---	------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

G1. Projectes de disseny

- Observació del medi natural o social; admiració d'un tema concret. - Identificació d'objectius, necessitats, dubtes o problemes. - Expressió de diferents solucions o respostes. - Selecció de l'aspecte a desenvolupar. - Comprovació, disseny, prototipatge i/o prova. - Presentació i comunicació. - Avaluació	X X X	X X X	X X X X X X
---	-------------	-------------	----------------------------

G2. Pensament computacional

- Abstracció - Pensament algorítmic - Descomposició - Identificació de patrons - Pensament lògic utilitzant variables que contenen dos valors (vertader/fals, sí/no)	X X X	X X X X	X X X X
--	-------------	------------------	------------------

G3. Tecnologia

- Utilització de materials, eines i objectes d'ús escolar segur. - Dispositius digitals segurs i adequats a la consecució d'un projecte: tauleta, telèfon intel·ligent, ordinador, etc. - Operadors mecànics i màquines simples. - Recursos digitals: realitat virtual, realitat augmentada, simuladors, impressores 3D... - Circuits elèctrics bàsics: elements, efectes, ús quotidià	X	X X X	X X X X
--	---	---------------------	--------------------------

G4. Programació

- Programació per blocs amb elements manipulatiu no tecnològics.	X	X X	X X
--	---	------------	------------

- Programació per blocs a través de robots programables senzills. - Programació per blocs en entorns digitals.			X
---	--	--	---

3.4. Bloc 3

Educació Primària. Àrea: Coneixement del Medi. Sabers bàsics.

Bloc 3: Societats i territoris.

3.1. Reptes del món actual. Transversal a totes les CE.	1er cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1. Pensament crític			
- Estratègies per a l'emissió d'opinions senzilles. - Conjectures i planificació de tasques senzilles. - Estratègies per a la emissió d'opinions senzilles a partir d'una informació donada. - Estratègies per a l'emissió d'opinions i judicis de valor a partir de diferents tipus de fonts. - Adquisició d'habilitats per a l'expressió de conclusions a través de textos expositius i elements gràfics. - Ús de fonts diverses com a textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics, documents audiovisuals, procedents dels mitjans de comunicació i altres fonts. - Acceptació d'altres punts de vista, assumptió de diversos rols, aportació d'idees pròpies constructives.	X	X X	X X X
G2. Drets i llibertats			
- Noció de desigualtat.	X		
- Noció de desigualtat social i conflicte social. - Noció de diversitat cultural. - Noció de drets i llibertats. - Noció d'obligacions.		X	X X X

3.2. Lliçons del passat. CE6, CE8.	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1. El pas del temps			
- Ús del temps i de les formes convencionals per a mesurar-lo. - Adquisició de nocions bàsiques de temps i unitats de mesura. - Cronologia històrica. Períodes cronològics i grans edats de la Història. Unitats de mesura (dècada, segle). - Estratègies per a la representació del temps mitjançant línies del temps i el coneixement dels diferents períodes cronològics.	X X	X X X	X
G2. Patrimoni			

- Identificació del patrimoni material com a element del municipi. - Propostes de cura del patrimoni a petita escala. - Reconeixement de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història i la seua aportació al patrimoni. - Reconeixement d'altres tipus de patrimoni (immaterial) i localització d'expressions culturals i històriques (patrimoni) més pròximes a la seua localitat i a nivell nacional. - Tipologia, paper social i cultural del patrimoni. - Elements patrimonials aplicant nocions temporals bàsiques. - Emissió de judicis de valor sobre l'origen del patrimoni i la seua relació amb els esdeveniments històrics.	X X	 X X	 X X X
--	------------	--------------------	-------------------------------------

G3. Societats i diversitat cultural

- Biografia de personatges rellevants des d'una perspectiva coeducativa. - Identificació dels trets diferencials de les societats a través del temps. - Reconeixement de les característiques de la Península Ibèrica en la Prehistòria i l'Edat Antiga, així com els seus elements més destacables. - Coneixement de les característiques de la cultura grega i la romanització i anàlisi de la seua herència en la societat actual. - La societat de l'antic règim i revolució liberal, així com els canvis socials i econòmics produïts a Espanya. - Aproximació a la memòria democràtica del nostre país (dictadura i transició).	X	 X X X	 X X
--	---	-----------------------------	--------------------------------

G4. Interpretació històrica

- Nocions de causa, conseqüència i empatia. - Nocions de causa, conseqüència, empatia, simultaneïtat i interpretació històrica. - Noció de canvi, continuïtat, simultaneïtat i duració i evidència.	X	 X	 X
---	---	-----------	---------------

3. 3. Alfabetització cívica. CE7.

	1er cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1. Organització social			
- La família i la relació entre els seus membres: adquisició de responsabilitats domèstiques. - Economia domèstica: noció de diners, despeses i ingressos, estalvi, compte bancari, moneda i targeta de crèdit. - La família i la relació entre els seus membres: adquisició de responsabilitats en l'entorn familiar. - Reconeixement de l'organització social, política i territorial: les comunitats autònomes i Espanya. - La Constitució Espanyola. - Identificació de l'organització social d'Espanya.	X X	 X X	 X X
G2. Estructura política			

<ul style="list-style-type: none"> - Identificació i ús dels equipaments bàsics de l'entorn social: educatius, sanitaris i culturals. - Característiques del sector privat i del sector públic. - Organització de l'Administració pública a través de la Generalitat. - Institucions de govern municipals, autonòmiques i estatals. - Aproximació a la Unió Europea: institucions, competències i responsabilitats. - Reconeixement de l'organització política i territorial d'Espanya. - La monarquia parlamentària. - Diferenciació de formes de govern: règims democràtics i autoritaris 	X	X X	X X X X X
G3. Població			
<ul style="list-style-type: none"> - Medi urbà i rural. El medi urbà i rural de la Comunitat Valenciana. - Distribució de la població: natalitat i mortalitat, - Moviments migratoris i riscos naturals. - Moviments migratoris a la Comunitat Valenciana, Espanya i Europa - Identificació de les característiques demogràfiques dels països desenvolupats i subdesenvolupats. - Reconeixement i respecte per la diversitat cultural i lingüística d'Espanya. 		X X X	X X X

3.4. Consciència ecosocial. CE5.	1r cicle (1r i 2n curs)	2n cicle (3r i 4t curs)	3r cicle (5é i 6é curs)
G1. Representació			
<ul style="list-style-type: none"> - Ús de plànols i mapes senzills. - La Terra en plànols i mapes senzills. - Representació cartogràfica. 	X X	X	X
G2. El clima			
<ul style="list-style-type: none"> - El canvi estacional. - Variables meteorològiques. Registre i representació de dades. - El temps i el clima: característiques i diferències. - El canvi climàtic: factors desencadenants i impacte sobre l'entorn natural. - Factors climàtics. - El canvi climàtic: presa de consciència de l'impacte en l'entorn - Factors climàtics: distribució dels climes. - El canvi climàtic: accions d'afrontament. 	X X X X	X X	X X
G3. Responsabilitat ecosocial			

- El Sistema Solar.	X		
- Identificació dels estats de l'aigua .	X		
- L'ús responsable de l'aigua com a recurs escàs i la seua conservació.	X		
- Elements bàsics del relleu.	X		
- Elements del relleu a nivell local i nacional.		X	
- Conservació i cura dels elements paisatgístics de l'entorn.		X	
- Turisme sostenible.			
- Elements del relleu a nivell europeu.		X	X
- Reconeixement dels paisatges agropecuaris i turístics.			X
- Xarxes de transport i comunicacions			X

4. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria

En l'etapa d'Educació Primària, les competències es desenvoluparan a partir de situacions d'aprenentatge relacionades amb l'àmbit personal i educatiu, és a dir, partint de l'entorn més pròxim a l'alumnat i relacionades amb la seua vida quotidiana, fins a arribar a l'àmbit social més pròxim. En l'àrea de Coneixement del Medi, les situacions d'aprenentatge partiran de qüestions i problemes reals de l'entorn natural i social perquè l'alumnat desenvolupe, en contextos significatius, valors i habilitats que afavorisquen una vida plena i una ciutadania conscient i responsable. És per això que el treball es dirigirà a productes finals pràctics, reals i significatius per a l'alumnat.

A l'hora de plantejar les tasques, els problemes o reptes seleccionats hauran de suposar un desafiament adaptat a la seua edat, i seran plantejats promovent el joc i l'exploració, formes naturals d'aprenentatge en la infància. Els sabers mobilitzats seran la major part de les vegades interdisciplinàries, per les característiques pròpies d'un entorn en el qual totes les dimensions s'interrelacionen, desenvolupant en l'alumnat aquesta capacitat d'observar la realitat de manera global. És especialment interessant partir dels desafiaments del segle XXI i dels objectius de desenvolupament sostenible, així com tindre sempre una perspectiva de coeducació i respecte a la diversitat, en el disseny i desenvolupament de les activitats d'aprenentatge.

Les característiques de l'àrea faciliten un aprenentatge actiu basat en la investigació i la resolució de qüestions o problemes reals, mobilitzant diferents habilitats i sabers, i adquirint diverses competències específiques alhora. Les situacions d'aprenentatge crearan contextos on l'alumnat treballa de manera activa estratègies de cerca i selecció d'informació, emmagatzematge i processament de dades, i creació i comunicació de continguts. L'alumnat desenvoluparà la seua capacitat de reflexió, d'observació, d'indagació i d'argumentació d'una forma significativa, aplicable i el més real i pròxima possible. Per a tot això, és essencial guiar l'alumnat en l'ús d'estratègies de treball pròpies del mètode científic, el pensament computacional o el pensament de disseny, segons corresponga.

Aquest procés de treball és el context ideal per a realitzar un ús eficient, adequat i segur de recursos i dispositius digitals, a més de les fonts d'informació analògiques. És el context en el qual de

manera natural s'utilitzaran entorns virtuals d'aprenentatge que permeten la comunicació entre alumnat i professorat, l'aprenentatge de manera síncrona i asíncrona i la compartició del treball realitzat. Tot això sense oblidar totes les oportunitats que aquesta àrea proporciona per a entrar en contacte amb l'entorn, a través de visites, contacte o col·laboracions que l'acosten encara més al dia a dia de l'alumnat, donant-li un paper més actiu, amb la responsabilitat que això comporta.

Tot això es realitzarà majoritàriament a partir d'un treball cooperatiu, en el qual l'alumnat de diferents característiques alternarà diferents rols per a aconseguir un aprenentatge de manera conjunta, desenvolupant al seu torn valors democràtics i un sentiment de pertinença i contribució. A l'hora de crear aquestes situacions d'aprenentatge serà imprescindible reduir tot el possible les barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional de l'alumnat, garantint la possibilitat de participar i aprendre.

Aquesta forma de treball afavoreix que l'alumnat siga progressivament més autònom en el seu aprenentatge. Per a fomentar-lo, és imprescindible el paper del docent facilitant una correcta bastida i una posterior retroalimentació, tractant l'error com una part natural i necessària de l'aprenentatge. L'avaluació serà majoritàriament formativa, impregnant tot el procés de treball de l'alumnat a partir de l'aplicació de diversos instruments que l'ajudaran a prendre decisions mentre treballa per a potenciar el seu aprenentatge i la qualitat d'aquest. En aquest sentit, seran de gran ajuda les rúbriques, les llistes de comprovació o els portafolis d'aprenentatge, entre altres instruments.

5. Criteris d'avaluació

Educació Primària. Àrea: Coneixement del Medi.

Competència específica 1. Utilitzar de forma guiada i delimitada dispositius i recursos digitals per a buscar informació, comunicar-se, col·laborar i crear contingut digital senzill amb seguretat i eficàcia.

2n cicle (4t curs)	3r cicle (6é curs)
1.1. Usar aplicacions informàtiques senzilles d'ús habitual per a buscar informació en internet, de forma guiada i segura, sobre temes pròxims i d'interés personal.	1.1. Buscar informació en internet, de forma guiada, segura i eficient, usant dispositius, programes i aplicacions informàtiques senzills.
1.2. Usar dispositius senzills per a comunicar-se mitjançant el correu electrònic, aplicant les normes de l'etiqueta.	1.2. Comunicar-se utilitzant plataformes i aplicacions en línia, principalment el correu electrònic, fòrums i xats, aplicant les normes de l'etiqueta.
1.3. Crear textos digitals senzills utilitzant guies detallades.	1.3. Crear textos, presentacions i vídeos en format digital utilitzant pautes per a la seua elaboració.

1.4. Identificar hàbits que afavoreixen tindre una relació saludable i adequada amb l'ús de les tecnologies digitals.	1.4. Identificar hàbits de conducta saludable i segura en l'ús de les tecnologies digitals.
1.5. Identificar conductes segures i poc segures relacionades amb la informació personal (imatge, dades i contrasenyes) en l'ús de les tecnologies digitals.	1.5. Identificar conductes segures i poc segures en l'ús de la tecnologia, relacionades amb les identitats falses i la protecció antivirus.

Competència específica 2. Desenvolupar projectes cooperatius delimitats i realitzar investigacions senzilles de naturalesa interdisciplinària amb la guia i ajuda del professorat, utilitzant estratègies elementals pròpies del pensament de disseny i computacional.

2n cicle (4t curs)	3er cicle (6é curs)
2.1. Identificar qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social i cultural pròxim d'especial interès i rellevància susceptibles de ser abordats mitjançant senzills processos d'investigació.	2.1. Plantejar qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social o cultural pròxim i identificar possibles fonts susceptibles de proporcionar informació segura, fiable i útil per a abordar-los.
2.2. Proposar possibles solucions a qüestions o problemes relacionats amb l'activitat quotidiana, utilitzant tècniques senzilles de pensament de disseny i pensament computacional.	2.2. Proposar diferents solucions a qüestions o problemes relacionats amb l'entorn natural, social o cultural pròxim utilitzant tècniques de pensament de disseny i pensament computacional.
2.3. Manejar de manera segura les eines, dispositius, tècniques i materials utilitzats habitualment en desenvolupament de projectes i la realització de xicotetes investigacions.	2.3. Elaborar en equip un producte final que done solució a un problema senzill de disseny relacionat amb l'entorn natural, social o cultural pròxim, establint uns objectius precisos i provant diferents prototips o solucions, utilitzant de manera segura les eines, dispositius, tècniques i materials adequats.
	2.4. Avaluat, de forma guiada, el procés seguit en les diferents fases del disseny i desenvolupament d'un projecte senzill i identificar possibilitats de millora.
	2.5. Presentar el resultat d'un projecte senzill de disseny i valorar si la solució obtinguda o el prototip elaborat compleix amb els seus objectius o no.

Competència específica 3. Plantejar i respondre preguntes sobre qüestions de la vida quotidiana relatives a l'entorn natural, social i cultural aplicant, amb suport i guia de materials i del professorat, el raonament científic i l'experimentació.

2n cicle (4t curs)	3er cicle (6é curs)
---------------------------	----------------------------

3.1 Buscar i recopilar informació, recorrent a diferents fonts segures i fiables, sobre el medi natural, social i cultural pròxim.	3.1 Mostrar curiositat de manera sostinguda sobre qüestions relacionades amb el medi natural, social o cultural, buscant informació de manera sistemàtica i formulant preguntes sobre aquestes.
3.2 Realitzar de forma guiada experiments senzills, utilitzant les tècniques més apropiades per a la investigació que es realitza.	3.2 Buscar, seleccionar, contrastar i organitzar informació, recorrent a diferents fonts segures i fiables, sobre el medi natural, social i cultural pròxim.
3.3 Emprar de manera segura instruments i dispositius, realitzant observacions i mesuraments precisos i registrar-los correctament.	3.3 Dissenyar i realitzar de forma guiada experiments senzills utilitzant de manera segura els instruments i dispositius apropiats, realitzant observacions i mesuraments precisos, i registrant els resultats obtinguts.
3.4 Interpretar la informació obtinguda com a resultat de la realització d'un experiment.	3.4 Identificar diferents respostes donades a preguntes relacionades amb l'entorn natural, social i cultural pròxim, contrastar-les amb la informació obtinguda de fonts fiables i segures i formular una conclusió personal.
3.5 Presentar els resultats de xicotetes investigacions en forma d'esquemes visualment senzills, utilitzant correctament un llenguatge científic bàsic i explicant els passos que s'han seguit en el procés.	2.5. Presentar el resultat d'un projecte senzill de disseny i valorar si la solució obtinguda o el prototip elaborat compleix amb els seus objectius.

Competència Específica 4. Adoptar hàbits saludables de consum, alimentació, exercici i descans a partir del coneixement científic del cos, des del punt de vista del benestar físic, mental i emocional.

2n cicle (4t curs)	3r cicle (6é curs)
4.1 Relacionar la pràctica habitual i autònoma d'hàbits saludables d'alimentació, exercici físic i descans amb el coneixement científic del cos i formular propostes de millora.	4.1 Identificar els principals òrgans del cos humà i les seues funcions, relacionant-les amb hàbits de vida saludables.
	4.2 Adoptar i promoure estils de vida saludable que contribuïsquen a la millora del benestar físic, mental i emocional tant individual com col·lectiu.
4.2 Identificar emocions i sentiments propis i aliens i comportar-se de manera empàtica en les relacions amb les altres persones per a afavorir la convivència.	4.3 Reconéixer i respectar les emocions i sentiments propis i aliens i manejar-los de manera que contribuïsquen al benestar propi i col·lectiu.
4.3 Reconéixer i acceptar la identitat sexual i de gènere pròpies i rebutjar prejudicis i estereotips relacionats amb aquestes identitats	4.4 Descriure, explicar i acceptar els canvis que es produeixen en el propi cos en aquest període vital i adoptar hàbits de cura i respecte cap a si mateix i els altres relacionats amb aquests canvis.
4.4 Assumir responsabilitats i tasques en els contextos escolar, familiar i comunitari pròxim superant els estereotips sexistes.	4.5 Reconéixer, respectar i valorar les diferències individuals com una riquesa, especialment pel que fa a la identitat de gènere.

Competència específica 5. Identificar, analitzar i proposar solucions als problemes generats per l'acció humana en l'entorn, tant a nivell local com de manera global, derivats dels factors demogràfics, històrics, econòmics, tecnològics i ambientals.

2n cicle (4t curs)	3r cicle (6é curs)
5.1 Relacionar les accions que realitzen les persones en la vida quotidiana i el medi en què viuen, tenint en compte els factors naturals i socials.	5.1 Analitzar i explicar les relacions que es produeixen en un ecosistema o un paisatge significatiu per a l'alumnat tenint en compte els factors naturals i socials.
5.2 Argumentar els avantatges i els inconvenients d'una actuació humana rellevant i significativa amb un fort impacte en el medi ambient i el paisatge pròxim.	5.2 Analitzar críticament l'impacte que suposa l'acció humana en el medi tant a nivell local com global.
5.3 Participar activament en l'elaboració i formulació de propostes d'actuació orientades a la solució de problemes ecològics presents a l'entorn pròxim.	5.3 Participar activament en l'elaboració i formulació de propostes d'actuació raonades, viables i sostenibles orientades a la conservació i cura del medi ambient i el paisatge.
5.4 Reconèixer i establir les causes i les conseqüències dels canvis produïts en un element del paisatge o d'un ecosistema amb el pas del temps i per l'acció dels agents que hi incideixen en.	5.4 Analitzar els canvis que es produeixen en el paisatge i en un ecosistema a conseqüència del pas del temps, de l'acció dels factors naturals i de l'acció humana que actuen sobre aquest.
5.5 Identificar les accions pròpies realitzades diàriament en benefici del consum responsable de materials escolars, aliments, aigua i electricitat.	5.5 Identificar i justificar les accions pròpies realitzades habitualment en l'entorn pròxim en benefici del consum responsable de béns i serveis.

CE 6. Situar cronològicament i espacialment els esdeveniments que marquen l'inici i el final dels grans períodes històrics mitjançant l'ús de diferents fonts històriques i unitats de temps i identificar i explicar els principals processos de canvi subjacents i la seua interrelació.

2n cicle (4t curs)	3er cicle (6é curs)
6.1. Reconèixer i utilitzar les unitats de temps, dècada i segle, per a situar i ordenar cronològicament fets rellevants del passat.	6.1. Reconèixer i utilitzar les unitats de temps, dècada, lustre, segle i mil·lenni, per a situar i ordenar cronològicament fets rellevants del passat.
6.2. Ordenar cronològicament fets socials i persones rellevants de la història recent utilitzant eines bàsiques de mesura de temps i incorporant la perspectiva de gènere.	6.2. Situar espacial i temporalment els fets socials i persones rellevants de la història de la Comunitat Valenciana i d'Espanya mostrant la seua interrelació i incorporant la perspectiva de gènere.
6.3. Ordenar temporalment i espacialment alguns els fets especialment rellevants de la història de la Comunitat Valenciana.	6.3. Situar i ordenar cronològicament els canvis de major rellevància en la humanitat, des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.

6.4. Descriure algunes formes de vida representatives dels grans períodes històrics fins a l'Edat Antiga.	6.4. Descriure l'evolució d'algunes formes de vida representatives des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.
6.5. Explicar i comparar les característiques principals dels diferents períodes històrics fins a l'Edat Antiga.	6.5. Identificar i analitzar relacions de causalitat, simultaneïtat i successió entre elements destacats del medi social i cultural des de l'Edat Mitjana fins a l'actualitat.

CE 7. Reconèixer i descriure l'organització i estructura política i territorial municipal, de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i d'Europa, així com les característiques més destacades de les seues principals institucions i funcions.

2n cicle (4t curs)	3r cicle (6é curs)
7.1. Identificar els principals òrgans de govern del municipi, de la província i de la Comunitat Valenciana i identificar la seua funció i responsabilitat en la millora de la vida de les persones i de la convivència social.	7.1. Identificar i descriure els elements, estructura i funcions dels principals òrgans de govern del municipi, la província, la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea, i reconèixer la seua funció i responsabilitat en el benestar de les persones i en la millora de la convivència social.
7.2. Distingir les característiques i funcionament de l'estructura política i territorial del seu municipi, la província i la Comunitat Valenciana.	7.2. Distingir les característiques i funcionament de l'estructura política i territorial del municipi, la Comunitat Valenciana, Espanya i la Unió Europea.
7.3. Conèixer les funcions de l'administració del municipi, destacant la importància i el seu valor per a la ciutadania i la participació ciutadana.	7.3. Distingir les funcions de l'administració del municipi i de la Comunitat Valenciana, destacant la importància i del seu valor per a la ciutadania, la participació ciutadana i el desenvolupament dels principis del funcionament democràtic.

CE 8. Reconèixer alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana i Espanya i formular i explorar i formular propostes per a promoure el seu reconeixement i protecció.

2n cicle (4t curs)	3r cicle (6é curs)
8.1. Identificar i valorar alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana i descriure les seues característiques més destacades, incloent-hi la seua localització geogràfica i el seu origen històric.	8.1. Identificar i valorar alguns elements destacats del patrimoni natural, històric i cultural d'Espanya i descriure les seues característiques més destacades, incloent-hi la seua localització geogràfica i el seu origen històric.
8.2. Desenvolupar conductes de respecte, cura i manteniment del patrimoni natural, històric i cultural del municipi i de la Comunitat Valenciana i proposar accions per a la seua conservació i difusió.	8.2. Desenvolupar conductes de respecte, cura i manteniment del patrimoni natural, històric i cultural d'Espanya i proposar accions per a la seua conservació i difusió.

6. Annex. Correspondència entre els ensenyaments mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Educació Primària

Àrea/matèria: Coneixement del Medi

Quadre 1. Competències específiques: correspondència ensenyaments mínims – currículum de la Comunitat Valenciana

		Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)								
		CE 1	CE 2	CE 3	CE 4	CE 5	CE 6	CE 7	CE 8	CE 9
Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques	CE 1	X								
	CE 2	X		X			X			
	CE 3	X	X							
	CE 4				X				X	X
	CE 5		X			X	X			X
	CE 6							X		
	CE 7								X	X
	CE 8					X				

Quadre 2. Justificació de la correspondència dels sabers bàsics

		Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)											
		4t											
	Bloc	SB	G	Bloc A			Bloc B		Bloc C				
				A.1	A.2	A.3	B.1	B.2	C.1	C.2	C.3	C.4	
Currículum de la Comunitat Valenciana: Blocs (B) Subblocs (SB) i Grups (G) de sabers	B1	1.1.	G1	x									
			G2	x					x				
		1.2	G1		x								
			G2							x			
			G3							x			
			G4		x								
			G5		x								
		1.3	G1			x							

			G2			x							
			G3			x							
	B2	2.1	G1				x						
			G2				x						
			G3				x						
			G4				x						
		2.2.	G1						x				
			G2						x				
			G3						x				
			G4						x				
	B3	3.1	G1							x			
			G2								x		
		3.2	G1							x			
			G2							x			
			G3							x			
			G4							x			
3.3		G1									x		
		G2									x		
		G3									x		
3.4		G1										x	
		G2										x	
		G3										x	

Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)													
6é													
	Bloc	SB	G	Bloc A			Bloc B		Bloc C				
				A.1	A.2	A.3	B.1	B.2	C.1	C.2	C.3	C.4	
Currículum de la Comunitat Valenciana:	B1	1.1.	G1	x									
			G2	x					x				
		1.2	G1		x								
			G2							x			

Blocs (B) Sub-blocs (SB) i Grups (G) de sabers	1.3	G3						x				
		G4		x								
		G5		x								
		G1			x							
		G2			x							
	B2	2.1	G3									
			G1				x					
			G2				x					
			G4				x					
		2.2.	G1					x				
			G2					x				
			G3					x				
			G4					x				
	B3	3.1	G1						x			
			G2							x		
3.2		G1						x				
		G2						x				
		G3						x				
		G4						x				
3.3		G1								x		
		G2								x		
		G3								x		
3.4		G1									x	
		G2									x	
		G3									x	

Llegenda:

Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics:

Currículum de la Comunitat Valenciana.

B1: Cultura científica

SB 1.1. Iniciació a l'activitat científica

- G1. Fases del raonament científic i de l'experimentació
- G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere

SB 1.2. La vida en el nostre planeta

- G1. Éssers vius
- G2. Paisatges i ecosistemes
- G3. Desenvolupament sostenible
- G4. El cos humà
- G5. Educació emocional

SB 1.3 Matèries, forces i energia

- G1. Matèria
- G2. Forces i energia
- G3. Màquines i instruments

B2. Tecnologia i digitalització

SB 2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge.

- G1. Presència
- G2. Comunicació en la xarxa
- G3. Dispositius, programes i aplicacions informàtiques
- G4. Salut i seguretat

SB 2.2. Projectes de disseny i pensament computacional

- G1. Projectes de disseny
- G2. Pensament computacional
- G3. Tecnologia
- G4. Programació

B3. Societats i territoris

SB 3.1. Reptes del món actual

- G1. Pensament crític
- G2. Drets i llibertats

SB 3.2. Lliçons del passat

- G1. El pas del temps
- G2. Patrimoni
- G3. Societats i diversitat cultural
- G4. Interpretació històrica

SB 3.3. Alfabetització cívica

- G1. Organització social
- G2. Estructura política
- G3. Població

SB 3.4. Consciència ecosocial

G1. Representació

G2. El clima

G3. Responsabilitat ecosocial

Quadre 3. Justificació de la correspondència dels criteris d'avaluació

ESBORRANY

Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació

4t

		CrEv 1.1	CrEv 2.1	CrEv 2.2	CrEv 2.3	CrEv 2.4	CrEv 2.5	CrEv 3.1	CrEv 3.2	CrEv 3.3	CrEv 3.4	CrEv 4.1	CrEv 5.1	CrEv 5.2	CrEv 5.3	CrEv 6.1	CrEv 7.1	CrEv 8.1	CrEv 8.2	CrEv 9.1	CrE v9. 2	CrE v9.3		
Currícu- lum de la Comuni- tat Valencia- na: Criteris d'avalua- ció	4t	CrEv1.1	X																					
		CrEv1.2	X																					
		CrEv1.3	X																					
		CrEv1.4	X																					
		CrEv1.5	X																					
		CrEv2.1		X				X																
		CrEv2.2							X		X													
		CrEv2.3								X														
		CrEv3.1			X																			
		CrEv3.2				X																		
		CrEv3.3	X																					
		CrEv3.4				X																		
		CrEv3.5					X																	
		CrEv4.1											X											
		CrEv4.2											X											

CrEv4.3																X	X					
CrEv4.4																			X			
CrEv5.1																X		X				
CrEv5.2															X							
CrEv5.3															X					X		
CrEv5.4																X						
CrEv5.5															X							
CrEv6.1																	X					
CrEv6.2																	X					
CrEv6.3																	X					
CrEv6.4																	X					
CrEv6.5																	X					
CrEv7.1																					X	
CrEv7.2																						X
CrEv7.3																				X		
CrEv8.1																X						
CrEv8.2																X						

Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació																							
6é																							
		CrE v1.1	CrE v2.1	CrE v2.2	CrE v2.3	CrE v2.4	CrE v2.5	CrE v3.1	CrE v3.2	CrE v3.3	CrE v3.4	CrE v4.1	CrE v4.2	CrE v5.1	CrE v5.2	CrE v5.3	CrE v6.1	CrE v6.2	CrE v7.1	CrE v8.1	CrE v8.2	CrE v9.1	CrE v9.2
Curriculum de la Comunitat Valenciana: Criteris d'avaluació	6 é	Cr Ev 1. 1	X																				
		Cr Ev 1. 2	X																				
		Cr Ev 1. 3	X																				
		Cr Ev 1. 4	X																				
		Cr Ev 1. 5	X																				
		Cr Ev 2. 1							X														
		Cr Ev 2. 2								X													

	Cr Ev 2.3								X											
	Cr Ev 2.4							X												
	Cr Ev 2.5								X											
	Cr Ev 3.1		X																	
	Cr Ev 3.2			X																
	Cr Ev 3.3				X															
	Cr Ev 3.4					X														
	Cr Ev 3.5						X													
	Cr Ev										X									

		7. 3																						
		Cr Ev 8. 1															X							X
		Cr Ev 8. 2															X							X

ESBORRANY

CURRÍCULUM DE L'ÀREA VALORS ÈTICS I CÍVICS

1. Presentació

L'objectiu últim de l'educació en valors cívics i ètics és formar una ciutadania crítica, conscient, responsable i participativa i alhora garantir el desenvolupament integral de la personalitat de l'alumnat.

Està directament implicada en l'assoliment d'una gran part dels objectius plantejats per a l'educació primària i, per tant, són competència seua les destreses, coneixements i valors encaminats a aconseguir que l'alumnat conega i aprecie els valors i les normes i aprenga a obrar en conseqüència, es prepare per a l'exercici actiu i crític de la ciutadania i respecte els drets humans i el pluralisme propi d'una societat democràtica.

També forma part de l'àrea dotar l'alumnat de les habilitats necessàries per a la identificació, expressió i acceptació de les emocions, la gestió i resolució pacífica dels conflictes, el desenvolupament de les seues capacitats afectives i el rebuig a la violència, els estereotips sexistes i els prejudicis de qualsevol tipus.

A més a més, aspira a fomentar actituds de respecte en tots els àmbits de la vida, valorar la diversitat com a font d'enriquiment personal; promoure la igualtat de drets entre dones i homes, suscitar una actitud crítica en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació i adoptar pautes de comportament propícies per a la cura del planeta i els animals.

Tot això, a través d'un plantejament que impulsa, per una banda, l'adquisició, mitjançant l'argumentació i el debat, de la competència comunicativa bàsica que permet expressar i comprendre missatges senzills, i per l'altra, la consolidació d'hàbits de treball individual i en equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com de reforç de l'autoestima, el sentit crític, la iniciativa personal, la curiositat i la creativitat en l'aprenentatge.

En termes generals, i d'acord amb els objectius educatius i el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'educació bàsica, la formació en valors cívics i ètics implica mobilitzar el conjunt de coneixements, destreses, actituds i valors que propicien la presa de consciència de la identitat personal i cultural, de determinades qüestions ètiques i socials relatives a la convivència, i del caràcter interconnectat i ecodependent de la seua vida en relació amb l'entorn. Tot això amb la finalitat que pugua apreciar i aplicar amb autonomia les normes i valors que regulen la convivència en una societat plural i democràtica.

L'educació en valors cívics i ètics és una eina clau per a treballar la inclusió educativa de tot l'alumnat. Així mateix, s'ocupa de manera explícita d'aspectes tractats de manera transversal en les altres àrees: els efectes de les tecnologies de la informació i la comunicació; el foment de la creativitat i de l'esperit crític; l'educació per a la salut afectiva i sexual; i l'educació emocional i en valors. També de manera transversal connecta amb la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita i la comunicació audiovisual.

Per la seua especificitat, aquesta àrea arreplega, clarifica i dóna consistència als sabers que tenen a veure amb els valors que ens fan éssers humans i a les habilitats, actituds i destreses que s'han anat desgranant al llarg de l'etapa en totes les altres àrees. Al mateix temps, atès que l'abast de la reflexió i l'anàlisi crítica en primària comprén les esferes més pròximes a la vida quotidiana de l'alumnat, les dels àmbits familiar i domèstic i dels grups socials amb què es relaciona, prepara per a una reflexió superior en secundària que permetrà ubicar els éssers humans en un context global, amb unes responsabilitats i una capacitat d'acció majors de les imaginades.

L'àrea d'educació en valors cívics i ètics planteja set competències bàsiques que tot l'alumnat ha d'adquirir per a la culminació dels objectius de l'etapa. Aquestes competències giren

al voltant de la capacitat d'usar el diàleg per arribar a acords, del reconeixement i gestió de les emocions, de la participació en l'elaboració de regles de convivència, de l'anàlisi crítica dels estereotips, de la comprensió dels valors democràtics i de la lluita contra les desigualtats i injustícies i el compromís amb la transformació de l'entorn a partir dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La formulació de cada competència específica va acompanyada d'una descripció detallada del sentit i la fonamentació d'allò que s'espera que l'alumnat siga capaç de mobilitzar per a l'assoliment de la destresa plantejada. A més de la descripció, s'assenyalen les connexions de cadascuna de les competències amb altres àrees del currículum, que ajuden al professorat a plantejar el treball de manera coordinada, incrementant així el caràcter significatiu de l'aprenentatge i l'eficiència del procés d'ensenyament.

Les competències plantejades ací adquireixen un grau major de concreció a la llum dels criteris d'avaluació dissenyats amb aquest propòsit. Criteris que faciliten l'observació i la valoració del progrés de l'alumnat en el transcurs de la seua adquisició.

Tot això es pot posar en joc a partir de les recomanacions i suggeriments recollits en les situacions d'aprenentatge, que presenten escenaris i possibilitats organitzatives propícies per al treball competencial i la seua observació i seguiment.

Els sabers bàsics considerats essencials per al treball competencial de l'alumnat estan plantejats d'acord amb els cinc eixos que ordenen i organitzen els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Així, és molt més fàcil relacionar el treball de l'aula amb els reptes que empenten a col·laborar en la millora del planeta i augmenta l'arc de possibilitats didàctiques del professorat. Els cinc eixos, coneguts com les cinc "pes" són: Persones, Pau, Prosperitat, Planeta i Participació.

El bloc Persones conté els sabers que promouen la reflexió a propòsit del benestar físic i emocional propi i aliè, la diversitat i la igualtat entre dones i homes.

En el bloc Pau estan els sabers que permeten abordar la resolució de conflictes i els drets i deures de les persones.

En el bloc Prosperitat s'inclouen l'agenda 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, en la vessant relacionada amb els drets de la infància, i l'estudi i anàlisi dels diversos tipus de desigualtats.

En el bloc Planeta es fa referència als continguts de l'Agenda 2030 i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible més relacionats amb l'impacte de l'ésser humà en el planeta i la seua relació amb l'entorn.

El bloc Participació se centra en les habilitats, d'una banda, i en els àmbits, d'una altra, que fan possible una ciutadania crítica i compromesa.

Finalment, destacar que tant l'aplicació dels criteris d'avaluació com la resta d'activitats d'aprenentatge han d'estar metodològicament orientades en funció de principis coherents amb els valors que pretén transmetre l'àrea. Així, es convida l'alumnat a la participació activa i raonada, al diàleg respectuós i la cooperació, a la lliure expressió d'idees, al pensament crític i autònom, al respecte de les normes i els valors comuns, a la gestió assertiva de les emocions i relacions afectives, a la mediació i resolució pacífica dels conflictes, a la interiorització d'hàbits de vida saludables i sostenibles i a l'ús segur de les tecnologies de la informació i la comunicació. A més a més, es contribueix al reconeixement del vincle indissoluble entre teoria i pràctica, procurant integrar les activitats de l'aula en contextos d'aprenentatge més amplis i interdisciplinaris del centre i l'entorn. Tot per tal de promoure el desenvolupament d'una ciutadania global, conscient, lliure, participativa i compromesa amb els reptes del present.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Dialogar i debatre de manera assertiva i respectuosa en situacions de l'entorn personal, educatiu i social de l'alumnat per poder arribar a acords o consensos.

2.1.1. Descripció de la competència 1

La capacitat de mantenir un diàleg respectuós, raonat i constructiu és una de les habilitats essencials per afrontar amb garanties les situacions que es generen en la vida diària de l'alumnat.

És condició necessària per a l'exercici del debat que les idees pròpies puguen ser expressades de manera assertiva en un entorn respectuós. Tot açò passa per la consideració com a interlocutores vàlides de totes i cadascuna de les persones que hi participen.

El diàleg que es transforma en debat implica l'escolta activa de totes les parts, l'ús correcte d'arguments centrats en el problema, dels torns de paraula i d'un llenguatge adequat, no sexista, respectuós i igualitari.

Exercit en aquests termes, el sentit del debat es transforma. L'alumnat ha d'entendre que l'objectiu ja no és tindre raó, sinó ser capaç de fer una exposició clara i raonada de les posicions o pensament propis i accedir, a través de l'escolta de les aportacions de la resta de participants, a la comprensió dels altres punts de vista.

Aquest diàleg es nodreix de totes les experiències viscudes per l'alumnat en la família, amb les amistats, en les situacions que es generen en la convivència escolar, en les activitats extraescolars, equips esportius, etc.

L'assoliment d'acords i consensos requereix empatia, tolerància i capacitat crítica per a poder modificar el punt de vista propi sobre la base de les aportacions alienes. Tot açò dins del marc de la Convenció dels Drets de la Infància.

Durant els dos primers cicles de primària, l'alumnat s'exercita i va consolidant progressivament les estratègies mencionades (escolta activa, assertivitat, respecte del torn de paraula...) en assemblees d'aula, durant l'exposició de treballs i projectes, mitjançant el treball cooperatiu, en els processos d'elaboració de normes, etc. En definitiva, en totes les àrees de primària i en la tutoria. Tot això propicia l'ambient adequat per arribar a acords en el tercer cicle.

2.2. Competència específica 2

Reconèixer les emocions pròpies i alienes en situacions de conflicte de l'àmbit escolar i personal, i gestionar-les emprant estratègies senzilles per trobar solucions equitatives.

2.2.1. Descripció de la competència 2

El reconeixement de les emocions pròpies és essencial per al desenvolupament i creixement personal, així com per a la capacitat de gestionar-les en la vida quotidiana i especialment en situacions de conflicte inherents en els àmbits personal i educatiu.

Les relacions interpersonals impliquen la complexa relació amb projectes de vida diferents en que les posicions, interessos i necessitats de les persones no coincideixen necessàriament. Això té com a conseqüència, de forma inevitable, que el conflicte estiga present en tota relació humana i l'àmbit escolar no n'és una excepció.

El reconeixement de les emocions és la base de l'educació per a la gestió del conflicte de forma dialogada, constructiva, creativa i inclusiva, per tal d'evitar que l'agressivitat es convertisca en violència.

Per poder desenvolupar aquesta competència específica l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer les emocions pròpies i de començar a autoregular-se. Açò passa per identificar-les,

anomenar-les, comprendre-les i expressar-les de manera oral i escrita en diferents contextos: en la convivència escolar, familiar o en relacions d'amistat i en l'ús de les xarxes socials. Sense aquesta capacitat és impossible el reconeixement de les emocions alienes i, en conseqüència, l'empatia necessària per a l'assoliment d'estratègies que permeten la resolució pacífica dels conflictes.

A més a més, aquest procés ha d'anar acompanyat del coneixement i la pràctica d'estratègies bàsiques per a afrontar el conflicte: escolta activa, comunicació assertiva, col·laboració, recerca de solucions equitatives i responsabilitat en el compliment dels acords.

Tot açò contribuirà a l'assoliment d'actituds bàsiques per afrontar-lo constructivament com ara: l'autoestima; la comunicació empàtica, l'ús d'un llenguatge no sexista i inclusiu i el respecte de la imatge, la dignitat i les drets de les persones durant la comunicació digital.

Al llarg dels dos primers cicles de primària, l'alumnat s'exercita i va consolidant progressivament el reconeixement de les emocions pròpies i alienes, així com, l'autoregulació de les emocions bàsiques. Al tercer cicle aquestes habilitats faciliten l'ús d'estratègies senzilles per trobar solucions equitatives en els conflictes.

L'empatia, el treball en equip, la resolució de problemes, les capacitats analítiques, la creativitat i la mirada intercultural, imprescindibles per a la convivència democràtica, es desenvolupen des d'una perspectiva crítica fonamentada en el respecte als drets humans.

2.3. Competència específica 3

Participar en l'elaboració de les regles de convivència escolar en el marc dels principis democràtics i dels drets de la infància.

2.3.1. Descripció de la competència 3

La participació en l'elaboració dialogada i, en la mesura possible consensuada, de les normes del centre, del grup-classe i dels grups de treball facilita la integració d'aquestes en les pautes de conducta de l'alumnat i, consegüentment, repercuteix en la millora de l'ambient de l'aula i el centre, del rendiment acadèmic i del benestar individual i, a més a més, permet començar a exercir el dret i el deure de la participació. Les dependències comunes del centre com ara patis, biblioteca, laboratoris, gimnàs, lavabos i menjador entre d'altres, per la seua condició d'espais educatius i de convivència, també requereixen acords que garanteixen relacions igualitàries i inclusives.

La reflexió dialògica present en el procés d'elaboració de les normes reforça el sentit de pertinença al grup i la interiorització d'aquestes i promou la pertinença de sotmetre-les a revisió i crítica quan resulten inoperants o injustes.

Les estratègies d'identificació i autoregulació de les emocions faciliten el respecte a les normes pactades i la previsió de mesures reparadores per als casos d'incompliment d'aquestes fomenta el sentit de responsabilitat individual.

L'ús d'un llenguatge inclusiu i igualitari per part de les persones que participen en el diàleg és requisit i garantia de la coherència del procediment.

El procés participatiu, a més a més, ajuda a comprendre la necessitat i el valor de les normes de la vida en societat i de les institucions democràtiques i els codis de conducta d'altres cultures i entorns.

D'una altra banda, en consonància amb els Drets de la Infància, i la seua referència a l'honor i la reputació de les persones, i amb la Llei de Protecció de Dades, que proclama el dret a una educació digital respectuosa, s'incorpora la definició d'un marc ètic de bones pràctiques

en l'ús d'Internet, dispositius electrònics i xarxes socials a partir de l'anàlisi dels seus beneficis i riscos.

Des del primer curs de l'educació primària, i fins i tot abans, l'alumnat participa en l'elaboració democràtica de les normes de convivència escolar i s'exercita en tots els procediments implicats en el procés (reflexió, escolta activa, respecte del torn de paraula, autoregulació emocional...) consolidant-los progressivament amb la guia del professorat i adquirint més i més autonomia. En el tercer cicle, és pertinent l'aproximació als processos participatius que emanen de les institucions democràtiques i de la legislació espanyola, europea i internacional vigent. D'una altra banda, la transformació tecnològica de la societat del segle XXI requereix la incorporació al currículum d'un codi ètic digital.

2.4. Competència específica 4

Identificar, analitzar i valorar críticament estereotips que incideixen en el benestar físic i emocional propi i aliè i en l'establiment de relacions interpersonals igualitàries.

2.4.1. Descripció de la competència 4

Així com el benestar físic remet a la capacitat d'integrar en el dia a dia rutines d'higiene, alimentació, exercici i descans com a vies per a la consolidació d'hàbits saludables, la cura del benestar emocional implica la interiorització d'actituds que reforcen l'autoestima i propicien el desenvolupament de relacions saludables i igualitàries. En aquest sentit, la influència dels estereotips és evident i requereix una revisió crítica.

La identificació d'estereotips que impliquen discriminació per raó d'ètnia, origen, classe, cultura, religió, diversitat funcional, gènere, etc. i el debat sobre les seues causes i repercussions en la convivència són requisits per a l'establiment de relacions interpersonals igualitàries.

A més a més, la capacitat de valorar els senyals de desigualtat detectats a l'escola, en la família i en l'entorn social proper, així com en anuncis publicitaris, videojocs, xarxes socials i produccions audiovisuals, consolida el posicionament en contra de prejudicis i actituds discriminatòries i a favor de la diversitat personal, social i funcional.

La identificació i l'anàlisi crítica dels estereotips de gènere i també d'aquells d'índole ètica transmesos en les esferes familiar i social, i la valoració de la manera en què influeixen en les conductes fomenten l'autonomia de l'alumnat quant a la cura del seu cos, la definició de la seua imatge i l'acceptació dels seus sentiments. També prevenen les actituds sexistes i promouen l'acceptació de la diversitat familiar, sexual i de gènere. A més a més, hi contribueixen els processos de reconeixement i expressió de les emocions pròpies, exercitats al llarg de l'etapa i ací mobilitzats mitjançant l'observació, la reflexió i el diàleg.

La valoració crítica dels estereotips de gènere també posa en relleu la necessitat d'assumir la corresponsabilitat en les tasques domèstiques i en la cura de les persones per raons ètiques i per tal de garantir la igualtat d'oportunitats de dones i homes en tots els àmbits.

Així mateix, el debat a propòsit de situacions no emmarcades en la cultura del respecte, l'afecte i l'ús d'un llenguatge igualitari contribueix a l'adquisició d'eines per a la prevenció i detecció de la violència masclista i els abusos sexuals i per a l'establiment de relacions interpersonals en el marc dels drets humans.

Des del primer curs de primària, i fins i tot abans, l'alumnat s'exercita en l'expressió i acceptació d'emocions i sentiments propis i aliens. De manera gradual, avança en la identificació d'estereotips en l'entorn escolar i social proper i en l'ús d'un llenguatge igualitari i inclusiu. En el tercer cicle, a més a més, és capaç d'analitzar i valorar l'impacte dels estereotips que fomenten la intolerància, la discriminació i la violència.

2.5. Competència específica 5

Identificar en l'entorn proper els beneficis dels valors democràtics promoguts per les lleis i institucions per a la construcció d'una ciutadania participativa i responsable.

2.5.1. Descripció de la competència 5

Els sers humans som animals socials i ens definim per la nostra relació amb els altres, que es construeix a partir d'un conjunt de valors i ideals que donen lloc a societats i sistemes d'organització política diversos. D'entre tots, la democràcia és el que mostra més respecte pels drets de les persones. El reconeixement dels seus beneficis és fonamental per a la construcció d'una ciutadania participativa i responsable.

Per poder valorar alguna cosa, abans s'ha de conèixer, i al coneixement dels valors democràtics fonamentals l'alumnat arriba per mitjà de l'anàlisi dialògica de la informació proporcionada i de la resultant de la pròpia investigació.

L'anàlisi s'inicia amb la reflexió al voltant de conceptes clau (llibertat, igualtat, equitat, inclusió, tolerància i participació) formulats en la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia i de la aplicació que en fan les institucions democràtiques locals, autonòmiques, nacionals i europees, i avança cap a la identificació i valoració dels seus beneficis en l'entorn proper de l'alumnat.

La participació en l'elaboració dialogada, i en la mesura possible consensuada, de les normes de convivència escolar, així com en la resta de procediments de presa de decisions del centre, facilita la identificació dels valors en l'esfera escolar.

La identificació de l'impacte beneficiós dels serveis públics i béns comuns en la qualitat de vida pròpia i aliena, la consciència de la privació de drets en alguns sistemes polítics i la revisió crítica de la informació dels mitjans de comunicació preparen l'alumnat per a l'exercici d'una ciutadania proactiva i responsable.

La capacitat de reconèixer els beneficis dels valors democràtics en l'entorn pròxim s'exercita des de l'inici de l'etapa i en totes les àrees, espais i temps educatius durant la intervenció en els processos participatius del centre, la convivència diària i el contacte amb les institucions principalment locals. L'alumnat del tercer cicle, a més a més, es familiaritza amb els conceptes fonamentals, el marc legislatiu vigent i les funcions de les institucions. I ja és capaç d'analitzar les conseqüències de la privació dels drets democràtics en societats determinades i de prendre consciència de la seua responsabilitat ciutadana.

2.6. Competència específica 6

Proposar i implicar-se en accions front a situacions de desigualtat i injustícia social en l'àmbit escolar i l'entorn proper en el marc dels principis d'una societat igualitària i inclusiva.

2.6.1. Descripció de la competència 6

El fet de viure en societat comporta l'elaboració de normes per a la convivència, tal i com s'ha descrit en la competència específica 3. Ara bé, el fet que existisquen normes, lleis i marcs reguladors elaborats per l'ésser humà no és garantia de justícia social.

Educar per a una consciència crítica i per a fomentar la col·laboració amb allò que considerem just i la no col·laboració amb allò que considerem injust, està a la base de la noviolència i la cultura de la pau. La "noviolència" entesa com a estratègia d'empoderament per desmuntar la creença que no es pot fer res per canviar les coses i per promoure accions proactives emmarcades en els Drets Humans.

Per poder assolir i desenvolupar aquesta competència específica, l'alumnat ha d'adquirir consciència i capacitat crítica davant de les normes de classe, del centre i de la societat, que comporten discriminació i qualsevol tractament injust, per raons de sexe, gènere, pobresa,

pertinença a un col·lectiu minoritari, diversitat funcional, etc... També ha de ser capaç de proposar i implicar-se en iniciatives i accions que reequilibrin les desigualtats de poder que es donen en les situacions esmentades i promoure la no cooperació amb aquestes situacions injustícies.

Assumir un paper actiu, en la recerca i proposta d'accions davant de situacions injustes comporta: reconèixer els indicis de discriminació i injustícia; dissenyar estratègies amb passos concrets i factibles que permeten aconseguir les fites proposades; negociar per a determinar les accions a dur a terme; denunciar situacions d'assetjament, discriminació, etc. en els àmbits escolar, local i social; i no col·laborar com a espectadores o espectadors passius amb cap tipus de discriminació produïda al centre escolar o difosa en les xarxes socials o pels mitjans de comunicació.

Així doncs, el nostre alumnat comença a construir les bases que li permetran distingir entre legitimitat i legalitat, des de l'acció no violenta pròpia de la cultura de la pau.

La capacitat d'identificar i reaccionar front a les situacions d'injustícia en l'àmbit escolar es treballa des de l'inici de l'etapa en totes les àrees, espais i temps educatius mitjançant les assemblees, el foment de l'empatia i el respecte a la diversitat de tot tipus. A més a més, en el tercer cicle, es familiaritza amb conceptes clau com la diferència entre legalitat i legitimitat, justícia i injustícia, etc. i s'exercita en la revisió crítica de les normes i el disseny de propostes i accions per combatre les injustícies.

2.7. Competència específica 7

Identificar els desafiaments ecològics plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar de manera compromesa amb la transformació de l'entorn proper.

2.7.1. Descripció de la competència 7

Del deteriorament progressiu del planeta per la intervenció humana es deriva la urgència de la presa de consciència, des d'una edat primerenca, de la nostra interdependència amb la resta dels sers vius i la natura, de la necessitat de canviar els nostres hàbits de relació amb el planeta i de l'assumpció de la sostenibilitat com a única forma de construir el futur. Sobre aquesta base, l'alumnat de primària ha d'interioritzar el compromís amb la transformació sostenible del seu entorn proper.

Per promoure el compromís, cal generar en el centre escolar un ambient favorable a la sensibilització de l'alumnat sobre els objectius marcats en l'Agenda 2030 respecte a la sostenibilitat ecològica i la lluita contra el canvi climàtic, tant des de la perspectiva escolar i familiar com de la seua pertinença a la societat.

La sensibilització se centra en els objectius següents: importància de l'equilibri dels ecosistemes, necessitat d'adoptar hàbits de consum responsable i realització d'accions quotidianes sostenibles amb repercussió en la cura del planeta.

Mitjançant l'adquisició, comprensió i interiorització de la informació, l'alumnat pren consciència de les conseqüències del canvi climàtic i del paper de la responsabilitat individual i col·lectiva en el camí cap a la sostenibilitat ecològica.

Això impulsa l'establiment de compromisos concrets en l'àmbit escolar: reciclatge, reducció i reutilització; cura del material, equipament i espais; ús racional dels recursos, etc. I en els àmbits familiar i municipal d'altres, com ara: la participació en campanyes municipals de millora de l'entorn urbà i natural; la col·laboració amb associacions diverses; i la participació en projectes socials i humanitaris.

Al llarg de tota l'etapa, es promou l'adopció d'hàbits ecològicament sostenibles i amb repercussions en l'entorn proper i en la lluita contra el canvi climàtic. En l'últim cicle es treballa la

reflexió i l'anàlisi de la informació i continguts per tal d'interioritzar i aplicar aquestes accions i entendre que poden ser transferibles a altres àmbits.

3. Connexions de les competències específiques entre sí, amb les competències d'altres àrees i amb les competències clau.

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

El caràcter instrumental de la CE1 la vincula amb la resta de competències específiques de l'àrea, ja que el diàleg i el debat assertiu i respectuós són requisits i vies per a la gestió de les emocions i els conflictes (CE2), la participació en l'elaboració de les regles de convivència escolar (CE3), l'anàlisi d'estereotips i l'establiment de relacions igualitàries (CE4), la identificació dels beneficis dels valors democràtics (CE5), la detecció i denúncia de les injustícies (CE6) i el disseny d'actuacions ecològicament sostenibles (CE7).

La CE2 es relaciona, a més a més, amb les que impliquen l'assoliment de pactes i relacions interpersonals saludables (CE3 i CE4) i la participació responsable (CE5).

La CE3 connecta també amb la segona i la cinquena, en la mesura en què emocions i conflictes estan implícits en els procediments de presa de decisions (CE2), i el procés participatiu que proposa facilita la comprensió dels beneficis dels valors democràtics (CE5).

La CE4 va molt lligada a les competències específiques 2 i 6, perquè l'establiment de relacions igualitàries depèn en gran mesura de l'habilitat en la resolució de conflictes (CE2) i de l'afany per lluitar contra les desigualtats (CE6).

La CE5 està molt vinculada a la tercera competència específica, ja que els valors democràtics es fonamenten en deures concretats en normatives reguladores de la convivència i la reflexió sobre el procés d'elaboració de les normes escolars facilita la comprensió dels processos de participació democràtica de les institucions (CE3).

La CE6 connecta amb totes les competències específiques, sobretot amb la capacitat de superar els estereotips que dificulten el benestar físic i emocional i les relacions igualitàries (CE4) i d'identificar els beneficis dels valors democràtics (CE5).

La CE7 també es relaciona amb totes les competències específiques, principalment amb les que promouen el compromís i la participació (CE3) i la lluita contra les injustícies (CE6).

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

L'adquisició de les competències d'aquesta àrea depèn en gran mesura del treball transversal, però irrenunciable, que en aquest sentit s'ha de fer des de l'inici de l'etapa en totes les àrees, espais i temps escolars, especialment en el dedicat a la tutoria. Tot i que també es nodreix dels aprenentatges de la resta d'àrees.

Ja en les competències C2, C3, C4 i C5 d'infantil s'apunta a la importància del treball de les emocions; del tracte respectuós entre iguals, la promoció d'hàbits de vida saludables i la importància de l'autonomia i la iniciativa personal. Aquest tipus d'aprenentatge, que es desenvolupa al llarg de tots els cursos, es recull de manera explícita en les competències C1, C2 i C4 de la nostra àrea.

També la relació amb algunes de les competències de Coneixement del medi (C1, C3, C4, C5 i C7) és rellevant en la mesura en què apunten la importància d'educar en l'ús responsable dels dispositius electrònics; la reflexió sobre la realitat pròxima; el benestar físic i emocional; les conseqüències de l'acció humana sobre el planeta i la rellevància dels valors democràtics.

Aquestes mateixes qüestions es plantegen en les competències C2, C3, C4, C5 i C7 de l'àrea de Valors ètics i cívics.

Les llengües, vehicles per a la comprensió i expressió d'emocions, fets, conceptes i pensaments, matèria primera de produccions textuais escrites, orals i multimodals que informen i són punts de partida per a l'abordatge dels sabers essencials, vies d'accés al coneixement d'altres realitats lingüístiques, socials i culturals i eines per a la planificació d'accions transformadores, posen les seues pràctiques comunicatives al servei de la construcció de la consciència ètica individual i de la convivència democràtica (C1-C7 de l'àrea de Valors ètics i cívics).

Pel que respecta a Educació Física, les competències C1, C2, C5 i C6 guarden relació directa amb les competències C3, C4 i C7 de Valors en la mesura en què fomenten el benestar físic i emocional; l'autoconeixement a partir de la crítica dels estereotips que afecten la percepció del propi cos i a la construcció de la identitat personal; el respecte a les diferències culturals; l'ús responsable dels dispositius electrònics i el desenvolupament de la consciència ecològica.

També la importància que es dona en les competències C1 i C2 de Valors ètics i cívics al reconeixement i gestió de les emocions i al treball assertiu i respectuós en grup, les vincula amb les competències C4 i C6 de l'àrea d'Educació Plàstica i Visual i amb la C8 de Matemàtiques.

Finalment, guarda una relació directa amb la tutoria, en la que s'aborden aspectes tan rellevants com la gestió d'emocions i conflictes i l'educació afectiva i sexual, recollides també en les competències CE2 i CE4 d'aquesta àrea.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X				X	X		
CE2	X	X			X	X		
CE3				X	X	X		
CE4	X	X		X	X	X		
CE5					X	X	X	
CE6				X	X	X	X	X
CE7			X	X		X	X	

Competències específiques de l'àrea que mantenen relacions especialment significatives i rellevants amb les competències clau:

- CE1: Dialogar i debatre de manera assertiva i respectuosa en situacions de l'entorn personal, educatiu i social de l'alumnat per poder arribar a acords o consensos.
- CE 2: Reconèixer les emocions pròpies i alienes en situacions de conflicte de l'àmbit escolar i personal, i gestionar-les emprant estratègies senzilles per trobar solucions equitatives.
- CE3: Participar en l'elaboració de les regles de convivència escolar en el marc dels principis democràtics i dels drets de la infància.
- CE 4: Identificar, analitzar i valorar críticament estereotips que incideixen en el benestar físic i emocional propi i aliè i en l'establiment de relacions interpersonals igualitàries.

- CE 5: Identificar en l'entorn proper els beneficis dels valors democràtics promoguts per les lleis i institucions per a la construcció d'una ciutadania participativa i responsable.
- CE 6: Proposar i implicar-se en accions front a situacions de desigualtat i injustícia social en l'àmbit escolar i l'entorn proper en el marc dels principis d'una societat igualitària i inclusiva.
- CE 7: Identificar els desafiaments ecològics plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar de manera compromesa amb la transformació de l'entorn proper.

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al terme de l'ensenyament bàsic:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica, ciència i tecnològica
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural

El quadre adjunt mostra l'existència d'una relació especialment significativa i rellevant entre les set competències específiques d'aquesta àrea i algunes competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica .

La CE1 connecta, sobretot, amb la CCL ja que implica que l'alumnat haurà de ser capaç d'expressar de manera clara i argumentada les idees pròpies i entendre i acceptar les alienes. També es relaciona amb la CPSAA atès que per a la preparació dels debats haurà d'interpretar textos de forma crítica i buscar informació de diverses fonts que contrastarà per avaluar la seua fiabilitat i poder comunicar-la de manera veraç.

La CE2 reforça la CCL durant el procés de reconeixement de les emocions, que passa per anomenar-les, comprendre-les i expressar-les, impulsa la CP ja que fomenta el respecte a la diversitat lingüística i cultural, i entronca amb la CPSAA perquè aspira a la interiorització d'estratègies per a la gestió de les emocions en situacions de conflicte.

La CE3 proposa la reflexió sobre les normes i comportaments i la mobilització d'estratègies per a l'autoregulació d'emocions i conductes, processos vinculats a la CPSAA i com que es contempla el respecte d'un marc ètic de bones pràctiques quant a l'ús de les tecnologies i de les xarxes socials, activa la CD.

La CE4, mitjançant l'ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista en els diàlegs i debats amb què s'aborden els seus continguts, enriqueix la CCL. També la CP, atès que les produccions textuals que nodreixen l'exercici dialògic poden estar vehiculades en qualsevol de les llengües curriculars. I connecta amb la CD en la mesura en què es revisen estereotips i prejudicis transmesos i amplificats des de plataformes audiovisuals i xarxes socials. La reflexió al voltant dels rols i conductes és un procés compartit amb la CPSAA.

La CE5 està lligada a la CE atès que el compromís amb la defensa dels drets requereix la capacitat d'assumir reptes i la iniciativa per a proposar solucions creatives. La participació activa en el treball col·lectiu de recerca i verificació de la informació la vincula a la CPSAA.

La CE6 entronca amb la CD, per tal com el context digital és, alhora, espai de convivència, escenari de conflictes i canal per a la detecció i denúncia de situacions d'injustícia. La proposta d'estratègies factibles per a combatre les desigualtats la vincula a la CPSAA i la CE i la lluita contra les injustícies derivades dels prejudicis culturals a la CCEC.

La CE7 es relaciona amb la CE i la CMCT atès que es proposen accions científicament fonamentades per a la transformació sostenible de l'entorn pròxim i amb la CD, ja que l'alumnat adquireix un aprenentatge competencial dels entorns digitals i també dels seus límits per raons de sostenibilitat mediambiental.

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

L'estructura de l'organització dels sabers essencials que a continuació es presenta es correspon amb l'agrupació en cinc dimensions dels objectius de l'Agenda 2030, ja que aquestes dimensions donen resposta a les exigències plantejades per les set competències específiques de l'àrea i, alhora, estan en consonància amb el contingut dels plans d'atenció a la diversitat, acció tutorial i igualtat i convivència dels projectes educatius dels centres. A partir d'aquells aspectes que promouen l'assoliment d'una individualitat equilibrada, s'avança cap al desenvolupament de les interaccions dels diversos moments i espais de l'esfera social.

El primer bloc tracta de les persones, dels factors que incideixen en el seu benestar físic i emocional, del valor de la diversitat i de la coeducació, que aspira a assentar les bases per a la igualtat real entre dones i homes.

El segon es refereix bàsicament a la convivència, especialment a la cultura de la pau i la "noviolència". I també als deures i drets essencials per a la construcció d'una societat justa i inclusiva i una ciutadania democràtica, responsable i proactiva.

La prosperitat només s'entén en un món d'igualtat i justícia i, per això, el compromís amb l'erradicació de les desigualtats i injustícies i amb la transformació social són els eixos de la tercera dimensió.

En el quart bloc s'aborda l'impacte del ser humà en el planeta, les implicacions de la pròpia conducta en l'entorn i l'adopció d'accions quotidianes sostenibles.

Finalment, en el cinquè bloc, s'inclouen l'exercici dialògic, el treball en equip, la intervenció en els processos participatius i l'activisme com a claus per a la configuració d'aliances transformadores.

4.2. Bloc 1: Persona

- El benestar físic i emocional
 - Autoconcepte i autoestima
 - Emocions i sentiments
 - Educació afectiva i sexual
- La diversitat
 - Diversitat familiar, sexual i de gènere
 - Diversitat social i cultural
- La igualtat entre dones i homes
 - Sexisme i estereotips de gènere
 - Prevenició de l'abús sexual i la violència masclista
 - Dones i àmbits de coneixement
 - Llenguatge igualitari

4.3. Bloc 2: Pau

- La resolució de conflictes

Estratègies per abordar els conflictes de manera positiva: “provenció”

Conflicte com a oportunitat per a la resiliència, assertivitat i creativitat

Maltractament, assetjament i exclusió

Cultura de la pau i la “noviolència “

Conductes addictives

- Els deures i els drets de les persones

Normes de convivència de les esferes escolar, familiar i social

Marc ètic per a l'ús de dispositius, aplicacions, eines informàtiques i xarxes socials

Principis bàsics de la Declaració Universal dels Drets Humans

Convenció sobre els Drets de la Infància

Valors democràtics

4.4. Bloc 3: Prosperitat

-Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible

Fam i pobresa

Explotació infantil

-La desigualtat

Per raó de gènere, origen, creença i cultura

Estereotips i prejudicis

Conductes solidàries i altruistes

4.5. Bloc 4: Planeta

-Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible

Impacte del ser humà en el planeta

Límits del planeta i canvi climàtic

Empatia i cura i respecte dels sers vius i el medi natural

Accions quotidianes, activisme i emprenedoria escolar

4.6. Bloc 5: Participació

-Habilitats

Diàleg i debat

Pensament crític i creatiu

Treball en equip

-Àmbits

Processos participatius en els àmbits escolar i local

Activisme en les esferes escolar i local

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea

En primer lloc, cal tindre en compte que les situacions d'aprenentatge recomanables transcendeixen els espais del centre i també tenen lloc en entorns naturals i urbans. A més a més, obtenen el màxim profit educatiu del temps dedicat a entrades i eixides, desplaçaments, oci, descans i alimentació. Així mateix, involucren no sols el professorat i l'alumnat, també tota la comunitat educativa, especialment les famílies, i representants de les institucions i les associacions locals.

És fonamental que estimulen la reflexió, el pensament divergent i l'esperit crític mitjançant la pràctica freqüent del diàleg i el debat i l'aplicació d'estratègies pròpies de l'enfocament de la filosofia per a xiquetes i xiquets, i que en el debat es respecte la discrepància, el dubte i la legitimitat de les opcions minoritàries.

La capacitat de diàleg s'exercita fent ús d'un llenguatge inclusiu i igualitari en assemblees d'aula i de delegades i delegats, tertúlies i debats, en què poden participar membres de la comunitat educativa, a propòsit del contingut de textos presentats en formats convencional i multimodal i de produccions audiovisuals documentals i de ficció, durant les rutines del treball cooperatiu, etc.

Així mateix, les situacions d'aprenentatge han d'impulsar coneixements valuosos i significatius. D'una banda, faciliten la comprensió i progressiva assimilació dels sabers de la humanitat, i de l'altra, promouen l'aprenentatge significatiu amb exemples i models vinculats als interessos de l'alumnat, propostes d'accions i serveis rellevants per a la millora de l'entorn proper i de la societat en general i l'anàlisi de la seua relació amb dispositius digitals, Internet i les xarxes socials. En aquest sentit cal destacar que el joc i les diverses manifestacions de l'expressió artística contribueixen a la consecució d'aquest propòsit.

Garantir l'accés de tot l'alumnat a instal·lacions i materials del centre i les aules, activitats i sabers, així com la seua participació acadèmica i emocionalment satisfactòria en l'experiència escolar són reptes ineludibles del sistema educatiu i de totes les persones involucrades en el seu funcionament. Per això, la detecció i eliminació de tot tipus de barreres i l'aplicació dels principis del Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA) al llarg del procés educatiu són requisits imprescindibles.

Les situacions d'aprenentatge en què intervenen metodologies actives, com ara el treball cooperatiu o el basat en reptes, tasques i projectes, entre d'altres, fomenten l'autonomia de l'alumnat perquè ofereixen la possibilitat de gestionar el temps, decidir entre propostes de treball diferents, afrontar els desafiaments i els problemes de maneres diverses i elegir la manera de demostrar els aprenentatges. També són molt adequades les iniciatives que impliquen la relació d'alumnat d'edats diferents, ja que estimulen la responsabilitat individual i col·lectiva i, a més a més, propicien l'adquisició de valors democràtics essencials com la solidaritat i el sentit del bé comú.

El benestar emocional és premissa indiscutible per a l'èxit de l'aprenentatge i de la convivència i un factor que el condiona és la capacitat d'expressar emocions i sentiments propis i d'identificar i comprendre els aliens. Diàlegs, debats, produccions textuals orals i escrites, anàlisis de situacions lúdiques i de convivència, i especialment d'aquelles en què l'alumnat no veu satisfetes les seues expectatives, exerciten l'expressió d'emocions, opinions i posicionaments, promouen l'autoregulació emocional i reforcen el respecte, la tolerància i l'empatia.

La resolució dialogada dels conflictes sorgits en la convivència diària amb companyes i companys, professorat i personal no docent, en tots els espais educatius de dins i fora del centre

i en les xarxes socials, i l'aplicació de sistemes de mediació faciliten la convivència i promouen la cultura de la pau i la noviolència.

La intervenció de l'alumnat, juntament amb altres membres de la comunitat educativa, en els processos participatius de l'aula i el centre potencia la interiorització dels valors democràtics.

La implicació reflexiva i activa en accions que celebren els drets humans i de la infància i els valors democràtics facilita la seua identificació i apreciació, igual que la comparació del gaudi dels drets humans en societats diferents i la reflexió a propòsit del conceptes clau.

La comunicació directa amb els representants de la ciutadania durant les visites a les seus de les institucions democràtiques locals i autonòmiques posa de manifest les seues funcions i rellevància i reforça el sentit de pertinença a una societat democràtica.

El compromís del sistema educatiu amb la construcció d'una ciutadania responsable i conscient del seu potencial transformador implica el reconeixement de la diversitat com a font d'aprenentatge i enriquiment personal. Reconeixement que promouen la convivència inclusiva diària a l'aula i al centre, l'observació de costums, procedències i llengües familiars de companyes i companys de classe i les accions i projectes de centre de caràcter festiu i lúdic que celebren la multiculturalitat.

En consonància amb un dels Objectius per al Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 de l'ONU, la lluita contra les injustícies, es proposen situacions d'aprenentatge enfocades a la seua detecció, denúncia i atenció, sobretot de l'assetjament escolar, a partir, per exemple, de l'anàlisi de casos de la vida real i dels presentats en produccions textuals narratives, periodístiques i audiovisuals. La comparació de la situació de la infància en diverses parts del món propicia la identificació dels drets més vulnerables de les xiquetes i els xiquets.

També en el marc de la lluita contra les injustícies i de l'emergència derivada de les dramàtiques dades estadístiques, es revela com a prioritària la promoció de la igualtat entre dones i homes. S'incorpora la perspectiva de gènere de manera transversal al llarg de tota l'etapa i en totes les àrees i temps escolars, posant una atenció especial a: l'ús del llenguatge i dels espais del centre; la participació equilibrada de xiquetes i xiquets en totes les activitats; les aportacions de les dones als sabers de la humanitat; i la presència d'estereotips en contes, cançons, anuncis publicitaris, produccions audiovisuals, missatges dels mitjans de comunicació i situacions de l'entorn proper. De manera explícita, es pot treballar l'educació afectiva i sexual, el llenguatge igualitari, la diversitat familiar, sexual i de gènere, la violència masclista, la ciberviolència i els abusos sexuals, en tallers oberts, en la mesura possible, a altres membres de la comunitat educativa i local.

Com que l'agenda 2030 també contempla l'objectiu prioritari de combatre el canvi climàtic, són recomanables les situacions d'aprenentatge que impulsen la interiorització de la perspectiva sostenible. D'una banda, s'involucra l'alumnat en: la conservació del material, equipament i infraestructures escolars a partir de la reflexió sobre les normes i valors subjacents a les seues accions i l'anàlisi d'incidències; les tasques de selecció de residus de l'aula per al reciclatge; el consum racional de l'aigua i l'electricitat promogut amb projectes de centre i d'aula; la cura de l'hort escolar, etc. D'una altra banda, se'ls anima a participar en campanyes per a planificar i aplicar de manera col·lectiva accions innovadores que fomenten la sostenibilitat a nivell escolar i local i a col·laborar amb ONGs, associacions i institucions compromeses amb causes mediambientals. Igual que en altres àmbits, les tecnologies de la informació i la comunicació poden amplificar l'impacte de tot tipus d'accions, i recursos com el podcast, la ràdio i la televisió online escolars són molt eficaces per a difondre missatges de sensibilització en relació amb el desenvolupament sostenible.

A més de les situacions d'aprenentatge, convé tindre en compte les situacions que faciliten l'avaluació competencial.

La mateixa dinàmica de les aules ofereix múltiples escenaris per a observar l'evolució de l'alumnat i valorar l'adquisició de les competències, com ara: les situacions que es generen en la convivència diària amb companyes i companys del centre, professorat i personal no docent; durant l'elaboració de textos senzills en format analògic o digital; en les exposicions orals i en els debats o tertúlies, etc. Resulta especialment útil l'anàlisi de materials didàctics, anuncis i llenguatge publicitari, videojocs, produccions audiovisuals i xarxes socials.

Així mateix, l'elaboració individual i col·lectiva de produccions textuais convencionals o multimodals en què s'utilitzen conceptes clau del currículum i que impliquen els processos de síntesi, reformulació, anàlisi i investigació faciliten la comprovació de la seua adquisició.

El treball en equip és un escenari òptim per a valorar si l'alumnat assumeix els diferents rols amb eficiència i responsabilitat, mostra empatia i reconeix les aportacions de companyes i companys.

L'ús d'instruments d'autoavaluació i coavaluació, com ara dianes, rúbriques, escales d'observació, portafolis, diaris, etc. presenta molts avantatges i d'entre elles l'oportunitat de reflexionar sobre els sabers i els processos d'aprenentatge.

6. Criteris d'avaluació

Competència específica 1. Criteris d'avaluació

CE1. Dialogar i debatre de manera assertiva i respectuosa en situacions de l'entorn personal, educatiu i social de l'alumnat per poder arribar a acords o consensos.

3r Cicle (6e)
X1. Participar en debats i diàlegs respectant el torn de paraula amb escolta activa, dialogant de manera assertiva i utilitzant un llenguatge inclusiu i igualitari.
X2. Arribar a acords integrant els plantejaments i les intervencions de la resta de participants mitjançant el diàleg col·lectiu.
X3. Utilitzar adequadament els conceptes treballats en la matèria de manera oral i escrita.

Competència específica 2. Criteris d'avaluació

CE2. Reconèixer les emocions pròpies i alienes en situacions de conflicte de l'àmbit escolar i personal, i gestionar-les emprant estratègies senzilles per trobar solucions equitatives.

3r Cicle (6e)
X1. Valorar i respectar les diferències culturals, especialment en les situacions de conflicte durant l'ús de les xarxes socials i l'elaboració de les normes de classe i en els espais comuns del centre.
X2. Respectar la imatge, la dignitat i els drets de les altres persones en l'ús de la comunicació digital.

Competència específica 3. Criteris d'avaluació

CE3. Participar en l'elaboració de les regles de convivència escolar en el marc dels principis democràtics i dels drets de la infància.

3r Cicle (6e)

X1. Intervenir de manera proactiva en els processos participatius de l'aula i del centre.
X2. Analitzar les causes dels incompliments de les normes elaborades i proposar mesures reparadores.
X3. Identificar i descriure els agents i els processos que han intervingut en la concreció de les normes de convivència del centre i d'altres contextos educatius com ara el menjador i el transport escolar.

Competència específica 4. Criteris d'avaluació

CE4. Identificar, analitzar i valorar críticament estereotips que incideixen en el benestar físic i emocional propi i aliè i en l'establiment de relacions interpersonals igualitàries.

3r Cicle (6e)
X1. Descriure el seu aspecte físic i les característiques que defineixen el seu estil personal expressant una imatge positiva i meditada.
X2. Identificar senyals de desigualtat de gènere, sexisme i masclisme en materials didàctics, llenguatge, anuncis publicitaris, videojocs, produccions audiovisuals i xarxes socials.
X3. Identificar i explicar les repercussions dels estereotips discriminatoris en la convivència de les persones.

Competència específica 5. Criteris d'avaluació

CE5. Identificar en l'entorn proper els beneficis dels valors democràtics promoguts per les lleis i institucions per a la construcció d'una ciutadania participativa i responsable.

3r Cicle (6e)
X1. Buscar, seleccionar i exposar informació de fonts fiables referida als valors democràtics en l'entorn proper.
X2. Participar en el debat sobre els beneficis dels valors democràtics en l'entorn més pròxim amb aportacions raonades.

Competència específica 6. Criteris d'avaluació

CE6. Proposar i implicar-se en accions front a situacions de desigualtat i injustícia social en l'àmbit escolar i l'entorn proper en el marc dels principis d'una societat igualitària i inclusiva.

3r Cicle (6e)
X1. Detectar situacions injustes en l'entorn proper, les xarxes socials i els mitjans de comunicació.
X2. Planificar i participar en accions transformadores de les situacions d'injustícia en l'entorn proper basades en el respecte als drets humans.

Competència específica 7. Criteris d'avaluació

CE7. Identificar els desafiaments ecològics plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar de manera compromesa amb la transformació de l'entorn proper.

3r Cicle (6e)

X1. Identificar els principals problemes del planeta i relacionar-los amb algun dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

X2. Identificar i avaluar l'impacte de les pròpies accions en les esferes escolar, familiar i local en relació amb la sostenibilitat ecològica.

X3. Idear i planificar en equip accions innovadores encaminades a la cura i protecció de les persones, els animals i l'entorn proper.

7. Annex. Correspondència entre els Ensenyaments Mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Primària

Àrea: Valors ètics i cívics

Correspondència ensenyaments mínims i currículum de la Comunitat Valenciana

	Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)			
	CE 1	CE 2	CE 3	CE 4
CE 1	X			
CE 2	X	X		X
CE 3		X		
CE 4	X	X	X	X
CE 5		X	X	
CE 6		X	X	X
CE 7			X	X

Enseñanzas mínimas: competencias específicas (MEFP):

CE 1: Deliberar y argumentar sobre problemas de carácter ético referidos a sí mismo y su entorno, buscando y analizando información fiable y generando una actitud reflexiva al respecto, para promover el autoconocimiento y la autonomía moral.

CE 2: Actuar e interactuar de acuerdo con normas y valores cívicos y éticos, reconociendo su importancia para la vida individual y colectiva, y aplicándolos de manera efectiva y argumentada en distintos contextos, para promover una convivencia pacífica, respetuosa, democrática y justa.

CE 3: Comprender las relaciones sistémicas entre el individuo, la sociedad y la naturaleza, a través del conocimiento y la reflexión sobre los problemas ecosociales, para comprometerse activamente con valores y prácticas consecuentes con el respeto, cuidado y protección de las personas y el planeta.

CE 4: Desarrollar la autoestima y la empatía con el entorno, identificando, gestionando y expresando emociones y sentimientos propios, y reconociendo y valorando los de los otros, para

adoptar una actitud fundada en el cuidado y aprecio de sí mismo, de los demás y del resto de la naturaleza.

Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques:

CE1: Dialogar i debatre de manera assertiva i respectuosa en situacions de l'entorn personal, educatiu i social de l'alumnat per poder arribar a acords o consensos.

CE 2: Reconèixer les emocions pròpies i alienes en situacions de conflicte de l'àmbit escolar i personal, i gestionar-les emprant estratègies senzilles per trobar solucions equitatives.

CE3: Participar en l'elaboració de les regles de convivència escolar en el marc dels principis democràtics i dels drets de la infància.

CE 4: Identificar, analitzar i valorar críticament estereotips que incideixen en el benestar físic i emocional propi i aliè i en l'establiment de relacions interpersonals igualitàries.

CE 5: Identificar en l'entorn proper els beneficis dels valors democràtics promoguts per les lleis i institucions per a la construcció d'una ciutadania participativa i responsable.

CE 6: Proposar i implicar-se en accions front a situacions de desigualtat i injustícia social en l'àmbit escolar i l'entorn proper en el marc dels principis d'una societat igualitària i inclusiva.

CE 7: Identificar els desafiaments ecològics plantejats pels Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar de manera compromesa amb la transformació de l'entorn proper.

Justificació de la correspondència dels sabers bàsics

Ensenyaments Mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)																									
			B1									B2							B3						
Bloque	SB	G	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G1	G2	G3	G4	G5			
Currículum de la Comunitat Valenciana: Blocs (B) Sub-blocs (SB) i Grups (G) de sabers	B1	SB1	G1	X		X		X		X			X												
			G2			X			X	X			X												
			G3		X		X																		
		SB2	G1		X		X				X							X							
			G2		X													X							
		SB3	G1					X								X									
			G2													X									
			G3													X									
	G4										X					X									
	B2	SB1	G1					X				X							X						
			G2							X		X													
			G3															X							
G4										X									X						

	SB2	G5							X												
		G1								X											
		G2	X						X												
		G3					X			X	X										
		G4					X			X	X										
		G5								X	X										
	B3	SB1	G1										X							X	
			G2										X							X	
		SB2	G1		X										X						
			G2		X										X						
			G3							X				X		X					
	B4	SB1	G1														X	X	X	X	X
			G2														X	X	X	X	X
			G3														X	X	X	X	X
			G4													X		X	X	X	X
B5	SB1	G1							X												
		G2	X				X		X												

		G3									X									
	SB2	G1									X								X	X
		G2					X				X					X				X

ESBORRANY

Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics:

B1: Autoconocimiento y autonomía moral.

G1. El pensamiento crítico y ético.

G2. La naturaleza humana y la identidad personal. Igualdad y diferencia entre las personas.

G3. La educación de las emociones y los sentimientos. La autoestima personal.

G4. La educación afectivo-sexual.

G5. Deseos y razones. La voluntad y el juicio moral. Autonomía y responsabilidad.

G6. La ética como guía de nuestras acciones. El significado de «bueno» y «malo». Normas, virtudes y sentimientos morales.

G7. Cómo queremos llegar a ser. El proyecto personal: valores, fines y modelos de vida.

G8. La influencia de los medios y las redes de comunicación. La prevención del abuso y el ciberacoso. Las conductas adictivas.

B2: Sociedad, justicia y democracia.

G1. Las virtudes del diálogo y las normas de la argumentación. La toma democrática de decisiones. La empatía con los demás.

G2. Fundamentos de la vida en sociedad. La conducta cívica. Las leyes y la conciencia personal. Principios y valores democráticos. La justicia. La amistad y el amor.

G3. Los derechos humanos y del niño: su constitución histórica y su relevancia ética.

G4. La desigualdad económica. La pobreza y la explotación infantil: análisis de sus causas y búsqueda de soluciones locales y globales.

G5. La igualdad entre mujeres y hombres. La prevención de los abusos y la violencia contra las mujeres. La conducta no sexista.

G6. El respeto por las minorías y las identidades étnico-culturales y de género. Multiculturalismo y migraciones.

G7. La cultura de paz y no violencia. La contribución del Estado y sus instituciones a la paz, la seguridad y la cooperación internacional. El papel de las ONG y ONGD.

B3: Sostenibilidad y ética ambiental.

G1. La empatía, el cuidado y el aprecio con respecto a los seres vivos y el medio natural.

G2. La acción humana en la naturaleza. Ecosistemas y sociedades. Relaciones de interdependencia, ecodependencia e interrelación.

G3. Los límites del planeta y el cambio climático.

G4. El deber ético y la obligación legal de proteger y cuidar de la naturaleza.

G5. Hábitos y actividades para el logro de los Objetivos de Desarrollo Sostenible. El consumo responsable, el uso del agua y la energía, y la gestión de los residuos.

Currículum de la Comunitat Valenciana.

B1. Persona

-SB 1.1. Benestar físic i emocional

G1. Autoconcepte i autoestima

G2. Emocions i sentiments

G3. Educació afectiva i sexual

-SB 1.2. La diversitat

G1. Diversitat familiar, sexual i de gènere

G2. Diversitat social i cultural

-SB 1.3. La igualtat entre dones i homes

G1. Sexisme i estereotips de gènere

G2. Prevenció de l'abús sexual i la violència masclista

G3. Dones i àmbits de coneixement

G4. Llenguatge igualitari

B2. Pau

-SB 2.1. Resolució de conflictes

G1. Estratègies per abordar els conflictes de manera positiva: "provenció"

G2. Conflicte com a oportunitat per a la resiliència, assertivitat i creativitat

G3. Maltractament, assetjament i exclusió

G4. Cultura de la pau i la "noviolència "

G5. Conductes addictives

-SB 2.2. Els deures i els drets de les persones

G1. Normes de convivència de les esferes escolar, familiar i social

G2. Marc ètic per a l'ús de dispositius, aplicacions, eines informàtiques i xarxes socials

G3. Principis bàsics de la Declaració Universal dels Drets Humans

G4. Convenció sobre els Drets de la Infància

G5. Valors democràtics

B3. Prosperitat

-SB 3.1. Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible

G1. Fam i pobresa

G2. Explotació infantil

-SB 3.2. La desigualtat

G1. Per raó de gènere, origen, creença i cultura

G2. Estereotips i prejudicis

G3. Conductes solidàries i altruistes

B4. Planeta

-SB 4.1. Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible

G1. Impacte del ser humà en el planeta

G2. Límits del planeta i canvi climàtic

G3. Empatia i cura i respecte dels sers vius i el medi natural

G4. Accions quotidianes, activisme i emprenedoria escolar

B5. Participació

-SB 5.1. Habilitats

G1. Diàleg i debat

G2. Pensament crític i creatiu

G3. Treball en equip

-SB 5.2. Àmbits

G1. Processos participatius en els àmbits escolar i local

G2. Activisme en les esferes escolar i local

ESBORRANY

Justificació de la correspondència dels criteris d'avaluació

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació									
		CrEv1	CrEv2	CrEv3	CrEv4	CrEv5	CrEv6	CrEv7	CrEv8	CrEv9	CrEv 10
Currículum de la Comunitat Valenciana: Criteris d'avaluació	CrEv1		X	X	X	X				X	
	CrEv2			X		X	X				
	CrEv3			X							
	CrEv4	X	X	X		X					
	CrEv5	X	X			X				X	X
	CrEv6			X			X				
	CrEv7				X	X	X				
	CrEv8				X						
	CrEv9	X	X								
	CrEv10						X				
	CrEv11		X	X		X	X				
	CrEv12			X			X				
	CrEv13				X	X	X				
	CrEv14	X		X	X		X				X
	CrEv15			X	X		X				
	CrEv16							X	X		
	CrEv17				X			X	X		

	CrEv18			X	X		X	X	X	X
--	--------	--	--	---	---	--	---	---	---	---

Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació:

CrEv1 Construir un adecuado concepto de sí mismo en relación con los demás y la naturaleza, organizando y generando, de forma segura y crítica, información analógica y digital acerca de los rasgos relativos a la identidad, diferencia y dignidad de las personas.

CrEv2 Desarrollar la autoestima, la autonomía y la identidad personal, en armonía con los demás, a través de la expresión e identificación de emociones, la clarificación de deseos y objetivos, y el reconocimiento del papel de una voluntad motivada para el logro de los fines personales y colectivos.

CrEv3 Generar una posición moral autónoma mediante el ejercicio de la deliberación racional, el uso de conceptos éticos y el diálogo respetuoso con otros, en torno a distintos valores y modos de vida, así como a problemas relacionados con el uso responsable y seguro de las redes y medios de comunicación, las conductas adictivas, la prevención del abuso y el acoso escolar, y cualquier otro asunto que resulte pertinente.

CrEv4 Promover una convivencia pacífica, respetuosa, democrática y justa a partir de la investigación sobre la naturaleza social y política del ser humano y el uso y comprensión crítica de los conceptos de «ley», «Estado», «democracia», «justicia», «ciudadanía» y «derechos humanos».

CrEv5 Interactuar con los demás adoptando, de forma motivada y autónoma, conductas cívicas, democráticas y orientadas por los valores comunes, el respeto, la empatía y una consideración adecuada de las relaciones afectivas con los demás.

CrEv6 Asumir un compromiso activo con valores como la justicia, la paz, la solidaridad, la igualdad de género, el rechazo a la violencia y el respeto por las minorías y las diferentes identidades humanas y personales, a partir del diálogo argumentativo sobre el problema local y global de la pobreza, la conducta sexista, la violencia contra las mujeres, y los conflictos bélicos, ponderando el papel del Estado, los organismos internacionales y las organizaciones no gubernamentales en la promoción de la paz, la solidaridad y la cooperación entre naciones.

CrEv7 Evaluar diferentes alternativas con que frenar el cambio climático y lograr los Objetivos de Desarrollo Sostenible, identificando causas y problemas ecosociales, y justificando argumentalmente el deber ético de proteger y cuidar de la naturaleza.

CrEv8 Comprometerse activamente con valores, prácticas y actitudes afectivas consecuentes con el respeto, cuidado y protección de las personas, los animales y el planeta, a través de la participación en actividades que promuevan un consumo responsable y un uso sostenible del agua, la energía, la movilidad y la gestión de residuos.

CrEv9 Desarrollar una actitud de gestión equilibrada de las emociones, de estima y cuidado de sí mismo y de los otros, identificando, analizando y expresando de manera asertiva las propias emociones y reconociendo y valorando las de los demás en distintos contextos y en torno a actividades creativas y de reflexión individual o dialogada sobre cuestiones éticas y cívicas.

CrEv10 Adoptar una actitud fundada en la amistad, el amor y el cuidado de los demás y el entorno a partir de la experiencia afectiva de la interacción cívica y ética con otras personas y con el medio, y de la reflexión en torno a la misma.

Currículum de la Comunitat Valenciana: Criteris d'avaluació:

CrEv1 Participar en debats i diàlegs respectant el torn de paraula amb escolta activa, dialogant de manera assertiva i utilitzant un llenguatge inclusiu i igualitari.

CrEv2 Arribar a acords integrant els plantejaments i les intervencions de la resta de participants mitjançant el diàleg col·lectiu.

CrEv3 Utilitzar adequadament els conceptes treballats en la matèria de manera oral i escrita.

CrEv4 Valorar i respectar les diferències culturals, especialment en les situacions de conflicte durant l'ús de les xarxes socials i l'elaboració de les normes de classe i en els espais comuns del centre.

CrEv5 Respectar la imatge, la dignitat i els drets de les altres persones en l'ús de la comunicació digital.

CrEv6 Intervenir de manera proactiva en els processos participatius de l'aula i del centre.

CrEv7 Analitzar les causes dels incompliments de les normes elaborades i proposar mesures reparadores.

CrEv8 Identificar i descriure els agents i els processos que han intervingut en la concreció de les normes de convivència del centre i d'altres contextos educatius com ara el menjador i el transport escolar.

CrEv9 Descriure el seu aspecte físic i les característiques que defineixen el seu estil personal expressant una imatge positiva i meditada.

CrEv10 Identificar senyals de desigualtat de gènere, sexisme i masclisme en materials didàctics, llenguatge, anuncis publicitaris, videojocs, produccions audiovisuals i xarxes socials.

CrEv11 Identificar i explicar les repercussions dels estereotips discriminatoris en la convivència de les persones.

CrEv12 Buscar, seleccionar i exposar informació de fonts fiables referida als valors democràtics en l'entorn proper.

CrEv13 Participar en el debat sobre els beneficis dels valors democràtics en l'entorn més pròxim amb aportacions raonades.

CrEv14 Detectar situacions injustes en l'entorn proper, les xarxes socials i els mitjans de comunicació.

CrEv15 Planificar i participar en accions transformadores de les situacions d'injustícia en l'entorn proper basades en el respecte als drets humans.

CrEv16 Identificar els principals problemes del planeta i relacionar-los amb algun dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

CrEv17 Identificar i avaluar l'impacte de les pròpies accions en les esferes escolar, familiar i local en relació amb la sostenibilitat ecològica.

CrEv18 Idear i planificar en equip accions innovadores encaminades a la cura i protecció de les persones, els animals i l'entorn proper.

ESBORRANY

CURRÍCULUM DE L'ÀREA D'EDUCACIÓ FÍSICA

1. Presentació

L'Educació Física en l'etapa d'Educació Primària és fonamental per al desenvolupament integral de l'alumnat i ha de constituir la base d'una alfabetització motriu que acompanyarà les persones al llarg de tota la vida, desenvolupant la competència motriu (o corporal) necessària per a gaudir d'una vida plena i saludable en tots els nivells. Una de les principals finalitats de l'àrea és incorporar un estil de vida actiu vinculat a la motricitat. L'Educació Física contribueix de forma directa al desenvolupament de capacitats que permeten l'assoliment dels objectius generals de l'etapa Primària. Destaca l'aportació de l'àrea a la salut i tot el que fa referència al cos propi i de les altres persones, incloent-hi el respecte i la cura per al desenvolupament personal i social amb perspectiva de salut. També aporta a l'objectiu referent als hàbits d'esforç i treball cooperatiu; als relacionats amb la resolució pacífica i autònoma de conflictes; al d'igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i l'actitud contrària als estereotips sexistes i a la violència; al tractament de les manifestacions artístiques des de la motricitat i als relacionats amb hàbits de mobilitat activa, autònoma i saludable, fomentant l'educació viària i la prevenció d'accidents. El caràcter competencial i transversal de l'àrea contribueix al coneixement i apreciació dels valors i les normes de convivència de forma empàtica que busquen fomentar el respecte als drets humans i l'exercici actiu de la ciutadania, respectant el pluralisme i els valors de la societat democràtica.

L'àrea d'Educació Física contribueix al perfil d'eixida de l'alumnat que contempla la LOMLOE, element curricular que inclou les competències clau que tot l'alumnat ha d'adquirir i desenvolupar una vegada finalitzada l'educació bàsica a més de contemplar els desafiaments del segle XXI com a element de referència per a totes les decisions curriculars. L'Educació Física és clau per assolir aquest perfil d'eixida, ja que l'àrea busca l'autonomia des del desenvolupament del sentit de la responsabilitat per a adoptar hàbits de vida saludable i la consciència de l'impacte dels mateixos actes sobre el benestar físic i mental. La planificació d'un projecte de vida personal fonamentat en l'autoconeixement i les potencialitats des del respecte propi i cap a les altres persones es comença a modelar des de l'etapa d'Educació Primària i l'Educació Física vincula competències específiques i sabers essencials relacionats directament amb aquesta finalitat, amb un plantejament social i que integra la perspectiva artisticoexpressiva del moviment. L'Educació Física fomenta actituds actives de protecció i conservació del medi ambient, fent un ús responsable i conscient d'aspectes socials i ètics de consum per a afavorir un entorn saludable i sostenible. Respecte a l'ús de la tecnologia inherent a la societat actual i futura, l'àrea busca modelar un judici reflexiu, crític i ètic. És important la contribució de l'Educació Física envers els valors democràtics com la resolució pacífica dels conflictes i la defensa del bé comú, fomentant la participació activa en activitats cooperatives, inclusives i solidàries.

Els principis generals i pedagògics propis de l'Educació Primària pretenen garantir una formació integral que contribuïska al ple desenvolupament de la personalitat de l'alumnat i servisca de preparació per a cursar profitosament l'ESO. L'acció educativa ha de tindre una perspectiva global i adaptada als ritmes de treball de l'alumnat. Entre aquests principis destaquen la inclusió educativa i els temes transversals que s'aborden de totes i cadascuna de les àrees, incloent-hi l'àrea d'Educació Física. La igualtat de gènere, l'educació per a la pau, el consum responsable, el desenvolupament sostenible i, sobretot, l'educació per a la salut i l'afectivosexual estan presents en els sabers i competències específiques d'Educació Física. A més, l'educació física emocional i en valors busca promoure la reflexió, la responsabilitat i el desenvolupament de les habilitats socials, l'autoestima i, en definitiva, l'autonomia progressiva que l'alumnat ha d'anar assolint amb les competències transversals durant tota l'etapa. Finalment, la LOMLOE advoca per la flexibilització en l'organització de les àrees i les mesures per a promoure les alternatives metodològiques que personalitzen i milloren la capacitat d'aprenentatge i els resultats. Aquest principi pedagògic possibilita les sinergies i el treball interdisciplinari de l'EF amb la resta d'àrees, així com el treball per àmbits de coneixement. L'Educació Física adopta un enfocament didàctic sociocrític en pro d'una societat més equitativa partint del fet personal i amb una projecció social cap a l'entorn proper i global. Té com a grans referents la salut i la sostenibilitat; en definitiva, planteja un enfocament ecosocial des del que és corporal, tenint en compte la dimensió motriu, l'afectiva, la intel·lectual, la social i cultural, així com la seua conjugació i contextualització vinculada a l'entorn. L'àrea d'Educació Física en l'etapa de Primària dona continuïtat als sabers i les competències específiques de l'etapa d'Infantil vinculats a la psicomotricitat, la corporalitat i les emocions que desenvolupen l'autoconeixement, la creativitat i l'exploració de l'espai

des del moviment. Aquesta etapa de Primària continua aprofundint en tot el que es relaciona amb el cos, introduint progressivament un enfocament crític i conceptual adreçat a una independència i pensament crític més assentat i fonamentat propi de l'etapa Secundària, on es consolidarà aquesta autonomia, convertint-la en la base del seu enfocament didàctic.

Els apartats del currículum d'Educació Física per a l'etapa de Primària s'organitzen de la següent forma:

En primer lloc, es formulen les sis competències específiques d'àrea amb una descripció que detalla les actuacions i les capacitats associades a cada competència, així com als tipus de sabers, les situacions d'aprenentatge i les fites a aconseguir en finalitzar cadascun dels tres cicles de l'etapa.

A continuació s'estableixen les connexions de les competències específiques en tres nivells: en primer lloc, les relacions entre les mateixes competències específiques, en segon lloc, les connexions amb les competències de la resta d'àrees, i finalment les connexions amb les competències clau.

Seguidament, es defineixen els sabers bàsics, imprescindibles per a adquirir les competències, que estan organitzats en sis blocs de continguts: Vida activa i saludable, Organització i gestió de l'activitat física, Resolució de problemes en situacions motrius, Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius, Manifestacions de la cultura motriu, Interacció eficient i sostenible amb l'entorn. Dins de cadascun dels blocs es defineixen els grups de sabers. Els sabers inclosos en cadascun dels blocs s'assignen als cicles on es tracten principalment, responent a una gradació flexible i podent-se abordar en la resta de cicles, deixant un marge d'autonomia docent, adaptant el criteri al context i característiques de l'alumnat.

El següent apartat planteja principis per a dissenyar les situacions d'aprenentatge, d'acord amb les competències específiques i les competències clau, procurant un context que contribuïska i permeta el desplegament i assoliment per part de l'alumnat d'aquestes.

Finalment, es troben els criteris d'avaluació de les competències específiques, amb una gradació corresponent als nivells de 4t i 6é de Primària. Aquests criteris es consideren indispensables per a la consecució de la competència específica a la qual fan referència.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Identificar i incorporar hàbits saludables bàsics en la vida quotidiana, desenvolupant un estil de vida actiu, a través de l'activitat física regular i adequada.

2.1.1. Descripció de la competència 1

Fa referència a l'estil de vida actiu i al coneixement i cura integral del cos, incorporant hàbits relacionats amb l'activitat física regular i l'alimentació per al benestar físic i mental, prenent consciència dels beneficis d'un estil de vida actiu i saludable. El sistema educatiu ha de garantir, independentment del context social i familiar, l'accés a conductes, comportaments i rutines relacionats amb la pràctica d'activitat física regular, l'alimentació, el descans, la higiene i la postura. L'adopció d'un estil de vida actiu és una de les finalitats recollides en el perfil d'eixida de l'educació bàsica i és en l'etapa de Primària on s'ha d'iniciar el seu desenvolupament, que caldrà consolidar en l'etapa Secundària.

A través de la identificació i avaluació de l'impacte de les seues accions positives i negatives sobre la salut en situacions quotidianes del context familiar, social, escolar i en el temps d'oci, s'orientarà l'alumnat a desenvolupar aquests hàbits saludables, interioritzant-los, assumint progressivament una responsabilitat i actitud crítica sobre el seu cos i la salut per a l'adquisició de conductes motrius que perduren al llarg de tota la vida.

Les actuacions relacionades amb la competència impliquen posar en valor l'activitat física regular, que repercutirà en el benefici a curt i llarg termini, tant en l'àmbit físic i psicològic com social. Amb aquesta competència l'alumnat s'inicia en la pràctica habitual d'activitat física, identificant i incorporant hàbits saludables que són objecte de suport i supervisats per l'entorn escolar. D'altra banda, amplia aquests comportaments en contextos complementaris a l'escola, com ara la vida familiar i el temps d'oci, cercant la implementació d'un estil de vida actiu.

Un saber essencial que cal mobilitzar per a assolir aquesta competència és la millora de la condició física de forma regulada i adaptada a la seua edat, a les característiques motrius i preferències, regulant l'esforç a la intensitat i duració de l'activitat física, valorant la importància de la respiració, l'activació, la relaxació i les mesures de seguretat.

Una bona alimentació i conèixer els riscos que comporten determinats factors i conductes negatives, com el sedentarisme i el consum de substàncies nocives, són també factors essencials per a l'assoliment de la competència.

En acabar el primer cicle d'EP, l'alumnat hauria de conèixer els principals hàbits saludables relacionats amb l'alimentació, l'activitat física i la higiene, així com identificar les conductes considerades nocives com ara el sedentarisme i la mala alimentació com a primer nivell de desenvolupament d'aquesta competència.

Per al final del segon cicle, l'alumnat ha de refermar alguns dels hàbits incorporats fins ara i incorporar-ne de nous, incrementant i incidint en el treball de millora de la condició física de manera saludable, en forma de jocs i exercicis adaptats al seu nivell de desenvolupament.

Per al final del tercer cicle i de l'etapa, l'alumnat ha de mostrar que ha incorporat de manera autònoma alguns dels hàbits higiènics, posturals, alimentaris i d'activitat física, i que n'ha pres consciència dels seus beneficis. A més, ha de ser capaç de prendre la iniciativa en la promoció d'hàbits saludables en el seu entorn escolar i familiar.

En l'etapa Secundària consolidarà els hàbits saludables en l'àmbit físic i mental. A més, establirà i prioritzarà objectius i tasques planificades.

2.2. Competència específica 2

Mostrar consciència i control dels elements fonamentals de la corporalitat en la resolució de situacions motrius variades.

2.2.1. Descripció de la competència 2

Aquesta competència fa referència a la presa de consciència de la corporalitat i al reconeixement dels principals aspectes relacionats amb la percepció i control del propi cos. La identificació i relació de les diferents parts del cos amb un plantejament coeducatiu i un progressiu control de la corporalitat són elements necessaris per a poder afrontar la resolució de les situacions motrius que es puguen plantejar.

Mitjançant l'experiència motriu l'alumnat coordina els esquemes perceptivomotors i coneix el seu propi cos, les sensacions i emocions. Les possibilitats motrius són el primer recurs que posseeix l'alumnat per a comunicar-se i relacionar-se de manera situada.

A partir de la propiocepció i del moviment i en el marc de la interacció social, l'alumnat aprèn a conèixer el seu propi cos i a utilitzar-lo com a mitjà d'expressió i d'intervenció en el medi. Es construirà així la seua identitat personal i social amb perspectiva equitativa, inclusiva i crítica.

L'estructuració espaciotemporal emergeix de la motricitat, de la relació amb els objectes localitzats en l'espai i de la posició relativa que ocupa el cos, conjugant-se amb la tonicitat, l'equilibri, la lateralitat i la percepció del cos. Una imatge adequada del seu esquema corporal és la base per a l'elaboració de la seua pròpia identitat personal. A poc a poc l'alumnat anirà enriquint la imatge de si mateix a partir de les pròpies experiències.

D'altra banda, la independència segmentària s'aconsegueix amb el control sobre tots els elements que intervenen en l'elaboració de l'esquema corporal i s'adquiriran progressivament mitjançant pràctiques motrius (individuals, col·lectives, de cooperació, d'oposició, de col·laboració-oposició) variades.

En finalitzar el primer cicle de l'etapa Primària, l'alumnat haurà d'haver-se iniciat en el coneixement dels principals elements anatòmics i corporals, començant a experimentar les possibilitats i les limitacions del cos. D'altra banda, hauria de començar a mostrar un control corporal adequat a través de la pràctica i les situacions plantejades, participant en situacions grupals, col·laborant i enriquint el seu repertori personal.

Per al final del segon cicle, l'alumnat haurà de reconèixer alguns dels elements anatòmics i funcionals que s'activen al moviment i l'activitat física. A més, haurà de mostrar un control corporal adequat que li permeta prendre decisions i seqüenciar accions encaminades a una execució correcta en les situacions plantejades.

Per al final del tercer cicle i de l'etapa, l'alumnat reconeixerà i acceptarà les limitacions i possibilitats de la seua corporalitat, respectant les de la resta. D'altra banda, identificarà clarament els elements que intervenen en el moviment i l'activitat física i adquirirà un control corporal adequat que li permeta la seua aplicació en la presa de decisions per a la resolució dels problemes plantejats. Aquest treball de control corporal serà continuat en l'etapa de Secundària, on l'alumnat experimenta canvis considerables en el seu cos i, per tant, ha de seguir en el treball d'acceptació i coneixement de la seua corporalitat.

2.3. Competència específica 3

Resoldre reptes i situacions motrius fent ús de les capacitats físiques, perceptivomotrius i les habilitats motrius en diferents contextos de la vida quotidiana a través de l'activitat física i el joc.

2.3.1. Descripció de la competència 3

Aquesta competència específica aborda la resolució de situacions i reptes en diferents contextos vinculats a la vida quotidiana, per a la qual cosa és fonamental el desenvolupament i millora de les capacitats físiques, les capacitats perceptivomotrius i les habilitats motrius bàsiques i específiques. Per això, és indispensable el treball encaminat a la millora en les habilitats relacionades amb la consciència i percepció del cos en moviment, de l'espai temps, interacció amb els altres, els elements externs i l'entorn.

S'aprofitaran les múltiples situacions derivades de l'activitat física i els jocs, afrontant i tractant els estereotips no desitjables amb un plantejament crític i responsable que respecte la diversitat i no centralitze el producte en un nivell d'execució estandarditzat basat en el rendiment. En un primer nivell, es plantegen en entorns coneguts i estables, amb la intenció d'incrementar la complexitat en situacions en entorns no habituals, canviants i variables, buscant de manera progressiva la millora en l'eficiència, l'autoregulació i l'autonomia de l'alumnat. Aquestes situacions i reptes motrius han de ser variats perquè l'alumnat mobilitze i ajuste els sabers i siga capaç d'aplicar-los en diferents contextos.

Les habilitats bàsiques com els desplaçaments, girs, salts, maneig d'implementes i la combinació coordinada d'aquestes en diferents entorns i situacions de joc, constitueixen uns sabers essencials per a assolir aquesta competència. Aquestes situacions han de ser obertes i flexibles perquè l'alumnat pugua manifestar els coneixements conceptuals, els sabers procedimentals i les actituds, i facilite així una resposta divergent davant del repte motriu. El desenvolupament de les capacitats i habilitats permetrà abordar la resta de continguts motrius i serà clau per al seu desenvolupament motor, proporcionant a l'alumnat les eines necessàries per a afrontar amb èxit els reptes motrius i situacions que trobarà no només en l'activitat física escolar, sinó també en qualsevol situació de la vida quotidiana. L'adquisició i millora de les capacitats físiques i perceptivomotrius està condicionada per les fases del desenvolupament de l'alumnat. És una etapa vital per a plantejar estímuls, activitats, exercicis, propostes encaminades al desenvolupament d'aquestes capacitats i habilitats tenint en compte les fases sensibles. Aquest desenvolupament motriu s'haurà de continuar estimuland i treballant durant l'etapa de Secundària, plantejant reptes i situacions de major complexitat relacionats de forma més directa amb la pràctica esportiva.

A la fi del primer cicle, l'alumnat ha de ser capaç de resoldre situacions motrius senzilles, mostrant un control adequat de les habilitats motrius bàsiques i plantejant situacions guiades i variades.

Per al final de segon cicle, l'alumnat ha d'adquirir habilitats motrius específiques derivades de la combinació de les habilitats bàsiques i altres elements com l'equilibri i la coordinació. A més, es reforçarà el treball de la condició física adaptat al nivell i relacionat amb l'execució d'activitats físiques i jocs, fent conscient l'alumnat dels beneficis que aporta una bona condició física.

En acabar en tercer cicle i l'etapa, l'alumnat ha de mostrar un grau d'adquisició de les capacitats físiques i perceptivomotrius adequat, així com la capacitat de combinar habilitats per a poder resoldre amb èxit les situacions i reptes motrius en entorns variables amb un cert grau d'autonomia.

En l'etapa de Secundària progressivament es desenvoluparà la condició motriu, incrementant el grau d'autonomia i afavorint l'autoregulació de l'aprenentatge.

2.4. Competència específica 4

Participar en l'execució de propostes artisticoexpressives amb aportacions estètiques i creatives pròpies de la cultura motriu a través de la utilització dels recursos expressius bàsics del cos i el moviment.

2.4.1. Descripció de la competència 4

Aquesta competència se centra en les possibilitats expressives del cos i la relació amb les diferents manifestacions culturals vinculades a la motricitat, contribuint a la construcció de la identitat personal i social des d'una perspectiva equitativa, inclusiva i crítica que a més considere i tracte la diversitat vinculada a l'expressió de gènere.

Les emocions s'interpreten d'una manera conscient i inconscient, sent el cos l'instrument principal d'expressió i percepció que connecta amb l'entorn físic i social des d'una pràctica vivencial, ajudant a prendre consciència personal i social, i millorant així l'autoestima, la socialització i, per tant, el desenvolupament integral de l'alumnat.

Aquesta competència promou la imaginació, l'espontaneïtat, la improvisació i la creativitat des del pensament divergent. També contribueix a valorar les aportacions de diferents cultures amb perspectiva sociohistòrica i de mestissatge cultural, suggerint un pensament crític que promoga el debat sobre els estereotips de gènere, socials i culturals vinculats a les manifestacions artístiques, l'expressió i la motricitat.

L'expressió corporal actua com a facilitadora del desenvolupament dels processos personals de l'alumnat. Una expressió diversa i rica del llenguatge corporal esdevé una important eina d'autoconeixement i relació amb l'entorn. La construcció de la personalitat comença a estructurar-se a partir de les experiències corporals i es va definint progressivament amb les experiències relacionals, procurant que siguin riques i creatives en l'entorn escolar.

Mitjançant aquesta competència l'alumnat desenvolupa l'esperit crític estètic, participant en propostes artisticoexpressives amb sentit de pertinença a un col·lectiu i a una societat, en un sentit més global.

En finalitzar el primer cicle d'Educació Primària, l'alumnat s'inicia en l'expressió d'idees mitjançant el cos i participa en dinàmiques d'iniciació a danses i balls. Comença a executar moviments amb cert grau de desinhibició construint la seua identitat, col·laborant amb la resta i de forma individual en diferents muntatges artístics senzills, començant a integrar recursos corporals.

Per al final del segon cicle, l'alumnat haurà de ser capaç d'expressar idees i emocions a través del moviment i del llenguatge corporal, participant en dinàmiques, de forma guiada, d'iniciació a la dansa, els balls i les coreografies senzilles. A més, ha d'executar moviments creatius, amb cert grau de desinhibició, enriquint la identitat emocional i personal, a través de muntatges artístics interdisciplinaris senzills i dirigits, aplicant recursos expressius del cos.

Per al final del tercer cicle i de l'etapa, ha d'expressar idees i emocions fent servir la creativitat, a través del moviment i del llenguatge corporal, participant en projectes coreogràfics senzills, balls i danses. A més, haurà de ser capaç d'executar moviments creatius i amb suport musical de forma desinhibida. Desenvolupant l'autoconfiança i la sensibilitat expressiva i artística s'enriqueix la seua identitat emocional i personal, a través de representacions individuals o grupals elaborades i amb la participació activa en l'organització i execució de muntatges artístics interdisciplinaris.

En l'etapa de Secundària, l'alumnat avançarà cap a la implicació en el disseny de les propostes artisticoexpressives fent servir el seu propi cos, el gest i el moviment creatiu amb un major grau d'autonomia, autoconeixement i domini de les tècniques emprades.

2.5. Competència específica 5

Participar activament en l'exploració del patrimoni natural i cultural de l'entorn, a través d'activitats físiques i artísticosexpressives guiades, adoptant mesures de responsabilitat individuals i col·lectives que afavorisquen la pràctica segura i respectuosa amb el medi.

2.5.1. Descripció de la competència 5

Aquesta competència fa referència a la participació i realització d'activitats físiques i artísticosexpressives en entorns diferents de l'escolar. A través de la motricitat i la pràctica vivenciada, es busca iniciar l'alumnat en activitats físiques i artísticosexpressives des de la interacció social com a mitjà per a explorar i descobrir l'entorn, entés com a element que ofereix diversitat de possibilitats de participació activa. S'adaptaran aquestes pràctiques al context natural, cultural, social de cada centre, sent plantejades des d'una perspectiva de cultura motriu.

El patrimoni natural i cultural ofereix moltes possibilitats d'interacció que cal aprofitar. Per això, és fonamental establir connexions i col·laboracions perquè l'alumnat pugui gaudir d'experiències en diferents medis i entorns, desenvolupant així la competència motriu en situacions controlades i d'incertesa variada en contextos no habituals. Les activitats en el medi natural afavoreixen el treball interdisciplinari amb la resta d'àrees mitjançant projectes, a més de facilitar l'adquisició d'hàbits encaminats a la seua conservació i respecte. També ofereixen la possibilitat de treballar continguts transversals com la inclusió, la coeducació i l'educació ambiental orientada als objectius de desenvolupament sostenible, a més de fixar mesures de seguretat i prevenció per a evitar accidents.

El medi natural conformat pels hàbitats del territori com ara els parcs naturals, la mar Mediterrània i espais de muntanya ofereixen possibilitats per a la pràctica d'activitats físiques molt variades i de gran riquesa didàctica com el senderisme, l'orientació, els itineraris en bicicleta, les activitats nàutiques, les activitats de muntanya, etc., que tenen un alt component competencial.

El medi urbà abasta els espais dissenyats per l'ésser humà que, potencialment, poden ser utilitzats per al desenvolupament d'activitats físiques, com ara els parcs, els carrers, els espais urbans, etc. que es poden aprofitar per a plantejar diversitat de propostes motrius.

D'altra banda, el patrimoni cultural i les múltiples possibilitats d'exploració i participació en les vessants artístiques, com ara els teatres, museus i altres espais escènics esdevenen en l'etapa primària un recurs didàctic per tal de contextualitzar socialment les diferents manifestacions artístiques des de l'àmbit educatiu. A mesura que avança l'etapa s'evoluciona cap a una participació més activa en forma de projectes interdisciplinaris i propostes artísticosexpressives. Aquesta competència té un fort component lúdic i cultural basat en l'apropament al patrimoni que oferirà a l'alumnat propostes i criteris per a la gestió del seu temps d'oci com a recurs formatiu i generador de benestar i salut.

Per al final del primer cicle de Primària, l'alumnat haurà d'haver practicat algun tipus d'activitat física o artísticosexpressiva vinculada a un entorn proper i controlat, de forma guiada i amb l'objectiu de conèixer les possibilitats que ofereix l'entorn del centre, fomentant la seua conservació.

En acabar el segon cicle, l'alumnat haurà d'haver incrementat aquesta exploració i participació en entorns controlats, però amb un grau més d'incertesa, valorant aquestes pràctiques com a mitjà d'enriquiment del seu temps d'oci i la seua formació, implicant-se en la conservació.

Per al final del tercer cicle i de l'etapa Primària, l'alumnat ha d'haver vivenciat activament propostes físiques i artísticosexpressives en entorns diferents i amb un cert grau d'autonomia que amplien el seu bagatge motriu i d'apropament al patrimoni natural i cultural, fent propostes per a la preservació i sostenibilitat del medi.

Durant l'etapa de Primària, la competència se centra en la iniciació, exploració i participació en activitats guiades en entorns variats i controlats, que serviran de preparació per a l'etapa de Secundària, on l'alumnat adquirirà un paper més autònom i conscient en el disseny i l'organització de les propostes, així com en la preservació del medi.

2.6. Competència específica 6

Identificar i explorar recursos tecnològics relacionats amb l'activitat física i la salut, utilitzant-los de manera responsable i segura, sota la supervisió de l'entorn familiar i escolar.

2.6.1. Descripció de la competència 6

En una societat on les tecnologies són presents de manera permanent i amb una estreta relació amb el tipus d'aprenentatge formal i informal, cobra especial importància el seu ús crític i reflexiu. L'evolució de les TIC té un fort ressò en la societat i, per tant, en l'àmbit educatiu, tenint en compte el seu ús responsable i segur així com la seua inclusió com a recurs didàctic. Per tant, s'incideix en la importància de conèixer els diferents recursos tecnològics, la seua exploració i la posterior aplicació, amb la finalitat d'aconseguir beneficis relacionats amb l'activitat física i la salut.

Mitjançant aquesta competència l'alumnat aprèn a fer un ús responsable, creatiu, segur i crític de les tecnologies de la informació i la comunicació sota la supervisió del seu entorn, tant familiar com escolar.

Es refereix, a més, a la selecció dels recursos i la posterior aplicació vinculada a reptes motrius i jocs preesportius, a la dotació a l'alumnat de beneficis i la identificació dels riscos per a la salut. Identificar recursos tecnològics relacionats amb l'activitat física i la salut, seleccionant noves fonts d'informació en funció de la seua utilitat i conèixer les diferents utilitats dels recursos tecnològics dota l'alumnat d'autonomia per a triar els recursos més adequats en funció de les circumstàncies i l'adaptació als nous escenaris de comunicació i aprenentatge serà de gran utilitat per a la resolució de reptes en la seua vida quotidiana.

D'aquesta manera, l'alumnat desenvolupa autonomia digital i aprèn a triar els recursos més adients en funció de les diferents situacions i/o problemàtiques. Usar les tecnologies com a recursos d'aprenentatge i extraure el màxim rendiment possible a aquestes serà tasca primordial tant en el procés d'aprenentatge formal com en el seu temps lliure, de forma independent i/o guiada, identificant les necessitats i seleccionant l'eina digital apropiada. L'ús d'aplicacions tecnològiques al medi, tant natural com urbà, dota l'alumnat d'eines per a l'ampliació de la informació a la qual accedeix.

En acabar el primer cicle d'EP, l'alumnat s'inicia en el coneixement de recursos tecnològics senzills de manera guiada, en l'ús d'aplicacions TIC relacionades amb la salut i l'activitat física i comença a conèixer els riscos i les diferents possibilitats.

Per al final del segon cicle, l'alumnat identifica els recursos tecnològics, els coneix i utilitza de manera guiada i fa ús d'aplicacions TIC relacionades amb l'activitat física i la salut, en diferents situacions proposades identificant els riscos i possibilitats.

Per al final del tercer cicle i de l'etapa, identifica i emprà recursos tecnològics relacionats amb l'activitat física i la salut, i selecciona noves fonts d'informació amb esperit crític en funció de la seua utilitat, explorant les aplicacions TIC i indagant en les seues possibilitats i riscos vinculats i relacionats amb els reptes motrius i els jocs preesportius.

Per últim, fa un ús de la tecnologia responsable i guiat en diferents dispositius, participant de diferents propostes, tant físiques com artisticoexpressives, i sap adaptar-se als nous escenaris que es proposen.

En l'etapa de Secundària, seleccionarà i aplicarà els recursos tecnològics relacionats amb l'activitat física, i la salut, incorporant l'esperit crític i la seguretat de les tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement com a facilitadores d'una vida activa.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees i amb les competències clau (per al conjunt de les competències de l'àrea)

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Les competències específiques de l'àrea d'Educació Física estan interrelacionades entre si. Alguns dels sabers que l'alumnat ha de mobilitzar en cadascuna de les competències específiques seran útils per a assolir-ne d'altres. A continuació s'enumeren només aquelles connexions especialment rellevants i significatives:

La competència específica 1, que aborda els hàbits saludables i l'estil de vida actiu, té un marcat caràcter transversal i connecta amb la resta de competències. L'activitat física regular constitueix un hàbit indispensable que contribueix al benestar físic i mental, i com a tal, aquesta competència es desplega habitualment en els mateixos tipus de situacions que la resta de competències de l'àrea, com ara els jocs, activitats físicoesportives, reptes i situacions motrius, les propostes artisticoexpressives i les activitats en el medi natural.

La competència específica 2, que aborda la consciència, percepció i control de la corporalitat, connecta amb la 3, 4 i 5 en el desenvolupament de les habilitats motrius, la condició física, les capacitats perceptivomotrius, i participar en propostes artísticosexpressives i en activitats físiques en l'entorn.

La competència específica 3, que aborda les habilitats i les capacitats físiques, connecta amb la competència 4 en el fet de ser necessàries les capacitats físiques i les habilitats motrius per a poder executar activitats utilitzant els recursos expressius del cos i el moviment. Connecta amb la competència 5 en la participació en activitats en l'entorn, siguen físiques o artísticosexpressives que requereixen la mobilització de les habilitats i l'aplicació de les tècniques i estratègies adequades a la incertesa que aporta un mitjà no habitual i variable.

La competència específica 4, que aborda els continguts artísticosexpressius, connecta amb la competència 2 mitjançant el treball de la percepció, consciència i control de la pròpia corporalitat. Connecta amb la competència 3 a través de l'habilitat motriu expressiva adequada al context. Connecta amb la competència 5 participant de forma activa en el patrimoni cultural i natural, a través d'activitats físiques i artísticosexpressives en el seu entorn, sent el cos i el moviment l'eina bàsica per a establir aquesta connexió.

La competència específica 5, que aborda les activitats físiques en l'entorn i el vincle amb el patrimoni natural i cultural, connecta amb la competència 2, amb el control corporal com a element essencial per a la participació en activitats físiques i artísticosexpressives en l'entorn. Connecta amb la competència 3 pel fet que les capacitats físiques, les perceptivomotrius i les habilitats motrius són la base per a la realització d'activitats en l'entorn. Connecta amb la competència 6 en l'ús d'aplicacions i dispositius tecnològics habituals en la realització d'activitats en el medi natural, introduint de forma guiada l'alumnat en l'ús responsable i segur.

La competència específica 6, que aborda la utilització responsable i segura de recursos tecnològics relacionats amb les activitats físiques, té un caràcter transversal amb la resta de competències específiques de l'àrea i amb la resta d'àrees del currículum.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

Les competències específiques d'Educació Física es vinculen amb les CE de la resta d'àrees. Destaquen les següents connexions:

Amb l'àrea de Matemàtiques, a través de càlculs, estadístiques, tractament de dades, mesures de temps, espai, pes i altres. També amb la geometria, mitjançant la ubicació, exploració i organització de l'espai i l'orientació.

Amb l'àrea de Coneixement del Medi Social, Natural i Cultural, es vincula la vessant de Ciències Naturals amb l'anatomia, la fisiologia, l'alimentació, la geologia i amb les activitats en el medi i la seua preservació. La vessant de Ciències Socials es vincula mitjançant el patrimoni cultural i natural, les activitats en l'entorn, la col·laboració amb entitats amb models d'aprenentatge servei i amb l'esport com a fenomen social i cultural.

Amb les àrees de les Llengües, la relació es crea per ser un contingut vehicular i d'expressió en l'àrea, a més dels camps semàntics i la terminologia de l'àrea. Respecte a la llengua estrangera, es vincula amb el patrimoni i cultura motriu universal, amb la gran quantitat de termes d'altres llengües que inclou l'Educació Física i també amb la recerca d'informació.

Amb l'àrea d'Educació Artística, hi ha un vincle prou marcat i especial, sent alguns dels continguts pràcticament comuns a les dues àrees, sobretot en matèria d'expressió i de moviment vinculat a la dansa. Amb Plàstica i Visual, es vincula amb la creació, les diferents propostes artísticosexpressives i amb els llenguatges artístics que impliquem moviment i expressió. Amb la Música i la Dansa, trobem la connexió amb el ritme, la consciència corporal, les habilitats motrius i els recursos expressius del cos i el moviment que es poden conjugar en propostes rítmiques i coreogràfiques.

Amb l'àrea de Valors, hi ha un vincle transversal ben marcat. El plantejament competencial de totes les àrees inclou intrínsecament moviment i execució vinculats a tres nivells: el personal, el col·lectiu

proper i el col·lectiu global; per tant, la gestió d'emocions, la resolució dialogada de conflictes, el tractament dels estereotips, la cooperació, la igualtat basada en models de justícia social, la coeducació, la diversitat sexual i la realitat trans seran continguts base i transversals per a la creació d'una identitat social i cultural que promoga una ciutadania participativa, responsable, inclusiva i crítica connectada amb l'entorn proper i global.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X	X	X	X	X		X	
CE2	X	X	X		X		X	X
CE3	X	X	X		X		X	
CE4	X	X		X	X	X	X	X
CE5	X	X	X	X	X	X		X
CE6	X	X		X	X	X		

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'ensenyament bàsic:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural

El quadre mostra les relacions significatives entre les competències específiques de l'àrea d'Educació Física i les competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica. Aquesta relació és multidireccional, ja que existeix una gran interrelació i simbiosi entre totes aquestes.

Les competències clau CCL, CP i CPSAA mantenen una estreta relació amb totes les competències específiques d'Educació Física. En relació amb la CCL i CP, l'alumnat utilitza el llenguatge verbal com a principal mitjà de comunicació per a l'expressió d'idees, sentiments i vivències, a més, hi ha un desenvolupament del llenguatge específic de l'àrea que possibilita la comprensió dels continguts propis, indueix a la reflexió i fomenta l'esperit crític^[e11]. L'assignatura també és susceptible de ser impartida en llengua estrangera, a més del tractament de diferents llengües a l'hora de la recerca

i tractament d'informació. En relació amb la CPSAA, la resolució de situacions motrius implica la planificació d'objectius i l'aplicació d'estratègies, per això, l'alumnat haurà de disposar de recursos a l'inici de l'aprenentatge, sent capaç d'abordar i resoldre les situacions de manera eficaç, conscient i amb certa autonomia, sol·licitant ajuda quan calga.

La competència específica 1 es vincula amb la CMCT amb el foment d'una alimentació i uns hàbits saludables, així com la prevenció de malalties i lesions. Connecta amb la CD perquè l'alumnat ha de conèixer i fer ús crític de la tecnologia per a la recerca i creació de continguts relacionats amb el moviment, l'activitat física i la salut. Es relaciona amb la CE perquè l'alumnat ha d'assumir la responsabilitat de fomentar un estil de vida actiu amb accions encaminades a preservar la salut.

La competència específica 2 es vincula amb la CMCT amb els continguts anatòmics necessaris per a la percepció i consciència corporal. Té connexions significatives amb la CE perquè l'alumnat ha d'identificar i ser conscient de les fortaleses i debilitats pròpies així com utilitzar destreses creatives en la recerca de solucions. Connecta amb la CCEC mitjançant les tècniques corporals per a l'expressió que impliquen criteri i creació d'opinió.

La competència específica 3 connecta amb la CMCT mitjançant els continguts fisiològics necessaris per a la percepció i consciència corporal que permeten el treball de les capacitats físiques i perceptivomotrius. Es vincula amb la CE reconeixent els reptes a afrontar i fent ús de destreses creatives per a proposar solucions divergents, de manera conscient i contextualitzada.

La competència específica 4 es relaciona amb la CD mitjançant propostes en format audiovisual, coreografies amb suport musical i representacions escèniques i performatives on l'alumnat ha de crear i integrar continguts digitals en diferents formats, fent servir diferents eines tecnològiques i digitals. Connecta amb la CC amb el requeriment d'unes relacions interpersonals i socials respectuoses. Connecta amb la CE amb les decisions i propostes creatives basades en el pensament divergent. Es vincula amb la CCEC a través de la iniciació en les tècniques corporals, fent servir els diferents llenguatges artístics per a la participació en propostes creatives i culturals; d'aquesta manera, l'alumnat coneix i gaudeix de les diferents manifestacions artístiques i culturals del patrimoni integrant-les a la seua identitat mitjançant el seu propi cos i el moviment.

La competència específica 5 es vincula amb la CCMT mitjançant els sabers referents al coneixement i conservació del medi on es practiquen les activitats físiques des d'un punt de vista científic i tecnològic. Connecta amb la CD en la realització d'activitats físiques i artisticoexpressives que impliquen emprar recursos tecnològics i digitals. Connecta amb la CC mitjançant la participació en activitats comunitàries, prenent consciència de la importància de la cura i conservació de l'entorn. Es relaciona de manera directa amb la CCEC amb el reconeixement i respecte dels trets fonamentals del patrimoni natural i cultural per a participar en diferents situacions en l'entorn.

La competència específica 6 es vincula especialment amb la CD amb l'exploració de recursos tecnològics relacionats amb l'activitat física i la salut i la necessitat d'una alfabetització digital; es fa necessari així identificar els riscos i dotar d'eines per a fer-ne un ús responsable i crític. Es vincula amb la CC amb el pes que les relacions socials adquireixen en el pla virtual, la qual cosa implica un aprenentatge d'ús del mitjà i les xarxes socials de manera segura i respectuosa.

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

Els sabers seleccionats ho han estat perquè són necessaris per a poder adquirir i desenvolupar les competències específiques anteriorment formulades dins del marc de les competències clau.

Es tracta d'un plantejament motriu que atén la diversitat de nivells i facilita el desenvolupament del talent per tal de crear un clima grupal motivador i que oferisca experiències motrius significatives a tot l'alumnat.

El component motriu i vivencial de l'àrea d'Educació Física la dota d'un potencial únic i transferible a altres àrees que suposa la base del plantejament, obrint així possibilitats, competencial i transdisciplinari.

Els sabers bàsics s'organitzen en sis blocs, que recullen aspectes bàsics i essencials que el professorat haurà de desenvolupar en posteriors concrecions curriculars per a dur-los a la pràctica dependent del seu context. En cada bloc s'indiquen les competències que major relació tenen amb els sabers.

El Bloc 1. Vida activa i saludable. S'aborda des d'una triple perspectiva: física, mental i social. La contemporaneïtat de situacions com el sedentarisme i la preocupació per l'alimentació i, en general, la salut doten de sentit aquest primer bloc de sabers.

El Bloc 2. Organització i gestió de l'activitat física. Planteja la planificació de projectes motrius, l'elecció i organització de l'activitat física segons usos i finalitats i les principals mesures de seguretat i prevenció de lesions en la pràctica d'activitat física.

El Bloc 3. Resolució de problemes en situacions motrius. Situa els aprenentatges i sabers en contextos variats abordant la condició física, les capacitats perceptivomotrius, les habilitats motrius en situacions de jocs i la presa de decisions.

El Bloc 4. Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius. Tracta la gestió emocional en els jocs i situacions motrius i les implicacions derivades de la interacció social, destacant el desenvolupament de les habilitats socials i les estratègies per a la resolució de conflictes amb perspectiva inclusiva i no discriminatòria.

El Bloc 5. Manifestacions de la cultura motriu. Per una banda, aborda els sabers relacionats amb l'expressió artística, recursos expressius i comunicatius del cos i moviment. D'altra banda, els jocs i els esports com a fenomen cultural amb els valors que porten implícits, fent especial èmfasi en la pilota valenciana per tractar-se d'un bé d'interés cultural.

El Bloc 6. Interacció eficient i sostenible amb l'entorn. Aborda els sabers i pràctiques motrius i físicoesportives que es poden desenvolupar interactuant amb la varietat de situacions que ofereix l'entorn, valorant el patrimoni natural, urbà i cultural. Incideix en la conservació del medi i la sostenibilitat, així com en les mesures bàsiques de seguretat i prevenció d'accidents.

4.2. Bloc 1:

B1. Vida activa i saludable. Transversal a totes les competències	Cicle 1 (1r i 2n)	Cicle 2 (3r i 4t)	Cicle 3 (5é i 6é)
G1. Estil de vida actiu i saludable. Perspectiva física			
• Higiene postural i mesures de precaució i prevenció d'accidents.	X	X	X
• Respiració i relaxació.	X	X	X
• Hàbits saludables d'higiene, d'alimentació i d'hidratació.	X	X	X
• Beneficis d'un estil vida actiu basat en l'activitat física regular. El valor del descans.		X	X

<ul style="list-style-type: none"> Efectes negatius del sedentarisme i de la mala alimentació. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Factors que influeixen en la cura del cos. 			X
G2. Estil de vida actiu i saludable. Perspectiva psicològica			
<ul style="list-style-type: none"> Benestar personal. Respecte i acceptació del propi cos. Gestió de les emocions. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Autoconcepte i autoregulació. Fortaleses i debilitats. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Consolidació de l'autoconeixement. 			X
G3. Estil de vida actiu i saludable. Perspectiva social			
<ul style="list-style-type: none"> Respecte i acceptació de la diversitat de les característiques personals. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Activitat fisicoesportiva igualitària com a pràctica social saludable enfront d'hàbits nocius. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Tractament positiu i gestió de la competitivitat. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> La diversitat corporal i de gènere: visió crítica sobre els estereotips. 			X
G4. Principis generals anatòmics i funcionals del cos en moviment			
<ul style="list-style-type: none"> Les parts principals del cos: esquelet i musculatura. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Sistemes implicats en les activitats motrius: muscular i osteoarticular. 		X	

<ul style="list-style-type: none"> Aparells implicats en l'activitat física i el moviment: aparell locomotor. 			X
G5. Aplicacions digitals i recursos tecnològics per al control de l'activitat física des d'una perspectiva saludable			
<ul style="list-style-type: none"> Recursos tecnològics relacionats amb la salut. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Control de paràmetres corporals implicats en l'activitat física. 			X

4.3. Bloc 2:

B2. Organització i gestió de l'activitat física. CE1, CE2, CE3 i CE5	Cicle 1 (1r i 2n)	Cicle 2 (3r i 4t)	Cicle 3 (5é i 6é)
G1. Gestió i planificació de l'activitat física			
<ul style="list-style-type: none"> Projectes motrius senzills: definició d'objectius. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Projectes motrius: mecanismes per a l'execució. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Projectes motrius: seguiment i valoració del procés i resultat. 			X
G2. Organització de l'activitat física			
<ul style="list-style-type: none"> Elecció de l'activitat segons el seu ús i finalitat. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Activació, calfament i tornada a la calma. 	X	X	X
G3. Mesures per a la prevenció de lesions i seguretat en la pràctica d'activitat física			

<ul style="list-style-type: none"> • Normes de seguretat bàsiques. Coneixement dels principals riscos. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> • Mecanismes de control corporal per a la prevenció de lesions. 			X
<ul style="list-style-type: none"> • Actuacions i protocols bàsics davant d'accidents en les activitats físicoesportives: protegir, avisar i socórrer (PAS), posicions de seguretat; reanimació cardiopulmonar (RCP). 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> • Consciència de les possibilitats i limitacions personals. 		X	X

Bloc 3. Resolució de problemes en situacions motrius

B3. Resolució de problemes en situacions motrius. CE1, CE2, CE3 i CE5	Cicle 1 (1r i 2n)	Cicle 2 (3r i 4t)	Cicle 3 (5é i 6é)
G1. La condició física			
<ul style="list-style-type: none"> • Les capacitats físiques bàsiques en l'àmbit lúdic i l'activitat física. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> • L'adaptació i autoregulació de l'esforç a la intensitat i duració de l'activitat. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> • La freqüència cardíaca i respiratòria com a conseqüència de l'esforç realitzat. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> • La freqüència cardíaca i respiratòria com a indicador de la intensitat de l'activitat. 			X
G2. Capacitats perceptivomotrius i habilitats motrius			
<ul style="list-style-type: none"> • Consciència i control de l'esquema corporal i la lateralitat. 	X	X	
<ul style="list-style-type: none"> • Equilibri estàtic i dinàmic. 	X		

• Percepció i estructuració espaciotemporal	X	X	X
• Coordinació oculomanual i oculopèdica.	X		
• Coordinació general i segmentària.	X	X	
• Combinació d'habilitats motrius.		X	X
G3. Els jocs			
• Jocs individuals i col·lectius, sensorials, simbòlics, psicomotrius, manipulatius.	X		
• Jocs cooperatius. Jocs alternatius.		X	
• Jocs modificats. Grans jocs i trobades.			X
G4. Presa de decisions en diferents situacions motrius. Fonaments tècnics			
• Gestos tècnics bàsics.	X	X	X
G5. Presa de decisions en diferents situacions motrius. Fonaments tàctics			
• Ocupació d'espais.	X	X	
• Estratègies de progressió, cooperació, oposició i col·laboració-oposició.		X	X

B4. Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius. CE2, CE3 i CE4	Cicle 1 (1r i 2n)	Cicle 2 (3r i 4t)	Cicle 3 (5é i 6é)
G1. Gestió emocional en situacions motrius i jocs			
<ul style="list-style-type: none"> Identificació i expressió d'emocions i sentiments. Jocs d'autoconfiança. 	X	X	
<ul style="list-style-type: none"> Regulació i gestió emocional. El cos expressiu i no violent. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Control de la impulsivitat i de les emocions negatives. La relaxació. 	X	X	X
G2. Interacció social en situacions motrius i jocs			
<ul style="list-style-type: none"> Esportivitat i joc net. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Normes i regles consensuades en situacions de joc. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Habilitats socials: escolta activa, treball en equip, estratègies de gestió i resolució dialogada de conflictes. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Conductes inclusives en les situacions motrius basades en la convivència i la no discriminació per qüestions de gènere, racials, de capacitat física o de competència motriu. 	X	X	X

4.6. Bloc 5:

B5. Manifestacions de la cultura motriu. CE3, CE4 i CE5	Cicle 1 (1r i 2n)	Cicle 2 (3r i 4t)	Cicle 3 (5é i 6é)
G1. Cos comunicador			
<ul style="list-style-type: none"> El llenguatge comunicatiu no verbal: el gest, la mímica i la dansa creativa. 	X		

<ul style="list-style-type: none"> Propostes coreogràfiques individuals i grupals amb intenció estètica i expressiva. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Propostes performatives interdisciplinàries. Creativitat motriu i escolta activa. 			X
G2. Recursos i manifestacions artisticoexpressives			
<ul style="list-style-type: none"> Dramatitzacions senzilles guiades. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Muntatges artisticoexpressius. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Projectes artisticoexpressius. 			X
G3. Jocs circenses			
<ul style="list-style-type: none"> Jocs d'equilibri, malabars i habilitats gimnàstiques. 	X	X	X
G4. El ritme i el cos en moviment			
<ul style="list-style-type: none"> Activitats rítmiques expressives amb i sense suport musical. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> El ritme intern. 	X	X	X
G5. Balls i danses			
<ul style="list-style-type: none"> Balls populars infantils, tradicionals i regionals valencians. 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Danses del món i dansa contemporània. Danses urbanes. 		X	X

G6. Jocs i esports inclusius			
<ul style="list-style-type: none"> Jocs cooperatius i espais coeducatius. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies per a la inclusió. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> L'esport adaptat i paralímpic. 			X
G7. Jocs populars i tradicionals			
<ul style="list-style-type: none"> Principals jocs populars. Els jocs propis del patrimoni cultural valencià. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Jocs del món. 		X	
G8. La pilota valenciana			
<ul style="list-style-type: none"> Valors de la pilota valenciana. Raspall modificat. Pautes bàsiques. Habilitats motrius bàsiques, coordinació oculomanual i el colpeig. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Bonhomia. Valor cultural de la pilota (BIC- bé d'interés cultural). Modalitat de raspall i modalitats de pilota a paret: frontó i frare. Pautes bàsiques. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Pactes i valors del joc. Aproximació històrica a la pilota a mà. Modalitats de joc més complexes: introducció galotxa, escala i corda, pilota grossa i llargues. Principals referents, fent èmfasi en la figura de la dona. 			X
G9. Els valors en les diferents manifestacions motrius			

<ul style="list-style-type: none"> Pràctiques lúdiques i participatives. Motivació extrínseca. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Treball cooperatiu. El valor del diàleg i la reflexió. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Superació i reptes. Motivació intrínseca. 			X
<ul style="list-style-type: none"> Anàlisi crítica dels <i>inputs</i> dels mitjans de comunicació relacionats amb les situacions motrius, en atenció a la diversitat de gènere i visibilitzant els referents femenins i trans. 			X

4.7. Bloc 6:

B6. Interacció eficient i sostenible amb l'entorn. CE5 i CE6	Cicle 1 (1r i 2n)	Cicle 2 (3r i 4t)	Cicle 3 (5é i 6é)
G1. Activitats físiques i d'oci actiu adaptades al medi natural			
<ul style="list-style-type: none"> Itineraris guiats en l'entorn proper al centre. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Itineraris a peu i en bicicleta. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Orientació. Activitats nàutiques. Organització i planificació d'itineraris. Cartografia bàsica i ús de la brúixola. 			X
G2. L'entorn i patrimoni natural, urbà i cultural de la Comunitat Valenciana			
<ul style="list-style-type: none"> Espais de joc i oci en l'entorn proper al centre. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Espais naturals i urbans: ús i gaudi. 		X	

<ul style="list-style-type: none"> • Cura i conservació de l'entorn en les activitats fisicoesportives. Col·laboracions amb entitats i organismes. 			X
G3. L'impacte ambiental de les activitats fisicoesportives en l'entorn natural i urbà. Hàbits de mobilitat sostenible			
<ul style="list-style-type: none"> • Consciència de la sostenibilitat mediambiental i valoració de l'impacte de les activitats en el medi natural i urbà. 	X	X	
<ul style="list-style-type: none"> • Accions encaminades a la conservació i protecció de l'entorn natural i urbà durant la pràctica d'activitat física. 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> • Iniciatives i projectes per al foment de la mobilitat respectuosa amb el medi ambient. Mitjans de transport actiu i sostenible: ús de la bicicleta i mitjans no motoritzats. 		X	X
G4. Mesures bàsiques de seguretat i prevenció d'accidents			
<ul style="list-style-type: none"> • Protocols bàsics de seguretat en les activitats guiades en l'entorn. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Ús correcte de materials i espais en la pràctica de les activitats físiques en l'entorn. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> • Normes d'educació viària per a vianants i circulació en bicicleta en les vies públiques. 		X	X
G5. Aplicacions tecnològiques en activitats en el medi natural			
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Apps</i> i recursos per a la participació activa. 		X	
<ul style="list-style-type: none"> • Seguiment de rutes GPS, mapeig i cartografia digital bàsica. 			X

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea

L'aprenentatge competencial implica un procés actiu i conscient de mobilització de recursos i sabers per a resoldre propostes pedagògiques que suposen un repte per a l'alumnat com a agent del

seu propi aprenentatge, tenint en compte els seus centres d'interés i podent-les adaptar a les seues característiques personals amb una perspectiva crítica.

Aquestes propostes didàctiques seran variades i el seu nivell de complexitat creixent, buscant progressivament la combinació d'habilitats per a resoldre els reptes plantejats. Això implicarà tindre en compte variables com el disseny de l'activitat, l'entorn i el material utilitzat, que determinaran el tipus de situació i el grau de dificultat. A més, es tindran en compte els principis de transferència i transversalitat que afavoriran el treball de les competències específiques d'Educació Física així com les competències clau en l'etapa de Primària.

Les situacions d'aprenentatge de l'àrea d'Educació Física tindran caràcter competencial, fomentant i incloent els següents aspectes:

- Espais variats i segurs que no es limiten a les instal·lacions del centre educatiu. Els espais de l'entorn tenen un alt valor educatiu que cal aprofitar, garantint la seguretat i preservació amb una perspectiva ecosocial. Els entorns urbans com els parcs, carrers, instal·lacions esportives municipals o d'associacions, carrils bici, teatres, etc.; i els entorns rurals i naturals com els boscos, senders, vies verdes, muntanyes, rius, platges, mar, etc. són opcions amb un gran potencial didàctic que fomenten l'aprenentatge situat i significatiu i a més brinden la possibilitat que l'alumnat els conega, els valore i pugua fer-ne un ús més enllà de l'horari lectiu, implicant les famílies i el seu entorn social.

- La creativitat i l'expressió artística vinculades a la corporalitat i el moviment, a través del plantejament de tasques, desafiaments i reptes motrius que siguen competencials i amb múltiples possibilitats de resposta o solució, així com a través de projectes o propostes competencials que poden ser interdisciplinaris i que connecten altres competències específiques o idees a partir dels coneixements adquirits. Les situacions busquen fomentar l'expressió física i artística com a generadora de coneixement que fomenti el pensament divergent.

- L'alfabetització motriu per a millorar les habilitats i les destreses, no únicament des del pla físic, sinó que permeta l'alumnat assolir aprenentatges significatius a integrar en la seua vida des del punt de vista motriu, cognitiu i emocional des d'una perspectiva holística que afavorirà el foment d'estils de vida saludables.

- L'autoregulació i la interiorització dels aprenentatges a través d'estils d'ensenyament que donen suport a l'autonomia i desenvolupen la iniciativa per a actuar en situacions específiques prenent decisions, cedint progressivament el protagonisme a l'alumnat en pro de la responsabilitat per a gestionar el seu propi temps i les estratègies per a resoldre els reptes i problemes. Es proposarà la realització d'activitats on l'alumnat dispose d'un espai per a l'expressió, gestió i autoregulació d'emocions.

- Plantejament coeducatiu i inclusiu de les activitats que propicien l'equitat entre dones i homes i atenguen la diversitat sexual i de gènere des d'una mirada respectuosa, que tracte els estereotips i la realitat trans des d'un plantejament de justícia social.

- La inclusió i participació de tot l'alumnat d'acord amb els principis del disseny universal de l'aprenentatge (DUA), definint espais i tasques accessibles des de tots els àmbits: físic, sensorial, intel·lectual i emocional, amb propostes multinivell adaptades a la diversitat existent entesa com a realitat social i font constant d'aprenentatge i creixement personal. Tanmateix, es fomentarà la bona convivència des de la mediació i la resolució pacífica de conflictes mitjançant el diàleg i la interacció social.

- S'utilitzarà una varietat d'enfocaments pedagògics i metodològics que tindran en compte el component lúdic així com l'ampli ventall que ofereix l'activitat física des de situacions d'aprenentatge enriquidores que beneficien l'alumnat, no només en les classes d'Educació Física, sinó també en la resta de temps escolars susceptibles de tractament curricular com poden ser patis, menjador, activitats extraescolars i diferents temps d'oci.

- L'acció, la reflexió i l'esperit crític sobre el procés d'aprenentatge amb instruments de participació i d'avaluació (autoavaluació, heteroavaluació, coavaluació) que ajuden l'alumnat a implicar-se i els done retroacció per a poder millorar el seu procés formatiu.

- Participació activa en propostes socioculturals i artisticoexpressives, a través de les quals es desenvoluparà un esperit crític que dotarà l'alumnat d'eines per a la preservació del medi, per a denunciar situacions d'assetjament, de *bullying*, d'exclusió social i per a acabar amb qualsevol altra desigualtat, mitjançant programes institucionals i altres projectes relacionats amb l'activitat física, el moviment i la salut, implicant la comunitat educativa del centre a participar activament en iniciatives

com ara el Dia de l'Esport, els centres promotors de l'activitat física i la salut, el Dia de la Mobilitat Sostenible i el Dia de la Bicicleta

- La mirada global més enllà de la mirada individualista, amb sentit de la contribució a la col·lectivitat, a través de metodologies cooperatives que fomenten el compromís social i individual vinculat als objectius de desenvolupament sostenible, atenent especialment els referents a la salut i el benestar, l'educació de qualitat, la igualtat de gènere, les ciutats i comunitats sostenibles. Aquest propòsit s'abordarà amb actuacions com el desenvolupament de projectes d'aprenentatge servei, la col·laboració amb entitats i organitzacions locals i globals que aborden aspectes socials i ambientals com poden ser ONG, ajuntaments, plantes de reciclatge i paratges naturals de l'entorn proper. Totes aquestes accions aniran encaminades cap a l'assoliment dels reptes del segle XXI.

6. Criteris d'avaluació

6.1. Competència específica 1

CE1. Identificar i incorporar hàbits saludables bàsics en la vida quotidiana, desenvolupant un estil de vida actiu, a través de l'activitat física regular i adequada.

4t (2n cicle)	6é (3r cicle)
1.1. Incorporar hàbits saludables relacionats amb l'activitat física i l'alimentació que contribueixen a la millora de la salut física, mental i emocional, identificant els principals efectes negatius d'una dieta desequilibrada.	1.1. Adoptar hàbits saludables relacionats amb l'activitat física, l'alimentació i la higiene postural que contribueixen a la millora de la salut física, mental i emocional, reconeixent els efectes negatius del sedentarisme i les conductes nocives i valorant els beneficis que aporta un estil de vida actiu.
1.2. Incorporar progressivament mesures d'higiene postural i de precaució i prevenció d'accidents.	1.2. Adoptar mesures de precaució i prevenció d'accidents així com protocols d'actuació davant dels accidents.
1.3. Executar les fases d'activació i tornada a la calma relacionades amb la condició física, a través de rutines en les activitats físiques quotidianes.	1.3. Incorporar autònomament les fases d'activació i tornada a la calma en diferents propostes d'activitat física, relacionant-les amb la condició física i interioritzant aquestes rutines com un hàbit de pràctica motriu saludable i responsable.
1.4. Iniciar-se en l'hàbit de practicar activitat física, a través de la realització de rutines bàsiques d'exercicis i jocs que fomenten l'autoconeixement i una harmoniosa interacció.	1.4. Practicar activitat física de forma regular, a través de la realització de rutines d'exercicis, jocs o pràctiques preesportives en situacions individuals i col·lectives que fomenten una harmoniosa interacció i convivència.

6.2. Competència específica 2. Criteris d'avaluació

CE2. Mostrar consciència i control dels elements fonamentals de la corporalitat en la resolució de situacions motrius variades.

4t (2n cicle)	6é (3r cicle)

2.1. Prendre consciència de la corporalitat amb les possibilitats i limitacions, en diferents situacions motrius individuals i en convivència, mostrant una disposició positiva cap a la pràctica física.	2.1. Reconèixer i acceptar la corporalitat, valorant i respectant les possibilitats i limitacions personals i alienes, a través de la participació i la resolució de reptes i situacions motrius individuals i en convivència que impliquen esforç, autoregulació i gestió de les emocions.
2.2. Identificar els principals elements anatòmics i funcionals implicats en el moviment, en situacions motrius habituals.	2.2. Relacionar els principals elements anatòmics i funcionals implicats en el moviment i l'activitat física, en situacions motrius transferibles al seu espai vivencial.
2.3. Mostrar un progressiu control corporal adequat a diferents contextos i situacions motrius.	2.3. Adquirir un domini i control corporal adequat, adaptant-se a les demandes de la resolució de problemes en situacions motrius variades.

6.3. Competència específica 3. Criteris d'avaluació

CE3. Resoldre reptes i situacions motrius fent ús de les capacitats físiques, perceptivomotrius i les habilitats motrius en diferents contextos de la vida quotidiana a través de l'activitat física i el joc.

4t (2n cicle)	6é (3r cicle)
3.1. Executar desplaçaments, salts, girs i altres accions motrius de manera coordinada, facilitant el desenvolupament motriu en situacions controlades de joc i activitat física en entorns estables i coneguts, respectant el treball en equip.	3.1. Combinar diferents habilitats motrius bàsiques i específiques a través de la participació activa en situacions de joc en entorns variats i variables, fomentant la tolerància i el treball en equip.
3.2. Desenvolupar habilitats socials inclusives en les pràctiques motrius amb localització dels estereotips i amb resolució de conflictes individuals i col·lectius de forma dialogada i justa.	3.2. Conviure en el context de les pràctiques motrius, mostrant habilitats socials per a la resolució dialogada de conflictes i el respecte davant de la diversitat de gènere, afectivosexual, ètnica, socioeconòmica o de competència motriu; amb una actitud crítica cap als estereotips.
3.3. Experimentar reptes motrius senzills que impliquen les capacitats físiques bàsiques a través de situacions motrius controlades i jocs.	3.3. Resoldre desafiaments motrius mitjançant exercicis, jocs i accions encaminades a la millora de la condició física i adaptant l'esforç a l'activitat física de manera conscient.

3.4. Aplicar fonaments bàsics d'estratègia i cooperació en situacions concretes de joc, identificant els principals valors socials i culturals associats als jocs.	3.4. Integrar fonaments tècnics, tàctics, d'estratègia i cooperació, adoptant els valors socials i culturals a través de la participació activa en jocs i activitats preesportives.
--	---

6.4. Competència específica 4. Criteris d'avaluació

CE4. Participar en l'execució de propostes artísticopressives amb aportacions estètiques i creatives pròpies de la cultura motriu a través de la utilització dels recursos expressius bàsics del cos i el moviment.

4t (2n cicle)	6é (3r cicle)
4.1. Explorar les possibilitats comunicatives del llenguatge corporal, participant en dinàmiques guiades d'iniciació a propostes escèniques, coreogràfiques, balls i danses.	4.1. Aplicar recursos expressius i tècniques del cos comunicatiu en propostes escèniques, coreogràfiques, balls i danses, desenvolupant la sensibilitat creativa expressiva i artística, així com l'escolta activa.
4.2. Executar moviments creatius i expressius amb progressiva desinhibició, enriquint la seua identitat emocional i personal, a través de representacions individuals i/o grupals senzilles.	4.2. Crear moviments i composicions expressives amb i sense suport musical, comunicant sensacions, emocions i idees de forma creativa i desinhibida, desenvolupant l'autoconfiança des de l'ús dels recursos rítmics i expressius de la motricitat.
4.3. Participar activament en muntatges artístics senzills i guiats, fent ús dels recursos expressius del cos i del moviment.	4.3. Organitzar i dissenyar projectes artístics col·lectius, aplicant els recursos expressius del cos i del moviment.

6.5. Competència específica 5. Criteris d'avaluació

CE5. Participar activament en l'exploració del patrimoni natural i cultural de l'entorn, a través d'activitats físiques i artísticopressives guiades, adoptant mesures de responsabilitat individuals i col·lectives que afavorisquen la pràctica segura i respectuosa amb el medi.

4t (2n cicle)	6é (3r cicle)
5.1. Dur a terme activitats físiques i artísticopressives en el medi natural i/o entorns no habituals de manera guiada i controlada, coneixent les tècniques adequades.	5.1. Participar en l'organització i realització d'activitats físiques i artísticopressives en el medi natural o entorns no habituals, aplicant de manera autònoma les tècniques adequades.

5.2. Identificar mesures de seguretat i accions per a la conservació del medi mitjançant la participació en les activitats inclusives en l'entorn.	5.2. Aplicar mesures de seguretat i accions per a la conservació del medi i la sostenibilitat en les activitats en l'entorn, col·laborant en la seua organització amb perspectiva inclusiva.
5.3. Participar en activitats físiques i artisticoexpressives per al coneixement del patrimoni natural i cultural pròxim a través d'activitats guiades en l'entorn.	5.3. Reconéixer i valorar el patrimoni natural i cultural pròxim a través d'activitats físiques i artisticoexpressives en l'entorn i des d'una perspectiva comunitària i crítica.

6.6. Competència específica 6. Criteris d'avaluació

CE6. Identificar i explorar recursos tecnològics relacionats amb l'activitat física i la salut, utilitzant-los de manera responsable i segura, sota la supervisió de l'entorn familiar i escolar.

4t (2n cicle)	6é (3r cicle)
6.1. Experimentar amb recursos tecnològics senzills relacionats amb l'activitat física i la salut, en situacions motrius.	6.1. Aplicar recursos tecnològics relacionant-los amb l'activitat física i la salut a través de la resolució de problemes en situacions motrius.
6.2. Fer ús de manera guiada d'algunes aplicacions tecnològiques vinculades a reptes motrius, jocs i preesports, identificant els beneficis i riscos.	6.2. Seleccionar i explorar diferents aplicacions tecnològiques relacionades amb l'activitat física i la salut, vinculades a reptes motrius, jocs i preesports, valorant els beneficis i riscos.
6.3. Participar en diferents propostes físiques i artisticoexpressives de manera guiada, fent ús de la tecnologia i coneixent els nous escenaris de comunicació i aprenentatge.	6.3. Utilitzar la tecnologia de forma crítica, responsable i guiada en diferents dispositius, a través de propostes físiques i artisticoexpressives, integrant les possibilitats dels nous escenaris de comunicació i aprenentatge.

1. Annex. Correspondència entre els ensenyaments mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Primària.

Àrea: Educació Física.

Correspondència ensenyaments mínims i el currículum de la Comunitat Valenciana

		Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)				
		CE 1	CE 2	CE 3	CE 4	CE 5
Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques	CE 1	X				
	CE 2		X			
	CE 3	X	X	X		X
	CE 4				X	
	CE 5				X	X
	CE 6	X	X	X	X	X

Justificació de la correspondència dels sabers bàsics

		Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)																	
		Fita 1						Fita 2						Fita 3					
Bloc	G	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F
Currículum de la Comunitat Valenciana: blocs (B) i grups (G) de sabers	B1	G1	X	X				X	X					X	X				
		G2						X						X					
		G3	X			x		X			X			X			X		
		G4			X						X						X		

Justificació de la correspondència dels criteris d'avaluació:

			Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació														
			Fita 2 (4t)														
			Cr Av 1.1	Cr Av 1.2	Cr Av 1.3	Cr Av 1.4	Cr Av 2.1	Cr Av 2.2	Cr Av 2.3	Cr Av 3.1	Cr Av 3.2	Cr Av 3.3	Cr Av 4.1	Cr Av 4.2	Cr Av 4.3	Cr Av 5.1	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació.	Fit a 2 (4t)	CrAv 1.1	X														
		CrAv 1.2			X												
		CrAv 1.3		X													
		CrAv 1.4	X														
		CrAv 2.1				X			X	X							
		CrAv 2.2							X								
		CrAv 2.3							X								
		CrAv 3.1						X	X					X			
		CrAv 3.2											X				
		CrAv 3.3								X							

CrA v 3.4					X	X		X	X	X	X		
CrA v 4.1									X			X	
CrA v 4.2						X			X			X	
CrA v 4.3									X			X	
CrA v 5.1						X			X			X	X
CrA v 5.2			X										X
CrA v 5.3					X	X			X			X	X
CrA v 6.1	X			X									
CrA v 6.2									X				
CrA v 6.3												X	

Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació

Fita 3 (6é)

		Cr Av 1.1	Cr Av 1.2	Cr Av 1.3	Cr Av 1.4	Cr Av 2.1	Cr Av 2.2	Cr Av 2.3	Cr Av 3.1	Cr Av 3.2	Cr Av 3.3	Cr Av 4.1	Cr Av 4.2	Cr Av 4.3	Cr Av 5.1
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació.	Fit a 3 (6é)	CrAv 1.1	X		X										
		CrAv 1.2		X											
		CrAv 1.3		X											
		CrAv 1.4	X												
		CrAv 2.1			X			X	X						
		CrAv 2.2						X							
		CrAv 2.3				X		X							
		CrAv 3.1					X	X				X			
		CrAv 3.2									X				
		CrAv 3.3						X							
		CrAv 3.4					X	X		X	X	X	X		
		CrAv 4.1										X		X	

CURRÍCULUM DE LA MATÈRIA EDUCACIÓ PLÀSTICA I VISUAL (PRIMÀRIA)

1. Presentació

Les arts, destacades per la seua contribució a la millora de la salut i el benestar per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) en 2019, són eines fonamentals d'expressió i de comunicació, i imprescindibles per a la comprensió del món actual dominat per la imatge i el so. La presència de l'**Educació Artística** en el context de l'educació formal garanteix el compliment del dret a l'educació i a la participació en la cultura, fomenta el desenvolupament de les capacitats individuals a través de processos de creació artística i el coneixement de la diversitat cultural, tots aquests objectius presents en *El full de ruta per a l'educació artística* que la UNESCO va fixar en 2006 arran de les deliberacions dutes a terme en el marc de la Conferència Mundial sobre l'Educació Artística.

L'**educació artística** en l'etapa de Primària, a través de **la música, les arts escèniques i les arts plàstiques, visuals i audiovisuals**, fomenta el desenvolupament del pensament abstracte i divergent mitjançant processos creatius que han de tindre en compte les particularitats individuals i els contextos en els quals aquests processos es generen. Pensar de manera creativa implica un augment de la percepció i la sensibilitat enfront del món, la qual cosa permet, a llarg termini, més capacitat crítica i consciència social.

L'educació artística procura a l'alumnat coneixements i competències específics vinculats als llenguatges artístics, i així contribueix al primer objectiu de l'educació bàsica, que és el de la **formació personal**. El segon objectiu, de **socialització**, s'aconsegueix mitjançant processos de creació col·lectiva que permetran, a llarg termini, més participació social.

Mitjançant la **utilització de diferents representacions i expressions artístiques i la construcció de propostes visuals i audiovisuals**, l'àrea contribueix als objectius de l'etapa de Primària. A més, a través del **procés creatiu** es desenvolupen hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en un mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.

El caràcter competencial de l'àrea contribueix a la consecució de tots els **objectius actitudinals**, especialment al referit al coneixement, comprensió i respecte de les diferents cultures i de les diferències entre les persones, ja que les arts garanteixen l'**accés a les diferents manifestacions culturals** mitjançant processos d'exploració del patrimoni artístic i de la cultura visual i musical.

Tal com s'especifica en els **principis pedagògics** de l'etapa de Primària esmentats en la LOMLOE, l'educació artística fomenta, a través de les seues competències específiques, la comprensió lectora; l'expressió oral i escrita; la competència digital; el desenvolupament de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria, i, especialment, la **comunicació audiovisual**. D'igual manera, donada la **transversalitat** que tenen, les arts permeten treballar la igualtat de gènere, l'educació per a la pau, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible, i l'educació per a la salut, inclosa l'afectivosexual, a través de **projectes artístics individuals i col·lectius**. Així mateix, es posa una atenció especial en l'**educació emocional i en valors** i en la potenciació de l'**aprenentatge significatiu** per al desenvolupament de les **competències** que promouen l'autonomia i la reflexió. D'igual manera, l'educació a través de les arts es presenta com una **alternativa metodològica** que afavoreix la personalització i millora, amb això, la capacitat d'aprenentatge i els resultats de tot l'alumnat. L'enfocament didàctic de l'àrea promou la connexió entre els llenguatges artístics i la resta d'àrees curriculars, i això fomenta el treball multidisciplinari per projectes.

Sense perjudici de presentar elements de connexió i híbrids que responen a la visió holística de l'educació artística, l'àrea queda desdoblada en dues: **Educació Plàstica i Visual**, que integra també els elements pertanyents a l'educació audiovisual, i **Música i Dansa**, que incorpora les arts escèniques i performatives.

L'**enfocament didàctic general** adoptat en l'abordatge de l'Educació Plàstica i Visual comporta la convivència dels dos grans models d'educació artística. La matèria es pot ensenyar com a àrea específica en la qual s'apliquen diferents coneixements amb el propòsit de desenvolupar les destreses artístiques, la sensibilitat i l'apreciació de les arts per part de l'alumnat, o bé es pot utilitzar com a mètode d'ensenyament i aprenentatge i incloure dimensions artístiques i culturals en totes les assignatures del currículum a través de processos d'investigació artística. El primer model, l'**educació en arts**, desenvolupa habilitats artístiques i culturals mitjançant coneixements i procediments específics vinculats als llenguatges artístics per a utilitzar-se d'una manera competent. El segon, l'**educació a través de les arts**, les utilitza amb finalitats educatives que van més enllà dels llenguatges artístics, que generen interseccions amb multiplicitat de sabers a través d'un enfocament transversal i interdisciplinari.

Mitjançant la interacció d'ambdós models s'aprofundeix en les especificitats del llenguatge plàstic, visual i audiovisual, com a mitjà d'apreciació i expressió, i per a poder incorporar-lo com a metodologia i com a part d'altres processos d'aprenentatge vinculats a altres àrees de coneixement.

L'Educació Plàstica i Visual en l'Educació Primària es recolza en el treball integrador dels diferents llenguatges artístics propi de l'**Educació Infantil**, per a desenvolupar-los de manera més detallada i continuar aprofundint en aquests. En l'**Educació Secundària** aquests aprenentatges troben, al seu torn, una continuïtat en la matèria d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.

La proposta curricular de l'àrea d'Educació Plàstica i Visual presenta els apartats detallats a continuació.

Les **competències específiques** de l'àrea, sis íntegrament, es mostren descrites de manera independent, encara que són clarament complementàries. Per això, es destaca en el document la connexió entre aquestes, així com la relació que tenen amb l'àrea de Música i Dansa, amb les competències d'altres àrees i, finalment, amb les competències clau.

Es presenten, amb posterioritat, els **sabers bàsics** necessaris per a aconseguir les competències específiques, dividits en dos **blocs**: 1, "Percepció i anàlisi", i 2, "Experimentació i creació". Al seu torn, aquests es divideixen en els **subblocs**: 1.1, "Exploració i interpretació de l'entorn", i 1.2, "Alfabetització visual i audiovisual" en el primer bloc, i 2.1, "L'experiència artística: tècniques i materials d'expressió gràficoplàstica i de creació visual i audiovisual. Àmbits d'aplicació", i 2.2, "L'experiència artística: processos de treball". Finalment, aquests subblocs es divideixen en diferents **grups de sabers** que, encara vinculats de manera directa a unes competències específiques, tenen un caràcter integrador per a un desenvolupament efectiu i ple.

Les **situacions d'aprenentatge** presenten principis didàctics que afavoreixen l'aprenentatge dels sabers per a l'adquisició de les competències específiques, el nivell d'assoliment de les quals s'estableix, al seu torn, en els **criteris d'avaluació**, que marquen dues fites al llarg de l'etapa: la primera, corresponent al 4t curs, i la segona, a 6é, com a final d'etapa. En aquests criteris es desglossa el nivell de desenvolupament de cada competència específica de l'àrea per a ambdós moments.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Explorar propostes artístiques de l'entorn patrimonial i de la cultura visual i audiovisual, a través de diferents canals i contextos, desenvolupant hàbits de percepció activa.

2.1.1. Descripció de la competència 1

Aquesta primera competència fa referència a la interacció amb el patrimoni artístic i la cultura visual i audiovisual que ha de dur-se a terme amb l'alumnat de Primària. El sistema educatiu ha de proporcionar l'accés a la cultura perquè, siga com siga el context i l'entorn familiar i social en què habita l'alumnat, pugui participar-hi.

Explorar implica recórrer una cosa desconeguda per a descobrir-la i conèixer-la. És un estadi inicial necessari per a poder desenvolupar la resta de competències específiques referides a processos d'anàlisi, expressió, creació i participació.

El patrimoni artístic és la part del patrimoni cultural i històric que es manifesta en les obres d'art, és a dir, en els productes de creació en el camp de l'art. Inclou tant les obres del passat com les actuals, i tant les obres materials com les immaterials.

El terme cultura visual i audiovisual fa referència a totes les imatges que configuren el nostre imaginari en publicitat, comunicació gràfica, imatges en xarxes socials, televisió, grafit, cultura popular o artesanía, entre altres mitjans amb els quals tenim contacte diari voluntàriament o involuntàriament. Completa i amplia el discurs de la Història de l'art per a desplaçar el pes de la funció estètica o expressiva tradicional de les obres cap a altres possibles funcionalitats de les imatges que tan presents estan en el nostre dia a dia i en el del nostre alumnat.

Mitjançant l'observació i la percepció comprenem el món que ens envolta. Aquest procés s'inicia en captar la informació a través dels sentits que, per mitjà de connexions nervioses, envien senyals al cervell, que és l'encarregat de generar significats. En funció de la predisposició, de l'atenció, d'aspectes culturals i dels coneixements previs aquests significats són més significatius o menys. La percepció és un pont entre l'exterior i l'interior i, per tant, com més estímuls sensorials tenim, més ampli és el nostre bagatge cultural.

Els diferents canals i contextos a través dels quals es du a terme aquesta exploració es refereixen als mitjans i espais des dels quals l'alumnat accedeix a les propostes del patrimoni historicoartístic i de la cultura visual i audiovisual. Els canals són els mitjans físics mitjançant els quals percebem les propostes, i inclouen diferents suports i formats. Els contextos es refereixen als espais des dels quals duem a terme aquesta experiència d'exploració de l'entorn: context físic (per exemple aula, museus, centres d'art o auditoris) i/o virtual (digitals i tecnològics).

És important que, en un primer moment, l'alumnat pugui acostar-se als referents artístics patrimonials de la seua cultura més pròxima (família, barri, poble, ciutat) per a desenvolupar el sentit de pertinença i la identitat cultural. Entenem per propi no sols allò que és pròxim a l'àmbit espacial, sinó també contemporani, és a dir, a l'àmbit temporal, en la cerca d'un enllaç més directe amb les inquietuds i preferències de l'alumnat. Més enllà d'un enfocament historicista, l'aproximació a la cultura pot fer-se mitjançant connexions del present amb el passat i a través de temàtiques comunes, explorant les respostes, i també les preguntes, que les arts han oferit en diferents èpoques i cultures.

L'objectiu en l'etapa de Primària se centra a desenvolupar una percepció activa que ha de completar-se en etapes posteriors amb processos d'anàlisi i estudi que garantisquen un coneixement més en profunditat, així com la valoració i el respecte al patrimoni historicoartístic local i global i a les diferents propostes de la cultura visual i audiovisual.

PRIMER CICLE //

Al final del primer cicle l'alumnat ha pogut explorar l'entorn més pròxim que li permeta configurar referents socioculturals. Aquest primer acostament és fonamentalment sensorial perquè no es requereixen processos d'anàlisi ni d'investigació posteriors. Això ha de proporcionar, mitjançant les sensacions percebudes a través dels sentits, un enriquiment de la seua representació mental del món. En aquesta percepció és el poder de l'estímul el que atrau al subjecte, però sense ser capaç de decidir encara el focus d'aplicació de la seua atenció.

SEGON CICLE //

Al final del segon cicle l'alumnat ha de ser capaç d'interpretar les sensacions sobre la base de les experiències i records que ha atresorat al llarg del primer i segon cicle de Primària en l'exploració de l'entorn local i autonòmic. La percepció és la capacitat per a seleccionar, organitzar i interpretar les nostres sensacions. Perquè aquesta siga efectiva, hi ha un requisit fonamental, que és l'atenció, ja que implica focalització i concentració.

TERCER CICLE //

Al final del tercer cicle l'alumnat ha d'haver desenvolupat hàbits de participació i percepció activa, és a dir, que pot decidir on aplicar (i on no aplicar) la seua capacitat atencional. En aquest sentit, ha de ser capaç d'establir relacions senzilles entre les propostes culturals de l'entorn patrimonial i de la cultura visual i audiovisual del seu context més pròxim i altres formes culturals, i ser capaç de reconèixer els elements més bàsics del llenguatge visual.

2.2. Competència específica 2

Reconèixer i valorar les característiques fonamentals de la contemporaneïtat artística mitjançant la percepció de diferents obres i l'experimentació directa.

2.2.1. Descripció de la competència 2

Marcats pels valors socials i culturals del present, els llenguatges i les produccions artístiques contemporànies contribueixen al coneixement i la reflexió sobre aquests i ens mostren un reflex de la història, de les societats i, per extensió, de la humanitat.

Reconèixer implica examinar i explorar a la recerca de la naturalesa del nostre objecte d'investigació, en aquest cas, la contemporaneïtat artística. Consisteix a indagar, analitzar i conèixer en profunditat i té com a objectiu fonamental que l'alumnat valore les propostes artístiques contemporànies com a part de la seua identitat i siga capaç d'integrar-les com a element cultural fonamental del seu temps.

Per contemporaneïtat artística entenem, en la doble accepció que té, l'art generat a partir de la segona meitat del segle XX, i també el que succeeix ara, en el moment present.

Les pràctiques artístiques contemporànies generen vincles amb temàtiques d'actualitat relacionades amb els reptes del segle XXI, com la crisi mediambiental, la identitat fluida, la globalització o la privacitat digital. És a dir, connecten amb la nostra realitat i amb la del nostre alumnat i promouen el qüestionament i la reflexió constants. La multiplicitat de sabers associats a aquestes implica un treball competencial, multidisciplinari i transdisciplinari ampli, en el qual poden establir-se connexions entre les diferents àrees de coneixement del currículum escolar.

Les creacions artístiques contemporànies permeten la diversificació de mirades i la visibilització de significats alternatius que possibiliten el desenvolupament del pensament crític i divergent a través d'un relat plural i ric en matisos.

A través d'aquesta competència l'alumnat ha de ser capaç de reconèixer les característiques fonamentals de la contemporaneïtat artística (diferents formats, el vincle amb les tecnologies, la multiplicitat de llenguatges i materials).

Les peces artístiques han de servir com a estímul per a les creacions i accions de l'alumnat i permetre explorar les seues possibilitats comunicatives representant idees, vivències, estats d'ànim i propostes imaginatives. Per tant, l'acostament i accés a les pràctiques artístiques contemporànies es treballa simultàniament des de la percepció i des de l'experimentació.

És l'exposició freqüent a les produccions artístiques actuals el que possibilita que l'alumnat pugui viure l'experiència amb naturalitat i sense futurs prejudicis, d'una manera oberta que li permetga gaudir i generar un aprenentatge significatiu. El treball de la contemporaneïtat artística en l'etapa de Primària és fonamental per a crear futurs usos culturals capaços d'apreciar el valor social de les arts i el seu paper primordial en la configuració de la identitat individual i col·lectiva.

PRIMER CICLE //

Al final del primer cicle es pretén que l'alumnat es familiaritze amb les pràctiques artístiques contemporànies i les integre com a referents socioculturals vàlids.

SEGON CICLE //

Al final del segon cicle l'alumnat ha de ser capaç d'incorporar en les seues creacions elements de la contemporaneïtat artística, com poden ser formats o materials. D'aquesta manera, la pràctica artística contemporània funciona com a estímul en les seues pròpies creacions.

TERCER CICLE //

Al final del tercer cicle l'alumnat ha de ser capaç d'identificar i establir relacions entre els elements de la contemporaneïtat artística de les seues pròpies creacions i de les alienes.

2.3. Competència específica 3

Emprar de manera adequada la terminologia específica de l'àrea relativa a elements configuratius, formats, tècniques i materials en l'expressió de les experiències d'apreciació i creació artística.

2.3.1. Descripció de la competència 3

Per a poder aprofundir en el coneixement del patrimoni artístic i de la cultura visual i audiovisual, així com acostar-se a la creació artística, es requereixen processos d'anàlisi i descripció en els quals és necessari conèixer el vocabulari específic de cada llenguatge artístic. Aquesta tercera competència específica posa de manifest la importància de la textualitat oral i escrita en el procés d'aprenentatge i en la comunicació dels aprenentatges adquirits. D'aquesta manera, i especialment pel que fa a la comunicació oral i l'expressió artística, es conjuguen i completen.

A l'aula de plàstica en Primària s'han de dur a terme processos que vagen més enllà de fer i produir, i que impliquen reflexionar, analitzar, expressar i compartir idees, sensacions i punts de vista. És en l'expressió de les experiències d'apreciació i creació on l'alumnat té l'oportunitat de posar en marxa aquesta sèrie d'accions que permeten desenvolupar el pensament propi, crític i divergent. Això últim, condició indispensable perquè els aprenentatges vinculats a les arts es conceben com a generadors de coneixement i no sols com a impulsores de destreses.

Utilitzar de manera adequada aquesta terminologia implica detectar els moments en els quals pot produir-se aquesta comunicació oral o escrita: des del moment de la recepció i percepció de les propostes artístiques fins a la descripció i explicació de les creacions pròpies. Es tracta, doncs, que l'alumnat mostre hàbits de percepció conscient, mitjançant la verbalització de les diferents experiències que es duguen a terme a l'aula. D'aquesta manera, estem possibilitant, a llarg termini, la valoració i el respecte de les produccions artístiques de l'entorn.

La terminologia específica de l'àrea d'Educació Plàstica es refereix tant als elements que la configuren com a les tècniques, als formats (pintura, escultura, videoart, entre altres) i als procediments que es duen a terme en les diferents fases del procés creatiu. No es tracta només d'un aprenentatge memorístic, indispensable per a consolidar dades, però insuficient per a generar una interacció

significativa amb l'aprenentatge, sinó d'arribar a establir relacions entre aquesta terminologia, els conceptes als quals al·ludeix i els significats que sorgeixen d'aquestes connexions. A més, es persegueix la contribució a una comunicació eficaç que facilite compartir idees, opinions i emocions superant prejudicis i establint relacions assertives entre iguals.

PRIMER CICLE //

Al final del primer cicle l'alumnat ha de començar a familiaritzar-se amb el vocabulari específic de l'àrea a partir de l'experiència d'apreciació de diferents obres.

SEGON CICLE //

Al final del segon cicle l'alumnat ha de ser capaç de conèixer i utilitzar amb propietat vocabulari específic, de manera oral i escrita, en els diferents moments de percepció i creació, així com expressar amb respecte opinions sobre les propostes pròpies i alienes.

TERCER CICLE //

Al final del tercer cicle l'alumnat ha d'incorporar estratègies de pensament visual als ja incorporats mitjans orals i textuals en l'expressió de l'experiència d'apreciació i creació. Així mateix, ha de valorar de manera assertiva i justificada el procés de treball propi i alié argumentant sobre la base de conceptes lliures de prejudicis.

2.4. Competència específica 4

Experimentar amb els elements bàsics del llenguatge visual i audiovisual, així com amb diferents tècniques i materials, expressant idees, sentiments i emocions en l'elaboració de produccions artístiques individuals o col·lectives.

2.4.1. Descripció de la competència 4

Aquesta quarta competència específica se centra en els processos de creació, però també en els de percepció, ja que experimentar implica apreciar i examinar alguna cosa, en aquest cas els elements que configuren el llenguatge visual, des de la pròpia experiència. L'alumnat de Primària ha d'apropiar-se de totes les experiències d'exploració de l'entorn artístic per mitjà de diferents canals i contextos, per a realitzar les seues creacions pròpies. En aquest sentit, tot el bagatge perceptiu atresorat li serveix d'estímul per a expressar les idees, sentiments i emocions que té.

L'experimentació té implícita la idea de vivència i, consegüentment, contribueix a configurar la personalitat i identitat. La pràctica artística té beneficis notables en el desenvolupament cognitiu de l'alumnat: millora la comunicació i la concentració, desenvolupa la creativitat i la imaginació, impulsa la presa de decisions i el pensament crític i divergent, millora la coordinació visomotriu i promou, entre altres coses, els valors de l'esforç i la constància.

El desenvolupament de processos creatius comporta, d'una banda, el coneixement de les possibilitats expressives de les diferents tècniques i suports artístics (com ara pintura, dibuix, escultura o instal·lació) i, d'una altra, de les qualitats físiques i comunicatives dels materials per a la creació (paper, cartó, fusta, plàstic, materials reciclats). A través de la manipulació i utilització d'aquests, l'alumnat pot explorar els elements bàsics del llenguatge visual com la línia, el color, la forma o el volum, de manera que el coneixement d'aquests es duga a terme a través d'una experimentació directa. Quant al llenguatge audiovisual, entenem per elements bàsics tots els relatius a l'espai (tipologia de plànols, enquadrament, angles de càmera), al temps (aspectes narratius) i al moviment (de càmera, transicions).

És important experimentar amb varietat de materials, tècniques i formats per a poder explorar les possibilitats expressives que tenen i poder fer-ne, així, un ús rigorós en projectes creatius futurs.

És indispensable que l'alumnat desenvolupe en aquesta competència el compromís amb la seua producció i desenvolupe la constància i l'hàbit de finalitzar les propostes que inicie.

La situació en la qual s'ha de dur a terme aquest doble procés de percepció i exploració es refereix al moment de crear i produir les propostes creatives. És en l'acte de triar suports, de seleccionar colors, de relacionar idees, que l'alumnat connecta amb la complexitat del fet creatiu i li confereix una categoria intel·lectual d'un valor pedagògic elevat. L'expressió d'idees, sentiments i emocions a través de la pràctica artística permet evidenciar el que es pensa, se sent o es desitja, i, per tant, ens situa en el món i configura la nostra identitat individual i col·lectiva.

PRIMER CICLE //

Al final del primer cicle l'experimentació s'ha de realitzar de manera intuïtiva permetent a l'alumnat explorar la relació entre els estímuls rebuts i les decisions espontànies.

SEGON CICLE //

Al final del segon cicle l'alumnat ha de fer un ús adequat i respectuós dels diferents materials i espais, valorant la diversitat i possibilitats d'aquests, desenvolupant hàbits de treball i constància i integrant el compromís que implica la finalització del procés d'experimentació artística.

TERCER CICLE //

Al final del tercer cicle s'han de relacionar els missatges i les idees que es volen transmetre amb les possibilitats dels diferents materials i suports. Es busca la consecució d'un procés de treball en el qual la finalització d'aquest tinga exigència estètica i de qualitat. En aquest sentit, el nivell d'abstracció al qual ha d'haver arribat l'alumnat al final del tercer cicle ha d'estar vinculat al fet d'elaborar produccions artístiques lligades a conceptes cada vegada més complexos i rics en matisos.

2.5. Competència específica 5

Utilitzar de manera guiada recursos digitals aplicats a la cerca d'informació i a la creació artística, fent un ús responsable d'acord amb la normativa vigent.

2.5.1. Descripció de la competència 5

Aquesta cinquena competència específica és indispensable en l'era digital. Les plataformes virtuals formen part de la nostra vida i la del nostre alumnat i han de veure's reflectides en el context curricular, de manera que siga notòria la importància d'oferir recursos digitals i d'educar en el respecte de les regles associades a l'ús d'aquestes, així com els drets, vinculats a la normativa vigent. L'alumnat està construint la seua identitat digital, accedint a recursos d'informació i creació, i aquest procés ha de ser acompanyat perquè es realitze de manera segura, conscient i evitant usos perillosos o manipuladors.

La competència digital incideix en la construcció d'un subjecte responsable de la seua relació amb les tecnologies, de manera que s'entenga que la facilitat d'accés a la informació necessària en tot procés d'anàlisi i investigació ha d'estar acompanyada d'una selecció crítica i justificada en la qual es contrasta la veracitat de les fonts.

En l'actualitat, els entorns digitals són un recurs principal en el procés de percepció i anàlisi tant com en el de creació, ja que hi ha eines i assistents digitals per a experimentar, dissenyar i editar continguts, així com compartir els processos i resultats. Usar-los amb correcció suposa adquirir destreses en la representació gràfica i audiovisual d'informació, comunicació d'idees o emocions, així com representacions metafòriques o abstractes amb una intencionalitat predeterminada.

PRIMER CICLE //

Al final del primer cicle l'alumnat s'inicia en l'ús dels recursos informàtics per a accedir a propostes artístiques i en la cerca assistida d'informació sobre aquest tema, i s'educa en la construcció de la identitat digital sobre la base d'un ús conscient dels mitjans digitals.

SEGON CICLE //

Al final del segon cicle ha de ser capaç de buscar informació de manera responsable i guiada,

coneixent les normes bàsiques vigents respecte a l'autoria i l'ús compartit d'imatges i aplicacions bàsiques.

TERCER CICLE //

Al final del tercer cicle l'alumnat ha de ser capaç d'utilitzar, de manera guiada, aplicacions i recursos informàtics senzills en la cerca de la informació i el procés de creació. Aquesta cerca ha de ser filtrada de manera que es pugua discernir la veracitat de la informació i respectar la normativa vigent.

2.6. Competència específica 6

Participar en les diferents fases d'un procés creatiu col·laboratiu amb actitud inclusiva, assumint diferents rols en el desenvolupament de produccions visuals i audiovisuals senzilles.

2.6.1. Descripció de la competència 6

Aquesta sisena competència específica té una doble accepció relativa a l'acció que la defineix, que és la de participar. D'una banda, té associada la idea de fer, d'actuar, d'activar un procés, i, d'una altra, la idea de fer-ho juntament amb altres persones. La finalitat de l'acte creatiu en aquesta competència específica ja no és només experimentar i explorar les possibilitats del mitjà o generar un producte, sinó participar en un procés col·lectiu en el qual les pròpies idees estan al servei de la col·lectivitat. En aquest sentit, és indispensable el compromís que cada alumna o alumne adquireisca durant el procés perquè els objectius establits puguen dur-se a terme de manera satisfactòria.

El procés creatiu es configura normalment entorn d'unes fases definides, però que haurien de tindre una estructura no jeràrquica, perquè totes les parts d'aquest procés són igualment importants, i tenen moments interconnectats. No hi ha un únic procés possible i la seqüència pot alterar aquest ordre, però solen contemplar-se alguns moments clau: preparació per a detectar el repte a superar, incubació en la qual s'investiga i s'aprofundeix en la cerca de referents, naixement de la idea que aporta solucions i desenvolupa la proposta, difusió per a compartir els resultats amb la comunitat educativa i avaluació.

La perspectiva inclusiva es configura a partir de la idea que tot l'alumnat, siga com siga la condició particular (procedència, gènere, nivell social o identitat sexual), és capaç d'aprendre si el sistema educatiu té en compte els diferents contextos de partida i posa en marxa estratègies d'aprenentatge significatives per a totes i tots. Es tracta, en definitiva, d'acollir la diversitat i de tindre-la sempre en compte a l'hora de desenvolupar qualsevol projecte a l'aula.

Els diferents rols que l'alumnat pot assumir durant el procés depenen del projecte o la disciplina que es desenvolupe, de si es tracta de produccions visuals o audiovisuals. En el cas del projecte audiovisual, es poden contemplar tasques com ara: director/a, guionista, director/a d'art, càmera, *atrezzista*, entre d'altres.

És fonamental que les decisions es prenguen de manera democràtica i consensuada i que l'alumnat aprenga a mostrar respecte per les diferents opinions desenvolupant estratègies d'assertivitat i escolta activa.

PRIMER CICLE //

Al final del primer cicle l'alumnat ha de poder participar en processos col·lectius de creació, de manera guiada i entenent el pla d'acció. La seua contribució ha de suposar un estímul en el sentit de pertinença a un grup.

SEGON CICLE //

Al final del segon cicle l'alumnat ha de ser capaç d'exercir diferents funcions, de manera guiada, en un procés col·laboratiu, entenent els objectius mínims. És capaç de comunicar dubtes i aportacions al procés, de manera assertiva i pensant a contribuir a l'objectiu comú.

TERCER CICLE //

Al final del tercer cicle l'alumnat ha de poder planificar de manera col·laborativa un projecte creatiu i participar-hi assumint diferents rols i funcions amb compromís i voluntat d'aportar-hi alguna cosa. És capaç de fer una valoració d'aquest de manera respectuosa i assertiva, i proposa propostes de millora.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees/matèries i amb les competències clau (per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria).

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Totes les competències específiques de l'àrea estan relacionades entre si, ja que descriuen diferents moments fonamentals pels quals evoluciona l'aprenentatge de l'Educació Plàstica i Visual a l'aula. Es diferencia entre les dimensions d'apreciació i de creació, ambdues imprescindibles, encara que no tenen per què entendre's com una seqüència ordenada. Es fa al·lusió a l'experiència d'apreciació de referents del patrimoni i de la cultura visual i audiovisual (CE1), i s'emfatitza el vincle amb la contemporaneïtat (CE2), com a inspiració o estímul per a les creacions. S'hi inclouen els processos (CE4) que suposen l'aprenentatge i pràctica de l'experiència artística, tant per a les produccions individuals com les col·lectives (CE6), i es remarca la importància de l'ús correcte del llenguatge (CE3) en la comunicació, valoració i intenció creativa. Els mitjans digitals i informàtics (CE5) hi són presents, ja que reforcen la investigació i anàlisi, així com proporcionen eines de creació i experimentació.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

Les connexions que s'estableixen entre les competències específiques d'Educació Plàstica i Visual amb les de Música i Dansa, que integra l'àrea d'Educació Artística, mostren una vinculació contínua, ja que en ambdues es tracta l'exploració i l'acostament a diferents propostes artístiques, de manera vivencial, per a reconèixer els diferents elements i característiques que les conformen (CE1) (CE2). L'ús i coneixement dels recursos digitals d'acord amb la normativa vigent, i en pro de la construcció d'una identitat digital completa i sana, es desenvolupa en les dues mitjançant la CE5.

La connexió entre la resta de competències es realitza de manera combinada. La CE3 es vincula amb les CE1 i CE2 de l'àrea de Música i Dansa en tractar l'exploració, el reconeixement, l'experimentació i la descripció amb l'ús d'una terminologia adequada. A més, es vinculen amb les CE2 i CE3 de Música i Dansa, ja que tracten l'experimentació dels elements propis de cada matèria amb una finalitat expressiva, i la CE6 d'Educació Plàstica i Visual, amb la CE4 de Música i Dansa, perquè ambdues fomenten la participació en el procés creatiu de propostes i projectes artístics.

Quant a la resta d'àrees, la vinculació amb l'àrea artística pot establir-se des de diverses perspectives. El fet d'utilitzar referents artístics, especialment els contemporanis, pot servir de nexa d'unió de sabers integrats, ja que la producció artística actual hibrida sabers i utilitza recursos d'experimentació científica o documentació, i és habitual que les i els artistes treballen de la mà d'altres professionals de sectors diversos, representats en les diferents àrees de coneixement. La pràctica artística, i especialment la contemporaneïtat, aborda els reptes i temàtiques del present, de manera que aporta una visió metafòrica i procedimental especialment adequada per a les matèries de valors. El llenguatge visual i audiovisual serveix, així mateix, per a comunicar efectivament en qualsevol disciplina, a més de ser contingut propi, i juntament amb la capacitat de representació gràfica i visual de conceptes suposen eines d'investigació, anàlisi i expressió que es poden aplicar a qualsevol disciplina. En aquest sentit analític i expressiu, la importància de l'element lingüístic en qualsevol procés de creació vincula les àrees de llengües amb les artístiques de manera que suposen un enriquiment mutu.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X	X			X	X		X
CE2	X	X	X		X	X		X
CE3	X	X						X
CE4	X		X				X	X
CE5	X	X	X	X	X	X		X
CE6	X		X		X	X	X	X

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

CCL: competència en comunicació lingüística

CP: competència plurilingüe

CMCT: competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia (STEM, per les sigles en anglés)

CD: competència digital

CPSA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: competència ciutadana

CE: competència emprenedora

CCEC: competència en consciència i expressió culturals

La competència clau en comunicació lingüística es vincula amb totes les competències específiques perquè l'ús del llenguatge, de manera correcta i adequada, és necessari a cada moment de la pràctica docent d'Educació Plàstica i Visual, tant en l'experiència de percebre i analitzar com en la creació i experimentació.

En l'acostament a diferents propostes artístiques del patrimoni i de la cultura visual i audiovisual (CE1) (CE2), a través de diferents mitjans i canals presencials i virtuals (CE5), és necessària la comprensió de la informació rebuda per a l'anàlisi, la selecció i el contrast d'aquesta, així com l'expressió, tant oral com escrita, de les opinions, reflexions, descripcions, etc. que es deriven de l'experimentació i creació posterior (CE4), en la seua anàlisi, documentació i comunicació a la comunitat, demostrant el coneixement del vocabulari específic (CE3). En aquest sentit, l'alumnat ha de ser capaç de posar les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència i la resolució de conflictes quan el treball cooperatiu ho requerisca (CE6), arribant a acords, expressant fets i opinions amb assertivitat, pensaments o sentiments, defensant amb respecte les postures pròpies i valorant les alienes. La comunicació lingüística és fonamental en la difusió de les propostes realitzades, així com en l'avaluació d'aquestes.

La competència plurilingüe implica poder treballar amb referents artístics de zones geogràfiques diverses i accedir a propostes i informació en llengües diferents de la materna (CE5). Implica conèixer, comprendre i respectar la diversitat lingüística i cultural de l'entorn, així com acostar-se a la perspectiva multicultural de les pràctiques artístiques del patrimoni (CE1), de la contemporaneïtat i la cultura visual i audiovisual (CE2). Conèixer suposa ampliar la mirada per a adaptar-nos a la diversitat cultural i social, així com detectar usos sexistes, racistes o classistes en el llenguatge (CE3) en l'expressió d'opinions

o l'emissió de judicis entorn de les diferents obres o produccions artístiques a les quals s'acosta l'alumnat, així com en la pròpia producció creativa (CE4) (CE6).

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM), es relaciona amb el patrimoni artístic, la cultura visual i audiovisual i especialment la contemporaneïtat (CE2) per la intersecció freqüent entre art i ciència (actualment expressada sota el concepte STEAM, que introdueix la A de les arts), així com l'ús de la creativitat com a component important en el procés del pensament científic. Quant a l'experimentació i creació, el maneig d'eines digitals i recursos TIC (CE5), tant en l'apreciació com en l'experimentació i difusió de propostes, suposa un vincle amb la tecnologia, l'ètica i la seguretat. A més, la metodologia científica pot formar part dels processos de disseny de projectes, tant individuals com col·lectius (CE4) (CE6), aportant-hi estratègies de resolució de problemes.

La competència digital es vincula clarament amb la CE5, però es relaciona també amb la resta en l'acostament a les obres que conformen el patrimoni i la cultura visual i audiovisual (CE1) (CE2), que pot donar-se per mitjans digitals i tecnològics, mitjançant l'ús d'entorns virtuals d'aprenentatge. En el treball de comprensió dels referents, el tractament de la informació rebuda s'ha d'analitzar (CE3) i assegurar-ne la veracitat, assegurant-ne un bon ús i el respecte a les lleis de propietat intel·lectual i autoria, i construint una identitat digital conscient, sostenible, crítica i responsable. Quant a l'experimentació i creació, l'ús d'eines TIC està present en les produccions tant individuals com col·lectives (CE4) (CE6), en els moments de planificació, creació i difusió.

El desenvolupament d'aquesta competència suposa una relació amb l'alteritat des del respecte, el diàleg, l'assertivitat i la cerca del consens, fonamental en la relació de la individualitat amb el col·lectiu (CE6), des del respecte en la gestió de situacions de conflicte i en l'adaptació necessària al canvi.

En l'exposició a l'art i la cultura (CE1) (CE2), l'alumnat incrementa l'autonomia i el bagatge intel·lectual. Algunes de les temàtiques de les pràctiques artístiques poden resultar controvertides i generar debats a l'aula. En aquest sentit, aquesta competència aporta l'habilitat de fer front a la incertesa i la complexitat, així com enfrontar-se a les pròpies emocions i adquirir estratègies per a gestionar-les. Quant a l'ús dels mitjans (CE5) que intervenen en el procés d'apreciació i experimentació de la pràctica artística, tant individuals com col·lectives, el coneixement i aplicació de les bones pràctiques es relaciona directament amb el desenvolupament d'aquesta competència clau, aportant la seua experiència i emetent conclusions i opinions respecte a l'altre.

Aquesta competència es relaciona amb la comprensió dels fets històrics i socials més rellevants del context de l'alumnat. En aquest sentit, l'aproximació a diferents propostes artístiques (CE1) (CE2) suposa comprendre la importància de l'entorn cultural i artístic, i incorporar-lo a la construcció de la pròpia identitat.

Implica una reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida d'acord amb els objectius del desenvolupament sostenible, que ajuden a comprendre les relacions entre les persones i l'entorn. La perspectiva multicultural de les propostes artístiques implica la necessitat de comprensió i respecte per totes les cultures i ideologies. Així mateix, en les relacions interpersonals (CE6), aquesta competència es treballa des del tracte assertiu a les opinions alienes, amb coneixement i respecte per les normes de convivència, el bon ús de recursos respectant la normativa vigent i la construcció d'una identitat física i virtual respectuosa i sostenible (CE5).

La competència emprenedora es desenvolupa en utilitzar estratègies creatives que permeten entrenar la mirada i el pensament per a analitzar i avaluar l'entorn. Aquesta anàlisi pot fer-se a través de múltiples canals, incloent-hi les propostes artístiques (CE1), ja que possibiliten connexions amb la realitat, especialment des de la contemporaneïtat (CE2).

La competència emprenedora està present en el procés de planificació de les produccions i processos

de creació, en la presa de decisions sobre el seu desenvolupament i les conclusions de l'experimentació, tant en projectes individuals com col·lectius (CE5) (CE6), utilitzant destreses creatives en el plantejament i cerca de solucions.

Aquesta competència es vincula a totes les competències específiques d'Educació Plàstica i Visual, ja que el fet d'entendre la rellevància de l'entorn cultural i artístic és inherent a la construcció de la identitat i el compromís social. Això s'aconsegueix mitjançant l'exposició als aspectes fonamentals del patrimoni i la cultura visual i audiovisual (CE1) (CE2), així com a les seues intencionalitats, tant en l'apreciació com en l'experimentació individual o col·lectiva (CE4) (CE6). Per a fer-ho, el coneixement de la terminologia específica i els camps semàntics bàsics vinculats (CE3) són necessaris per a la investigació, justificació i difusió de l'experiència artística (CE5).

D'una banda, en el moment de la percepció i accés a aquestes, l'alumnat reconeix i respecta els aspectes fonamentals del patrimoni i s'inicia en el gaudi i coneixement de les especificitats i intencionalitats de diferents manifestacions culturals i artístiques. D'una altra, en el moment de l'experimentació, enriqueix i construeix la seua identitat a través de l'expressió i utilitza amb creativitat diferents representacions i expressions artístiques.

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

Per a definir els sabers essencials s'ha partit de les competències específiques en finalitzar l'Educació Primària. S'han seleccionat els que es consideren fonamentals, que no únics, tenint en compte que, a partir d'ací, el professorat disposa d'un marge d'autonomia per a incloure-hi tot allò que el seu context educatiu requereixca o siga potencialment desitjable.

Els sabers s'han organitzat sobre la base de dues dimensions fonamentals. El primer bloc, "Percepció i anàlisi", descriu l'experiència d'apreciació i acostament a diferents propostes artístiques de l'entorn i de la cultura visual i audiovisual, i es distribueix en "Exploració i interpretació de l'entorn" i "Alfabetització visual i audiovisual". En els diferents apartats s'aborda el patrimoni artístic i la cultura visual contemporània com a referents, els entorns digitals i presencials mitjançant els quals es pot accedir a aquests i la terminologia bàsica, així com els elements configuradors de la percepció i la comunicació visual i audiovisual.

El segon bloc: "Experimentació i creació" es divideix en "L'experiència artística: tècniques i materials d'expressió gràficoplàstica i de creació visual i audiovisual. Àmbits d'aplicació", que es refereix a la dimensió més procedimental de la matèria vinculada al treball personal, tant individual com col·lectiu, i "L'experiència artística: processos de treball", que especifica el treball col·laboratiu en projectes col·lectius. En els diferents apartats s'aborden les tècniques, materials i formats, les aplicacions digitals i els seus àmbits d'aplicació, el procés creatiu, la documentació gràfica de processos i la creació artística com a experiència social.

4.2. Bloc 1. Percepció i anàlisi

B.1.1. Exploració i interpretació de l'entorn CE1, CE2, CE3, CE5	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
--	--	--	--

G1. Patrimoni artístic i cultura visual contemporània:			
Patrimoni artístic. Manifestacions artístiques plàstiques, visuals i audiovisuals en entorns físics i virtuals:			
- Patrimoni local: exploració i anàlisi.	x	x	x
- Patrimoni autonòmic: exploració i anàlisi.		x	x
- Patrimoni universal: exploració i anàlisi.			x
Elements bàsics del llenguatge visual i audiovisual:			
- Els elements bàsics del llenguatge visual en manifestacions artístiques de diferents èpoques i estils.	x	x	x
- Possibilitats expressives i comunicatives dels elements bàsics del llenguatge visual en manifestacions artístiques plàstiques i visuals de diferents èpoques i estils.		x	x
- Els elements bàsics del llenguatge audiovisual i les seues possibilitats expressives i comunicatives en imatges fixes i en moviment.			x
Contemporaneïtat artística:			
- Característiques fonamentals dels formats, suports i materials de les pràctiques artístiques contemporànies.	x	x	x
- Qualitats expressives dels formats, suports i materials de les pràctiques artístiques contemporànies.		x	x
- Processos de treball: la forma al servei de la idea. La creació artística com a procés d'investigació.			x
- Professions relacionades amb el món de les arts visuals.	x	x	x
G2. Actituds:			

- Respecte en l'exploració de manifestacions artístiques plàstiques i visuals en entorns físics i virtuals.	x		
- Atenció i respecte en l'exploració de manifestacions artístiques plàstiques, visuals i audiovisuals en entorns físics i virtuals.		x	
- Atenció, respecte i participació en l'exploració de manifestacions artístiques plàstiques, visuals i audiovisuals en entorns físics i virtuals.			x
G3. Entorns digitals:			
- Estratègies de cerca i filtració d'informació.	x	x	x
- Normes bàsiques de protecció de dades i llicències d'ús en suports i recursos digitals.			x
G4. Utilització de la terminologia bàsica per a l'expressió de l'experiència d'apreciació:			
- Per a l'expressió de l'experiència d'exploració de propostes culturals i artístiques.	x	x	x
- Per a l'expressió de les idees, emocions i experiències derivades de l'exploració de propostes culturals i artístiques.		x	x
- Per a la descripció formal de propostes culturals i artístiques.			x

B1.2. Alfabetització visual i audiovisual CE1, CE2, CE3	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
G1. Percepció visual:			
- Tipus de percepció sensorial en l'exploració de l'entorn: òptica, acústica i hàptica.	x		
- Graus d'iconicitat de les imatges: imatge realista, figurativa i abstracta.		x	
- Organització del camp visual. Lleis bàsiques: semblança, figura-fons, proximitat, simetria, continuïtat, direcció comuna, simplicitat, igualtat i tancament.			x
- Aspectes interpretatius del procés perceptiu: creences, coneixements previs i emocions.			x

G2. Comunicació visual i audiovisual:			
- El procés comunicatiu: emissor, receptor, missatge.	x		
- El procés comunicatiu: codi i canal. La diversitat de canals de comunicació.		x	
- Funcions de la imatge: estètica, informativa, exhortativa, expressiva.			x
- La imatge fixa: format, enquadraments, composició. La imatge digital: mapa de bits i imatge vectorial. La imatge en moviment: angles i moviments de càmera.			x
- Cultura audiovisual: la imatge en el món contemporani.			x
G3. Llenguatge visual i audiovisual: elements configuradors:			
- El punt, la línia i el pla com a elements expressius. Formes orgàniques i formes geomètriques. Formes planes i formes volumètriques. Textures. Colors primaris i secundaris.	x		
- Les formes geomètriques bàsiques: quadrat, triangle i cercle. La circumferència. Polígons regulars i sòlids geomètrics bàsics. Textures naturals i artificials, tàctils i visuals. Colors complementaris. Gammes cromàtiques.		x	
- Usos expressius i culturals del color en mitjans visuals i audiovisuals. Esquemes compositius bàsics.			x

4.3. Bloc 2. Experimentació i creació

B2.1. L'experiència artística: tècniques i materials d'expressió gràficoplàstica i de creació visual i audiovisual. Àmbits d'aplicació. CE1, CE2, CE4, CE5	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
G1. Tècniques i materials:			
- Tècniques bidimensionals seques, humides i grasses. Tècniques mixtes i experimentals. Tècniques tridimensionals. Qualitats sensorials, expressives i comunicatives.	x	x	x
- Materials i suports. Material reciclat. Criteris de sostenibilitat.	x	x	x

- Maneig d'eines bàsiques per al traçat del dibuix geomètric.		x	x
- Utilització de traçats geomètrics bàsics en l'elaboració de dissenys, composicions creatives i il·lustracions.		x	x
- Procediments fotogràfics analògics i digitals bàsics.			x
- Producció audiovisual: principis bàsics. Animació: <i>stop-motion</i> .			x
G2. Formats i materials de la contemporaneïtat artística:			
- Instal·lació. <i>Land Art</i> .	x		
- Art urbà. Intervenció artística en espais públics.		x	
- Videocreació. Art d'acció.			x
- Propostes multidisciplinàries.			x
G3. Aplicacions digitals:			
- Aplicacions interactives per a l'expressió gràficoplàstica.	x		
- Aplicacions interactives per al dibuix geomètric.		x	
- Programes bàsics de tractament d'imatges fixes i en moviment.			x
G4. Àmbits d'aplicació:			
- Produccions plàstiques i visuals a través del llenguatge de la pintura, l'escultura, el dibuix i les arts decoratives.	x	x	x
- Produccions plàstiques i visuals a través del llenguatge de l'arquitectura, el disseny, la il·lustració i la publicitat.		x	x
- Produccions plàstiques, visuals i audiovisuals a través del llenguatge de la fotografia, el còmic i el cinema. Produccions multidisciplinàries.			x

B2.2. L'experiència artística: processos de treball CE4, CE5, CE6	1r cicle (cursos)	2n cicle (cursos)	3r cicle (cursos)
--	------------------------------	------------------------------	------------------------------

	1r i 2n)	3r i 4t)	5é i 6é)
G1. Les fases del procés creatiu:			
- Generació d'idees i creació.	x	x	x
- Investigació i creació.		x	x
- Avaluació.			x
G2. Documentació gràfica de processos:			
- Portafolis d'evidències del procés creatiu.	x	x	x
- Cartografies d'aprenentatge. Mapes visuals (<i>Visual Thinking</i>).		x	x
- Infografies senzilles.			x
G3. Terminologia bàsica per a l'expressió de l'experiència de creació:			
- Relativa a tècniques, materials i àmbits d'aplicació de l'expressió gràficoplàstica.	x	x	x
- Relativa a tècniques, materials i àmbits d'aplicació del dibuix geomètric.		x	x
- Relativa al llenguatge i àmbits d'aplicació de la creació audiovisual.			x
G4. Actituds:			
- Esforç, força de voluntat. Capacitat de concentració. Resiliència, superació d'obstacles i fracassos.	x	x	x
- Respecte per la diversitat d'idees i produccions alienes i utilització d'un vocabulari inclusiu bàsic.	x	x	x
- Tenacitat i constància en la realització i consecució de les diferents tasques.	x	x	x
- Cura d'espais i materials de treball.	x	x	x
G5. La creació artística com a experiència social: projectes artístics col·lectius:			
- Generació d'idees: creativitat en l'elaboració d'idees i en la presa de decisions.	x	x	x

- Consens: respecte i empatia a les aportacions de les companyes i companys en el procés de treball col·lectiu. Sensibilitat i comprensió cap als punts de vista aliens.		x	x
- Investigació: cerca i anàlisi de referents.			x
- Distribució de tasques: rols en el desenvolupament d'un projecte artístic col·lectiu. Funcions i comeses.	x	x	x
- Creació: disseny i producció de la proposta. Cooperació i responsabilitat en la part individual per a contribuir a un objectiu comú i a la cohesió del grup.	x	x	x
- Avaluació: resultats en relació als objectius inicials del projecte. Anàlisi i propostes de millora.			x

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea

A continuació, es presenten alguns principis rellevants que s'haurien de tindre en compte a l'hora de dissenyar situacions d'aprenentatge per a la pràctica docent d'Educació Plàstica i Visual. Les situacions d'aprenentatge posen en relació les competències específiques de l'assignatura amb procediments i contextos d'aprenentatge desitjables.

L'aprenentatge dels sabers bàsics propis de la matèria hauria d'establir-se en forma de bastimentada que aferme continguts adquirits en cursos previs incorporant-los de manera natural en propostes noves, evitant repetir conceptes any rere any.

Tenint en compte que les situacions d'aprenentatge han de connectar-se amb els desafiaments del segle XXI, en el context de la matèria d'Educació Plàstica s'han de relacionar i justificar els referents que s'utilitzen sobre la base de la connexió que tenen amb eixos i temàtiques de transcendència social vinculades als reptes del present, com són: el consum responsable, la resolució pacífica dels conflictes, la valoració de la diversitat personal i cultura, el respecte al medi ambient i la gestió de residus, o la vida saludable, entre d'altres.

A més, han de tindre en compte la diversitat personal i cultural incloent en els relats d'aula els microrelats, és a dir, els de col·lectius minoritzats (perspectiva multicultural, de gènere). Això es planteja com una oportunitat per a ampliar referents i explorar els matisos que proporciona introduir multiplicitat de mirades i respostes a reptes que són comuns.

D'altra banda, per a la qüestió de la sostenibilitat, i en connexió amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, es recomana la incorporació de materials sostenibles i reciclats a l'aula. En aquest sentit, es tractaria no sols d'utilitzar-los, sinó de reflexionar entorn de l'ús, el consum i el significat que proporcionen en les creacions d'aula.

Per a poder integrar les experiències personals de l'alumnat podem detonar els processos d'aprenentatge partint de situacions quotidianes i de vivències compartides, establint els vincles pertinents amb els sabers bàsics i les competències específiques de l'àrea.

Incorporar referents de la cultura visual i audiovisual (com ara imatges de xarxes socials o publicitat) garanteix la connexió amb interessos i amb aprenentatges que l'alumnat ja posseeix, però que no vincula amb els continguts de l'aula. Això permet desdibuixar el límit entre el centre educatiu com a únic espai educador i l'exterior com a font d'experiències desvinculades de l'escola.

D'altra banda, partir de la cultura local per a, a poc a poc, incorporar altres formes culturals és una manera de garantir el desenvolupament d'una identitat cultural cada vegada més rica en connexions i de valors de tolerància i respecte.

Per a contemplar altres contextos educatius que ajuden a donar sentit a l'aprenentatge en el lloc de la seua realització, podem utilitzar espais del centre educatiu més enllà de l'aula de referència per a així fomentar el sentiment de pertinença en l'alumnat, intentant que se senta part d'un col·lectiu i reforçar, així, la seua autoestima. També podem explorar les possibilitats del context més pròxim (barri, poble, ciutat) i establir relació amb els agents culturals de l'entorn. En aquest sentit, podem propiciar la participació de creadors i creadores en el centre (mitjançant programes de residències artístiques o invitació a professionals vinculats al món de la creació).

Comptar, en els centres educatius, amb la figura d'un/a coordinador/a o mediador/a cultural, que afavorisca la participació de l'alumnat del centre en activitats culturals i artístiques de l'entorn, pot ser una manera d'afermar la presència de la cultura i de les propostes culturals de l'entorn en els centres.

L'aula d'Educació Plàstica no hauria de ser un lloc exclusivament per a "fer", sinó també per a pensar, connectar, relacionar, estudiar, debatre; en definitiva, per a estimular la reflexió i el pensament crític i divergent. Les propostes d'aula han de ser obertes, de resposta múltiple, i no suposar necessàriament la uniformitat dels productes finals, en el cas que n'hi haja, per a afavorir la inclusivitat i l'heterogeneïtat ocasionades per les diferents personalitats, inquietuds, contextos i vivències de l'alumnat.

Fomentar els processos d'investigació en els quals es reflexione entorn de les idees i referents socioculturals que l'alumnat adquireix és imprescindible per a crear propostes que vagen més enllà de la manualitat i es conformen com a experiències pedagògiques significatives. L'alfabetització visual implica educar la mirada i, per a fer-ho, hem d'instaurar la pedagogia de la sospita en relació a les imatges que ens envolten i preguntar-nos constantment sobre els possibles significats que tenen. La gestió crítica de la cerca i la selecció de la informació en els processos d'aprenentatge és fonamental perquè l'alumnat comprega que les imatges que consumeixen diàriament estan carregades de significats i d'intencionalitats.

El desenvolupament del pensament crític i divergent permet enfrontar-se a altres situacions de manera creativa, per la qual cosa els processos de reflexió inherents a la pràctica artística en el context de l'aula garanteixen aprenentatges transferibles a altres situacions en el seu dia a dia o a altres àrees de coneixement.

Les situacions d'aprenentatge han d'incloure necessàriament elements emocionals per la capacitat que tenen per a interferir i determinar els processos d'aprenentatge. En aquest sentit, la cura dels espais de treball, l'ús respectuós d'aquests, de manera que els senten com a espais propis, pot ajudar a crear experiències més connectades amb l'alumnat i les seues necessitats afectives.

S'ha de garantir l'accés a l'aprenentatge del conjunt de l'alumnat aplicant els principis del disseny universal d'aprenentatge, atenent les dimensions física, cognitiva, sensorial i emocional.

És recomanable justificar de manera assertiva les opinions relatives al treball de l'alumnat, fomentant el reforç positiu i l'adequació de les apreciacions als objectius de la proposta i no a valoracions personals desvinculades d'aquesta.

El respecte pels temps de treball i els diferents ritmes suposa acceptar la incertesa com a part ineludible de l'aprenentatge. Per a fer-ho, els temps de treball amplis afavoreixen el disseny de seqüències didàctiques que permeten explorar totes les fases del procés creatiu i valorar l'error com una oportunitat per a aprendre.

És important tindre en compte que en l'etapa de Primària l'educació plàstica i visual ha de centrar-se en el desenvolupament d'hàbits de percepció, d'experimentació i participació, a més del desenvolupament de destreses manuals o tècniques, i, per tant, les consideracions que plantegem no haurien d'avaluar aquestes últimes en exclusiva. A més, hem d'emprar un llenguatge inclusiu i igualitari que integre la diversitat inherent als grups amb els quals treballem i facilitar moments per a compartir idees i opinions de manera assertiva.

Hem d'incentivar hàbits de constància i autoexigència, i el plaer per la consecució d'objectius reals. És important que l'alumnat es veja capaç d'acabar els processos i prendre consciència del propi aprenentatge fomentant la reflexió, per la qual cosa hem de programar tasques viables, flexibles i adaptades a les seues capacitats.

Per a fomentar altres formes de representació es recomana la utilització d'estratègies de pensament visual en la conceptualització de continguts curriculars, així com en l'organització i planificació de projectes o registre d'evidències en processos d'aprenentatge.

Finalment, el desenvolupament de projectes artístics col·lectius (vegeu CE6) fomenta la participació i el diàleg implicant l'alumnat en processos de treball que requereixen cooperació. S'ha de potenciar l'arribada a acords per mitjans dialogats fomentant la cultura democràtica i l'oralitat en l'expressió d'opinions, posicionaments i emocions, i la recepció d'idees alienes.

6. Criteris d'avaluació

6.1. Competència específica 1. Criteris d'avaluació.

CE1. Explorar propostes artístiques de l'entorn patrimonial i de la cultura visual i audiovisual, a través de diferents canals i contextos, desenvolupant hàbits de percepció activa.

4t de Primària (segon cicle)	6é de Primària (tercer cicle)
C1.1 Mostrar interès, curiositat i respecte cap a diferents propostes artístiques de l'entorn patrimonial i de la cultura visual i audiovisual present en els diferents contextos en els quals es du a terme l'experiència d'apreciació.	C1.1 Distingir diferents propostes artístiques de l'entorn a través dels elements bàsics del llenguatge visual i audiovisual.
C1.2 Classificar les diferents propostes artístiques atesos els diferents canals a través dels quals les percebem.	C1.2 Interpretar diferents propostes artístiques del patrimoni i de la cultura visual i audiovisual, tenint

	en compte els diferents contextos en els quals es generen.
C1.3 Identificar elements bàsics de contingut en propostes artístiques mitjançant l'apreciació de l'entorn patrimonial pròxim i de la cultura visual i audiovisual.	C1.3 Relacionar els elements característics de la cultura local amb altres formes culturals, mostrant una actitud oberta i respectuosa.

6.2. Competència específica 2. Criteris d'avaluació.

CE2. Reconèixer i valorar les característiques fonamentals de la contemporaneïtat artística mitjançant la percepció de diferents obres i l'experimentació directa.

4t de Primària (segon cicle)	6é de Primària (tercer cicle)
C2.1 Apreciar la diversitat i heterogeneïtat de propostes artístiques contemporànies mostrant una actitud de respecte superant prejudicis.	C2.1 Identificar els formats i materials propis de la contemporaneïtat artística, en propostes creatives pròpies i alienes, des d'una perspectiva multicultural i integradora.
C2.2 Incorporar l'ús d'alguns formats i materials propis de la contemporaneïtat artística en les seues pròpies creacions.	C2.2 Experimentar amb les possibilitats comunicatives dels llenguatges contemporanis en propostes artístiques creatives senzilles en què s'establisquen relacions significatives entre idees, materials i formats.
C2.3 Reconèixer les diferents temàtiques en les obres artístiques contemporànies establint relacions senzilles amb els reptes i les circumstàncies del present.	C2.3 Relacionar el treball i els missatges de la creació artística contemporània amb els reptes i circumstàncies del present, valorant la labor de les creadores i creadors en la seua contribució a la societat actual.

6.3. Competència específica 3. Criteris d'avaluació.

CE3. Emprar de manera adequada la terminologia específica de l'àrea relativa a elements configuratius, formats, tècniques i materials en l'expressió de les experiències d'apreciació i creació artística.

4t de Primària (segon cicle)	6é de Primària (tercer cicle)
C3.1 Participar activament en els diferents moments	C3.1

d'expressió en l'experiència d'apreciació i creació artística utilitzant un vocabulari adequat i respectuós.	Descriure les diferents obres i imatges emprant correctament el vocabulari específic de l'àrea en l'experiència d'apreciació artística incorporant-hi mitjans orals, textuals i estratègies de pensament visual.
C3.2 Emprar el vocabulari bàsic de l'àrea identificant elements configuratius, formats, tècniques i materials en diferents propostes artístiques.	C3.2 Aplicar la terminologia adequada per a descriure les pròpies creacions artístiques argumentant les decisions adoptades en relació a formats, tècniques i materials.
C3.3 Mostrar una actitud respectuosa amb les diferents opinions emeses sobre produccions artístiques.	C3.3 Expressar de manera assertiva i respectuosa opinions derivades de les experiències d'apreciació i creació artística.

6.4. Competència específica 4. Criteris d'avaluació.

CE4. Experimentar amb els elements bàsics del llenguatge visual i audiovisual, així com amb diferents tècniques i materials, expressant idees, sentiments i emocions en l'elaboració de produccions artístiques individuals o col·lectives.

4t de Primària (segon cicle)	6é de Primària (tercer cicle)
C4.1 Fer un ús adequat dels materials, eines i espais de treball en el procés d'elaboració de propostes artístiques.	C4.1 Incorporar els coneixements derivats dels referents explorats com a estímul en les pròpies produccions creatives.
C4.2 Emprar diferents tècniques i materials experimentant amb les seues qualitats expressives en produccions artístiques creatives senzilles.	C4.2 Seleccionar les tècniques, materials i elements de contingut més adequats per a l'expressió d'idees, sentiments i emocions en les diferents produccions artístiques creatives.
C4.3 Desenvolupar hàbits de constància i esforç en els processos de treball finalitzant les propostes artístiques iniciades.	C4.3 Utilitzar materials no convencionals en la creació artística buscant els més adequats al que es pretén transmetre incorporant-hi criteris de sostenibilitat.

6.5. Competència específica 5. Criteris d'avaluació.

CE5. Utilitzar de manera guiada recursos digitals aplicats a la cerca d'informació i a la creació artística, fent un ús responsable d'acord amb la normativa vigent.

4t de Primària (segon cicle)	6é de Primària (tercer cicle)
C5.1 Buscar, de manera guiada i responsable, informació i recursos artístics en mitjans digitals, respectant la normativa vigent.	C5.1 Aplicar les normes bàsiques de protecció de dades, d'autoria i llicències d'ús en la cerca d'informació i en els processos de creació artística digitals.
C5.2 Respectar les indicacions a l'hora de buscar informació o crear propostes artístiques digitals.	C5.2 Contrastar les diferents informacions trobades durant el procés de cerca sobre qüestions artístiques, seleccionant les més rellevants i més fidels a la realitat.
C5.3 Iniciar-se en l'ús de recursos digitals bàsics per a desenvolupar creacions artístiques visuals o audiovisuals senzilles.	C5.3 Emprar de manera guiada diferents recursos digitals bàsics de producció gràfica i audiovisual, adequant-se a la intencionalitat representativa i als objectius de l'activitat artística plantejada.

6.6. Competència específica 6. Criteris d'avaluació.

CE6. Participar en les diferents fases d'un procés creatiu col·laboratiu amb actitud inclusiva, assumint diferents rols en el desenvolupament de produccions visuals i audiovisuals senzilles.

4t de Primària (segon cicle)	6é de Primària (tercer cicle)
C6.1 Assumir sense prejudicis diferents rols en el desenvolupament de produccions artístiques col·laboratives mostrant interès i respecte per les diferents funcions que cal exercir.	C6.1 Cooperar en la planificació d'una producció artística col·lectiva proposant objectius, fases, rols, necessitats materials i tècniques i espais de treball.
C6.2 Col·laborar en el desenvolupament d'un producte artístic final satisfactori que complisca els objectius mínims establits.	C6.2 Contribuir de manera eficaç a la consecució d'un producte creatiu comprenent i integrant les funcions assignades i participant en l'objectiu comú.
C6.3 Compartir inquietuds, dubtes i incerteses de manera assertiva i respectuosa durant el procés de desenvolupament de les diferents produccions artístiques visuals o audiovisuals.	C6.3 Comprometre's per igual amb les diferents fases del procés creatiu des de la idea inicial fins a la consecució i difusió d'un producte visual o audiovisual satisfactori.
	C6.4

	Registrar els processos de treball de manera textual, gràfica i/o audiovisual.
--	--

7. Annex. Correspondència entre els ensenyaments mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Primària

Àrea/matèria: Educació Plàstica i Visual

Correspondència ensenyaments mínims i el currículum de la Comunitat Valenciana

		Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)			
		CE 1	CE 2	CE 3	CE 4
Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques	CE 1	X	X		
	CE 2	X	X		
	CE 3			X	
	CE 4			X	X
	CE 5		X	X	
	CE 6			X	X

Justificació de la correspondència dels **sabers bàsics**

			Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)													
			Fita 1				Fita 2				Fita 3					
Bl.	SB	G	PL		AUD		PL		AUD		PL		AUD			
			P/A	C/I	P/A	C/I	P/A	C/I	P/A	C/I	P/A	C/I	P/A	C/I		
Currículum de la Comunitat Valenciana	B1	1.1	G1	X		X		X		X		X		X		
			G2	X		X	X	X		X		X		X		
			G3										X			
			G4													
	1.2	G1														
		G2												X		
		G3	X				X				X					
B2	2.1	G1		X		X		X		X	X			X		

			G2											X
			G3					X				X		X
			G4											X
		2.2	G1		X			X				X		X
			G2											
			G3									X		
			G4									X		
			G5								X		X	

Justificació de la correspondència dels **criteris d'avaluació**

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació										
		4t Prim.										
		CrEv 1.1.	CrEv 1.2.	CrEv 2.1.	CrEv 2.2.	CrEv 3.1.	CrEv 3.2.	CrEv 3.3.	CrEv 4.1.	CrEv 4.2.	CrEv 4.3.	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t	C1.1.	X			X						
		C1.2.		X	X							
		C1.3.		X		X						
		C2.1.	X									
		C2.2.					X					
		C2.3.	X									
		C3.1.										X
		C3.2.							X			X
		C3.3.							X			
		C4.1.					X					
		C4.2.					X	X				
		C4.3.						X	X			
		C5.1.			X							
		C5.2.									X	

	C5. 3.						X				
	C6. 1.								X		
	C6. 2.								X	X	
	C6. 3.							X		X	X

ESBORRANY

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació											
		6é Prim.											
		CrEv1.1.	CrEv1.2.	CrEv1.3.	CrEv2.1.	CrEv2.2.	CrEv2.3.	CrEv3.1.	CrEv3.2.	CrEv4.1.	CrEv4.2.	CrEv4.3.	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	6é	C1.1.	X										
		C1.2.	X	X	X			X					
		C1.3.		X			X	X					
		C2.1.	X					X					
		C2.2.							X	X			
		C2.3.					X	X					
		C3.1.		X									
		C3.2.		X									
		C3.3.					X			X			
		C4.1.			X				X				
		C4.2.							X	X			
		C4.3.							X	X			
		C5.1.				X							X
		C5.2.				X							
		C5.3.				X			X	X			
		C6.1.									X		
		C6.2.										X	
		C6.3.											X
C6.4.											X		

CURRÍCULUM DE L'ÀREA LLENGUA ESTRANGERA

1. Presentació

La comunicació en diverses llengües en la societat actual, caracteritzada per la globalització, el plurilingüisme i la interculturalitat, exigeix una educació i formació més adaptades a les demandes que aquesta societat requereix per al desenvolupament d'individus independents, actius i compromesos amb la realitat contemporània. En aquest sentit, la llengua estrangera, d'acord amb les directrius marcades pel Consell d'Europa per mitjà del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües, contribueix al desenvolupament competencial de l'alumnat, que li permet afrontar els reptes del segle XXI com a persones, ciutadans i futurs professionals en un món interconnectat, global i canviant, on la internacionalització, la mobilitat i el descobriment d'altres cultures estiguen presents. La matèria de Llengua Estrangera en l'etapa d'Educació Primària té com a objectiu principal l'adquisició de la competència comunicativa bàsica en la llengua estrangera, així com el desenvolupament i enriquiment de la seua consciència intercultural.

En aquest currículum, les dues dimensions bàsiques del plurilingüisme estan presents: la dimensió comunicativa i la dimensió intercultural, que condueixen l'alumnat a conèixer, comprendre i respectar la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, i que contribueixen a poder exercir una ciutadania compromesa amb una societat democràtica. D'acord amb aquest enfocament, al final de l'Educació Primària s'espera que l'alumnat conega, almenys, una llengua estrangera, a més de les familiars, de manera adequada per a l'aprenentatge i la comunicació, ja que el foment de la competència plurilingüe és fonamental des del principi d'aquesta etapa. De la mateixa manera, implica experimentar estratègies que, de manera guiada, li permeten fer transferències senzilles entre diverses llengües per a comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual.

A més de la competència plurilingüe, en l'etapa d'Educació Primària, la llengua estrangera contribueix al desenvolupament d'altres competències clau, com la digital, ja que suposa la utilització d'eines digitals com a font d'informació, alfabetització digital, desenvolupament del pensament crític o l'ús adequat, segur i responsable de la tecnologia. Així mateix, comporta inferir i deduir informació per a la construcció de significats (competència en ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques), així com reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge (competència personal, social i d'aprendre a aprendre) i apreciar i valorar l'expressió artística, cultural i literària de manera empàtica i respectuosa (competència en consciència i expressió cultural). Aquesta àrea, per mitjà de les seues competències específiques, contribueix de manera clara al fet que l'alumnat pugui afrontar reptes del segle XXI, com són el reconeixement i respecte per la diversitat lingüística i cultural, gestionant situacions interculturals de convivència democràtica, la resolució dialogada de conflictes o l'establiment de vincles personals i socials basats en el respecte i la igualtat de drets.

L'àrea de Llengua Estrangera, en el desenvolupament de les competències específiques de comprensió, expressió, interacció i mediació, fomenta l'educació per a la prevenció i resolució pacífica de conflictes, el respecte als drets i llibertats individuals, la igualtat efectiva, la transmissió i posada en marxa de valors, l'esforç i responsabilitat individual, així com l'aprenentatge al llarg de la vida amb l'adquisició d'hàbits de treball i coneixements en l'àmbit lingüístic. Cal emfatitzar la importància que tenen les eines digitals en aquesta àrea per a reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació d'idiomes com a element transversal. Així mateix, les estratègies i sabers propis d'altres àrees d'aquesta etapa fomenten el desenvolupament d'una actitud responsable cap al medi ambient, el consum, els hàbits de vida saludable, la inclusió, l'acceptació de la incertesa o la gestió emocional; per la qual cosa, el treball conjunt per mitjà de projectes que incorporen dos o més àrees juntament amb la Llengua Estrangera són fonamentals.

Per a l'aprenentatge de la llengua estrangera i el desenvolupament de la seua dimensió comunicativa i intercultural cal adoptar un enfocament comunicatiu en el qual destaque l'aprenentatge orientat a l'acció, tenint com a referent el Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües i el seu volum complementari. Aquest enfocament considera que els usuaris d'una llengua, així com l'alumnat que l'aprén, són agents socials, és a dir, són membres d'una societat que duu a terme una sèrie de tasques, no només relacionades amb la llengua, en un entorn i circumstàncies específics. Per això, metodologies comunicatives, com l'aprenentatge basat en tasques o el Tractament Integrat de Llengües (TIL) i el Tractament Integrat de Llengües i Contingut (TILC), resulten apropiades per al desenvolupament competencial del currículum en aquesta àrea, així com l'ús d'altres metodologies eclèctiques que segueixen un enfocament comunicatiu.

Les competències específiques de l'àrea de Llengua Estrangera en l'Educació Primària constitueixen un punt de partida en l'aprenentatge formal d'idiomes. En aquesta etapa es parteix d'un estadi molt elemental de la llengua estrangera, ja que en Educació Infantil el contacte amb aquesta es duu a terme oralment, de manera molt bàsica, mitjançant dinàmiques interactives de comprensió i expressió orals, per la qual cosa serà imprescindible basar l'aprenentatge en els repertoris i experiències de l'alumnat en situacions de comunicació molt senzilles.

En l'àrea de Llengua Estrangera s'inclou la pràctica d'activitats i estratègies comunicatives de comprensió, expressió, interacció i mediació, i s'incrementa progressivament el grau d'aprofundiment al llarg dels cicles, ja que algunes competències es treballen, en principi, de manera exclusivament oral, per a, gradualment, incorporar-hi la llengua escrita. Així mateix, es fomenta l'intercanvi de codis en la competència específica de mediació, entesa, en aquesta etapa, com a activitat orientada a comprendre i traslladar informació de la llengua estrangera a la materna i viceversa. Per tant, es treballa la integració de llengües del seu repertori lingüístic, de manera que es fomenten actituds d'estima per la diversitat lingüística, artística i cultural entre l'alumnat amb la finalitat que aprenga a gestionar situacions comunicatives interculturals.

La continuïtat en les competències específiques entre les etapes d'Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria resulta clau per a poder adquirir un nivell bàsic de competència comunicativa al final de l'educació obligatòria. L'ampliació i aprofundiment d'aquestes competències en l'etapa posterior es duu a terme fonamentalment pel que fa als àmbits de les situacions comunicatives, en què s'incorpora l'àmbit professional al personal, social i educatiu que es treballa en Educació Primària, així com en els gèneres textuais i les eines digitals utilitzades. Aquesta progressió també es produeix pel nivell de reflexió i contrast entre codis del seu repertori lingüístic i la incorporació d'aspectes interculturals que permeten el desenvolupament de la consciència plurilingüe i pluricultural.

Cal destacar que tant l'enfocament com l'anivellament i descripció dels diversos elements del currículum de Llengua Estrangera es basen en el plantejament establert pel Consell d'Europa en el Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües. Aquest marc, així com el *Marc Europeu Comú de Referència de les Llengües: Aprenentatge, Ensenyament, Avaluació (MECR). Volum complementari*, que incorpora nous descriptors, sobretot per a la competència específica de mediació lingüística, resulta clau per a determinar el nivell de competència de l'alumnat, així com per a donar suport al seu procés d'aprenentatge adequat a les seues circumstàncies, necessitats i interessos.

El currículum de Llengua Estrangera està estructurat a partir de set competències específiques, que constitueixen el punt de partida per a l'aprenentatge de l'idioma. Aquestes competències són: multilingüisme i interculturalitat, comprensió oral, comprensió escrita, expressió oral, expressió escrita, interacció oral i escrita, i mediació oral i escrita. Per a cadascuna de les competències es presenta una definició i una breu descripció, en què s'ofereix informació més detallada sobre els seus ingredients –actuacions i capacitats associades, situacions en les quals es desplega i sabers que mobilitza–, així com una breu explicació de les connexions que té amb la resta de competències específiques de l'àrea, amb les competències

específiques d'altres àrees i amb les competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'Educació Primària.

Per a les competències de l'àrea de Llengua Estrangera s'estableixen sabers bàsics dividits en tres grans blocs per a cadascun dels cicles: Llengua i ús, Estratègies comunicatives, i Cultura i societat. El bloc de Llengua i ús abasta el conjunt necessari de sabers per al desenvolupament d'activitats comunicatives de comprensió, expressió, interacció i mediació; el bloc d'Estratègies comunicatives incorpora les destreses necessàries per a dur a terme els diversos processos de les competències en diferents situacions i contextos comunicatius; el bloc de Cultura i societat inclou coneixements relatius a aspectes culturals (i transversals) de les cultures i societats vehiculades en la llengua estrangera. S'espera que l'alumnat siga capaç de posar en funcionament els sabers bàsics en situacions comunicatives relatives als àmbits personal, social i educatiu, i a partir de textos sobre temes quotidians i pròxims a la seua experiència i interessos i que incorporen reptes i desafiaments del segle XXI.

D'acord amb l'enfocament orientat a l'acció que planteja el Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües, el caràcter competencial d'aquest currículum convida el professorat a crear tasques interdisciplinàries, contextualitzades, significatives i rellevants, similars a aquelles en les quals l'alumnat es trobarà en el seu entorn. Per això, cal desenvolupar situacions d'aprenentatge en què l'alumne es reconega com a agent social i participe en les situacions comunicatives amb el suport dels seus repertoris lingüístics. Les situacions d'aprenentatge en llengua estrangera han de promoure la inclusió de diverses llengües del seu repertori lingüístic per a determinades tasques, per exemple, dins de la competència de mediació lingüística, perquè l'alumne aprofite els sabers bàsics de les diferents àrees lingüístiques, de manera que es promoga el contrast i la reflexió entre llengües. Així mateix, s'han d'afavorir les situacions d'aprenentatge en què s'incloguen tant àrees lingüístiques com no lingüístiques, seguint, per exemple, la metodologia TIL-TILC per a fomentar el treball en àmbits.

Els criteris d'avaluació de l'àrea estableixen el nivell de consecució de les competències específiques que s'espera al final de l'etapa i del segon cicle. En la seua formulació s'inclou l'actuació que l'alumne ha de dur a terme, els sabers que això implica i la situació o context en el qual s'espera que els mobilitze. En el seu anivellament s'ha pres com a referència els descriptors del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües, adaptats a la maduresa i desenvolupament psicoevolutiu propi de l'etapa d'Educació Primària.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Multilingüisme i interculturalitat

Reconéixer i usar els repertoris lingüístics de diverses llengües, reflexionar-ne sobre el funcionament i prendre consciència dels propis coneixements, així com identificar la diversitat lingüística i cultural a partir de la llengua estrangera.

2.1.1. Descripció de la competència 1

L'ús i reflexió sobre el funcionament del repertori lingüístic estan vinculats amb l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües, ja que les experiències de l'alumnat sobre les llengües que coneix serveixen per a l'aprenentatge i millora de les noves, així com per a desenvolupar el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seua sensibilització cultural. Precisament el foment de la consciència intercultural afavoreix l'entesa amb els altres i serveix perquè l'alumnat actue de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals, de manera que s'evita la distorsió estereotipada i la discriminació cap al que és diferent.

Aquesta competència específica parteix de l'enfocament intercultural en el qual el concepte d'intercomprensió lingüística i cultural entre dues o més llengües resulta clau, ja que

implica basar-se en la llengua materna per a accedir a una llengua estrangera. En aquest sentit, en el procés d'ensenyament-aprenentatge d'una llengua estrangera, l'alumnat fa comparacions constants entre les estructures del seu repertori lingüístic per mitjà de transferències que contribueixen a l'adquisició de la competència comunicativa. Per tant, s'ha de partir de coneixements previs d'altres llengües per a aprendre'n una de nova, i cal considerar aquests coneixements com a recursos potencials, en lloc de com a obstacles.

En el procés d'aprenentatge de les llengües s'estableix una comparació contínua entre els aspectes culturals de les llengües: s'exploren similituds i diferències que és necessari evidenciar per a la construcció de la competència plurilingüe i intercultural. L'alumnat no sols té un perfil lingüístic propi, sinó també un perfil cultural, i els dos es poden solapar en major o menor mesura (per exemple, un alumne pot ser competent en una llengua i desconèixer la cultura de les comunitats que la parlen i viceversa). Per tant, és convenient la incorporació tant d'aspectes lingüístics com culturals a l'aula de llengües estrangeres per a consolidar aquests perfils.

En Educació Primària, l'alumnat s'inicia en la reflexió sobre les llengües i comença a establir relacions entre les diverses llengües dels seus repertoris individuals, de manera molt elemental. En aquesta etapa comença el procés conscient d'aprenentatge de la llengua estrangera com a tal, ja que en Educació Infantil es duu a terme una aproximació a aquesta de manera vivencial, és a dir, s'inicia el contacte amb la llengua estrangera per mitjà de la cultura i elements lingüístics bàsics mitjançant dramatitzacions, cançons i activitats lúdiques. En Primària, el nivell de contrast entre aquesta i les llengües maternes s'ha de fer de manera molt pautada i guiada, i s'ha d'incidir especialment en les diferències ortogràfiques, de pronunciació i lèxiques. Per exemple, recórrer a cognats o paraules similars en les dues llengües promou l'adquisició de la llengua estrangera.

De la mateixa manera, l'aprenentatge de la llengua estrangera implica la introducció d'elements culturals propis dels països on aquesta es parla, de manera que s'estimula l'estima de la diversitat lingüística i cultural, identificant i contrastant aquests elements amb els de la pròpia cultura. Mitjançant la incorporació i l'anàlisi posterior d'elements culturals es desenvolupa la consciència plurilingüe i intercultural de l'alumnat, que propicia l'establiment de relacions amb persones d'altres cultures, de manera que s'obri a noves experiències i idees i es distancia de discriminacions i estereotips, per a construir una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb els valors democràtics.

Al final del primer cicle de l'Educació Primària, l'alumnat seria capaç de discernir les diferències de pronunciació entre la llengua estrangera i la seua llengua materna, així com de reconèixer aspectes culturals similars i diferents als propis relatius a l'àmbit personal i social, com puguen ser hàbits i rutines relatives a menjar, tradicions i festivitats. A partir del segon i tercer cicle, l'alumnat comença a comparar similituds i diferències entre les diferents llengües relatives a aspectes ortogràfics i lèxics, així com a ampliar les situacions culturals dins dels contextos personal, social i educatiu.

2.2. Competència específica 2

Comprensió oral

Interpretar la informació de textos orals i multimodals, breus i senzills, de manera guiada, sobre diversos temes predictibles d'àmbit personal, social i educatiu, per mitjà de l'escolta activa i l'aplicació d'estratègies per a la comprensió oral.

1.1.1. Descripció de la competència 2

En funció dels coneixements previs del tema, l'alumnat ha de comprendre el sentit general i la informació específica predictable en textos breus i senzills per a satisfer necessitats comunicatives relacionades amb les prioritats immediates.

Durant el procés, és necessari que l'alumnat seleccione, amb la guia ocasional del docent, les estratègies més adequades de comprensió (reconèixer, anticipar, inferir, retindre, interpretar i seleccionar) amb la finalitat de facilitar la comprensió de la informació expressada en textos i enunciats breus i senzills.

Cal considerar que, igual que la resta de les competències, durant el procés de comprensió s'activen sabers del sistema lingüístic com l'adequació, la coherència, la cohesió, la fonètica i el reconeixement d'elements gramaticals, aspectes que resultaran clau en la comprensió dels diferents textos.

No obstant això, la comprensió oral implica molt més que entendre el codi. Elements com el llenguatge no verbal, les imatges o gràfics que puguen haver-hi en el text oral, l'entonació i el ritme en el discurs o la càrrega emotiva del missatge, actuen com a elements de suport igualment importants a l'hora de comprovar la hipòtesi inicial sobre el sentit global del text, així com plantejar hipòtesis alternatives si fora necessari.

A més d'aquestes estratègies, la cerca d'informació de textos orals i multimodals, tant en suports analògics com digitals, resulta clau en la consolidació dels processos de comprensió, perquè permet contrastar i validar la informació des d'un punt de vista crític.

Els processos de comprensió requereixen contextos dialògics que afavorisquen la construcció d'un saber conjunt i que formen l'alumnat en la identificació i rebuig de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, l'adquisició de valors per a l'equitat i igualtat efectiva entre dones i homes, i el respecte cap a les diferències etnicoculturals.

Al final del primer cicle de l'etapa, l'alumne reconeix i interpreta textos orals i multimodals senzills amb la guia del docent, i completa la idea principal del text a partir d'imatges, gestos i sons que acompanyen aquest. En finalitzar el segon cicle, l'alumnat ha incorporat textos literaris dins del seu repertori, i és capaç de discernir entre idees principals i secundàries. Al final de l'etapa, és capaç de comprendre la funció comunicativa, el tema principal i les seues idees secundàries per mitjà d'anticipacions fetes a partir de la informació extralingüística i els seus coneixements previs.

2.3. Competència específica 3

Comprensió escrita

Interpretar la informació expressada per mitjà de textos escrits i multimodals, breus i senzills, de manera guiada, sobre diferents temes predictibles d'àmbit personal, social i educatiu, mitjançant estratègies que permeten desenvolupar la comprensió escrita.

1.1.1. Descripció de la competència 3

La comprensió lectora suposa un diàleg entre el lector o el text, en què es fan preguntes i anticipacions per a la comprensió de significats. Aquesta interacció complexa inclou processos cognitius com ara establir hipòtesis, anticipar i identificar les idees principals i els seus detalls, seleccionar la informació específica i realitzar les inferències necessàries. Per a fer-ho, s'ha de tindre present la importància de la transferència lingüística i totes les estratègies adquirides en l'aprenentatge de la llengua materna, ja que aquestes contribueixen a desenvolupar la comprensió escrita i multimodal en la llengua estrangera.

L'aplicació d'estratègies de comprensió ha de permetre a l'alumnat identificar, amb ajuda ocasional del docent, la funció comunicativa i el sentit general del text, així com la selecció de les idees principals i secundàries de textos amb estructures simples que continguen lèxic d'ús freqüent, al mateix temps que s'identifiquen símbols ortogràfics i es descodifica la correspondència entre so-grafia.

L'adquisició de la comprensió lectora afronta nous reptes derivats de les noves formes de distribució i interacció amb la informació, la qual arriba al nostre alumnat mitjançant textos

multimodals. Per a fer-ho, la cerca i selecció d'informació en suports analògics i digitals promou la capacitat de lectura crítica, així com l'anàlisi i interpretació d'informació gràfica, com ara icones i imatges; tipogràfica, com ara títols, subtítols o tipus de lletra, i contextual, com ara elements extralingüístics per a la interpretació correcta de l'objectiu comunicatiu.

Finalment, és important emfatitzar que els processos de comprensió requereixen contextos dialògics que afavorisquen la construcció d'un saber conjunt i que estimulen la identificació de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, així com els que promoguen valors de respecte, tolerància i interès cap a la diferències i similituds etnicoculturals.

Al final del primer cicle de l'etapa, l'alumne comprén textos breus i senzills per mitjà de l'aplicació guiada d'estratègies de comprensió que li permeten completar la idea principal a partir de suports visuals, així com sons o imatges en el cas dels textos multimodals. En finalitzar el segon cicle de l'etapa, l'alumnat ha incorporat textos literaris dins del seu repertori i comença a aplicar estratègies de comprensió escrita. Al final de l'etapa, identifica el tema principal, la funció comunicativa i les idees secundàries en textos escrits i multimodals relacionant la informació extralingüística amb els seus coneixements previs.

2.4. Competència específica 4

Expressió oral

Produir de manera guiada textos orals i multimodals, comprensibles i estructurats, per a expressar missatges breus i senzills de l'àmbit personal, social i educatiu, aplicant estratègies de planificació i compensació.

1.1.2. Descripció de la competència 4

L'expressió oral implica produir, de manera estructurada i comprensible, missatges, coneixements, sentiments i opinions, a partir de models, adaptant-se al registre adequat en funció del tipus de text i a la situació comunicativa, per mitjà d'estratègies de planificació i compensació.

Aquesta competència suposa l'exposició de textos breus i senzills, prèviament planificats i assajats, sobre temes quotidians i de rellevància personal, expressats amb claredat i creativitat. L'expressió oral en diversos formats i suports pot incloure, en aquesta etapa, l'exposició d'una xicoteta descripció o anècdota senzilla que expresse fets i sentiments quotidians. Per exemple, un model d'expressió oral en aquesta etapa seria fer una descripció sobre si mateix o el seu lloc de residència, mitjançant l'ús d'eines analògiques i digitals, així com la cerca guiada d'informació en Internet.

Per al desenvolupament d'aquesta competència específica s'apliquen tant recursos lingüístics, sociolingüístics i pragmàtics bàsics, com els no lingüístics, per exemple, el llenguatge no verbal o el contacte visual, a més de diversos recursos com ara imatges, sons o icones en el seu format multimodal.

Durant el procés de producció oral és necessari que l'alumnat seleccione, de manera guiada, estratègies específiques de planificació, com ara aconseguir recordar i assajar un conjunt de frases adequades al seu repertori per mitjà de la repetició, i estratègies de compensació com pugen ser aclariments, o recórrer a la gestualitat.

Al final del primer cicle d'aquesta etapa, l'alumne ha de ser capaç de produir textos senzills a partir de models guiats pel docent. En finalitzar el segon cicle, amplia el seu repertori lingüístic en la producció textual, al mateix temps que incorpora estratègies de planificació i de producció. Al final de l'etapa pot produir textos breus i ben estructurats de diferents tipus, amb l'ajuda de diferents suports i, ocasionalment, del docent.

2.5. Competència específica 5

Expressió escrita

Produir, de manera guiada, textos escrits i multimodals, comprensibles i estructurats, per a expressar missatges breus i senzills de l'àmbit personal, social i educatiu, aplicant estratègies de planificació, textualització i revisió.

1.1.3. Descripció de la competència 5

L'expressió escrita consisteix en la transmissió, de manera estructurada i comprensible, de missatges, coneixements, sentiments i opinions, a partir de diversos models de textos, adequats al tipus de text i a la situació comunicativa, per mitjà d'estratègies de planificació, textualització i revisió.

En aquesta etapa, la planificació implica seleccionar i organitzar idees, de manera guiada, en funció del repertori lingüístic, així com identificar els elements de la situació comunicativa i la seua finalitat.

La textualització suposa produir textos senzills, breus, coherents i adequats a situacions comunicatives conegudes, adaptant els models proporcionats i aplicant els elements lingüístics pertinents en llengua estàndard. En aquesta etapa, l'alumnat ha de produir textos relatius a la vida quotidiana i escolar, com puguen ser missatges curts, narracions breus o descripcions guiades, utilitzant lèxic d'ús freqüent i frases unides per connectors senzills, i agrupant les idees de manera coherent. Així mateix, s'utilitzen models per a reescriure'ls, i se'n substitueix la informació clau, com ara dades o detalls específics.

Finalment, la revisió del text és necessària per a detectar possibles errors, poder esmenar-los i, així, millorar la producció. A més, aquesta estratègia resulta fonamental en el tractament de l'error com a oportunitat d'aprenentatge per a la millora no sols d'aquesta competència, sinó també del seu repertori lingüístic.

Com que, en aquesta etapa, l'expressió escrita és un primer acostament a les produccions formals i informals, es recorrerà a models que guien el procés de producció, ajudant-se d'eines i suports analògics i digitals que servisquen de suport.

Al final del primer cicle d'aquesta etapa, l'alumnat pot produir textos escrits i multimodals senzills, a partir de models i amb la guia del docent. En finalitzar el segon cicle, incorpora estratègies de producció i revisió bàsiques de textos escrits a partir de models. Al final del tercer cicle, l'alumnat és capaç de produir diversos tipus de textos breus i consolidar les estratègies de revisió, amb l'ajuda ocasional del docent.

2.6. Competència específica 6

Interacció oral i escrita

Interaccionar de manera oral, escrita i multimodal per mitjà de textos senzills, breus i guiats, de manera síncrona i asíncrona, per a respondre a necessitats comunicatives relacionades amb l'àmbit personal, social i educatiu.

1.1.4. Descripció de la competència 6

La interacció abasta la comprensió i l'expressió, així com la construcció d'un discurs conjunt, que utilitzarà els repertoris plurilingües i pluriculturals de l'alumnat. La interacció és molt més que la suma de les competències de comprensió i expressió, ja que s'utilitzen estratègies col·laboratives com ara prendre el torn de paraula, cooperar i demanar aclariments.

En aquesta etapa, l'alumne ha d'entendre i expressar informació breu i senzilla sobre temes quotidians i d'interès personal, en textos escrits, orals i multimodals dels gèneres dialogats més freqüents. Així doncs, de manera guiada, interaccionarà amb el professor, amb els

companys o altres usuaris de la llengua estrangera utilitzant funcions interpersonals, col·laboratives i transaccionals, a partir dels models facilitats.

Aquesta competència promou el treball en grup, la col·laboració i la predisposició a establir diàleg amb altres. Aquest procés implica ser capaç d'arribar a un enteniment i dur a terme negociacions de manera empàtica, assertiva, correcta en les formes i respectuosa cap a la diversitat. En aquest sentit, l'alumnat ha de manejar situacions comunicatives, tant en suports analògics com digitals, mitjançant l'etiqueta digital, els elements verbals i els no verbals.

Paral·lelament, per a ser competent en interacció oral, escrita i multimodal, també és necessari utilitzar el registre adequat (adequació), organitzar les idees amb claredat (coherència) i emprar el vocabulari de manera correcta. Tot això, mentre s'incrementa de manera gradual, reflexiva i guiada, la capacitat d'utilitzar les paraules i estructures precises en els textos orals, escrits i multimodals.

En la interacció oral, estratègies com l'ús de la repetició, el ritme pausat i guiat, prendre la paraula, cooperar i demanar aclariments, són essencials. Juntament amb això, l'escolta activa és fonamental, perquè contribueix a la convivència, la cooperació, la tolerància i la comunicació eficaç. A més, en la interacció entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com els elements verbals i els no verbals de la comunicació.

Al final del primer cicle de l'etapa, l'alumnat interacciona de manera oral en converses molt bàsiques sobre temes quotidians, mostrant empatia pels interlocutors, seguint un model i utilitzant estratègies elementals i delimitades pròpies del llenguatge oral. En finalitzar el segon cicle, l'alumnat interacciona utilitzant recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal. Al final del tercer cicle d'aquesta etapa, l'alumnat interacciona en converses breus i senzilles sobre temes quotidians i predictibles, de manera oral, escrita i multimodal, utilitzant estratègies elementals i ampliades pròpies del llenguatge oral i escrit.

2.7. Competència específica 7

Mediació oral i escrita

Mediar entre interlocutors utilitzant estratègies d'adaptació i simplificació del llenguatge per a processar i transmetre informació bàsica i senzilla en situacions comunicatives predictibles d'àmbit personal, social i educatiu.

1.1.5. Descripció de la competència 7

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos orals, escrits i multimodals. En aquest procés s'utilitzen estratègies com la reformulació, l'adaptació o la simplificació del llenguatge, d'acord amb l'objectiu, la situació i els destinataris de la comunicació.

En la mediació, l'alumne es reconeix com a agent social encarregat de crear ponts, ajudant a construir i transvasar significats, facilitant la comprensió i expressió de missatges, i transmetent informació senzilla de manera guiada, tant en la seua pròpia llengua (mediació intralingüística) com entre altres llengües (mediació interlingüística).

La mediació lingüística engloba desafiaments com la resolució de conflictes de manera dialogada, l'ús de repertoris lingüístics personals entre diferents llengües o la valoració de la diversitat personal i cultural de la llengua estrangera. En aquest sentit, implica l'ús d'estratègies i coneixements per a superar barreres lingüístiques i culturals de manera cooperativa, negociar significats i arribar a un enteniment de manera empàtica i creativa.

En aquesta etapa, la mediació està orientada a comprendre i transmetre informació i idees de textos orals, escrits i multimodals, breus i predictibles, sobre assumptes quotidians i de

rellevància personal, guiats i preparats per endavant. S'utilitzen tant mitjans analògics com digitals, amb suport visual, així com estratègies de simplificació, adaptació i transformació del llenguatge, recórrer a la llengua materna o a l'ús de gestos, repetició o aclariments.

La mediació inclou activitats com resumir, explicar dades, parafrasejar o traduir textos, així com participar en tasques col·laboratives per a facilitar la interacció i l'enteniment pluricultural en entorns cooperatius, combinant el repertori lingüístic de l'alumnat (L1-L2, L2-L1).

En aquest sentit, resulta fonamental conèixer, reflexionar i contrastar els elements lingüístics i discursius entre llengües (fonètica, gramàtica, sintaxi, vocabulari o tipologia textual), així com els extralingüístics (llenguatge corporal, signes visuals, pauses, ritme i entonació), per a la comprensió i la reformulació posterior del missatge.

Al final del primer cicle de l'etapa, la mediació es treballa oralment de manera interlingüística, és a dir, l'alumnat ha de comprendre un missatge molt senzill en l'L2 i transmetre'l a un tercer en la seua L1, amb el suport d'estratègies elementals com l'ús del llenguatge no verbal. En finalitzar el segon cicle, l'alumnat és capaç de transmetre informació molt bàsica a un tercer, així com explicar un concepte de manera oral, amb l'ajuda d'altres i els suports necessaris. Al final del tercer cicle de l'etapa, la mediació interlingüística es desenvolupa en la seua forma oral i escrita, alternant la comprensió i la transmissió del missatge de l'L2 a l'L1 i viceversa, utilitzant estratègies no sols extralingüístiques sinó també lingüístiques, com puga ser l'ús de sinònims o circumloquis molt elementals.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees i amb les competències clau

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Les competències específiques de l'àrea de llengües estrangeres es connecten i es complementen entre si, totes són necessàries perquè la resta es puguen manifestar. Per exemple, per a poder transmetre missatges orals i escrits en el procés de comunicació es necessita la comprensió prèvia. Així mateix, sense comprensió no es pot donar ni la interacció ni la mediació, ja que les dues exigeixen respondre adequadament a una situació comunicativa. A més, la competència multilingüe i intercultural és transversal a totes aquestes, ja que suposa reflexionar sobre l'ús de les llengües per a detectar similituds i diferències, tant lingüístiques com culturals. Per tant, totes estan relacionades en major o menor mesura. Les connexions més destacables entre les diferents competències de l'àrea de Llengua Estrangera són les següents:

La comprensió oral (CE2) i escrita (CE3) són components fonamentals en l'adquisició de la resta de competències específiques, ja que sense una correcta assimilació no és possible expressar, interaccionar, mediar amb altres persones i aplicar coneixements d'àmbit multilingüe i intercultural. D'aquesta manera, el seu paper resulta clau en l'adquisició de les competències específiques d'expressió oral (CE4) i escrita (CE5), en la mesura que permeten una correcta producció. En aquest sentit, faciliten la identificació de l'objectiu de la situació comunicativa, l'organització textual o la selecció de les idees principals i secundàries, amb la finalitat que l'usuari expresse textos orals i escrits amb coherència i correcció adequats al registre i a les necessitats comunicatives de cada moment.

La competència multilingüe i intercultural (CE1) facilita la comprensió del significat de missatges i textos, així com la detecció de similituds i diferències lingüístiques i culturals per a aplicar els coneixements a diferents contextos formals i informals. Així mateix, aspectes com el ritme, l'entonació o el llenguatge no verbal poden ser comuns o diferir entre les llengües, per la qual cosa el seu coneixement resulta clau per al desenvolupament de la competència d'expressió oral.

Tot acte d'interacció oral i escrita (CE6) requereix processos de comprensió i expressió per a adaptar-se a les necessitats comunicatives del context i poder interaccionar amb la finalitat de resoldre els reptes comunicatius plantejats en cada moment. Juntament amb això, resulta imprescindible identificar els aspectes culturals divergents entre llengües i cultures per a poder establir una comunicació fluida i respectuosa amb els seus usos i costums; aquests aspectes es relacionen amb la competència multilingüe i intercultural (CE1).

A més, la interacció requereix mediar entre interlocutors en moltes ocasions, ja que es construeix un discurs conjunt entre emissor i receptor, per la qual cosa la relació amb la competència específica de mediació oral i escrita (CE7) és evident. Qualsevol activitat de mediació exigeix una contínua comprensió per a poder adaptar i reformular els significats durant la interacció amb la finalitat de facilitar la comunicació. És important tindre en consideració que les activitats d'aquesta competència específica resulten clau, tant per a la reflexió com per a la valoració de la diversitat lingüística i cultural, ja que mediar implica crear ponts per a solucionar problemes d'enteniment, moltes vegades promoguts per diferències, no sols lingüístiques sinó també culturals entre llengües i cultures diverses, de manera que s'estableix una connexió clara amb la competència multilingüe i intercultural (CE1). Aquestes estratègies són transferibles entre llengües, i poden contribuir al desenvolupament de la competència mediatra, en què la negociació de significats, arribar a acords i transmetre informació a tercers és fonamental.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

La competència específica de multilingüisme i interculturalitat (CE1) té relació amb la resta de les àrees del currículum, en particular, presenta una estreta correlació amb la resta de les àrees lingüístiques, ja que aquesta competència implica l'anàlisi i contrast entre elements comuns i diferents del repertori lingüístic de l'alumnat. A més, el vessant intercultural es vincula tant a àrees lingüístiques com no lingüístiques, ja que els elements culturals estan presents tant en els àmbits lingüístics i els científics, com en els artístics.

Les competències específiques de comprensió oral (CE2) i escrita (CE3) es vinculen a la resta d'àrees i resulten un element fonamental per a l'adquisició de la resta de competències, ja que sense comprensió no pot haver-hi aprenentatge. Així mateix, les competències específiques d'expressió oral (CE4) i escrita (CE5) són elements clau tant en les àrees lingüístiques com en les no lingüístiques, ja que la identificació de l'objectiu de la situació comunicativa, l'organització textual i la selecció de les idees principals i secundàries garanteix que l'alumnat s'expressa amb la coherència i correcció adequades al registre i a les necessitats comunicatives de cada moment.

Pel que fa a les competències d'interacció (CE6) i mediació (CE7), les dues tenen relació amb la resta de les àrees lingüístiques i no lingüístiques. En el cas de la interacció, aquesta competència comporta comprendre, expressar i comunicar-se en diferents situacions comunicatives, en les quals es fomenten estratègies de transmissió de la informació de manera personal, cooperativa i respectuosa, així com les que desenvolupen elements pragmàtics com la cortesia lingüística o l'etiqueta digital.

Quant a la competència específica de mediació, caldria assenyalar que tot acte de mediació exigeix la comprensió prèvia per a poder adaptar, reformular significats, explicar conceptes o crear ponts entre diferents interlocutors. És per això que aquesta competència es relaciona de manera molt estreta amb àrees no lingüístiques que comporten explicar conceptes o traslladar informació en diferents codis, no necessàriament lingüístics, per exemple: explicar un problema matemàtic, traslladar les dades que hi ha en un gràfic o indicar els passos que s'han de dur a terme en un sistema informàtic.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
--	-----	----	------	----	-------	----	----	------

CE1 Multilingüisme i interculturalitat	X	X		X	X	X		X
CE2 Comprensió oral	X	X		X	X	X		X
CE3 Comprensió escrita	X	X		X	X	X		X
CE4 Expressió oral	X	X		X	X	X		X
CE5 Expressió escrita	X	X		X	X	X		X
CE6 Interacció oral i escrita	X	X	X	X	X	X	X	X
CE7 Mediació oral i escrita	X	X	X	X	X	X	X	X

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica, científica i tecnològica
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

Els sabers bàsics de la matèria de Llengua Estrangera són compartits pel conjunt de les competències específiques, ja que el seu aprenentatge, articulació i mobilització són necessaris per a aconseguir tant el desenvolupament de la competència comunicativa com la consciència plurilingüe i intercultural de l'alumnat.

Per a la selecció dels sabers bàsics s'ha tingut en compte la necessitat d'incorporar continguts que engloben coneixements, destreses i actituds, que servisquen de guia al professorat en el disseny de situacions d'aprenentatge en les quals l'alumnat resolga situacions comunicatives quotidianes típiques del seu entorn, ja siga de l'àmbit personal, del social o de l'educatiu. Així mateix, aquests sabers estan de manera recurrent al llarg dels cicles de l'Educació Primària, de manera molt elemental en el primer cicle i gradualment més elaborada i ampliada en els successius cicles d'aquesta etapa, de manera que es promou l'establiment de connexions i relacions amb els coneixements previs.

L'organització dels sabers s'ha dut a terme atenent la necessitat de relacionar el conjunt de les competències específiques de la matèria amb els coneixements i amb les destreses necessàries per a aplicar-los en diferents situacions comunicatives. La integració dels sabers en les situacions d'ús lingüístic suposa també l'atenció als valors i a les actituds que fomenten la consciència plurilingüe i intercultural de l'alumnat. En canvi, la seua disposició no denota una jerarquia ni suggereix un treball separat dels continguts de cada apartat, sinó al contrari: els

diferents sabers bàsics dels diferents blocs s'han de combinar entre si en el disseny de les situacions d'aprenentatge.

Els sabers bàsics de l'àrea de Llengua Estrangera es divideixen en tres grans blocs, que s'han de desenvolupar al llarg dels tres cicles de l'Educació Primària. El primer bloc, Llengua i ús, integra els sabers pròpiament lingüístics de la llengua estrangera (fonètica i fonologia, ortografia, gramàtica, vocabulari, funcions comunicatives i gèneres textuais); el segon bloc, Estratègies comunicatives, incorpora les destreses i habilitats necessàries per a desenvolupar-se en les situacions comunicatives, així com reflexionar sobre l'ús dels diferents sabers del seu repertori lingüístic i analitzar el propi procés d'aprenentatge; el tercer bloc, Cultura i societat, conjumina els coneixements relatius a aspectes culturals (i transversals) de les cultures i societats vehiculades en la llengua estrangera, i la seua valoració com a oportunitat de creixement i de relació amb els altres.

4.2. Bloc 1: Llengua i ús

Llengua i ús. Transversal a totes les CE	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
Funcions comunicatives			
<ul style="list-style-type: none"> • Funcions elementals adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: salutacions, comiats i presentacions; identificació de característiques de persones, objectes i llocs; respostes concretes sobre qüestions quotidianes; expressió del temps, de la quantitat i de l'espai. • Funcions bàsiques d'ús comú adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: salutacions, comiats i presentacions; descripció de persones, objectes i llocs; petició i intercanvi d'informació sobre qüestions quotidianes; rutines; indicacions; expressió del temps, de la quantitat i de l'espai. • Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: salutacions, comiats i presentacions; descripció de persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; petició i intercanvi d'informació sobre qüestions quotidianes; rutines; indicacions i instruccions; expressió de la pertinença i la quantitat. • Unitats lingüístiques elementals i significats associats a aquestes estructures com ara expressió de l'entitat i les seues propietats, quantitat i número, afirmació, exclamació, negació i interrogació. • Unitats lingüístiques bàsiques d'ús comú i significats associats a aquestes estructures com ara expressió de l'entitat i les seues propietats, quantitat i número, espai i les relacions espacials, afirmació, exclamació, negació i interrogació. • Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara expressió de l'entitat i les seues propietats, quantitat i número, l'espai i les relacions espacials, el temps, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació i relacions lògiques elementals. 	X	X	X
Models contextuals i gèneres discursius			

<ul style="list-style-type: none"> Estratègies bàsiques d'ús comú per a identificar, organitzar, retindre, recuperar i utilitzar unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal. Estratègies i tècniques elementals de detecció de les mancances comunicatives i les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les llengües familiars. Estratègies i tècniques de compensació de les mancances comunicatives per a respondre eficaçment a una necessitat concreta, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les llengües familiars. Reconeixement de similituds lèxiques entre llengües. Reconeixement de similituds i diferències lèxiques entre llengües. 		X	X
Reflexió sobre l'aprenentatge i tractament de l'error			
<ul style="list-style-type: none"> Autoconfiança en l'ús de la llengua estrangera. Autoconfiança i reflexió sobre l'aprenentatge. L'error com a part integrant del procés. Autoconfiança i reflexió sobre l'aprenentatge. L'error com a instrument de millora. 	X	X	X
Estratègies d'autoavaluació i coavaluació			
<ul style="list-style-type: none"> Iniciació a estratègies i eines bàsiques d'ús comú d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives. Estratègies i eines bàsiques d'ús comú d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives. 		X	X
Eines analògiques i digitals			
<ul style="list-style-type: none"> Eines analògiques i digitals elementals per a la comprensió i producció oral, escrita i multimodal. Eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal, i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa. Eines analògiques i digitals bàsiques d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal, i plataformes virtuals d'interacció i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera. Recursos per a l'aprenentatge i estratègies elementals de cerca guiada d'informació en mitjans analògics i digitals. 	X	X	X
	X	X	

4.4. Bloc 3: Cultura i societat

Cultura i societat. Transversal a totes les CE	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
Aspectes socioculturals i sociolingüístics			
<ul style="list-style-type: none"> • Patrons culturals elementals propis de la llengua estrangera. • Patrons culturals bàsics d'ús freqüent propis de la llengua estrangera. • Aspectes socioculturals i sociolingüístics elementals i més significatius relatius als costums i la vida quotidiana en països on es parla la llengua estrangera. • Aspectes socioculturals i sociolingüístics elementals relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonals bàsiques en països on es parla la llengua estrangera. • Aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics i habituals relatius als costums, la vida quotidiana i les relacions interpersonals, convencions socials bàsiques d'ús comú, llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital, pròpies de països on es parla la llengua estrangera. Subgrup de sabers 	X	X	X
Diversitat lingüística i cultural			
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies bàsiques d'ús comú per a apreciar la diversitat lingüística i cultural. • Estratègies bàsiques d'ús comú per a apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics. • Diferències en la comunicació no verbal entre les diferents llengües i cultures. • Diferències i diversitat plurilingüe i intercultural. • Estereotips d'altres cultures on es parla la llengua estrangera. • Reconeixement dels diferents contextos socials i culturals en els quals es desenvolupa la comunicació. 		X X	X X X X
Llengua estrangera com a mitjà de comunicació			
<ul style="list-style-type: none"> • La llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació amb persones d'altres països, com a mitjà per a conèixer cultures i maneres de vida diferents. • La llengua estrangera com a mitjà de comunicació i relació amb persones d'altres països, com a manera d'accedir a nova informació i com a mitjà per a conèixer cultures i maneres de vida diferents. 		X	X

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria

El disseny de contextos d'aprenentatge depèn del tercer nivell de concreció curricular, ja que els centres, mitjançant el seu projecte educatiu i els responsables de les àrees i departaments didàctics, són els que han de planificar les situacions d'ensenyament i aprenentatge. Aquestes situacions han de tindre en compte els usos lingüístics en els diferents

entorns analògics i virtuals, ja que la llengua estrangera no sols s'adquireix dins de l'aula, sinó que les diferents experiències fora d'aquesta complementen el procés d'aprenentatge (per exemple, participació en intercanvis, preparació de certificacions oficials o l'accés a contingut en llengua original en plataformes digitals). Per tant, cal considerar les diferents esferes de la vida en les quals es projecten les competències clau, i en particular, la competència en comunicació lingüística i plurilingüe.

Així mateix, la concreció curricular de les llengües ha d'anar necessàriament lligada al projecte lingüístic del centre, que marcarà, d'una banda, les situacions d'aprenentatge que requereixen la integració de diverses llengües del currículum; d'altra banda, indicarà en quina llengua s'imparteixen determinades àrees per a la planificació de situacions d'aprenentatge interdisciplinari, que permeten la coordinació d'àrees i matèries lingüístiques amb determinades àrees no lingüístiques.

De manera general, les situacions d'aprenentatge en l'àrea de llengües estrangeres haurien de fomentar el seu ús en contextos tan reals com siga possible. A més, els usos lingüístics en aquestes situacions han d'anar acompanyats d'una reflexió sobre les estructures comunicatives implicades, així com les estratègies utilitzades i les actituds associades a aquestes situacions, per a promoure, així, no sols la competència comunicativa i la consciència plurilingüe i intercultural, sinó també l'autonomia de l'alumnat en el seu propi procés d'aprenentatge.

Les situacions d'aprenentatge en l'àrea de Llengua Estrangera haurien de presentar les característiques següents:

L'aprenentatge ha de basar-se en l'acció, tenint en compte les situacions comunicatives que es donen en la vida real per al disseny de tasques comunicatives, en què el rol del docent siga de facilitador i el de l'alumne, un agent social actiu.

Les tasques comunicatives han de basar-se en situacions i contextos reals de l'entorn personal, social, acadèmic i professional que suposen un repte i que integren les diferents competències específiques, de manera que es promoga l'oralitat, en un entorn d'aprenentatge significatiu.

Les situacions d'aprenentatge, en general, han d'incorporar els elements següents:

- Plantejar situacions relacionades amb l'actualitat
- Suposar un desafiament o repte (exigència)
- Incorporar diferents nivells de dificultat (inclusió) mitjançant la programació multinivell, així com varietat en la seua naturalesa
- Presentar la possibilitat de personalitzar-les (personalització)
- Tindre un enfocament interdisciplinari, així com plurilingüe i intercultural
- Incorporar diverses fases que incloguen recepció, interacció, mediació i (co-) producció, juntament amb una fase de reflexió final
- Implicar la cooperació de l'alumnat a través de la mediació de conceptes i/o la comunicació i la negociació de significats
- Promoure la gestió de les emocions: clima de confiança, empatia, adaptació, resolució de problemes, autoreflexió, autonomia, motivacions i valors, etc.
- Utilitzar formats i eines analògiques i digitals (tant en l'àmbit educatiu com en el personal i social)

Per al disseny de les situacions en Llengua Estrangera s'ha d'adoptar un enfocament comunicatiu, per mitjà de metodologies diverses que permeten a l'alumnat aconseguir un cert grau d'autonomia en l'ús de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació.

En aquest sentit, l'enfocament orientat a l'acció recomanat pel Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües insisteix en la creació de tasques que reproduïsquen situacions autèntiques de la vida real, que tinguen alguna utilitat, que incloguen el component social i en les

quals la interacció tinga un paper destacat. Per a fer-ho, l'alumne ha de ser conscient de la finalitat i naturalesa de la tasca, el que comporta la seua compleció segons tasques lingüístiques i no lingüístiques, així com les seues fortaleces i febleses, és a dir, el seu nivell actual de coneixements, les seues mancances i quins procediments necessita per a poder dur a terme la tasca amb èxit.

6. Criteris d'avaluació

Competència específica 1

CE1. Multilingüisme i interculturalitat

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
1.1. Comparar les similituds i diferències entre diferents llengües i reflexionar, de manera guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.	1.1. Comparar les similituds i diferències entre diferents llengües i reflexionar, de manera progressivament autònoma, sobre els aspectes bàsics del seu funcionament.
1.2. Utilitzar i diferenciar, de manera guiada, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, amb suport d'altres participants i suports analògics i digitals.	1.2. Utilitzar i diferenciar, de manera progressivament autònoma, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, amb suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.
1.3. Identificar aspectes socioculturals bàsics de la llengua estrangera i també, amb l'ajuda del docent, elements distintius de la vida quotidiana d'aquesta cultura respecte a la pròpia.	1.3. Identificar aspectes socioculturals de la llengua estrangera, comparant, amb l'ajuda ocasional del docent, els elements distintius d'aquesta amb els de la seua pròpia cultura.
6.1.4. Mostrar interès i respecte per les diferències lingüístiques i culturals de la llengua estrangera, identificant, amb l'ajuda del docent, prejudicis i estereotips, i reconeixent la pluralitat lingüística com a font de riquesa cultural.	6.1.4. Mostrar interès i respecte per les diferències lingüístiques i culturals de la llengua estrangera, valorant, amb l'ajuda ocasional del docent, prejudicis i estereotips, i reconeixent la pluralitat lingüística com a font de riquesa cultural.

CE2. Comprensió oral

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
2.1. Escoltar de manera activa i interpretar, amb la guia del docent, textos orals i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim, així com textos literaris adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de manera clara.	2.1. Escoltar de manera activa i interpretar, amb la guia ocasional del docent, textos orals i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles d'àmbit quotidià, d'interès personal, social i educatiu, així com textos literaris adequats al seu nivell.
2.2. Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos orals i multimodals, a partir dels significats explícits de caràcter lingüístic i extralingüístic (gestos,	2.2. Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos orals i multimodals, a partir dels significats explícits presents en la

entonació, entorn sonor, signes visuals, emotivitat del missatge, etc.).	informació de caràcter lingüístic, i anticipar-ne el significat per mitjà de la informació de caràcter extralingüístic (gestos, entonació, ritme del discurs, dicció, entorn sonor, signes visuals, emotivitat del missatge, etc.).
2.3. Interpretar vocabulari i reconèixer estructures freqüents sobre temes de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim, expressats de manera clara i senzilla.	2.3. Interpretar el vocabulari i l'ús d'estructures freqüents, així com aplicar estratègies per a reconèixer vocabulari poc freqüent de l'àmbit social, personal i educatiu expressat de manera clara i senzilla.

CE3. Comprensió escrita

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
3.1. Llegir i interpretar, de manera guiada, textos escrits i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles del seu àmbit personal, social i educatiu pròxim, així com textos literaris adequats al seu nivell de desenvolupament i expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard.	3.1. Llegir i interpretar, amb la guia ocasional del docent, textos escrits i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles d'àmbit personal, social i educatiu pròxim, així com textos literaris adequats al seu nivell i expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard.
3.2. Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos escrits i multimodals, seleccionant i aplicant, de manera guiada, les estratègies de comprensió escrita en situacions del seu àmbit personal, social i educatiu pròxim, a partir dels significats explícits de caràcter lingüístic, extralingüístic (imatges, icones, disposició de la informació, etc.) i els seus coneixements previs.	3.2. Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos escrits i multimodals, seleccionant i aplicant, amb la guia ocasional del docent, les estratègies de comprensió escrita, a partir dels significats explícits de caràcter lingüístic, i anticipar-ne el significat per mitjà de la informació de caràcter extralingüístic (imatges, icones, disposició de la informació, títols, exclamacions, tipus de lletra, etc.) i els seus coneixements previs.
3.3. Interpretar vocabulari i reconèixer estructures freqüents sobre temes predictibles de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim en textos escrits i multimodals.	3.3. Interpretar el vocabulari i l'ús d'estructures freqüents, i anticipar el significat del vocabulari poc freqüent de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim en textos escrits i multimodals.
3.4. Localitzar informació en mitjans digitals, amb la guia del docent, a partir de diferents tipus de textos multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.	3.4. Localitzar i seleccionar informació en mitjans digitals, amb la guia ocasional del docent, a partir de diferents tipus de textos multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.

CE4. Expressió oral

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
4.1. Produir textos orals i multimodals senzills, expressats amb una pronunciació, ritme i entonació adequats, a partir de models prèviament treballats, amb la guia del docent, utilitzant un repertori d'expressions, lèxic i estructures bàsiques en situacions de l'àmbit	4.1. Produir diferents tipus de textos orals i multimodals breus, amb una pronunciació, ritme i entonació adequats, a partir de models, amb la guia ocasional del docent, utilitzant un repertori d'expressions, lèxic i estructures bàsiques en situacions de

personal, social i educatiu pròxim.	l'àmbit personal, social i educatiu.
4.2. Utilitzar estratègies bàsiques, de manera guiada, de planificació i producció, amb el suport del llenguatge corporal o elements extralingüístics per a produir monòlegs senzills.	4.2. Utilitzar estratègies bàsiques, amb la guia ocasional del docent, de planificació, producció i compensació, per a produir monòlegs breus.

CE5. Expressió escrita

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
5.1. Produir textos escrits i multimodals senzills en suports analògics i digitals sobre temes de l'àmbit personal, social i educatiu, a partir de models i amb l'ajuda del docent, utilitzant un repertori bàsic d'estructures lingüístiques.	5.1. Produir textos escrits i multimodals senzills i breus de diversos gèneres textuais, en suports analògics i digitals, sobre temes de l'àmbit personal, social i educatiu, amb l'ajuda ocasional del docent, utilitzant lèxic i estructures d'ús freqüent.
5.2. Revisar els textos escrits a partir de models i amb ajuda del docent.	5.2. Revisar els textos escrits propis i dels seus companys, detectar-ne i comentar-ne els errors, amb l'ajuda del docent.

CE6. Interacció oral i escrita

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
6.1. Participar en converses, amb intercanvis d'informació breus i senzills, sobre temes quotidians i de rellevància personal, preparats prèviament, en contextos analògics i digitals, utilitzant recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal.	6.1. Participar en converses, amb intercanvis d'informació breus i senzills, sobre temes predictibles, quotidians i de rellevància personal, en contextos analògics i digitals, utilitzant recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal.
6.2. Interaccionar mostrant empatia i respecte, utilitzant estratègies elementals per a saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus, i formular i contestar preguntes senzilles.	6.2. Interaccionar mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors, de manera guiada i en situacions quotidianes, utilitzant estratègies elementals per a saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges; formular i contestar preguntes senzilles, i iniciar i acabar la comunicació.

CE7. Mediació oral i escrita

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes d'enteniment sobre assumptes quotidians de l'àmbit personal i social.	7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes d'enteniment sobre assumptes quotidians de l'àmbit personal, social i educatiu.
7.2. Comprendre un missatge breu i senzill en L2, i transmetre oralment la informació bàsica o explicar conceptes en la seua L1, de manera guiada, recurrent, si cal, a l'ajuda d'altres participants o fonts documentals.	7.2. Comprendre un missatge breu i senzill, i comunicar oralment o per escrit la seua informació o explicar els seus conceptes, de l'L2 a la seua L1 o de la seua L1 a l'L2, que incloguen vocabulari freqüent, de manera guiada, i es pot recórrer a l'ajuda d'altres participants.
7.3. Identificar i utilitzar, de manera guiada,	7.3. Seleccionar i utilitzar, de manera

estratègies elementals que faciliten la comprensió i l'expressió oral d'informació en diferents llengües (de l'L2 a l'L1), com el llenguatge no verbal o la simplificació del llenguatge, usant, amb ajuda, recursos i suports analògics i digitals per a crear ponts en la comunicació.	guiada, estratègies bàsiques que faciliten la comprensió i l'expressió oral i escrita d'informació en diferents llengües (de l'L2 a l'L1 i de l'L1 a l'L2), com el llenguatge no verbal i simplificar o adaptar el missatge, usant, amb ajuda, recursos o suports analògics i digitals per a crear ponts en la comunicació.
--	---

7. Annex. Correspondència entre els ensenyaments mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Educació Primària

Àrea/matèria: Llengua Estrangera

Correspondència entre ensenyaments mínims i el currículum de la Comunitat Valenciana

		Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)					
		CE 1	CE 2	CE 3	CE 4	CE 5	CE 6
Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques	CE 1					X	X
	CE 2	X					
	CE 3	X					
	CE 4		X				
	CE 5		X				
	CE 6			X			
	CE 7				X		

Justificació de la correspondència dels sabers bàsics

		Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)										
		G		1r i 2n			3r i 4t			5é i 6é		
				A	B	C	A	B	C	A	B	C
Currículum de la Comunitat Valenciana: blocs (B) sub-blocs (SB) i grups (G) de sabers	B1	G1	1.1	X			X			X		
			1.2	X			X			X		
		G2	1.3	X			X			X		
		G3	1.4	X			X					
			1.5		X			X				X
	G4	1.6	X			X			X			
	G5	1.7	X			X			X			
	B2	G1	2.1	X			X			X		
			2.2	X			X			X		
		2.3			X			X				X

		G3	2.4			X			X			X	
		G4	2.5		X			X			X		
			2.6		X			X			X		
			2.7										
		G5	2.8	X				X			X		
		G6	2,9		X				X			X	
		G7	2.10	X				X			X		
	2.11		X				X			X			
	B3	G1	3.1			X				X			X
			3.2			X				X			X
		G2	3.3			X				X			X
			3.4										
			3.5										
			3.6										
3.7													
G3		3.8			X				X			X	

BLOC 1: LLENGUA I ÚS

G1 (1.1-1.2): Funcions comunicatives

G2 (1.3): Models contextuals i gèneres discursius

G3 (1.4-1.5): Expressions i lèxic

G4 (1.6): Patrons sonors, accentuals i rítmics

G5 (1.7): Convencions ortogràfiques

BLOC 2: ESTRATÈGIES COMUNICATIVES

G1 (2.1): Estratègies de comprensió i expressió

G2 (2.2-2.3): Estratègies conversacionals

G3 (2.4): Estratègies de mediació

G4 (2.5-2.7): Estratègies de transferència entre llengües

G5 (2.8): Reflexió sobre l'aprenentatge i tractament de l'error

G6 (2.9): Estratègies d'autoavaluació i coavaluació

G7 (2.10-2.11): Eines analògiques i digitals

BLOC 3: CULTURA I SOCIETAT

G1 (3.1-3.2): Aspectes socioculturals i sociolingüístics

G2 (3.3-3.7): Diversitat lingüística i cultural

G3 (3.8): Llengua estrangera com a mitjà de comunicació

ESBORRANY

Justificació de la correspondència dels criteris d'avaluació

			Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació CE1							
			4t Primària				6é Primària			
			CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t Primària	CrAv1	X							
		CrAv2		X						
		CrAv3	X							
		CrAv4								
	6é Primària	CrAv1					X			
		CrAv2						X		
		CrAv3					X			
		CrAv4								

DM

4t Primària

CrA1: Reconèixer i interpretar el sentit global, així com paraules i frases prèviament indicades en textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seua experiència, així com de textos de ficció adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard per mitjà de diferents suports.

CrA2: Seleccionar i aplicar de manera guiada estratègies adequades en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat, per a captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.

6é Primària

CrA1: Reconéixer i interpretar el sentit global, així com paraules i frases específiques de textos orals, escrits i multimodals, breus i senzills, sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i àmbits pròxims a la seua experiència, així com de textos literaris adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard per mitjà de diferents suports.

CrA2: Seleccionar i aplicar de manera guiada estratègies i coneixements adequats en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per a l'alumnat, per a captar el sentit global i processar informacions explícites en textos diversos.

CV

4t Primària

CrA1a: Escoltar de manera activa i interpretar, amb la guia del docent, textos orals i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim, així com textos literaris adequats al nivell de desenvolupament de l'alumnat, expressats de manera clara.

CrA2a: Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos orals i multimodals, a partir dels significats explícits de caràcter lingüístic i extralingüístic (gestos, entonació, entorn sonor, signes visuals, emotivitat del missatge, etc.).

CrA3a: Interpretar vocabulari i reconéixer estructures freqüents sobre temes de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim, expressats de manera clara i senzilla.

CrA1b: Llegir i interpretar, de manera guiada, textos escrits i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles del seu àmbit personal, social i educatiu pròxim, així com textos literaris adequats al seu nivell de desenvolupament i expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard.

CrA2b: Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos escrits i multimodals, seleccionant i aplicant, de manera guiada, les estratègies de comprensió escrita en situacions del seu àmbit personal, social i educatiu pròxim, a partir dels significats explícits de caràcter lingüístic, extralingüístic (imatges, icones, disposició de la informació, etc.) i els seus coneixements previs.

CrA3b: Interpretar vocabulari i reconéixer estructures freqüents sobre temes predictibles de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim en textos escrits i multimodals.

CrA4b: Localitzar informació en mitjans digitals, de manera guiada, diferents tipus de textos multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim, i identificar la funció comunicativa i la idea principal del text.

6é Primària

CrA1a: Escoltar de manera activa i interpretar, amb la guia ocasional del docent, textos orals i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles d'àmbit quotidià, d'interés personal, social i educatiu, així com textos literaris adequats al seu nivell.

CrA2a: Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos orals i multimodals, a partir dels significats explícits presents en la informació de caràcter lingüístic, i anticipar-ne el significat per mitjà de la informació de caràcter extralingüístic (gestos, entonació, ritme del discurs, dicció, entorn sonor, signes visuals, emotivitat del missatge, etc.).

CrA3a: Interpretar el vocabulari i l'ús d'estructures freqüents, així com aplicar estratègies per a reconèixer vocabulari poc freqüent de l'àmbit social, personal i educatiu expressat de manera clara i senzilla.

CrA1b: Llegir i interpretar, amb la guia ocasional del docent, textos escrits i multimodals, breus i senzills, sobre temes predictibles d'àmbit personal, social i educatiu pròxim, així com textos literaris adequats al seu nivell i expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard.

CrA2b: Identificar la funció comunicativa, el tema principal i les idees secundàries de textos escrits i multimodals, seleccionant i aplicant, amb la guia ocasional del docent, les estratègies de comprensió escrita, a partir dels significats explícits de caràcter lingüístic, i anticipar-ne el significat per mitjà de la informació de caràcter extralingüístic (imatges, icones, disposició de la informació, títols, exclamacions, tipus de lletra, etc.) i els seus coneixements previs.

CrA3b: Interpretar el vocabulari i l'ús d'estructures freqüents, i anticipar el significat del vocabulari poc freqüent de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim en textos escrits i multimodals.

CrA4b: Localitzar i seleccionar informació en mitjans digitals, amb la guia ocasional del docent, a partir de diferents tipus de textos multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació CE2							
		4t Primària				6é Primària			
		CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4
Currículum de Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t Primària	CrAv1	X	X					
		CrAv2			X				
		CrAv3							
		CrAv4							
	6é	CrAv1					X	X	

	Primària	CrAv2							X	
		CrAv3								
		CrAv4								

DM

4t Primària

CrA1: Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumnat, utilitzant de manera guiada recursos verbals i no verbals, parant atenció al ritme, l'accentuació i l'entonació.

CrA2: Redactar textos molt breus i senzills, amb adequació a la situació comunicativa proposada, a partir de models i per mitjà d'eines analògiques i digitals, usant estructures i lèxic elemental sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumnat.

CrA3: Seleccionar i aplicar de manera guiada estratègies per a produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives, usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

6é Primària

CrA1: Expressar oralment textos breus i senzills, prèviament preparats, sobre assumptes quotidians i de rellevància per a l'alumnat, utilitzant de manera guiada recursos verbals i no verbals i usant formes i estructures bàsiques i d'ús freqüent pròpies de la llengua estrangera.

CrA2: Organitzar i redactar textos breus i senzills, prèviament preparats, amb adequació a la situació comunicativa proposada, per mitjà d'eines analògiques i digitals, i usant estructures i lèxic bàsic d'ús comú sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància personal per a l'alumnat i pròxims a la seua experiència.

CrA3: Seleccionar i aplicar de manera guiada coneixements i estratègies per a preparar i produir textos adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant, amb ajuda, recursos físics o digitals en funció de la tasca i les necessitats de cada moment.

CV

4t Primària

CrA1a: Produir textos orals i multimodals senzills, expressats amb una pronunciació, ritme i entonació adequats, a partir de models prèviament treballats, amb la guia del docent, utilitzant un repertori d'expressions, lèxic i estructures bàsiques en situacions de l'àmbit personal, social i educatiu pròxim.

CrA2a: Utilitzar estratègies bàsiques, de manera guiada, de planificació i producció, amb el suport del llenguatge corporal o elements extralingüístics per a produir monòlegs senzills.

CrA1b: Produir textos escrits i multimodals senzills en suports analògics i digitals sobre temes de l'àmbit personal, social i educatiu, a partir de models i amb l'ajuda del docent, utilitzant un repertori bàsic d'estructures lingüístiques.

CrA2b: Revisar els textos escrits a partir de models i amb ajuda del docent.

6é Primària

CrA1a: Produir diferents tipus de textos orals i multimodals breus, amb una pronunciació, ritme i entonació adequats, a partir de models, amb la guia ocasional del docent, utilitzant un repertori d'expressions, lèxic i estructures bàsiques en situacions de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrA2a: Utilitzar estratègies bàsiques, amb la guia ocasional del docent, de planificació, producció i compensació, per a produir monòlegs breus.

CrA1b: Produir textos escrits i multimodals senzills i breus de diversos gèneres textuals, en suports analògics i digitals, sobre temes de l'àmbit personal, social i educatiu, amb l'ajuda ocasional del docent, utilitzant lèxic i estructures d'ús freqüent.

CrA2b: Revisar els textos escrits propis i dels seus companys, detectar-ne el errors i comentar-los, amb l'ajuda del docent.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació CE3							
		4t Primària				6é Primària			
		CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4
Currículum de Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t Primària	CrAv1	X						
		CrAv2		X					
		CrAv3							
		CrAv4							
	6é Primària	CrAv1					X		
		CrAv2						X	
		CrAv3							

		CrAv4								
--	--	--------------	--	--	--	--	--	--	--	--

DM

4t Primària

CrA1: Participar en situacions interactives d'intercanvis d'informació breus i senzills sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seua experiència, preparats prèviament, per mitjà de diversos suports, amb el suport de recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital.

CrA2: Seleccionar i utilitzar, de manera guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per a saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus, i formular i contestar preguntes senzilles.

6é Primària

CrA1: Participar en situacions interactives d'intercanvis d'informació breus i senzills sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seua experiència, per mitjà de diversos suports, amb el suport de recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, així com per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors.

CrA2: Seleccionar i utilitzar, de manera guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per a saludar, acomiadar-se i presentar-se; formular i contestar preguntes senzilles; expressar missatges, i iniciar i acabar la comunicació.

CV

4t Primària

CrA1: Participar en converses, amb intercanvis d'informació breus i senzills, sobre temes quotidians i de rellevància personal, preparats prèviament, en contextos analògics i digitals, utilitzant recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal.

CrA2: Interaccionar mostrant empatia i respecte, utilitzant estratègies elementals per a saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus, i formular i contestar preguntes senzilles.

6é Primària

CrA1: Participar en converses, amb intercanvis d'informació breus i senzills, sobre temes predictibles, quotidians i de rellevància personal, en contextos analògics i digitals, utilitzant recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal.

CrA2: Interaccionar mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors, de manera guiada i en situacions quotidianes, utilitzant estratègies elementals per a saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges; formular i contestar preguntes senzilles, i iniciar i acabar la comunicació.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació CE4							
		4t Primària				6é Primària			
		CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4
Currículum de Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t Primària	CrAv1	X						
		CrAv2		X					
		CrAv3							
		CrAv4							
	6é Primària	CrAv1					X		
		CrAv2						X	
		CrAv3							
		CrAv4							

DM

4t Primària

CrA1: Interpretar i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzills, de manera guiada, en situacions de comunicació en les quals atendre la diversitat, mostrant empatia i interès pels problemes d'enteniment en el seu entorn més pròxim.

CrA2: Seleccionar i aplicar, de manera guiada, estratègies elementals que ajuden a crear ponts i faciliten la comprensió i producció d'informació i la comunicació fluida, usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

6é Primària

CrA1: Inferir i comunicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzills, de manera guiada, en situacions de comunicació en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia per les i els interlocutors i per les llengües emprades, així com interès per participar en la solució de problemes d'incomprensió i d'enteniment en el seu entorn pròxim.

CrA2: Seleccionar i aplicar, de manera guiada, estratègies bàsiques que ajuden a crear ponts i faciliten la comprensió i producció d'informació i la comunicació fluida, adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuals i la tipologia textual, usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

CV

4t Primària

CrA1: Comprendre un missatge breu i senzill en L2, i transmetre oralment la informació bàsica o explicar conceptes en la seua L1, de manera guiada, recurrent, si cal, a l'ajuda d'altres participants o fonts documentals.

CrA2: Identificar i utilitzar, de manera guiada, estratègies elementals que faciliten la comprensió i l'expressió oral d'informació en diferents llengües (de l'L2 a l'L1), com el llenguatge no verbal o la simplificació del llenguatge, usant, amb ajuda, recursos i suports analògics i digitals per a crear ponts en la comunicació.

6é Primària

CrA1: Comprendre un missatge breu i senzill i comunicar oralment o per escrit la seua informació o explicar els seus conceptes, de l'L2 a la seua L1 o de la seua L1 a l'L2, que incloguen vocabulari freqüent, de manera guiada, i poden recórrer a l'ajuda d'altres participants, mostrant interès per participar en la solució de problemes d'enteniment.

CrA2: Seleccionar i utilitzar, de manera guiada, estratègies bàsiques que faciliten la comprensió i l'expressió oral i escrita d'informació en diferents llengües (de l'L2 a l'L1 i de l'L1 a l'L2), com el llenguatge no verbal i simplificar o adaptar el missatge, usant, amb ajuda, recursos o suports analògics i digitals per a crear ponts en la comunicació.

Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació CE5							
4t Primària				6é Primària			
CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4

Currículum de Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t Primària	CrAv1	X						
		CrAv2		X	X				
		CrAv3							
		CrAv4							
	6é Primària	CrAv1					X		
		CrAv2						X	X
		CrAv3							
		CrAv4							

DM

4t Primària

CrA1: Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües, i reflexionar, de manera guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.

CrA2: Utilitzar i diferenciar, de manera guiada, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

CrA3: Identificar, registrar i aplicar, de manera guiada, els progressos i dificultats elementals d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconèixer els aspectes que ajuden a millorar i participar en activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les proposades en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL).

6é Primària

CrA1: Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües, i reflexionar, de manera progressivament autònoma, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.

CrA2: Utilitzar i diferenciar de manera progressivament autònoma els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

CrA3: Identificar, registrar i utilitzar, de manera guiada, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconèixer els aspectes que ajuden a millorar i realitzar activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les proposades en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge.

CV

4t Primària

CrA1: Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües, i reflexionar, de manera guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.

CrA2: Utilitzar i diferenciar, de manera guiada, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar la llengua estrangera, amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

6é Primària

CrA1: Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües, i reflexionar, de manera progressivament autònoma, sobre els aspectes bàsics del seu funcionament.

CrA2: Utilitzar i diferenciar, de manera progressivament autònoma, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar (la llengua estrangera), amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació CE6							
		4t Primària				6é Primària			
		CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4	CrAv1	CrAv2	CrAv3	CrAv4
Currículum de Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	4t Primària	CrAv1	X		X				
		CrAv2		X					
		CrAv3	X						
		CrAv4			X				
	6é Primària	CrAv1					X		X
		CrAv2						X	
		CrAv3					X		
		CrAv4							X

DM

4t Primària

CrA1: Actuar amb respecte en situacions interculturals, identificar i comparar semblances i diferències elementals entre llengües i cultures, i mostrar rebuig davant de discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals.

CrA2: Reconèixer i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per comprendre elements culturals i lingüístics elementals que fomenten la convivència pacífica i el respecte pels altres.

CrA3: Seleccionar i aplicar, de manera guiada, estratègies bàsiques per a apreciar els aspectes més rellevants de la diversitat lingüística, cultural i artística.

6é Primària

CrA1: Actuar amb estima i respecte en situacions interculturals, construint vincles entre les diferents llengües i cultures i mostrant rebuig davant de discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals.

CrA2: Acceptar i respectar la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per comprendre elements culturals i lingüístics bàsics que fomenten la sostenibilitat i la democràcia.

CrA3: Seleccionar i aplicar, de manera guiada, estratègies bàsiques per a apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística.

CV

4t Primària

CrA1: Utilitzar i diferenciar, de manera guiada, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar la llengua estrangera, amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

CrA2: Utilitzar i diferenciar, de manera guiada, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar la llengua estrangera, amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

CrA3: Iniciar-se en el coneixement d'aspectes socioculturals de la llengua estrangera, identificant, amb l'ajuda del docent, elements distintius d'aquesta cultura respecte de la pròpia.

CrA4: Identificar aspectes socioculturals de la llengua estrangera, comparant, amb l'ajuda ocasional del docent, els elements distintius d'aquesta amb els de la seua pròpia cultura.

6é Primària

CrA1: Utilitzar i diferenciar, de manera progressivament autònoma, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar (la llengua estrangera), amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

CrA2: Utilitzar i diferenciar, de manera progressivament autònoma, els coneixements i estratègies que formen el seu repertori lingüístic, per a millorar la seua capacitat de comunicar (la llengua estrangera), amb el suport d'altres participants i amb suports analògics i digitals.

CrA3: Identificar aspectes socioculturals de la llengua estrangera, comparant, amb l'ajuda ocasional del docent, els elements distintius de la llengua estrangera amb els de la seua pròpia cultura.

CrA4: Mostrar interès i respecte per les diferències lingüístiques i culturals de la llengua estrangera, valorant, amb l'ajuda ocasional del docent, prejudicis i estereotips, i reconeixent la pluralitat lingüística com a font de riquesa cultural.

ESBORRANY

CURRÍCULUM DE L'ÀREA DE MÚSICA I DANSA

1. Presentació

Les arts, destacades per la seua contribució a la millora de la salut i el benestar per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) en 2019, són eines fonamentals d'expressió i comunicació, i imprescindibles per a la comprensió del món actual dominat per la imatge i el so. La presència de l'Educació Artística en el context de l'educació formal garanteix el compliment del dret a l'educació i a la participació en la cultura, fomenta el desenvolupament de les capacitats individuals a través de processos de creació artística i el coneixement a la diversitat cultural, tots objectius presents en *El full de ruta per a l'educació artística* que la UNESCO va fixar en 2006 arran de les deliberacions dutes a terme en el marc de la Conferència Mundial sobre l'Educació Artística.

L'Educació Artística en l'etapa de Primària, a través de la música, les arts escèniques i les arts plàstiques, visuals i audiovisuals, fomenta el desenvolupament del pensament abstracte i divergent mitjançant processos creatius que han de tindre en compte les particularitats individuals i els contextos en què aquests processos es generen. Pensar de manera creativa implica una major percepció i sensibilitat davant del món, la qual cosa permet, a llarg termini, una major capacitat crítica i consciència social.

L'Educació Artística procura a l'alumnat coneixements i competències vinculats als llenguatges artístics, i contribueix així al primer objectiu de l'educació bàsica, que és el de la formació personal. El segon objectiu de socialització s'aconsegueix mitjançant processos de creació col·lectiva que permetran, a llarg termini, una participació social més àmplia. Mitjançant la utilització de diferents representacions i expressions artístiques i la construcció de propostes visuals i audiovisuals, l'àrea contribueix als objectius de l'etapa de Primària. A més, a través del procés creatiu es desenvolupen hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.

El caràcter competencial de l'àrea contribueix a la consecució de tots els objectius actitudinals, especialment el referit al coneixement, comprensió i respecte de les diferents cultures i de les diferències entre les persones, ja que les arts garanteixen l'accés a les diferents manifestacions culturals mitjançant processos d'exploració del patrimoni artístic i de la cultura visual i musical.

Tal com s'especifica en els principis pedagògics de l'etapa esmentats en la LOMLOE, l'Educació Artística fomentarà a través de les seues competències específiques la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la competència digital, el foment de la creativitat, de l'esperit científic i de l'emprenedoria, i, especialment, la comunicació audiovisual. D'igual manera, atesa la transversalitat de les arts, es treballaran la igualtat de gènere, l'educació per a la pau, l'educació per al consum responsable i el desenvolupament sostenible i l'educació per a la salut, incloent-hi l'afectivosexual, a través de projectes artístics significatius. Així mateix, es posarà especial atenció a l'educació emocional i en valors i a la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promouen l'autonomia i la reflexió. D'igual manera, l'educació a través de les arts es presenta com una alternativa metodològica a fi de personalitzar i millorar la capacitat d'aprenentatge i els resultats de tot l'alumnat. Aquest enfocament de l'àrea permet la connexió entre els llenguatges artístics i la resta d'àrees curriculars, fomentant el treball multidisciplinari per projectes.

Amb un enfocament global i integrador respecte als aprenentatges de les àrees que corresponen a l'Educació Primària, l'àrea d'Educació Artística queda desdoblada en dues: **Educació Plàstica i Visual**, que integra també els elements pertanyents a Audiovisual, i **Música i Dansa**, que incorpora les arts escèniques i performatives, sense perjudici de presentar elements de connexió i híbrids que

responen a la visió holística de l'educació en relació amb els principals desafiaments i reptes del segle XXI.

L'àrea de **Música i Dansa** té la seua base constructiva en la mateixa música i en el so, vinculat a la dansa i a les arts escèniques en general. La música i el so són elements presents, però no jeràrquics, en l'expressió corporal i en la dansa. De la mateixa manera, la veu i el cos són elements fonamentals en l'expressió escènica.

La música vertebrava l'organització de l'àrea, que té la seua continuïtat en l'Educació Secundària Obligatòria. Es concep en dues dimensions diferenciades, però integradores, amb una visió perceptiva i una altra expressiva.

Des del procés perceptiu i analític el so és l'eix, tant com a fenomen físic com dels sons que ens envolten i de la seua aplicació en les obres musicals i multidisciplinàries, fonamental per a contribuir a una ciutadania crítica i responsable. Des de la capacitat expressiva com a mitjà de comunicació i potenciadora de la creativitat, la pràctica vocal i instrumental que s'estén al control i expressió corporal i el treball dins de les arts escèniques, resulta essencial per al desenvolupament integral.

Aquest enfocament implica abordar l'àrea des d'una perspectiva didàctica vivencial en què l'alumnat siga un agent actiu del seu aprenentatge. L'escolta, l'anàlisi auditiva i visual estaran vinculades a una experimentació, interpretació, expressió i creació amb la finalitat de reforçar i interioritzar tots els elements que siguen necessaris per al desenvolupament competencial quan finalitze l'Educació Primària. La participació en propostes musicals, audiovisuals, escèniques o multidisciplinàries permetrà adquirir una dimensió aplicativa de les diferents tècniques necessàries per al seu disseny i realització des d'un enfocament coeducatiu i inclusiu, amb una funció tant individual com grupal. D'aquesta manera es contribuirà a aconseguir de l'alumnat una consciència de les possibilitats comunicatives i expressives de la veu, el cos i els mitjans externs.

Aquest treball integrador tan present en l'etapa d'infantil es manté durant l'etapa de Primària en la qual es desenvolupen i s'aprofundeixen els aprenentatges de la disciplina. L'àrea de Música i Dansa té una clara progressió amb la matèria de Música en l'Educació Secundària Obligatòria a través de les competències específiques i de tots els seus components curriculars com un continu que contribueix a un aprenentatge efectiu i a un desenvolupament competencial.

La proposta curricular de l'àrea de Música i Dansa presenta diferents apartats. Les competències específiques de l'àrea, cinc íntegrament, són clarament complementàries. Per això es destaca en el document la connexió entre aquestes, així com la seua relació amb les de l'àrea d'Educació Artística entre si, les competències d'altres àrees i les competències clau.

Es presenten amb posterioritat els sabers bàsics necessaris per a poder aconseguir les competències específiques, dividits en blocs, subblocs i grups de sabers que, encara que vinculats de manera directa a unes competències específiques, tindran un caràcter integrador per a un desenvolupament efectiu i ple.

Les situacions d'aprenentatge presenten principis didàctics que afavoreixen l'aprenentatge dels sabers per a l'adquisició de les competències específiques, el nivell d'assoliment de les quals s'estableix, al seu torn, en criteris d'avaluació, que marquen dos moments al llarg de l'etapa: el primer corresponent al 4t curs i el segon a 6é, com a final de l'etapa. En aquests criteris es desglossa el nivell de desenvolupament de cada competència específica de l'àrea per als dos moments.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1

Reconéixer obres de diversos gèneres i els components estructurals i tècnics més destacats en propostes musicals i multidisciplinàries de diferents èpoques i estils a través de l'audició activa i vivencial.

2.1.1. Descripció de la competència 1

Per a aconseguir una ciutadania crítica, responsable, compromesa, sensible i respectuosa davant de la diversitat cultural i fomentar el coneixement com a impulsor del desenvolupament, resulta fonamental conèixer, comprendre, valorar i analitzar els elements que configuren les diferents manifestacions artístiques.

A través d'una escolta activa i vivencial dels components estructurals i tècnics més destacats de propostes musicals i multidisciplinàries diverses, s'introdueix l'alumnat en el reconeixement de diferents gèneres i estils, del caràcter, la forma o estructura, la textura, el ritme, la melodia i l'harmonia entre els elements més destacats d'una obra o producte musical. Aquest fet resulta fonamental, ja que afavoreix el desenvolupament d'una escolta atenta (analítica) que contribueix de manera gradual a l'avanç en el sentit crític i argumentat de la percepció.

Les creacions d'èpoques diverses contribueixen a la valoració, a la protecció del patrimoni i al coneixement cultural propi i universal. A través de la comprensió de la diversitat cultural, i des d'un enfocament coeducatiu, s'enriqueix la identitat pròpia de l'alumnat.

L'audició i el visionat de gèneres escènics diversos, el coneixement dels espais on es desenvolupen, les institucions culturals existents i el context artístic que envolta l'alumnat, contribuiran a la reflexió sobre els seus referents més directes, al respecte i interès per produccions del passat i contemporànies així com per les diferents professions relacionades.

L'audició és l'eix principal pel qual es desenvolupa i estructura la música en el procés d'ensenyament-aprenentatge, el seu mitjà és l'escolta activa reforçada a través d'una aplicació instrumental, vocal o corporal. La matèria de la música és el so, de caràcter temporal i que necessita la memòria per a recordar, reconéixer i poder establir comparacions. La identificació acompanyada es basarà en la participació activa i vivencial dels elements i components musicals a través del moviment, la veu, els instruments, l'ús de guies d'audició i altres mitjans que permeten interioritzar-los.

Al final del segon cicle, l'alumnat hauria de ser capaç de considerar el silenci com a element indispensable en audicions actives diverses, amb una actitud atenta en diferents contextos i reconeixent i identificant elements expressius del llenguatge sonor i audiovisual. Hauria d'identificar les característiques formals i tècniques més destacades en fragments i propostes musicals diverses. Hauria de reconéixer diferents gèneres musicals i escènics amb atenció i respecte, iniciant-se en el coneixement del patrimoni. Hauria de descriure, fent servir terminologia donada, els seus elements tècnics més destacats amb la distinció de la repetició, el contrast i la variació en fragments o obres musicals.

Al final del tercer cicle hauria de diferenciar les característiques de gèneres i estils musicals i escènics, i descriure els elements tècnics de diverses propostes utilitzant un llenguatge específic. Hauria de conèixer obres de gèneres, èpoques i autoria diversos. A més, hauria de respectar les normes de comportament davant de les propostes artístiques com a espectador en diferents contextos, i hauria de conèixer aspectes bàsics del patrimoni musical i escènic, valorant amb actitud oberta la seua diversitat.

2.2. Competència específica 2

Explorar, distingir i relacionar els paràmetres del so, les seues característiques i representacions gràfiques, el silenci i les agressions acústiques, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual.

2.2.1. Descripció de la competència 2

En una societat plena d'estímuls visuals i sonors, és necessari partir del coneixement de les qualitats del so i les seues característiques. Analitzar els sons que es perceben i discriminar les agressions acústiques contribueix al desenvolupament en pro d'una vida saludable i un consum responsable.

La **distinció** dels elements que conformen un so haurà de partir d'una **exploració**, amb diferents materials, dels recursos corporals i vocals per a identificar de manera progressiva les diferents gradacions de cada qualitat, la seua classificació i **relació** com a base de la conscienciació sonora. La translació en la **representació gràfica** del so i el seu ús en la creació, en la lectura i interpretació de partitures de breus propostes musicals afavorirà la comprensió d'obres en audició.

La identificació del so i el silenci com a elements de l'atenció, i com a components musicals amb les seues diferents duracions, permet generar una valoració en l'exercici de l'audició o la interpretació. Aquest és el pas previ per a la identificació d'agressions acústiques i el reconeixement de les normes de comportament en propostes variades.

El coneixement i reconeixement de les característiques tímbriques i del registre vocal permetran una millor comprensió de les possibilitats expressives i comunicatives de la pròpia veu. Això, unit a la identificació de les característiques tímbriques i registre de diferents instruments, així com de diversos elements sonors, contribuirà a un desenvolupament de l'escolta a través de la comprensió de les propietats fisicoacústiques, i del gaudi de produccions més extenses i la participació en projectes.

Quan finalitze el segon cicle l'alumnat hauria de relacionar el silenci i les qualitats del so amb elements gràfics diversos. Hauria de ser capaç de classificar i relacionar els registres tant de la veu com dels instruments, i hauria d'identificar les famílies instrumentals i algunes agrupacions. A més, hauria de valorar les possibilitats sonores i el silenci com a elements necessaris en l'atenció i el respecte cap a diferents manifestacions musicals.

Quan acabe l'etapa hauria d'identificar les qualitats del so i les seues característiques utilitzant elements gràfics i terminologia específica. Hauria de conèixer, classificar i relacionar agrupacions musicals diverses, identificant les seues característiques i possibilitats sonores. Finalment, hauria de reconèixer agressions acústiques i plantejar propostes de millora.

2.3. Competència específica 3

Interpretar jocs i propostes musicals i escèniques diverses a través de la veu, els instruments, el cos i altres mitjans, buscant varietat expressiva.

2.3.1. Descripció de la competència 3

La música és una forma d'expressió humana que necessita un mitjà per a ser realitzada. La **interpretació** i la comunicació musical s'efectuen a través dels sons generats amb el cos, la veu, mitjans digitals, instruments o objectes, per a generar una multiplicitat de registres sonors i varietat tímbrica.

La **veu**, com a eina de comunicació i instrument natural humà, haurà de ser explorada per a una adquisició gradual de tècnica vocal i arribar a desenvolupar-ne un ús efectiu i adequat tant en el treball coral com en projectes més amplis.

L'ús dels **instruments i objectes sonors** en el procés d'ensenyament i aprenentatge de la música té una perspectiva formativa dins de l'àmbit musical i una perspectiva creativa que contribueix al desenvolupament de la capacitat expressiva i interpretativa. Per a la seua correcta adquisició i habilitat tècnica, s'ha de partir de l'exploració i experimentació sonora a través de la pràctica de propostes variades.

La veu i els instruments són un mitjà de comunicació fonamental, que, juntament amb **el cos**, despleguen habilitats expressives i comprensives del so i del moviment, possibilitant la cohesió grupal i la confiança.

A més, la diversitat de **mitjans digitals** existents que es poden utilitzar en la interpretació de propostes artístiques amplia la varietat de possibilitats sonores amb les quals ens podem comunicar i transmetre idees, sentiments o emocions.

La interpretació de breus **propostes musicals i escèniques** tindrà un caràcter variat, amb una diversitat d'elements expressius. Les diferents modalitats d'aplicació interpretativa, des d'una perspectiva inclusiva, permetran una millora en l'aprenentatge de l'alumnat i generaran motivació en la seua pràctica.

Entrar en contacte amb el so i amb el moviment mitjançant el **joc** i la **improvisació** contribuirà a l'adquisició i la comprensió graduals dels elements musicals, i alhora ajudarà a gaudir, descobrir i interpretar de manera més profunda. La **pràctica musical lúdica** a través de diferents mitjans afavoreix la comunicació, la cohesió de grup i les relacions socials, que, al costat de la **improvisació**, són eines amb les quals explorar la creativitat. Finalment, **reconèixer l'esforç i la coordinació** en la interpretació individual i col·lectiva seran fonamentals en l'aprenentatge.

Quan finalitze el **segon cicle** hauran experimentat amb la veu, el cos, objectes i diversos instruments, jocs musicals i senzilles improvisacions que possibiliten la interpretació de partitures gràfiques, de danses i dramatitzacions amb una finalitat expressiva. La relaxació, la respiració i la consciència corporal facilitaran la cura de la veu i del propi cos. Haurien d'expressar sensacions amb actitud constructiva i respecte cap al material utilitzat, a partir de la interpretació individual i en grup. A més, haurien de ser capaços d'interpretar breus propostes musicals i escèniques, compartint l'experiència, i valorant l'esforç en l'execució individual i col·lectiva de manera respectuosa.

Al final del **tercer cicle** haurien de ser capaços d'interpretar propostes musicals i escèniques diverses amb la veu, el cos, els instruments, diferents elements sonors i mitjans digitals, utilitzant de forma adequada el llenguatge musical i atenent les habilitats tècniques necessàries en la interpretació amb una finalitat expressiva. A més, haurien de compartir l'experiència i reconèixer l'esforç i la coordinació en la interpretació, tant individual com col·lectiva, aportant propostes de millora.

2.4. Competència específica 4

Crear de forma guiada breus propostes musicals i escèniques a partir d'un o diversos llenguatges i mitjançant la participació en projectes.

2.4.1. Descripció de la competència 4

En la societat actual, la utilització d'elements artístics en produccions visuals i audiovisuals, amb presència en diversos contextos i mitjans de difusió, és una constant en gran part de l'activitat humana. Utilitzar en la creació de propostes musicals i escèniques elements de diferents llenguatges com a mitjà d'expressió fomenta la creativitat, el treball en equip, el sentit crític i l'esperit emprenedor.

Mitjançant la participació en projectes musicals i multidisciplinaris es desenvoluparan hàbits de treball individual i en equip, en què es valoraran l'esforç, la responsabilitat i les normes de convivència, a més de generar actituds de confiança pròpia, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge. Tot això contribuirà a l'enriquiment i a la construcció de la pròpia identitat utilitzant l'expressió artística i els seus múltiples llenguatges.

A través de la creació de propostes musicals i escèniques senzilles es reforçarà l'aprenentatge, l'experimentació i la reflexió en relació als elements artístics i les seues múltiples combinacions. Amb la seua aplicació en projectes musicals i multidisciplinaris es tindrà consciència de l'esforç que suposa tota activitat grupal i es fomentarà el respecte per les diferents expressions culturals i artístiques. Les propostes creades tindran una aplicació directa a la interpretació, a la representació i a la realització de projectes.

El treball en equip, amb l'assumpció de diferents rols per part de l'alumnat, genera un entorn d'aprenentatge enriquidor per al desenvolupament ple de l'individu, pel fet de posar en pràctica una gran varietat de situacions d'aprenentatge que seran compartides per a la consecució d'un objectiu comú. Aquest treball en equip prepara per a l'exercici d'una ciutadania activa en un entorn de respecte i pluralitat propi d'una societat democràtica.

La intervenció en produccions i projectes grupals comporta la participació, el disseny, l'elaboració i la difusió d'aquests. Tot això es fa imprescindible, ja que el treball conjunt implica l'acceptació i la comprensió de l'existència de rols diversos que cal conèixer, respectar i valorar. La correcta realització de les funcions pròpies promou la millora de la pràctica grupal.

Amb la creació de propostes musicals i escèniques, i la planificació de projectes artístics i multidisciplinaris de manera guiada, s'aconseguirà complir individualment i en grup els objectius prefixats en l'inici del procés i aconseguir un resultat final que concorde amb aquests. L'alumnat anirà desenvolupant i aprofundint en les diferents fases de creació al llarg de l'etapa, evidenciant compromís amb el projecte a través d'una participació activa i respectuosa cap a la seua pròpia labor i la del grup.

A través d'aquesta competència específica l'alumnat construirà també la seua identitat individual i de grup, ja que en la producció de diferents propostes expressives haurà de mostrar confiança en les seues pròpies capacitats i valorar i respectar les dels altres. Haurà de compartir l'experiència creativa del procés i del producte, incorporant l'opinió dels altres en les propostes de millora en forma de retroalimentació com a element imprescindible de la pròpia millora.

Al final del segon cicle haurien de ser capaços d'iniciar-se de forma guiada en els processos de creació de breus propostes musicals i escèniques, utilitzant elements del llenguatge musical i del llenguatge escènic treballats, i compartint l'experiència creativa amb l'ús de diferents estratègies comunicatives bàsiques. De la mateixa manera, haurien de participar activament en diferents fases de la creació de projectes artístics i multidisciplinaris, valorant tant el procés com el producte final. S'aprofundirà en la gestió i la selecció de la informació i dels materials necessaris per a desenvolupar-ho, a més d'iniciar, amb l'ajuda de guies, l'avaluació del projecte. Durant aquest segon cicle s'aniran transformant idees en accions a través del treball participatiu i en equip, amb una actitud oberta que accepte les diferents aportacions, la confluència i el control de l'expressió, sentiments i emocions en la resolució dialogada dels conflictes que puguen sorgir.

Al final del tercer cicle haurien de ser capaços de crear breus propostes musicals i escèniques utilitzant elements de diferents llenguatges, i emprant diferents estratègies comunicatives com a mecanisme de difusió de l'experiència creativa. Haurien de participar activament, de forma guiada, en la planificació i el disseny de les diferents fases de creació de projectes artístics i multidisciplinaris,

aportant i respectant les diferents contribucions. Es desenvoluparan, al costat dels aspectes anteriors, estratègies de presa de decisions, amb l'aportació d'idees per a la resolució de problemes i els mecanismes d'avaluació del projecte. Serà important treballar amb un enfocament coeducatiu basat en la igualtat i el respecte a la diversitat.

2.5. Competència específica 5

Utilitzar recursos digitals i audiovisuals aplicats a la cerca, l'escolta, l'edició, la interpretació i la creació de produccions musicals, actuant d'acord amb la normativa vigent.

2.5.1. Descripció de la competència 5

Els avanços tecnològics en la societat faciliten l'accés a la informació i la comunicació amb un ús quotidià, que afecta tots els elements de la vida social, cosa a la qual la música no és aliena. Convertida en un producte de consum massiu, la tecnologia és present tant en la creació, l'audició i la interpretació com en la pedagogia musical, fet que evidencia la necessitat d'incorporar-la al procés d'ensenyament i aprenentatge amb la finalitat de formar l'alumnat en l'ús creatiu, responsable i crític.

Aprendre a utilitzar i seleccionar diversos recursos digitals i audiovisuals senzills per a l'escolta, la cerca d'informació, la interpretació i l'edició sota supervisió, serà fonamentals per a dotar l'alumnat d'uns coneixements que els permeta identificar els possibles riscos que comporta.

Conèixer diversos recursos tecnològics relacionats amb l'educació musical i saber seleccionar diverses fonts d'informació en funció de la seua necessitat i utilitat suposaran aprendre, a través d'una pràctica, habilitats que afavorisquen un alumnat reflexiu amb els recursos utilitzats per al maneig de la informació i l'ús d'eines tecnològiques.

S'emfatitzarà la utilització responsable dels recursos digitals i audiovisuals, a través de l'exploració i l'experimentació amb el so i la imatge, realitzant cerques guiades d'informació amb respecte a la propietat intel·lectual i la normativa vigent.

Finalment, les eines digitals estan presents en productes audiovisuals i en projectes multidisciplinaris, enfocades tant a la creació, com a l'edició, interpretació, producció i difusió. S'haurà d'aproximar l'alumnat de manera gradual a aquestes eines per a aconseguir un coneixement que permeta una selecció prèvia de les més adequades.

Reconèixer les diferents utilitats dels recursos tecnològics dotarà l'alumnat d'autonomia per a triar els recursos més adequats segons les seues necessitats i circumstàncies, i promourà la seua adaptació a nous contextos de comunicació i d'aprenentatge.

Al final del segon cicle haurien de ser capaços de buscar informació a través de fonts digitals diverses i utilitzar, sota guiatge, recursos per a l'emmagatzematge, l'escolta, l'enregistrament i/o l'edició musical, coneixent les normes de protecció de dades i autoria per a un consum responsable i acurat dels dispositius.

Al final del tercer cicle haurien de ser capaços de seleccionar recursos musicals de forma guiada amb diversos mitjans digitals i audiovisuals per a l'escolta, la creació, la interpretació, l'enregistrament, l'edició musical i/o la difusió en projectes musicals i audiovisuals, tenint en compte les llicències d'ús i respectant les normes de protecció de dades i autoria.

3. Connexions de les competències específiques (CE) entre si, amb les competències d'altres àrees i amb les competències clau.

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea

Les competències específiques de l'àrea tenen un caràcter integral i entre aquestes s'estableixen diferents connexions.

Per a l'aprenentatge de la CE1, desenvolupar l'escolta i reconèixer els elements més destacats que formen part de l'organització sonora i li atorguen sentit i significat dins d'un context cultural, és necessari un treball que convida a l'anàlisi de les característiques i propietats del so, la seua identificació, la representació i la classificació d'aquells elements que formen part del seu entorn i de la cultura pròpia i universal (CE2). La interpretació vocal, corporal, instrumental o amb altres mitjans (CE3) integra la vivència i interiorització dels elements que caracteritzen les diferents obres per a poder utilitzar-los en la creació de manera individual o grupal, així com en la (CE4) producció d'obres musicals i/o projectes multidisciplinaris amb ajuda de recursos digitals (CE5).

Els aprenentatges recollits en la CE2, explorar, distingir i relacionar els paràmetres del so i les seues representacions gràfiques, el silenci, els instruments i la veu, es realitzen a través de l'anàlisi en l'aplicació de les diverses propostes musicals (CE1). Aquesta exploració i distinció es duu a terme, en moltes ocasions, a través de jocs musicals que ajuden l'alumnat a comprendre i interioritzar els conceptes sonors (CE3). La interpretació ha de partir del silenci i l'atenció. A més, la creació de propostes musicals utilitza els paràmetres de so, que formen part del llenguatge musical (CE4), i l'ús de diferents recursos digitals ajuda a la distinció, la relació i la interiorització de tots aquests elements (CE5).

La CE3, centrada en la interpretació, té en el cos, la veu i els instruments els mediadors en el reconeixement dels elements més destacats de les propostes musicals de diferents èpoques i estils (CE1); així mateix, l'exploració i l'anàlisi dels elements del so (CE2) són el pas previ a la interpretació. La creació de propostes multidisciplinàries (CE4) utilitza la interpretació musical, corporal o escènica. Qualsevol proposta musical o escènica interpretada pot basar-se, complementar-se o recolzar en elements tecnològics, com aplicacions o programes digitals, així com per al seu enregistrament i difusió (CE5).

La CE4, crear de forma guiada, implica adquirir uns coneixements previs que servisquen de model, de referència i com a eina per a la construcció des de l'anàlisi i la percepció (CE1). Les representacions gràfiques de les qualitats del so i l'exploració prèvia amb la identificació de les possibilitats expressives dels instruments, la veu i el propi cos són fonamentals dins del procés de creació artística (CE2). Tota creació requereix una interpretació constant per a poder modificar, ajustar o fixar les realitzacions (CE3). En la creació musical associada a elaboracions audiovisuals, en la difusió i en la interpretació de les diverses produccions, és necessari l'ús de recursos digitals (CE5).

La CE5 té una presència total en la resta de competències, a través de la selecció i la utilització dels recursos digitals i audiovisuals, i facilita el reconeixement d'elements musicals (CE1). Es busca explorar i distingir les qualitats del so amb recursos digitals diversos, en què les TIC poden servir com a suport en el procés d'ensenyament-aprenentatge (CE2). Es tracta d'interpretar i improvisar jocs i propostes musicals en què els mitjans digitals arriben a ser un element més en el procés interpretatiu (CE3) i es convertisquen en elements imprescindibles per a crear i participar en projectes artístics i multidisciplinaris (CE4).

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

Les connexions que s'estableixen entre les competències específiques de Música i Dansa i les pròpies d'Educació Plàstica i Visual que integren l'àrea d'Educació Artística mantenen una relació

directa entre si. Entre aquelles que mostren una vinculació contínua es troben la CE1 i la CE2 d'ambdues, que tracten l'exploració i el reconeixement de diferents propostes artístiques, de manera vivencial, així com dels elements i característiques que les conformen. Per la seua part, la CE5 de totes dues proposa el coneixement i l'ús de recursos digitals d'acord amb la normativa vigent.

La connexió entre la resta de competències es realitza de forma combinada. Les CE1 i CE2 de Música i Dansa es troben vinculades amb la CE3 d'Educació Plàstica i Visual perquè aborden l'exploració, el reconeixement, l'experimentació i la descripció amb l'ús d'una terminologia adequada. Les CE2 i CE3 estan unides amb la CE3 d'Educació Plàstica i Visual pel fet que tracten de l'experimentació dels elements propis de cada matèria amb una finalitat expressiva i la CE4 de Música i Dansa amb la CE6 d'Educació Plàstica i Visual perquè ambdues fomenten la participació en el procés creatiu de propostes i projectes artístics.

La connexió entre Música i Dansa i la resta d'àrees que componen l'etapa de Primària és clara perquè l'educació és integral i no fragmentada. Quant a **Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural**, la música és un element cultural que cobra sentit i significat dins d'un grup social, per això adquireix rellevància el coneixement d'obres i del patrimoni i la valoració del món cultural i artístic la comprensió dels quals contribuïska al respecte i al reconeixement de la diversitat cultural. Quant al medi natural, el so és un element fisicoacústic vinculat als materials que generen el so i als elements que contribueixen a propagar-lo i percebre'l. A això cal afegir la vinculació existent entre salut i agressions acústiques. La CE5 de Música i Dansa es troba directament relacionada amb la CE1 de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural (mitjans digitals). La CE4 connectaria amb la CE2 de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural (projectes). La CE 1 es vincula a la CE6 (esdeveniments històrics) i amb la CE8 (patrimoni) de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural. La CE2 connectaria amb la CE4 de Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural (salut i consum responsable).

Tant en Música i Dansa com en **Educació Física** és fonamental el treball de la consciència corporal i les habilitats motrius. Els recursos expressius bàsics del cos i el moviment es poden conjugar en jocs, danses, coreografies, així com en propostes rítmiques i artístiques diverses on conflueixen les dues matèries. Les CE 2, 3 i 4 d'Educació Física tenen una connexió directa amb aquest tema.

Les **llengües** presenten una relació no sols com a llengua vehicular de la matèria, sinó també en les lletres de les cançons, en el treball vocal com a eina d'expressió i en la música com a llenguatge i forma de comunicació. D'altra banda, les llengües es vinculen amb el contingut escènic tant oral com escrit, amb l'expressió d'opinions i sensacions derivades de les propostes artístiques plantejades. La comprensió oral, escrita i multimodal, així com l'expressió, la interacció i la mediació presents en les CE de les llengües, connecta directament amb les CE de Música i Dansa en la mesura que són imprescindibles per a la percepció i l'anàlisi musical i escènica, d'una banda, i per a l'expressió i interpretació, d'una altra. A més, la interculturalitat i el multilingüisme presents en la societat i en les CE de llengües són presents en cadascuna de les CE de Música i Dansa, en què es valora la diversitat com a riquesa cultural i s'eviten prejudicis.

Amb les Matemàtiques, té una relació directa entre els diferents paràmetres del so i dels elements de la música: la distribució i la proporció rítmica, els intervals i els diferents elements pertanyents al material sonor i al llenguatge musical.

Les CE de l'educació en valors cívics i ètics han de considerar-se de manera transversal amb la matèria de Música i Dansa, així com també amb la resta de matèries, tenint en compte que el propòsit és formar una ciutadania crítica, conscient, responsable i participativa, fomentant bons valors i actituds, a través dels principis d'una societat igualitària i inclusiva.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE1	X	X	X	X	X	X		X
CE2	X		X	X				X
CE3	X	X		X	X	X		X
CE4	X			X	X	X	X	X
CE5	X			X	X		X	X

Competències clau del perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic:

- CCL: competència en comunicació lingüística
- CP: competència plurilingüe
- CMCT: competència matemàtica, ciència i tecnològica
- CD: competència digital
- CPSAA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre
- CC: competència ciutadana
- CE: competència emprenedora
- CCEC: competència en consciència i expressió cultural

El quadre adjunt mostra l'existència d'una relació especialment significativa i rellevant entre les cinc competències específiques d'aquesta matèria i algunes competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica.

Totes les competències específiques contribueixen a l'adquisició i al desenvolupament de tres competències clau. La **CCL**, ja que l'alumnat ha d'aprendre a comprendre, interpretar i expressar conceptes, pensaments, opinions i sentiments de forma oral i escrita de manera clara i adequada en diferents contextos. Es promou la **CD** desenvolupant un ús i consum responsable dels recursos digitals i realitzant cerques en internet, respectant la normativa vigent de propietat intel·lectual i, per descomptat, la **CCEC** està present en el conjunt de l'àrea, perquè l'alumnat enriqueix i construeix la seua pròpia identitat a través del coneixement i del gaudi de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, desenvolupant una actitud oberta, inclusiva i crítica.

A més, l'adquisició i el desenvolupament de cada competència específica contribueix a altres competències clau de les ja nomenades, amb les quals estan estretament vinculades. La **CE1** es relaciona amb la **CP** en la mesura en què l'alumnat ha de prendre consciència de la diversitat lingüística i cultural per a afavorir la cohesió social i el diàleg. En referència a la **CMCT**, l'alumnat haurà d'emprar estratègies, de manera guiada, per a la comprensió dels elements estructurals i tecnicocompositius que conformen les diferents propostes musicals i multidisciplinàries. En relació a la **CPSAA**, l'alumnat ha de comprendre i valorar les perspectives i les experiències dels altres, per a incorporar-les al seu propi aprenentatge. Quant a la relació amb la **CC**, l'alumnat ha de desenvolupar idees relatives a la pròpia identitat i a les relacions grupals i interculturals. Així mateix, ha de valorar fets culturals i socials rellevants relatius al seu entorn i mostrar una actitud democràtica fonamentada en els drets humans, la diversitat cultural, la igualtat de gènere i la cohesió social.

La **CE2** està connectada amb la **CMCT**, ja que l'alumnat haurà d'emprar estratègies per a la comprensió a través de l'exploració, la distinció i la relació de les qualitats del so, les seues característiques i influència en la classificació instrumental i vocal, a més de relacionar el paràmetre de la intensitat, com a element de la física del so, amb les agressions sonores de l'entorn i la seua influència en la salut.

Respecte a la **CE3**, la interpretació de creacions musicals en diferents llengües i de diversos llocs connecta amb la **CP** i amb el respecte a la diversitat cultural. La interpretació pròpia i dins del grup connecta amb la **CPSAA**, afavorint la interacció comunicativa, construint vincles personals, confiança personal i grupal, i afany de superació. En relació amb la **CC**, la participació en activitats comunitàries

com la interpretació col·lectiva contribueix de manera conscient i respectuosa a la cohesió social i a la integració de valors democràtics com els drets humans, la inclusió, el compromís ciutadà i la igualtat de gènere.

En quart lloc, la **CE4** es relaciona amb la competència clau **CPSAA** a través d'una gran vinculació amb tot el procés que es desenvolupa dins de la participació en la creació de propostes multidisciplinàries, ja que l'alumnat serà conscient de les seues pròpies emocions, idees i comportaments. Quant a la relació d'aquesta competència específica amb la **CC**, el fet de participar en activitats comunitàries contribuirà a fer que es comprenga millor les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn. De la mateixa manera, la **CE** s'evidencia en la iniciació al procés de creació d'idees amb la implicació de manera original de diferents elements treballats.

Finalment, la **CE5** es vincula amb la **CPSAA** a través de la participació de l'alumnat en la creació i la interpretació musical utilitzant recursos TIC, però també amb la participació en projectes de manera individual i col·lectiva, amb aportacions pròpies i respectant les dels altres. També es vincula amb la **CE**, present des del moment en què s'han d'ordenar processos de cerca, però també en la creació, la interpretació i la participació en projectes assumint diferents rols.

4. Sabers bàsics

4.1. Introducció

Els sabers bàsics que integren l'àrea en l'Educació Primària són necessaris per a poder desenvolupar de manera efectiva el conjunt de les competències específiques. Encara que es presenten en diferents blocs, no han d'abordar-se separatament, ja que constitueixen un tot integrat.

Es potenciarà l'aprenentatge a través de la mobilització dels diversos sabers bàsics que ací es recullen, que poden ser ampliat pel professorat de cada centre a partir dels interessos del seu alumnat. Encara que l'organització respon a una agrupació i distribució per tipologia, no es busca abordar-los separatament, sinó que mostren la possibilitat d'articular-se de manera diversa.

S'estableix una gradació dels sabers que correspon de manera correlativa als tres cicles de l'Educació Primària. D'acord amb la necessària progressió dels sabers, s'assenyalen aquells que haurien de treballar-se en cada cicle, que, en uns casos, es consoliden en aquest, mentre que en uns altres han de ser ampliat en els següents.

Els sabers bàsics es presenten agrupats en dos blocs generals que responen al tractament de la matèria. D'una banda, el procés perceptivoanalític es recull en el **bloc 1, percepció i anàlisi**, tan necessari per a poder reflexionar sobre les percepcions auditives i visuals, que permeten una identificació i construcció cultural. D'una altra, al procés expressivocreatiu, centrat a ampliar i desenvolupar les possibilitats comunicatives, li correspon el **bloc 2, interpretació i creació**.

Cadascun dels blocs es troba organitzat en dos subblocs, amb els quals es mobilitzen diverses competències específiques; en aquests es presenten els sabers bàsics agrupats per temàtica.

Dins del bloc de percepció i anàlisi, es troben dos subblocs. El primer, **contextos musicals i culturals**, integra els grups relatius a les obres musicals i multidisciplinàries, als gèneres musicals i escènics, al patrimoni, a les normes de comportament, als instruments, les veus i les seues agrupacions. El segon, **elements i estructura**, inclou els grups referits al so, al silenci, a les qualitats del so, als elements musicals i escènics i a les estructures formals. El segon bloc, interpretació i creació, està format pels sabers necessaris per a aconseguir en l'alumnat un control vocal i corporal en el procés comunicatiu, l'expressió a través del cos i altres mitjans i la creació a través de dos subblocs. El primer, **expressió individual i col·lectiva**, aborda els grups de comunicació, interpretació i tècnica vocal, instrumental i corporal, la creació i la notació musical. El segon, **propostes artístiques**, recull els grups referits als elements escènics i audiovisuals, la representació, els projectes artístics multidisciplinaris, les eines digitals i l'expressió d'opinions i sensacions.

4.2. Bloc 1: percepció i anàlisi

SB1.1. Contextos musicals i culturals. CE1, CE2, CE5	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
G1. Obres			
<ul style="list-style-type: none"> • Peces breus de diferents gèneres: vocals, instrumentals i mixtos 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Fragments o obres de diferents gèneres, èpoques, estils i autoria. Classificació 		X	X
G2. Patrimoni			
<ul style="list-style-type: none"> • El patrimoni musical: iniciació. 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Els espais culturals i artístics. El patrimoni de la Comunitat Valenciana 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> • El patrimoni musical i escènic. Les institucions. Funció social 			X
G3. Gèneres escènics i musicals			
<ul style="list-style-type: none"> • Els gèneres escènics i musicals. Professions vinculades 	X	X	X
G4. Agrupacions vocals i instrumentals			
<ul style="list-style-type: none"> • Les agrupacions vocals, instrumentals i mixtes 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> • Agrupacions del folklore, d'estils diversos i gèneres actuals 			X
G5. La veu			
<ul style="list-style-type: none"> • Veu masculina, veu femenina i veu infantil 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Registre de les veus i classificació 		X	X
G6. Els instruments			
<ul style="list-style-type: none"> • Instruments i objectes sonors més pròxims. Identificació visual i auditiva. Principals famílies 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Els instruments musicals: classificació per famílies, descripció i usos en agrupacions. Identificació visual i auditiva 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> • Els instruments musicals electrònics, acústics i digitals 			X
G7. Normes de comportament			
<ul style="list-style-type: none"> • Actitud atenta en l'audició i davant de propostes artístiques. El silenci individual 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> • Atenció i respecte en l'audició i davant de les propostes artístiques 		X	
<ul style="list-style-type: none"> • Normes de comportament en l'audició musical i davant de les propostes artístiques. Actitud oberta i valorativa 			X
SB1.2. Elements i estructura CE1, CE2, CE3, CE5	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
G1. So i silenci			
<ul style="list-style-type: none"> • So, silenci i agressions acústiques en l'entorn pròxim 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Usos del so i del silenci en el món actual 		X	
<ul style="list-style-type: none"> • Les agressions acústiques. Estratègies d'afrontament, neutralització i millora 			X
G2. Les qualitats del so			
<ul style="list-style-type: none"> • Contrastos d'altura, intensitat, duració, i timbre: representació gràfica 	X		
<ul style="list-style-type: none"> • Diferents graus d'altures, duracions, intensitats i 		X	X

timbres: representació gràfica			
G3. Ritme, tempo i caràcter			
• La pulsació i l'accent. Els contrastos en el tempo. El caràcter i la sensació	X		
• La pulsació i l'accent en els compassos simples. Els signes de divisió. El tempo. El caràcter i l'expressió		X	
• L'accent en compàs compost. La ruptura de l'accent. Els canvis de tempo. El caràcter i els elements musicals que el determinen			X
G4. Melodia i harmonia			
• Melodia. Direccionalitat.	X		
• Frase i semifrase. Interval i cadència. El mode. Identificació		X	X
• Harmonia i l'acord. Melodia i textura			X
G5. Estructura i forma			
• Repetició, contrast, i variació	X	X	X
• L'estructura i la forma		X	X
• Formes simples			X
G6. Elements escènics			
• Rols, materials i espais		X	X
• Temps, tema, argument i estructura dramàtica bàsica			X

4.3. Bloc 2: interpretació i creació

SB2.1. Expressió individual i col·lectiva. CE2,CE3,CE4,CE5	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
G1. Interpretació i tècnica vocal			
• La respiració, la relaxació i la intensitat vocal. Jocs vocals: altures, intensitats i timbres. La imitació vocal	X		
• Desenvolupament de la capacitat respiratòria. L'emissió vocal en la parla i en el cant. Jocs vocals: combinació d'altures, intensitats, duracions i timbres. L'accent prosòdic i l'accent musical. Reconstrucció de textos a cançons donades		X	
• El suport i la impostació en la parla i en el cant. Cura i manteniment de la veu: hàbits saludables. Interpretacions variades i introducció a la cançó a dues veus. La creació breu de textos i musicalització			X
• Cançó a l'uníson, <i>a cappella</i> i amb acompanyament. La memorització de repertori	X	X	X
G2. Interpretació i cura instrumental			
• Cura i manteniment dels instruments. La reutilització i/o transformació de materials de l'entorn en la construcció d'instruments senzills	X	X	X
• La tècnica en la pràctica instrumental	X	X	X
• Breus propostes i jocs instrumentals	X	X	
• Experimentació de registres, intensitats i timbres. L'eco i la pregunta-resposta instrumental. Ostinatos rítmics i ritmicomelòdics breus	X		

<ul style="list-style-type: none"> Combinació de diferents altures, intensitats, duracions i timbres. Polirítmies senzilles. L'ostinato i la improvisació 		X	X
G3. Creació			
<ul style="list-style-type: none"> Moviments, expressions corporals i coreografies senzilles 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Acompanyaments musicals 			X
<ul style="list-style-type: none"> Propostes musicals i sonoritzacions breus 	X	X	X
G4. La comunicació			
<ul style="list-style-type: none"> Expressió vocal i expressió corporal 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> El llenguatge escènic 	X	X	X
G5. La notació musical			
<ul style="list-style-type: none"> Iniciació a la notació musical 	X		
<ul style="list-style-type: none"> Els elements de la notació musical en la interpretació i la creació 		X	X
G6. Habilitats motrius			
<ul style="list-style-type: none"> Habilitats motrius bàsiques 	X		
<ul style="list-style-type: none"> L'espai en la dansa. Les qualitats del moviment 		X	X
G7. El moviment i la dansa			
<ul style="list-style-type: none"> Moviments en propostes musicals breus: imitació, memorització i expressió. Danses breus: La posició i el desplaçament 	X	X	
<ul style="list-style-type: none"> Moviments en coreografies breus. La coordinació grupal, les figures i l'espai en les danses 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Coreografies en peces de diferents estils i gèneres. Danses variades de diferents estils, èpoques i cultures 			X
SB2.2. Propostes artístiques. CE1,CE3,CE4,CE5	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
G1. Representació			
<ul style="list-style-type: none"> Els personatges en propostes artístiques multidisciplinàries 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> Espai i posició. Els segments corporals: expressió i gestualitat 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> El gest. El llenguatge corporal de l'actor. Imitació i improvisació 			X
G2. Elements escènics			
<ul style="list-style-type: none"> L'ambientació sonora i l'attrezzo 		X	
<ul style="list-style-type: none"> Escenografia, vestuari i il·luminació 			X
G3. Elements expressius i comunicatius en el llenguatge audiovisual			
<ul style="list-style-type: none"> Relació imatge, acció i so 	X	X	X
G4. Projectes artístics multidisciplinaris			
<ul style="list-style-type: none"> Disseny, rols, selecció de materials, informació i criteris de valoració 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Les fases de projectes artístics: planificació, presa de decisions i avaluació 			X
<ul style="list-style-type: none"> Responsabilitat individual i grupal en la participació i/o en la creació de propostes senzilles 	X	X	X
G5. Eines digitals			
<ul style="list-style-type: none"> Ús de banc de sons i selecció d'informació 	X	X	X
<ul style="list-style-type: none"> La gestió responsable 		X	X
<ul style="list-style-type: none"> Enregistrament, interpretació, creació i edició 		X	X

Normes de protecció de dades i autoria			
G6. Expressió de sensacions i opinions			
<ul style="list-style-type: none"> • Expressió oral de sensacions en l'audició i la interpretació amb la terminologia musical donada • Expressió de sensacions i opinions en propostes variades amb ús de la terminologia musical donada. Actitud oberta i respectuosa. Confiança personal 	X		
		X	X

5. Situacions d'aprenentatge

A continuació es presenten alguns principis rellevants que haurien de tindre's en compte a l'hora de dissenyar situacions d'aprenentatge en l'àrea de Música i Dansa. Les situacions d'aprenentatge posen en relació les competències específiques de l'àrea amb procediments i contextos d'aprenentatge desitjables. Els principis de transferència i transversalitat afavoriran el desenvolupament de les competències específiques de Música i Dansa, així com les competències clau en l'Educació Primària. Per tant, les situacions d'aprenentatge de l'àrea de Música i Dansa tindran un caràcter competencial que contemple els aspectes tractats a continuació.

Les situacions d'aprenentatge musical i artístic poden presentar-se tant a l'aula de música com en qualsevol altre lloc. Els **escenaris** i **espais** han de ser diversos, ja que són diferents els llocs que poden servir de detonants per a generar propostes artístiques amb les quals poder explorar les possibilitats sonores, expressives i acústiques que ens envolten. Per tant, es poden situar i provocar en diversos espais, tant físics i pròxims com virtuals o llunyans, en els quals experimentar i vivenciar el so, el moviment i també la imatge. Els espais del mateix centre, i els de fora del centre i els propis de la xarxa poden convertir-se en laboratoris sonors amb els quals investigar, explorar i crear. A més, es pot escoltar, assistir i participar en concerts, enregistraments, representacions, performances, exploracions sonores, itineraris artístics i en qualsevol lloc destinat o no a aquest efecte. La classe de música s'ha d'obrir a la comunitat educativa i a l'entorn del centre educatiu.

De la mateixa manera, els diversos espais i els elements que els conformen poden ser múltiples i variats llocs de creació que poden servir d'inspiració per a la realització de propostes musicals i escèniques pròpies i de projectes multidisciplinaris, a partir d'objectes i materials que habiten en un context particular, siga físic o virtual. La seua utilització i concreció haurà d'adaptar-se al nivell educatiu i organitzar-se prèviament en les diverses programacions d'aula i de centre.

Els **temps** també han d'aprofitar-se al màxim per a traure partit i rendiment de cadascun. És interessant prendre en consideració qualsevol moment, i qualsevol situació és interessant, més enllà dels estrictament escolars. Els processos d'ensenyament-aprenentatge de l'alumnat es produeixen en qualsevol espai temporal i, per tant, s'han de tindre en compte cadascun d'aquests. Encara que aquestes pràctiques moltes vegades s'associen a un entorn d'aprenentatge més informal, són molt importants en el desenvolupament personal i musical de l'alumnat. El so i el silenci estan presents contínuament. Cada segon és important, més enllà dels prescrits, i ha de tindre's en compte dins de la realitat vital musical de l'alumnat. Qualsevol tasca o activitat realitzada dins o fora del centre, com poden ser activitats extraescolars o complementàries, resulten interessants per a explorar i aprofundir el so i el moviment. Les situacions han de comprendre molt més que el temps estipulat a l'aula i celebracions escolars puntuals i establides per inèrcia. La música és transversal a la vida del centre escolar.

Així mateix, aquestes situacions d'aprenentatge haurien de contemplar no sols contextos d'educació formal, sinó tots aquells contextos d'activitat als quals el nostre alumnat tinga accés i

que li suposen oportunitats d'aprenentatge. Cal tindre en compte, de la mateixa manera, les diferents esferes de la vida en què es projecten les competències específiques de l'àrea.

Cada situació d'aprenentatge implica una organització prèvia dels **agrupaments**, tant de l'alumnat com d'altres persones que puguen participar-hi. És necessari planificar prèviament la distribució individual, per parelles, en grup xicotet o gran.

És essencial la col·laboració amb altres àrees i nivells educatius, en tasques i projectes diversos. Per això, cadascuna de les propostes musicals i els projectes multidisciplinaris suposen l'organització prèvia dels temps d'actuació i coordinació amb altres àrees o agents implicats.

Les **propostes multidisciplinàries** afavoreixen connexions amb sabers d'altres disciplines. Les diferents tasques impliquen la cooperació i el treball en equip i incideixen en el diàleg, la resolució de conflictes pacífica i el respecte. A més, aquestes propostes han de ser enteses com un procés planificat, enriquidor, pròxim als seus interessos i estimulants, que finalitza en un producte final consensuat.

En el desenvolupament d'aquestes propostes, les **col·laboracions** amb altres àrees i amb diverses institucions són fonamentals per a poder dur-les a terme i dins d'un treball vinculat a la realitat de l'entorn social de l'alumnat. És primordial en les situacions d'aprenentatge afavorir les relacions amb altres àrees, amb la comunitat escolar, amb associacions de l'entorn, institucions locals, el contacte amb artistes, centres culturals, escoles de música i conservatoris, ONG, centres ocupacionals, residències, centres esportius, escoles de dansa, així com amb altres centres educatius.

Les **assemblees artístiques i/o tertúlies musicals** plantegen situacions d'aprenentatge que potencien la capacitat dialògica i el tracte respectuós amb unes clares normes de participació, amb respecte pel torn de paraula, debatent en un to adequat, amb l'assumpció de diferents rols i el treball participatiu i inclusiu. Aquestes assemblees estimulen el sentit crític i la reflexió mitjançant el diàleg entre iguals i el debat.

S'ha de promoure situacions que atorguen sentit a l'aprenentatge. A través de l'expressió corporal, instrumental i vocal, amb la utilització de diferents elements musicals i escènics, es desenvoluparan els processos d'interiorització d'aquests, a més de millorar les diferents funcions cognitives i la **gestió emocional** de l'alumnat.

Partint de **diverses metodologies**, es poden plantejar aprenentatges en forma de reptes, problemes, casos reals, simulacions, projectes i produccions artístiques col·laboratives, entre altres, en què tant el procés com el producte comporten aprenentatges significatius, i permeten empoderar l'alumnat i convertir-lo en el centre del seu propi aprenentatge, fent-lo conscient que aprendre és a les seues mans.

Les metodologies actives permeten treballar en equips cooperatius, assimilant la interdependència positiva i aprenent a ser responsables amb les seues aportacions perquè l'equip i el grup funcione correctament.

Les metodologies amb un enfocament vivencial suposen una proposta de treball competencial en la qual els valors, la creativitat, el pensament crític i la motivació tenen un paper fonamental, ja que donen l'oportunitat a l'alumnat de construir el seu propi aprenentatge.

Les situacions d'aprenentatge han de garantir a l'alumnat l'accés a tots els espais i temps, i al currículum, mitjançant la detecció i eliminació de barreres, així com a un disseny de tasques i activitats d'acord amb els principis del disseny universal d'aprenentatge.

S'han de fomentar moments de reflexió sobre els diversos processos d'ensenyament-aprenentatge adquirits, així com incorporar l'**autoavaluació**, la **coavaluació** i l'**heteroavaluació** mitjançant diferents instruments, tant durant tot el procés com en els diversos productes que es creen: audiovisuals, sonoritzacions, partitures gràfiques, musicals, performances, coreografies, ràdio-pòdcasts, revistes escolars, canals de televisió, carpetes d'aprenentatge (*lapbooks*), concerts, actuacions, dramatitzacions, videoclips, repositoris i portafolis musicals i audiovisuals, entre altres.

És igualment rellevant compartir, avaluar i valorar tant el procés interpretatiu i creatiu com el resultat final, de manera individual i en grup, buscant coordinació i respectant la figura de la direcció i la de tots els agents implicats.

Els **recursos** que tenen els centres educatius són diversos i variats. Aprofitar els recursos sonors i també altres recursos als quals tots tenen accés, pot ser una font de materials amb els quals comptar en les situacions d'aprenentatge. Des de reciclar objectes fins a reutilitzar-los amb una finalitat expressiva i musical poden convertir-se en els materials del nostre dia a dia.

Usar les tecnologies com a recursos d'aprenentatge i extraure el seu màxim rendiment és una tasca essencial en l'escola del segle XXI, lligada a un ensenyament en valors i actituds que permeten a l'alumnat adaptar-se als continus canvis produïts per les tecnologies, el seu ús i actualització. L'ús dels recursos digitals permetrà la creació de bases rítmiques, melòdiques i/o harmòniques a través de programes i aplicacions, per a una utilització posterior i la incorporació d'elements musicals.

La **conservació i la cura del material** utilitzat, siguen instruments, recursos digitals, equipament o infraestructures, formaran part de les normes de comportament i valors intrínsecs de les situacions d'aprenentatge. A més, el cos i la pròpia veu, com a elements i instruments propis de l'ésser humà, també han de cuidar-se per a utilitzar-los en diferents contextos artístics.

Respectar les diferents opinions i rols seran metes importants de les diverses propostes i projectes en què estiguen implicats i participen.

Finalment, els objectius de desenvolupament sostenible contempen la igualtat entre les persones i la protecció del planeta com a part d'una nova agenda de desenvolupament sostenible. Es pretén que, a partir de les situacions d'aprenentatge plantejades, tot l'alumnat obtinga els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure i aconseguir el màxim possible de les metes dels objectius de desenvolupament sostenible. Dins d'aquesta manera d'actuar en el món, una educació per al desenvolupament i estils de vida sostenibles convida a reutilitzar, reduir i reciclar els materials des d'una perspectiva de reflexió sobre el seu ús i consum en la classe de Música i Dansa. Els drets humans i la igualtat de gènere es fan imprescindibles en la selecció de recursos utilitzats i el consum responsable i igualitari. A més, l'àrea de Música i Dansa contribueix a la promoció d'una cultura de pau i no-violència, la valoració de la diversitat cultural i la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.

6. Criteris d'avaluació

CE1. Reconèixer obres de diversos gèneres i els components estructurals i tècnics més destacats en propostes musicals i multidisciplinàries de diferents èpoques i estils a través de l'audició activa i vivencial.

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
CE1.1 Reconèixer gèneres escènics i obres musicals de diferents estils i èpoques amb els seus elements contrastants tècnics i formals més	CE1.1 Identificar propostes musicals i escèniques de diferents èpoques, estils i gèneres, amb la distinció de les característiques, elements

destacats.	estructurals i tecnicocompositius més destacats i la valoració d'aquestes.
CE1.2 Descriure els elements més destacats que conformen les diferents propostes musicals i/o multidisciplinàries utilitzant vocabulari específic.	CE1.2 Descriure els elements que conformen les diferents propostes musicals i/o multidisciplinàries utilitzant un llenguatge específic.
CE1.3 Valorar el patrimoni musical i escènic respectant la seua diversitat.	CE1.3 Valorar les diferents manifestacions artístiques, el patrimoni musical i de les arts escèniques, coneixent els espais on es desenvolupen i la seua funció social, i respectant la seua diversitat.

CE2. Explorar, distingir i relacionar els paràmetres del so, les seues característiques i representacions gràfiques, el silenci i les agressions acústiques, els instruments i la veu a partir de l'anàlisi auditiva i visual.

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
CE2.1 Relacionar les qualitats del so amb els elements gràfics associats utilitzant un vocabulari adequat.	CE2.1 Identificar les qualitats del so i les seues característiques utilitzant elements gràfics i una terminologia adequada.
CE2.2 Identificar els tipus de veu i instruments, les famílies instrumentals i agrupacions, relacionant les seues característiques.	CE2.2 Classificar la veu, els instruments i les agrupacions musicals, relacionant les seues característiques i possibilitats sonores.
CE2.3 Valorar el silenci i les possibilitats sonores de l'entorn, respectant les diferents manifestacions musicals.	CE2.3 Valorar el silenci i les possibilitats sonores de l'entorn, identificant agressions acústiques amb una actitud atenta i respectuosa davant de les diferents manifestacions artístiques.

CE3. Interpretar jocs i propostes musicals i escèniques diverses a través de la veu, els instruments, el cos i altres mitjans, buscant varietat expressiva.

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
CE3.1 Explorar a través de la veu, del cos, instruments i elements sonors, jocs musicals, escènics i breus improvisacions amb una finalitat expressiva.	CE3.1 Experimentar a través de la veu, del cos, instruments i elements sonors, jocs musicals, escènics i improvisacions, utilitzant el llenguatge musical amb una finalitat expressiva.
CE3.2 Interpretar a través del cos, de la veu, dels instruments i diferents elements sonors breus propostes musicals i/o escèniques amb intencionalitat tècnica.	CE3.2 Interpretar a través del cos, de la veu, dels instruments i diferents elements sonors propostes musicals i/o escèniques diverses amb les habilitats tècniques bàsiques.
CE3.3 Reconèixer l'esforç en la interpretació individual i/o col·lectiva.	CE3.3 Valorar l'esforç i la coordinació en la interpretació individual i/o col·lectiva, proposant possibilitats de millora.

CE4. Crear de forma guiada breus propostes musicals i escèniques a partir d'un o diversos llenguatges i mitjançant la participació en projectes.

4t curs (2n cicle)	6é curs (3r cicle)
CE4.1 Dissenyar de forma guiada breus propostes mitjançant l'ús d'elements del llenguatge musical i/o escènic.	CE4.1 Dissenyar breus propostes amb l'ús combinat dels elements del llenguatge musical i/o escènic.
CE4.2 Participar de manera activa en projectes artístics i/o multidisciplinaris amb respecte als diferents rols del grup.	CE4.2 Col·laborar de manera activa en projectes artístics i/o multidisciplinaris aplicant les funcions concretes del rol assignat.
CE4.3 Identificar de forma guiada els elements d'un projecte artístic i/o multidisciplinari, valorant tant el procés com el producte final.	CE4.3 Analitzar les fases d'un projecte artístic i/o multidisciplinari, amb l'aportació de propostes de millora i respectant les diferents contribucions.

CE5. Utilitzar recursos digitals i audiovisuals aplicats a la cerca, l'escolta, l'edició, la interpretació i la creació de produccions musicals, actuant d'acord amb la normativa vigent.

2n Cicle (4t curs)	3r Cicle (6é curs)
CE5.1 Buscar informació en fonts digitals diverses de forma guiada.	CE5.1 Seleccionar informació i recursos musicals de forma guiada utilitzant mitjans digitals diversos.
CE5.2 Utilitzar de forma guiada recursos digitals per a l'enregistrament i/o l'edició musical.	CE5.2 Utilitzar recursos digitals seleccionats en la creació, la interpretació, l'enregistrament i/o l'edició musical.
CE5.3 Practicar un consum responsable en l'ús d'obres musicals i audiovisuals de manera respectuosa amb l'autoria.	CE5.3 Respectar les llicències d'ús i les normes de protecció de dades i autoria en el consum d'obres musicals i audiovisuals.

7. Annex. Correspondència entre els ensenyaments mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Primària

Àrea/matèria: Música

Correspondència entre els ensenyaments mínims i el currículum de la Comunitat Valenciana

		Ensenyaments mínims: competències específiques (MEFP)			
		CE 1	CE 2	CE 3	CE 4
Currículum de la Comunitat Valenciana: Competències específiques	CE 1	X	X		
	CE 2			X	
	CE 3			X	
	CE 4			X	X
	CE 5	X	X	X	X

Justificació de la correspondència dels sabers bàsics

			Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)												
			Fita 1				Fita 2				Fita 3				
	Bl.	SB	G	Bl1		Bl2		Bl1		Bl2		Bl1		Bl2	
				M	AE	M	AE	M	AE	M	AE	M	AE	M	AE
Currículum de la Comunitat Valenciana	B1	1.1	G1	X	X			X	X			X	X		
			G2	X	X			X	X			X	X		
			G3	X	X			X	X			X	X		
			G4	X				X				X			
			G5	X				X				X			
			G6	X				X				X			
			G7	X	X			X	X			X	X		
	1.2	G1	X				X				X				
		G2	X				X				X				
		G3	X				X				X				

			G4	X				X				X				
			G5	X				X				X				
			G6						X				X			
	B2	2.1	G1			X				X					X	
			G2			X				X					X	
			G3			X	X			X	X				X	X
			G4			X	X			X	X				X	X
			G5			X				X					X	
			G6				X				X					X
			G7				X				X					X
		2.2	G1				X				X			X		X
			G2				X				X			X		X
			G3			X				X					X	
			G4			X	X			X	X				X	X
			G5			X				X					X	
	G6				X	X			X	X				X	X	

Justificació de la correspondència dels criteris d'avaluació

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació										
		Fita 1 (4t)										
		CrEv1.1.	CrEv1.2.	CrEv2.1.	CrEv2.2.	CrEv3.1.	CrEv3.2.	CrEv3.3.	CrEv4.1.	CrEv4.2.	CrEv4.3.	
Currículum de la Comunitat Valenciana: Criteris d'avaluació	Fita 1 (4t)	CrEv1.1.	X			X						
		CrEv1.2.		X		X						
		CrEv1.3.	X	X		X						
		CrEv2.1.				X						
		CrEv2.2.		X	X	X						
		CrEv2.3.			X	X						
		CrEv3.1.					X					
		CrEv3.2.						X				
		CrEv3.3.							X			
		CrEv4.1.					X	X		X	X	
		CrEv4.2.									X	X
		CrEv4.3.										X
		CrEv5.1.				X						
		CrEv5.2.					X	X		X	X	X
CrEv5.3.				X								

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació												
		Fita 2 (6é)												
		CrEv1.1.	CrEv1.2.	CrEv1.3.	CrEv2.1.	CrEv2.2.	CrEv2.3.	CrEv3.1.	CrEv3.2.	CrEv4.1.	CrEv4.2.	CrEv4.3.		
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Fita 2 (6é)	CrEv1.1.	X				X							
		CrEv1.2.		X										
		CrEv1.3.			X			X						
		CrEv2.1.					X							
		CrEv2.2.		X	X	X								
		CrEv2.3.					X	X						
		CrEv3.1.							X					
		CrEv3.2.							X	X				
		CrEv3.3.								X				
		CrEv4.1.							X	X	X	X		
		CrEv4.2.									X	X	X	
		CrEv4.3.											X	
		CrEv5.1.				X								
		CrEv5.2.							X	X		X		
		CrEv5.3.				X								X

CURRÍCULUM DE L'ÀREA VALENCIÀ/CASTELLÀ: LLENGUA I LITERATURA - PRIMÀRIA

1. Presentació

Les àrees de Valencià i de Castellà: Llengua i Literatura tenen un paper fonamental en la consecució de les finalitats de l'etapa d'Educació Primària. Entre els objectius finals de l'etapa hi ha la capacitat de conèixer i d'utilitzar de manera adequada el valencià i el castellà.

D'altra banda, els principis pedagògics del perfil d'eixida d'aquesta etapa també involucren directament aquesta àrea pel que fa a la correcta expressió oral i escrita, la comprensió lectora, l'hàbit lector, la comunicació audiovisual i la creativitat. A més a més, al final d'aquesta etapa, tot l'alumnat ha d'haver après a expressar-se oralment i per escrit tant en valencià com en castellà; també ha d'haver adquirit un nivell de comprensió lectora adequat en les dues llengües oficials, haver desenvolupat el gust per la lectura, el sentit artístic i la creativitat.

Finalment, el valencià i el castellà, com a llengües vehiculars de l'ensenyament, són l'eina fonamental que ha de garantir l'accés de l'alumnat al coneixement en les diferents àrees. El domini eficaç de les dues llengües resulta imprescindible, per tant, per a esdevindre un aprenent autònom al llarg de la vida.

D'altra banda, les àrees de Valencià i de Castellà: Llengua i Literatura contribueixen de manera directa, juntament amb la resta, en el desenvolupament de la competència en comunicació lingüística, a més de participar amb la resta de llengües curriculars en l'adquisició de la competència plurilingüe.

L'enfocament plurilingüe del currículum ha d'ajudar a integrar de manera creativa i eficaç els processos d'aprenentatge de les diferents llengües curriculars. Pel que fa a l'Educació Primària, el valencià, el castellà i l'anglès.

En aquest sentit, s'ha procurat que el disseny de les propostes curriculars de les àrees de Valencià i Castellà: Llengua i Literatura i de la llengua estrangera siga complementari. Efectivament, les coincidències entre les competències específiques d'aquestes àrees estan pensades per a poder treballar d'una manera integrada la competència en comunicació lingüística i la competència plurilingüe. D'altra banda, la competència específica de mediació ha de servir per a afavorir el disseny de situacions d'aprenentatge que integren les diferents llengües del currículum i també, quan siga possible, les llengües presents a l'escola.

Per tal de dur a terme aquest objectiu d'integració de les llengües del currículum, la realització de projectes significatius per a l'alumnat que promoguen la resolució col·laborativa de problemes pot ser un instrument immillorable per a integrar les competències específiques de les àrees lingüístiques i també de les no lingüístiques.

Les àrees de Valencià i Castellà: Llengua i Literatura han de promoure també en aquesta etapa la reflexió lingüística i l'anàlisi contrastiva en un nivell bàsic i preferentment associats als usos discursius. La reflexió s'ha d'estendre també a la diversitat lingüística i cultural present a la mateixa aula, a l'escola, a l'entorn familiar i social pròxim, a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món, en una progressió que faça ampliar la mirada de l'alumnat i el prepare per a viure i conviure en societats diverses. El treball a l'escola de la diversitat lingüística ha d'anar acompanyat d'una visió d'aquesta diversitat com una riquesa i com un fet global. Aquesta reflexió s'ha d'estendre també a la relació entre les llengües i el poder, i els processos de minorització i de substitució lingüística. La reflexió ha d'anar acompanyada d'un treball sobre les actituds i els estereotips lingüístics que afavorisca la superació d'aquestes situacions de desigualtat lingüística.

Les àrees de Valencià i Castellà: Llengua i Literatura han de contribuir a desenvolupar la capacitat de diàleg i de mediació en els conflictes usant el llenguatge. En aquest sentit, les competències específiques d'interacció i de mediació són la base per al disseny de situacions d'aprenentatge basades en intercanvis comunicatius que preparen

per a una ciutadania empàtica, pacífica, dialogant, que usa el llenguatge per a estretir lligams, millorar la convivència i realitzar projectes cooperatius.

El foment de la creativitat en les àrees lingüístiques passa per la creació verbal a través del joc i dels textos literaris, tant orals com escrits. La literatura a l'escola serveix per a desenvolupar el sentit artístic i la creativitat en l'alumnat a través del joc, els jocs verbals, la creació literària, la composició de textos literaris de diferents formats i gèneres (poesia, conte, cançó, guió, còmic), i també de la creació audiovisual i del teatre que combinen diferents llenguatges i que obrin la porta al treball interdisciplinari i a l'organització de projectes artístics que poden involucrar els àmbits formals, informals i no formals.

D'altra banda, el treball amb els textos literaris, tant orals com escrits, ha de contribuir tant a l'adquisició del codi escrit com a la iniciació en la lectura i al desenvolupament de l'hàbit lector. El paper de les biblioteques d'aula i de centre i el treball coordinat amb les biblioteques municipals, així com el treball amb les famílies, resulten fonamentals per a assolir aquest objectiu. El pla de foment de la lectura i el projecte educatiu de centre han de servir de base per a planificar les accions pedagògiques necessàries per a assolir aquests objectius d'una manera coordinada entre totes les àrees, especialment el temps diari que es dedicarà a la lectura en cada centre.

La literatura, en aquesta etapa, connecta amb la cultura popular i permet integrar a l'aula també les cultures populars de l'alumnat nouvingut. D'altra banda, el treball dels textos literaris al final de l'etapa ha de preparar per a un aprofundiment posterior en la lectura interpretativa dels textos literaris, per a l'estudi dels contextos de creació dels textos, i per a la lectura d'obres del cànon del patrimoni literari.

L'ús de les TIC aplicades a l'aprenentatge de les llengües resulta fonamental, i ha de començar en aquesta etapa i de manera progressiva: consultes en Internet, ús de processadors de textos, correctors i traductors, eines de gravació i muntatge audiovisual, diccionaris electrònics o consulta de fitxers bibliogràfics.

D'altra banda, des de les àrees de Valencià i Castellà: Llengua i Literatura s'ha de contribuir també a l'ensenyament d'un ús ètic i no discriminatori del llenguatge en l'àmbit de la comunicació digital, així com ajudar a la construcció d'una consciència crítica dels missatges a través del treball de la lectura crítica, el debat i la creativitat.

D'altra banda, en les àrees lingüístiques s'ha de vetlar també per a l'ensenyament inclusiu de tot l'alumnat, amb una atenció especial cap a les dificultats d'aprenentatge de llengües i el respecte dels diferents ritmes d'adquisició del codi, especialment en el primer cicle de l'etapa. L'acompanyament docent en tot el procés d'aprenentatge i la participació del grup de classe en la facilitació de l'èxit escolar de tots els membres són clau per a assolir aquest objectiu.

Finalment, les àrees lingüístiques configuren un context òptim per a ensenyar l'ús del llenguatge per a la gestió de les emocions i en les interaccions durant el treball en grup, per a la participació en la societat i el respecte a la diversitat afectiva i sexual i la igualtat de gènere.

El currículum de Valencià i Castellà: Llengua i Literatura es fonamenta en el treball de nou competències específiques. Aquestes competències connecten amb el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'etapa d'ensenyament bàsic (que està determinat al seu torn pels reptes del segle XXI i per les competències clau), i es connecten entre aquestes i amb els sabers i els criteris d'avaluació, d'una manera dinàmica, a través de l'actuació de l'alumne en diferents contextos de la realitat.

Les competències específiques de la matèria són: multilingüisme i interculturalitat; comprensió oral i multimodal; comprensió escrita i multimodal; expressió oral; expressió escrita i multimodal; interacció oral, escrita i multimodal; mediació oral, escrita i multimodal; lectura autònoma, i competència literària. De cadascuna d'aquestes competències específiques es fa una descripció que indica les característiques de les actuacions i de les situacions en què es desplega, i en la qual s'apunten alguns dels sabers que porta associats. A més, en la descripció s'indiquen de manera sintètica

les fites principals en el procés d'adquisició de la competència al llarg de l'etapa: final de segon i sisé curs de Primària.

En l'apartat següent s'estableixen les connexions de les nou competències específiques amb: 1) la resta de les competències específiques de l'àrea/matèria; 2) les competències específiques de la resta de les àrees/matèries de l'etapa; 3) les competències clau.

Tot seguit es mostren els sabers bàsics, és a dir, el conjunt de coneixements, destreses, actituds i valors de l'àrea que cal que l'alumne mobilitze per a poder adquirir les diferents competències específiques. Els sabers bàsics estan organitzats en tres blocs: Llengua i ús, Estratègies comunicatives i Educació literària. En l'apartat dels sabers bàsics s'indiquen també els cicles de l'etapa en què es proposa treballar-los.

A continuació, s'expliquen les característiques que podrien presentar les situacions d'aprenentatge. Aquest apartat es planteja com una ajuda perquè el professorat dissenye les activitats didàctiques complexes que farien possible que l'alumnat posara en pràctica els components de les competències específiques i de les competències clau, al mateix temps que mobilitza els sabers bàsics necessaris per a adquirir-les.

Al final s'exposen els criteris d'avaluació de cada competència específica. Aquests criteris són els referents que indiquen els nivells mínims d'aplicació de la competència en les diferents situacions d'aprenentatge que s'hagen previst en cada moment del procés d'ensenyament i aprenentatge. Els criteris d'avaluació són la base per al disseny de situacions d'aprenentatge, juntament amb els sabers bàsics, i han de servir també per al disseny de les situacions, els procediments i els instruments d'avaluació necessaris per a avaluar l'adquisició de cada competència específica. Aquests criteris indiquen un nivell mínim per a quart i sisé curs de Primària.

2. Competències específiques

2.1. Competència específica 1. Multilingüisme i interculturalitat

Reconèixer la diversitat lingüística i cultural de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i del món, a través del contacte amb les llengües de l'alumnat i de l'entorn, evitar prejudicis lingüístics i valorar aquesta diversitat com una riquesa cultural.

2.1.1. Descripció de la competència

La diversitat lingüística i cultural és una realitat present tant en la societat com en les aules valencianes. Per aquest motiu, les àrees lingüístiques tenen el repte d'abordar aquesta diversitat amb l'objectiu de promoure en l'alumnat el coneixement de les diferents llengües i varietats lingüístiques i de la cultura associada a aquestes. Al mateix temps, les classes de llengua han de servir per a educar l'alumnat en l'acceptació d'aquesta diversitat com un enriquiment personal tot defugint prejudicis lingüístics o xenòfobs.

La diversitat lingüística constitueix també una característica fonamental de l'Estat espanyol, on es parlen diferents llengües amb les varietats lingüístiques respectives. En aquest sentit, el desenvolupament d'aquesta competència ha de fer possible que l'alumnat demostre interès i respecte per les llengües oficials de l'Estat, amb atenció especial al valencià i al seu procés de normalització lingüística. El coneixement i l'estima per la llengua pròpia d'un territori ha de ser vist com un dels fonaments per al desenvolupament d'una bona competència multilingüe i intercultural.

L'escola ha de reflectir la realitat social, però també ha d'introduir les correccions pertinents per tal de conciliar l'interés general en els contextos en què hi ha una llengua predominant i una altra de minoritzada, de manera que es garantisca la protecció dels drets lingüístics i la igualtat de les llengües oficials. El redreçament de l'ús de valencià i la correcció de desequilibris socials i territorials seran fonamentals per a vertebrar la societat valenciana, així com per a aprofundir en les diverses varietats lingüístiques i promoure el respecte a la identitat plural, la cooperació entre territoris i el reconeixement del valencià com a llengua pròpia.

Per a adquirir correctament aquesta competència l'alumnat ha de tindre ben present que les dues llengües oficials del nostre territori compten amb una diversitat lingüística enriquidora i que cada varietat geogràfica presenta unes característiques pròpies que la caracteritzen. És per això que el coneixement i el respecte cap a les diferents varietats de la llengua són fonamentals perquè l'alumnat pugua assolir aquesta competència.

D'altra banda, vivim en un context social ric en llengües i cultures que fa que a les aules convisquen persones que utilitzen llengües diferents de les llengües curriculars. Per aquest motiu els centres educatius han de fer visible aquesta diversitat que ens envolta, la qual possibilita l'acollida i l'actitud positiva cap a totes les llengües i evita els prejudicis lingüístics, al mateix temps que ens acosta a la realitat lingüística de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i del món. Detectar els prejudicis i els estereotips lingüístics freqüents, així com l'ús del llenguatge no discriminatori, afavorirà la convivència democràtica i la construcció d'una societat més equitativa i responsable.

Per a assolir aquesta competència, cal conèixer quin és el domini real de les dues llengües oficials per part de l'alumnat, així com el ventall de llengües familiars no curriculars presents a l'aula, ja que només partint del perfil lingüístic individual es pot garantir l'aprenentatge equilibrat de les llengües oficials i es podrà aprofitar la diversitat lingüística i cultural com un enriquiment per a l'escola.

Afavorir el contacte amb altres llengües i cultures no curriculars, però pròpies d'una part de l'alumnat, contribuirà a fer que reflexione i prenga consciència del funcionament de les llengües a partir de l'observació i la comparació entre aquestes, incloent-hi una primera aproximació a altres formes de comunicació, com per exemple la llengua de signes. Valorar les llengües familiars ajudarà a generar, per tant, actituds positives cap a l'aprenentatge de llengües.

En aquest sentit, el treball integrat de les llengües (TIL) esdevé de gran importància, ja que, a més de promoure un aprenentatge de llengües més coherent i significatiu, estimula la reflexió sobre l'ús del llenguatge per a iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística.

Aspectes com la diversitat lingüística (individual i social), l'anàlisi de les llengües en contacte i la gestió del multilingüisme seran essencials per al treball de competència multilingüe i intercultural.

Finalment, el desenvolupament d'aquesta competència ha d'iniciar-se en edats primerenques per tal de fomentar el sentiment de pertinença a la comunitat lingüística i cultural valenciana i despertar l'interés i el respecte de l'alumnat per les llengües i les varietats dialectals del seu entorn més pròxim. Aquestes aproximacions han de partir de les llengües primeres presents a l'aula, al centre, o al context de l'alumnat. Al llarg del primer cicle de l'etapa, la motivació per aprendre idiomes serà fonamental. El treball del codi oral tindrà un paper destacat, així com l'acceptació de l'existència de sons diferents de la llengua pròpia.

A partir del segon cicle els aprenents haurien d'adoptar un paper més actiu en l'aprenentatge de llengües per tal d'identificar prejudicis i estereotips lingüístics freqüents i reconèixer la diversitat cultural i lingüística com una oportunitat compartida per al conjunt de la ciutadania.

En el tercer cicle de Primària l'alumnat hauria d'adquirir un grau més alt de coneixement de la varietat lingüística, per tal d'ampliar el seu perfil lingüístic. La reflexió sobre les llengües com un element constitutiu de la seua identitat resultarà de gran importància. A partir de la reflexió lingüística, l'alumnat hauria de començar a ser conscient dels efectes del contacte entre llengües amb diferents estatus socials; també hauria de començar a contrastar estructures lingüístiques de diferents llengües i d'iniciar-se en la consciència interlingüística. Al llarg d'aquest cicle haurien d'avançar en la detecció de prejudicis i estereotips lingüístics per a valorar de manera positiva les oportunitats personals i socials que ens aporta la pluralitat lingüística. El factor emocional té un pes destacat en el desenvolupament d'aquesta competència al llarg de l'etapa.

2.2. Competència específica 2. Comprensió oral i multimodal

Comprendre, interpretar i valorar, de manera guiada, textos orals i multimodals propis dels àmbits personal, social i

educatiu, a través de l'escolta activa, l'aplicació d'estratègies de comprensió oral i la reflexió sobre el contingut i la forma.

2.2.1. Descripció de la competència

Aquesta competència específica engloba els processos de comprensió oral que contribueixen al desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat amb l'objectiu d'aportar-li coneixements i estratègies per a enfrontar-se satisfactòriament a qualsevol situació comunicativa de la vida personal, social i acadèmica pròpia de la seua edat. És a dir, la comprensió oral suposa ser capaç d'escoltar i comprendre informacions orals en situacions comunicatives de diferents àmbits i amb registres de formalitat diversa, així com ser capaç d'utilitzar estratègies de comprensió oral per a obtindre i integrar la informació i valorar-la, i també per a respondre a necessitats comunicatives significatives.

En síntesi, la comprensió oral implica el coneixement del lèxic i d'una sèrie d'estructures lingüístiques. Ara bé, en el desenvolupament d'aquesta competència específica es poden distingir tres tipus de comprensió: la literal, la inferencial i la crítica. Aquests nivells de comprensió es corresponen amb diferents actuacions per part de l'individu. En la comprensió literal es pot extraure la informació directament del text; en la inferencial es pot deduir, i en la crítica s'ha de prendre un punt de vista més personal i crític.

D'altra banda, l'alumnat ha de ser capaç de comprendre diferents tipus de discursos: el discurs produït per una sola persona (monòleg) i el discurs en què participen dos o més interlocutors (diàleg o conversa).

La comprensió d'un text oral requereix un grau d'atenció i de concentració elevat per part de l'oient. Per això, cal desenvolupar estratègies de selecció i de retenció en relació amb l'objectiu de l'escolta. D'aquesta manera, a mesura que l'alumnat desenvolupa les estratègies de comprensió oral a diferents nivells, serà capaç d'identificar el sentit general i la informació més rellevant i de diferenciar diferents tipologies textuais, registres i contextos. La comprensió oral es realitza valorant, amb ajuda, aspectes formals i de contingut bàsics per a construir coneixement i donar resposta a les diferents situacions comunicatives; és a dir, que l'alumnat analitze l'ús dels elements comunicatius no verbals i aplique els coneixements lèxics, gramaticals i textuais per a interpretar missatges orals.

Les primeres reflexions sobre el llenguatge han de partir del coneixement intuïtiu que l'alumnat té com a usuari d'una llengua i han de produir-se sempre de manera significativa, en contextos de producció i comprensió de textos. Per tant, a través de les activitats que promouen la millora de la comprensió oral, es poden planificar activitats de reflexió, utilitzant la terminologia elemental adequada per a iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses de producció i de comprensió.

Cal tindre en compte que per a desenvolupar aquesta competència l'alumnat, al finalitzar el 1r cicle de Primària, hauria de ser capaç d'identificar el tema i les idees principals de discursos orals de situacions comunicatives conegudes i de l'àmbit escolar, en diferents registres (col·loquial i formal) i tenint en compte els elements no verbals. Al final del 2n cicle de Primària l'alumnat també hauria de relacionar les idees principals i les secundàries en diferents textos amb suports visuals i sense. I al final del 3r cicle de Primària, l'alumnat hauria de comprendre i valorar diferents textos de situacions comunicatives conegudes i específiques d'interés personal, amb diferents tipus de registres.

2.3. Competència específica 3. Comprensió escrita i multimodal

Comprendre, interpretar i valorar, de manera guiada, textos escrits i multimodals propis dels àmbits personal, social i educatiu, a través de la lectura de textos, l'aplicació d'estratègies de comprensió lectora i la reflexió sobre el contingut i la forma.

2.3.1. Descripció de la competència 3

Aquesta competència específica engloba els processos de comprensió escrita per a desenvolupar la competència

comunicativa de l'alumnat amb l'objectiu d'aportar-li coneixements i estratègies per a enfrontar-se satisfactòriament a qualsevol situació comunicativa de la vida personal, social i acadèmica pròpia de la seua edat. És a dir, la comprensió suposa rebre i processar la informació expressada a través de textos escrits i multimodals en situacions comunicatives de diferents àmbits i amb registres de formalitat diversa, així com ser capaç d'utilitzar estratègies de comprensió escrita per obtenir i integrar la informació i valorar-la, i per a respondre a necessitats comunicatives significatives.

En síntesi, la comprensió escrita implica el coneixement del codi escrit i d'una sèrie d'estructures lingüístiques. Però en el desenvolupament d'aquesta competència específica es poden distingir tres tipus de comprensió: la literal, la inferencial i la crítica. Aquests nivells de comprensió es corresponen amb diferents actuacions per part de l'individu. En la comprensió literal es pot extraure la informació directament del text, en la inferencial es pot deduir, i en la crítica s'ha de prendre un punt de vista més personal i crític.

Cal tindre en compte que la comprensió d'un text escrit requereix per part del lector ser capaç de llegir amb bona fluïdesa i aplicar les estratègies de comprensió lectora necessàries. En tots aquests aspectes, intervenen diversos processos: localitzar i obtenir informació del text, saber integrar-la i interpretar-la i reflexionar i valorar aquesta informació de manera crítica. D'aquesta manera, a mesura que l'alumnat desenvolupa les estratègies de comprensió escrita en diferents nivells, serà capaç de diferenciar diferents tipologies textuais, registres i contextos.

Per a aconseguir que els alumnes i les alumnes esdevinguen lectors i lectores competents i siguen capaços d'adequar la manera de llegir utilitzant estratègies lectores en funció del tipus de text, dels diferents formats i suports, i del propòsit de la lectura, caldria que l'alumnat duigu a terme els processos que intervenen en les activitats de lectura: localitzar i obtenir informació del text, saber integrar-la i interpretar-la, reflexionar i valorar. D'aquesta manera, a mesura que l'alumnat desenvolupa les estratègies de comprensió escrita en diferents nivells, és capaç de reconèixer el sentit global, les idees principals i la informació explícita, i realitzar, amb ajuda, reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut. A més, els alumnes i les alumnes adquireixen i construeixen el coneixement i donen resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos.

En el desenvolupament d'aquesta competència de comprensió escrita, l'alumnat aplica també les estratègies relacionades amb l'alfabetització informacional. És a dir, buscar, seleccionar i contrastar informació procedent de dues o més fonts, de manera planificada i de manera guiada. D'aquesta manera, s'avança en l'avaluació de la fiabilitat de les informacions, com també en el reconeixement dels riscos de manipulació i de desinformació.

Les primeres reflexions sobre el llenguatge parteixen del coneixement intuïtiu que l'alumnat té com a usuari d'una llengua i es produeixen sempre de manera significativa, en contextos de producció i de comprensió de textos. Per tant, a través de les activitats que promouen la millora de la comprensió escrita es poden proposar activitats de reflexió en què l'alumnat s'inicia en l'ús de la terminologia metalingüística bàsica i desenvolupa de manera progressiva la consciència lingüística alhora que perfecciona les destreses de producció i de comprensió.

L'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura se sistematitza en el 1r cicle aprofitant tot el que s'ha treballat en l'etapa d'Infantil: la preparació de l'alumnat per al procés de xifrar i desxifrar el codi escrit, és a dir, transformar les grafies en sons i els sons en grafies. Aquest procés es realitza en una llengua per a transferir-lo després a les altres. Per tant, durant el 1r cicle, les situacions d'aprenentatge es planifiquen perquè l'alumnat aprenga a llegir (desxifrar el codi) i a comprendre els textos (construir el significat del text en contextos de lectura significatius). Per tal de desenvolupar aquesta competència, l'alumnat hauria de ser capaç, en finalitzar el 1r cicle de Primària, de llegir amb una bona fluïdesa i de començar a aplicar estratègies per a comprendre, amb ajuda, el sentit global i la informació específica d'un text, i de fer inferències durant la lectura.

Finalment, caldria tindre en compte també que, per a poder arribar a comprendre un text és necessari que l'alumnat domine la mecànica lectora, per tal de poder centrar l'atenció en les habilitats de comprensió del text i no tant en les de descodificació. Per això, paral·lelament a la lectura mecànica, l'alumnat sempre ha d'efectuar la lectura comprensiva, que prendrà més autonomia en el segon i el tercer cicle. En qualsevol moment es poden aprofitar recursos com la lectura fàcil per a tindre en compte la inclusió i els principis del disseny universal d'aprenentatge. A final del segon cicle de Primària l'alumnat també hauria de distingir les idees principals de les secundàries i fer

valoracions personals. I al final del 3r cicle de Primària hauria d'aplicar estratègies per a comprendre el sentit global (de manera autònoma), fer valoracions personals argumentades i identificar el tipus de text i les seues característiques.

2.4. Competència específica 4. Expressió oral

Produir, de manera guiada, missatges orals senzills amb coherència, cohesió i adequació a través de situacions de comunicació de l'àmbit familiar, social i educatiu.

2.4.1. Descripció de la competència 4

L'expressió oral constitueix un instrument de primer ordre en el procés comunicatiu, i el seu desenvolupament implica la producció de missatges orals senzills estructurats (coherència), amb mecanismes bàsics per a l'articulació (cohesió) i adaptats a la finalitat i al registre requerits per a cada situació comunicativa (adequació).

L'aprenentatge d'aquesta competència se centra tant en la construcció del discurs, com en la seua expressió i el control de la norma, al mateix temps que requereix un conjunt d'estratègies que augmenten gradualment la correcció lèxica i gramatical, i que afavorisquen la comprensió del missatge. A causa del caràcter immediat i efímer que caracteritza la llengua oral, aspectes com la pronunciació, el ritme, l'entonació i els recursos no verbals bàsics resulten indispensables per a reforçar la intenció comunicativa.

L'adquisició correcta de l'expressió oral, a més de tindre en compte aspectes lèxics, semàntics, fonològics, morfosintàctics i no verbals, ha d'afavorir un ús del llenguatge ètic i no discriminatori, i es fomenta així la construcció d'una societat més equitativa, democràtica i responsable. A més, el seu desenvolupament exigeix uns coneixements pragmàtics i socioculturals que només poden aprendre's en situacions reals de diferents àmbits, que aniran augmentant el grau de complexitat a través d'estratègies bàsiques de planificació, per a incrementar el repertori comunicatiu de l'aprenent. Es tracta que l'alumnat passe de formes espontànies de producció oral a formes més controlades i formals.

Per això és imprescindible que s'inicien en l'adquisició d'habilitats que els permeten buscar i contrastar informació per a comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, així com una actitud ètica amb la propietat intel·lectual.

Els diferents tipus de textos (narratius, descriptius, argumentatius, expositius, instructius) constitueixen el marc perfecte per a treballar l'expressió oral. El text és la unitat bàsica de treball a l'aula, per la qual cosa les produccions orals no poden deslligar-se dels gèneres textuals (conte, rondalla, notícia), que corresponen a les situacions concretes de comunicació. Dotats d'una estructura i d'uns continguts lingüístics, ofereixen un aprenentatge més significatiu i contribueixen al fet que l'alumnat s'inicie, de manera guiada, en la reflexió sobre el llenguatge, i s'afavoreix així el desenvolupament de la consciència lingüística.

El desenvolupament d'aquesta competència s'inicia en edats molt primerenques de manera espontània, però la seua adquisició correcta és llarga i complexa, per la qual cosa requereix un treball sistemàtic i continuat. D'aquesta manera, la guia del professorat i l'avaluació a curt i llarg termini constitueixen un element de primer ordre per a aconseguir que l'alumnat adquireisca de manera eficaç l'objectiu proposat. Al llarg de l'etapa, la gestió de les emocions serà fonamental per a consolidar el seu aprenentatge. La guia del professorat i l'avaluació a curt i llarg termini constitueixen un element de primer ordre per a aconseguir que l'alumnat adquireisca de manera eficaç l'objectiu proposat.

Durant els primers cursos d'escolarització, el treball de la consciència fonològica i l'adquisició de vocabulari tindran un pes destacat, ja que constitueixen la base per a articular correctament el discurs oral. En concloure el primer cicle de Primària, l'alumnat hauria de ser capaç de realitzar produccions orals senzilles de manera guiada, adaptades a diferents situacions de comunicació pròximes a ell.

En el segon cicle de Primària, les produccions orals aniran augmentant l'extensió, la planificació i el grau de formalitat. L'alumnat, amb l'ajuda del docent, hauria de saber expressar, descriure i argumentar idees, sentiments, emocions, fets, opinions i conceptes tenint en compte tant els aspectes verbals com els no verbals. En aquest cicle s'iniciarà en l'anàlisi de les produccions pròpies mitjançant l'autoavaluació.

Al final de l'etapa, l'alumnat hauria de ser capaç de construir un discurs adequat i coherent, que incorpore elements bàsics de cohesió, utilitzant estratègies per a integrar la informació i amb un propòsit comunicatiu.

2.5. Competència específica 5. Expressió escrita i multimodal

Produir, de manera guiada, textos escrits i multimodals adequats i coherents amb un vocabulari apropiat, utilitzant estratègies bàsiques de planificació, textualització, revisió i edició.

2.5.1. Descripció de la competència 5

Adquirir aquesta competència específica comporta considerar l'escriptura un procés recursiu (individual o col·laboratiu) en el qual s'empren estratègies bàsiques de planificació, textualització, revisió i edició que requereixen una pràctica explícita i progressiva a l'aula i amb el suport docent.

De manera paral·lela, per a ser competent en expressió escrita també és necessari utilitzar el registre pertinent (adequació), organitzar les idees amb claredat (coherència) i emprar el vocabulari de manera correcta. Tot això mentre s'incrementa de manera gradual, reflexiva i guiada tant la destresa d'utilitzar les paraules i estructures precises en els textos escrits com la consciència sobre la qualitat, l'ètica i la creativitat de l'expressió a pròpia. En aquest punt, cobra una rellevància especial la utilització constant d'un llenguatge no discriminatori orientant a l'alumnat perquè detecte i rebutge qualsevol abús de poder a través de la paraula.

Ens trobem, doncs, davant d'un ús intencional de la llengua que és, al mateix temps, instrument i objecte d'aprenentatge. En aquest context de producció de textos, l'alumnat s'acostarà gradualment, i d'una manera activa i reflexiva, als nombrosos coneixements lingüístics, discursius i textuais implicats en el procés d'escriptura. Aquest serà el marc òptim per a iniciar-se en la reflexió metalingüística i en la terminologia bàsica sobre la llengua vinculant, des de la base, el seu ús real i el coneixement lingüístic promovent per a això la manipulació de paraules, enunciats o textos perquè l'alumnat n'aprecie els canvis. A través d'una varietat de situacions d'escriptura, els i les estudiants aniran familiaritzant-se amb un ventall de gèneres discursius, construint una competència que els permeta produir textos escrits d'acord amb les convencions socioculturals, estructurals i lingüístiques. D'aquesta manera, el nostre alumnat podrà desimboldre's progressivament en qualsevol situació comunicativa de la vida personal, social i acadèmica.

En aquest sentit, actualment, la manera de comunicar-nos s'ha transformat o s'ha desdibuixat la separació entre els diferents mitjans. Ara comptem amb molts i diferents recursos per a construir significats que van més enllà del verbal, i per això aquesta competència específica inclou la creació, amb l'ajuda del professorat, de textos multimodals.

Atesa la complexitat cognitiva de l'activitat escriptora, en què es posen en joc multitud de coneixements, l'acompanyament i el seguiment continu del professorat serà imprescindible, així com la retroalimentació oportuna i la utilització d'eines de suport (organitzadors, rutines de pensament, plantilles), models i exemples de complexitat escalonada. Aquest acompanyament del docent serà decisiu també quan l'alumnat requerisca estratègies de cerca, selecció i contrast de fonts. L'objectiu últim és que, progressivament, després d'avaluar i analitzar la informació, l'alumnat siga capaç d'integrar-la de manera personal i creativa en la seua producció escrita sent sempre respectuós amb la propietat intel·lectual.

En finalitzar el primer cicle de Primària, seguint pautes accessibles i partint d'exemples bàsics, l'alumnat hauria de ser capaç d'escriure individualment, en parelles o grups i de manera acompanyada, un text breu relacionat amb l'àmbit escolar amb una estructura clara. Els alumnes i les alumnes, que començaran a ser conscients del procés escriptor, s'iniciaran en la planificació, amb l'orientació permanent del professorat.

En acabar el segon cicle de Primària, l'alumnat hauria d'escriure (individualment o col·laborativament), amb l'ajuda del professorat i a partir de models, textos coherents de gèneres discursius senzills emmarcats en situacions d'aprenentatge. A més, els i les alumnes, amb el suport del professorat, haurien de planificar i revisar els seus textos mitjançant estratègies elementals. Així mateix, haurien de cuidar tant els aspectes formals com la correcció lingüística, ortogràfica i gramatical corresponent al nivell educatiu.

Finalment, al final de l'etapa, l'alumnat, de manera guiada, hauria de crear textos escrits i multimodals de gèneres discursius variats que responguen a la situació comunicativa plantejada. Haurien de produir textos coherents i amb un vocabulari apropiat utilitzant estratègies bàsiques de planificació, textualització, revisió i edició.

2.6. Competència específica 6. Interacció oral, escrita i multimodal

Interactuar de manera oral, escrita i multimodal, a través de textos senzills dels àmbits personal, social i educatiu, utilitzant un llenguatge respectuós i estratègies bàsiques de comprensió, expressió i resolució dialogada de conflictes, de manera síncrona i asíncrona.

2.6.1. Descripció de la competència 6

La interacció oral, escrita i multimodal abasta la descodificació, la comprensió, la interpretació i l'expressió a través de textos senzills. Aquest procés va associat a la construcció d'un discurs conjunt mitjançant l'ús del repertori plurilingüe i multicultural de l'alumnat. La interacció supera la suma de les competències de comprensió i d'expressió, ja que incorpora també estratègies de col·laboració, com ara respectar el torn de paraula, cooperar amb l'interlocutor o interlocutors, i demanar aclariments. Tot això per a intercanviar informació en situacions comunicatives dels àmbits personal, social i educatiu.

Aquesta competència implica i promou el treball en grup, la col·laboració i la predisposició per a comunicar-se amb altres, establir vincles personals i construir coneixement posant les pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica. Aquest procés suposa també ser capaç de dur a terme negociacions de manera argumentada, empàtica, assertiva, correcta en les formes i respectuosa cap a la diversitat utilitzant un llenguatge ètic i no discriminatori, per a arribar a una entesa. En aquest sentit, l'alumnat ha de manejar situacions comunicatives, tant en suports analògics com digitals, utilitzant l'etiqueta digital, i recursos comunicatius verbals i no verbals.

Paral·lelament, per a ser competent en interacció oral, escrita i multimodal també és necessari utilitzar el registre adequat (adequació), organitzar les idees amb claredat (coherència) i emprar el vocabulari de manera correcta. Tot això mentre s'incrementa de manera gradual, reflexiva i guiada, l'habilitat d'emprar les estructures necessàries en textos orals, escrits i multimodals.

En la interacció són essencials estratègies com l'ús de la repetició, el ritme pausat i guiat, prendre i deixar la paraula, cooperar i demanar aclariments. Tot això tenint en compte, a més, la situació comunicativa i les convencions socials. Al costat d'això, l'escolta activa és fonamental perquè contribueix a la convivència, a la cooperació, a la tolerància i a la comunicació eficaç.

En aquesta etapa l'alumnat hauria de ser capaç d'intercanviar informació senzilla sobre temes quotidians i d'interés personal, en textos escrits, orals i multimodals dels gèneres dialogats més freqüents. En aquest sentit, en qualsevol ocasió els i les alumnes haurien de rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i els abusos de poder a través de la paraula, tenint en compte una perspectiva de gènere. I, finalment, haurien d'utilitzar progressivament estratègies per a la gestió dialogada de conflictes.

En acabar el primer cicle, l'alumnat hauria de ser capaç d'interactuar en situacions quotidianes senzilles utilitzant estratègies bàsiques per a la participació: demanar i complir el torn de paraula, així com saber escoltar.

Al final del segon cicle de Primària, l'alumnat hauria de ser capaç d'interactuar de manera oral en les situacions comunicatives habituals utilitzant estratègies que faciliten la participació, com ara saber escoltar i mantindre el tema, aportar idees i respectar les dels altres, així com les convencions establides per a la situació comunicativa. De manera escrita i multimodal, la interacció es donarà en situacions asíncrones i de manera guiada.

Al final de l'etapa, l'alumnat hauria d'utilitzar estratègies d'escolta activa per a evitar repetir idees, i incloure en la intervenció les opinions dels interlocutors cooperant amb ells. L'alumnat hauria d'utilitzar, a més, el registre adequat per a cada situació comunicativa. Finalment, la interacció escrita i multimodal podrà incloure puntualment interaccions síncrones, i s'afavorirà l'autonomia progressiva de l'alumnat.

2.7. Competència 7. Mediació oral, escrita i multimodal

Mediar entre interlocutors utilitzant estratègies d'adaptació i de simplificació del llenguatge per a processar i transmetre informació bàsica i senzilla, en situacions comunicatives predictibles d'àmbit personal, social i educatiu.

2.7.1. Descripció de la competència 7

La mediació és l'activitat comunicativa que permet al parlant mediador explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos orals, escrits i multimodals entre interlocutors que no comparteixen el mateix codi. En aquest procés s'utilitzen estratègies com la reformulació, l'adaptació o la simplificació del llenguatge, d'acord amb l'objectiu, la situació i els destinataris de la comunicació.

En la mediació l'alumne es reconeix com a agent social encarregat de crear ponts, ajuda a construir i transvasar significats, facilita la comprensió i l'expressió de missatges, i transmet informació senzilla de manera guiada, tant en la seua llengua (mediació intralingüística), com entre altres llengües (mediació interlingüística).

La mediació lingüística respon a desafiaments com la resolució de conflictes de manera dialogada, l'ús de repertoris lingüístics personals procedents de diferents llengües o la valoració de la diversitat lingüística i cultural del seu entorn. En aquest sentit, la mediació lingüística implica usar estratègies i coneixements destinats a superar barreres lingüístiques i culturals de manera cooperativa, negociar significats i assolir una entesa entre els interlocutors de manera empàtica i creativa.

En aquesta etapa la mediació està orientada a comprendre i transmetre informació i idees de textos orals, escrits i multimodals breus i predictibles, sobre assumptes quotidians i de rellevància personal, guiats i preparats

anticipadament. S'utilitzen tant mitjans analògics com digitals, amb suport visual, així com estratègies de simplificació, adaptació i transformació del llenguatge; o l'ús de gestos, repeticions o aclariments, tot això de manera guiada.

La mediació en aquesta etapa inclou activitats com ara resumir, explicar dades, parafrasejar, prendre notes, interpretar o traduir textos, mentre es participa en tasques col·laboratives que tenen com a objectiu facilitar la interacció i l'entesa quan es produeixen intercanvis d'informació en entorns multilingües (L2-L2, L1-L1, L2-L1, L1-L2).

Per a aconseguir-ho, resulta fonamental la reflexió i el contrast, tant entre els elements lingüístics i discursius (L2-L2, L1-L1, L2-L1, L1-L2) com la fonètica, la gramàtica, la sintaxi, el vocabulari o la tipologia textual, com els extralingüístics, com el llenguatge corporal, els signes visuals, les pauses, el ritme i l'entonació.

Al final del segon curs, la mediació entre llengües es du a terme de manera oral, és a dir, l'alumnat hauria de comprendre un missatge molt senzill en l'L2 (valencià o castellà o una altra) i transmetre'l a un tercer en la seua L1 (valencià o castellà o una altra llengua), ajudant-se d'estratègies elementals com ara l'ús del llenguatge no verbal. En aquest primer cicle l'alumnat s'inicia en la mediació intralingüística explicant verbalment en L1 (valencià o castellà), imatges, gràfics senzills o textos molt breus. Tant en primer cicle (1r i 2n) com en segon (3r i 4t) l'alumnat pot recórrer a l'ajuda d'altres participants o de recursos de suport. Al final del 4t curs l'alumnat pot realitzar mediació entre llengües i dins d'una mateixa llengua de manera oral i escrita (en aquest cas produint textos senzills).

Al final del tercer cicle (5é i 6é) la mediació entre llengües es produeix amb més autonomia, malgrat que encara puga requerir-se l'ajuda del docent. En el cas de la mediació dins de la mateixa llengua es podrien incloure gràfics, fórmules, imatges i també adaptació del discurs (canvi de registre o cerca de sinònims, per exemple). Al final d'aquest cicle (4t curs) la mediació entre llengües podria incloure la traducció i la interpretació inversa des d'una L1 (valencià o castellà o altres) cap a una L2 (valencià o castellà), utilitzant diferents llengües del seu repertori. En aquest cas es tractaria de discursos de poca complexitat discursiva.

2.8. Competència 8. Lectura autònoma

Llegir de manera autònoma obres i textos de caràcter divers, seleccionats atenent els seus gustos i interessos i compartir les experiències de lectura.

2.8.1. Descripció de la competència 8

El fonament d'aquesta competència específica és la motivació lliure per la lectura, des de l'interés personal de l'alumnat, de manera que es genere hàbit lector a partir d'experiències lectores positives i plaents.

La lectura autònoma afavoreix l'ampliació del coneixement sobre el món i la interacció social amb altres lectors per tal de compartir les experiències lectores. L'aprenent ha de progressar en l'habilitat i el gust per les lectures de l'àmbit social, acadèmic, literari i dels mitjans de comunicació, en tipologies i funcions diferents i en formats multimodals, analògics i digitals, en un grau de complexitat creixent. Com a suport al gust per la lectura es generen contextos de diàleg, de debat, d'intercanvi d'experiències, que retroalimenten el descobriment de noves lectures. Són escenaris que el professorat ha de facilitar a través del disseny de situacions d'aprenentatge que incentiven el foment lector i que inclouen activitats de compartició de les experiències lectores en diferents formats: oral, escrit i multimodal, en contextos analògics, i també digitals.

Els processos de lectura ajuden a organitzar les idees i a distingir els continguts rellevants. Permeten també conèixer i aplicar tipologies textuais i de gèneres discursius a la pràctica oral i escrita. L'èxit en la competència lectora és clau per a controlar l'accés a la informació, en els processos de comprensió, reflexió, interpretació i per a millorar la capacitat crítica. L'aprenent llig, reflexiona i interpreta a partir de les obres i, a més, comparteix i socialitza les seues experiències lectores.

Els circuits comunicatius actuals estan estretament relacionats amb les TIC; en conseqüència, el coneixement i la iniciació en l'ús d'aplicacions de lectura, així com les plataformes digitals i Internet, seran un entorn favorable i necessari per a la pràctica lectora i l'intercanvi d'experiències lectores.

Per tal de millorar la mateixa experiència lectora i d'assentar l'hàbit lector, s'hauria d'estimular l'ús de les biblioteques, tant les de l'àmbit educatiu com les públiques. A més, per a anar configurant de manera progressiva un perfil lector entre l'alumnat, caldria fomentar també la creació d'una xicoteta biblioteca personal. D'altra banda, el desenvolupament de la personalitat, acompanyat d'un entorn en què la lectura és una activitat habitual i plaent, aporta a l'aprenent el bagatge cultural necessari per a un aprenentatge al llarg de la vida.

L'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura se sistematitza en el 1r cicle. Per tant, durant els dos primers cursos cal planificar les situacions d'aprenentatge perquè l'alumnat aprenga a llegir i al mateix temps es consolide la lectura autònoma. Com a base per a desenvolupament d'aquesta competència, l'alumnat, en finalitzar el 1r cicle de Primària, hauria de ser capaç de llegir amb una bona fluïdesa obres adequades a la seua edat. També hauria de començar a ser capaç d'aplicar estratègies de comprensió lectora.

A final del 2n cicle de Primària l'alumnat hauria de llegir de manera autònoma o guiada obres i textos diversos, i de seleccionar amb autonomia creixent els que s'ajusten als seus gustos i interessos. D'aquesta manera, l'alumnat s'inicia en la construcció de la seua identitat lectora. També hauria de compartir les seues experiències de lectura participant en comunitats lectores.

Al final del 3r cicle de Primària l'alumnat hauria de llegir i de seleccionar de manera autònoma i amb criteri propi, obres i textos que s'ajusten als seus gustos i interessos, progressant en la construcció de la seua identitat lectora. De la mateixa manera, hauria de seguir compartint les seues experiències de lectura a través de la participació en comunitats lectores en l'àmbit educatiu i social.

2.9. Competència 9. Competència literària

Llegir i produir textos amb intenció literària, senzills, amb llenguatge pròxim a l'alumne, contextualitzats en la cultura i la tradició, com a font de plaer i de coneixement.

2.9.1. Descripció de la competència 9

La competència literària pretén que la lectura i la producció de textos amb intenció literària, adequats al nivell d'edat, contribuïska a l'hàbit lector al llarg de la vida.

Adquirir aquesta competència demana la recepció, la comprensió i la interpretació d'obres de l'àmbit literari del gust personal de l'alumne i la de textos representatius de la nostra literatura i de la universal, de la tradició i la cultura pròximes. Aporta coneixement sobre la tradició literària i l'oralitat popular i permet explotar les capacitats retòriques del sistema lingüístic, a través d'un llenguatge senzill i adequat.

La fusió de la literatura i d'altres disciplines artístiques hauria de ser una experiència d'aula i fora de l'aula en què entren en joc la música, el teatre, les arts plàstiques i escèniques, en l'alumnat obté experiències de descobriment i assumeix rols creatius. Una persona competent en aquest àmbit continuarà al llarg de la vida incorporant recursos lingüístics i valorant críticament la dimensió artística de les lectures.

L'alumne hauria de conèixer models poètics emmarcats en la tradició (la cançó popular, les rondalles) i crear versions senzilles sobre models, utilitzant el seu llenguatge pròxim, amb bastides i guiatge. L'ajuda de models i el guiatge del professorat són necessaris en el procés de dotar d'autonomia progressiva l'alumne perquè es pugui formar una cultura literària, en el context del món en què vivim, i per a potenciar la capacitat crítica sobre les lectures. Caldria considerar dues modalitats de lectura, la intensiva i l'extensiva. La lectura intensiva focalitza més el detall per a obtenir informacions i, en conseqüència, és més pausada i analítica; la lectura extensiva segueix un ritme més àgil, fa servir textos més extensos o complets, de l'interès de l'alumne, i té un caràcter més lúdic.

Caldria aconseguir que la lectura forme part dels hàbits vitals de l'alumne. L'alumnat ha de llegir, però també hauria de ser capaç de crear textos literaris senzills (contes, poemes, dramatitzacions), partint de models. A més, hauria de poder expressar una opinió crítica sobre les lectures, fent ús de recursos retòrics bàsics, amb el suport del professorat.

En finalitzar el primer cicle de Primària, l'alumne hauria de conèixer representacions poètiques i narratives emmarcades en la tradició (cançó popular, rondalles i contes), i crear versions senzilles i breus, utilitzant el seu llenguatge pròxim, sobre models i amb l'ajuda del docent.

En finalitzar el segon cicle de Primària, l'alumne hauria de ser capaç de llegir i d'interpretar textos literaris senzills propis de la tradició, d'expressar opinió sobre els textos, crear versions senzilles i breus amb intenció literària, amb paraules del seu repertori, partint de models i amb ajuda del docent, i participar en recitacions i dramatitzacions.

En finalitzar l'etapa, l'alumnat hauria de llegir i d'interpretar obres literàries pròximes als seus interessos i expressar-hi la seua opinió utilitzant recursos retòrics bàsics. A més, hauria de poder relacionar de manera molt elemental les obres literàries i els seus autors amb els contextos socioculturals de creació i de recepció. Finalment, hauria de crear versions literàries senzilles (textos narratius, poètics, teatrals) i participar en recitacions i representacions escèniques, partint de models, i de manera guiada.

3. Connexions de les competències específiques entre si, amb les competències d'altres àrees/matèries i amb les competències clau (per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria).

3.1. Relacions o connexions amb les altres CE de l'àrea/matèria

Les conegudes com a destreses lingüístiques bàsiques, és a dir, expressió oral (CE4), expressió escrita (CE5), comprensió oral (CE2) i comprensió escrita (CE3), així com els complexos processos bidireccionals que ocasionen interacció (CE6) i mediació (CE7), coincideixen de manera natural en la comunicació. Si a això li unim l'indiscutible potencial epistèmic que posseeixen, així com que la reflexió sobre la pròpia llengua subjau en tota l'àrea, podem dir que, a grans trets, la majoria de competències específiques de València i Castellà: Llengua i Literatura estan, d'una manera o d'una altra, molt relacionades entre si.

En aquest sentit, convé posar l'accent en el fet que l'expressió oral/escrita constitueix la base per al desenvolupament de les altres destreses orals/escrites (interacció (CE6), mediació (CE7), comprensió oral (CE2) i/o escrita (CE3)). A més de compartir canal i característiques, es complementen entre si. No hi ha mediació o comprensió sense expressió. I igual succeeix amb la interacció, perquè s'hi activen de manera indissociable l'expressió i l'escolta/lectura. En dos canals diferents es treballen habilitats semblants lligades a la comprensió, la interpretació i la valoració de missatges. En altres paraules, moltes de les competències específiques de la matèria es necessiten les unes a les altres per a poder desenvolupar-se plenament i comparteixen els sabers bàsics necessaris per a aconseguir-ho.

Quant a la resta de competències específiques de l'àrea, la competència multilingüe i intercultural (CE1) requereix la comprensió oral (CE2) i la comprensió escrita (CE3), ja que comprendre suposa un primer pas per a familiaritzar-se amb la diversitat lingüística i cultural i evitar així els prejudicis lingüístics. Però, a més, per a valorar la diversitat lingüística i cultural com a font de riquesa cultural, és necessari adoptar una actitud activa, per la qual cosa guarda una relació estreta amb l'expressió oral (CE4) i escrita (CE5) i la interacció (CE6), ja que aquests usos de la llengua

afavoreixen la reflexió interlingüística i l'ús de la funció metalingüística del llenguatge. El desenvolupament d'aquesta competència troba en la lectura autònoma (CE8) i en la literatura (CE9), unes aliades poderoses per a acostar l'aprenent a una llengua, a una cultura, a un context i a unes tradicions de manera lúdica, i valora així la diversitat lingüística i cultural existent.

Així mateix, la lectura autònoma (CE8) i la competència literària (CE9) comencen a desenvolupar-se a través de la lectura (CE2), la comprensió de textos literaris (CE3) i l'expressió oral (CE4). En les activitats de foment lector se solen fer comentaris orals sobre les lectures, amb la qual cosa es treballen també a partir de la lectura: l'expressió oral (CE4), la interacció oral (CE6) i la mediació oral (CE7).

Finalment, la competència literària (CE9) s'associa amb les altres competències específiques de producció i de recepció, perquè necessita la comprensió, l'expressió, la interacció i la mediació. Per mitjà del potencial de la literatura, l'alumnat desenvolupa la resta de competències per a comprendre els textos literaris, els de tradició oral i els gèneres escrits, per a produir textos amb intenció literària i també per a interactuar i mediar amb altres individus com a característica de la dimensió social de la literatura.

3.2. Relacions o connexions amb les CE d'altres àrees de l'etapa

Les competències específiques d'expressió oral (CE4), expressió escrita (CE5), comprensió oral (CE2), comprensió escrita (CE3) i la interacció (CE6) vertebraven el procés d'aprenentatge i fan que aquestes es vinculen, de manera global i inherent, amb les competències específiques de la resta de matèries lingüístiques i no lingüístiques. Així mateix, són també clau per a la gestió personal i emocional en la relació amb els altres.

D'altra banda, la mediació lingüística (CE7) té relació amb la resta de competències específiques de l'àmbit lingüístic perquè la mediació entre diferents codis fa que s'activen els mecanismes de comprensió i d'expressió propis de la competència en comunicació lingüística i de la competència plurilingüe, i que es transferisquen coneixements, tant lingüístics com socioculturals i pragmàtics mitjançant l'ús combinat de les diferents llengües del currículum.

Així mateix, la competència específica en lectura autònoma (CE8) contribueix al desenvolupament de les competències específiques de la resta d'àrees atés que la llengua escrita és present en totes les situacions educatives i, per això, la lectura es treballa en totes les àrees. En la resta d'àrees lingüístiques es promouen, a més, moltes transferències lingüístiques de l'alumnat d'unes llengües a les altres, partint d'un enfocament comunicatiu i d'un tractament integrat de llengües.

Finalment, aconseguir la competència literària (CE9) passa per la vinculació amb disciplines que no formen part de l'àrea lingüística, però que són parts del material per a edificar-la. Connecta especialment amb Coneixement del Medi natural, Social i Cultural, Educació Artística i Educació en Valors Cívics i Ètics.

3.3. Relacions o connexions amb les competències clau

El quadre adjunt mostra l'existència d'una relació especialment significativa i rellevant entre les 9 competències específiques d'aquesta àrea i la majoria de les competències clau que inclou el perfil d'eixida de l'alumnat en finalitzar l'educació bàsica. En tots els casos l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques assenyalades contribueix a l'adquisició i al desenvolupament de les competències clau amb les quals apareixen estretament vinculades.

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
CE 1 Multilingüisme i	X	X		X	X	X	X	X

Interculturalitat								
CE 2 Comprensió oral i multimodal	X	X		X	X	X		
CE 3 Comprensió escrita i multimodal	X	X		X	X	X		
CE 4 Expressió oral	X	X		X	X	X		
CE 5 Expressió escrita i multimodal	X	X		X	X	X		
CE 6 Interacció oral, escrita i multimodal	X	X		X	X	X	X	
CE 7 Mediació oral, escrita i multimodal	X	X		X	X	X	X	
CE 8 Lectura autònoma	X	X		X	X	X	X	
CE 9 Competència literària	X	X		X	X	X	X	X

CCL: competència en comunicació lingüística

CP: competència plurilingüe

CMCT: competència matemàtica i competència en ciència i tecnologia (STEM, per les sigles en anglés)

CD: competència digital

CPSA: competència personal, social i d'aprendre a aprendre

CC: competència ciutadana

CE: competència emprenedora

CCEC: competència en consciència i expressió culturals

En primer lloc, és necessari remarcar que la totalitat de competències específiques de la matèria estan indissolublement connectades amb la competència en comunicació lingüística (CCL), ja que possibiliten, entre altres descriptors operatius del perfil d'eixida, l'expressió de sentiments, fets, opinions i pensaments i la comprensió de discursos i de textos senzills de diversos àmbits. Així mateix, també permeten desenvolupar la lectura d'obres diverses i asseguren el respecte a la diversitat lingüística i cultural.

En segon lloc, la competència multilingüe i intercultural (CE1) és fonamental per a desenvolupar la competència plurilingüe (CP), ja que per a utilitzar diferents llengües i reconèixer els perfils lingüístics individuals és necessari valorar la diversitat lingüística com una font d'enriquiment.

En tercer lloc, la competència en interacció (CE6) es relaciona amb la competència personal, social i d'aprendre a

aprendre (CPSAA) atés que promou el diàleg, els debats, el treball en grup i la distribució de tasques i responsabilitats de manera equitativa a través de la cooperació per a aconseguir una comunicació efectiva, així com la comprensió proactiva d'altres perspectives i experiències. D'aquesta manera contribueix al fet que l'alumnat siga conscient de les emocions pròpies, les idees i els comportaments personals emprant estratègies per a gestionar-les en situacions de tensió o conflicte i adaptant-se als canvis i harmonitzant-los per a aconseguir els seus objectius.

En quart lloc, la competència en interacció (CE6) i la competència en mediació (CE7) es vinculen amb la competència ciutadana (CC) atés que tenen un paper fonamental en la participació en activitats de grup, en la presa de decisions i en la resolució de conflictes de manera constructiva i pacífica. També promou la comprensió de la identitat pròpia i les relacions interculturals amb la finalitat d'establir interaccions comunicatives respectuoses, empàtiques, igualitàries i constructives.

4. Sabers bàsics (per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria)

4.1. Introducció

Els sabers bàsics són els coneixements, les destreses i les actituds necessaris per a adquirir les diferents competències específiques d'aquesta àrea.

Els sabers s'organitzen en tres blocs: Llengua i ús, Estratègies comunicatives i Educació literària. Aquests blocs generals es divideixen en subblocs de sabers i, en alguns casos, també en grups de sabers sota un mateix subbloc. Aquesta distribució permet observar millor les relacions disciplinàries entre els sabers. Aquestes relacions de tipus disciplinari es completen amb unes indicacions sobre la vinculació dels diferents blocs, subblocs i grups de sabers amb les diferents competències específiques de l'àrea. La gradació dels sabers estarà marcada pels criteris d'avaluació establits.

En cadascun dels blocs i subblocs es disposen els continguts bàsics de manera ordenada, seguint un ordre de més concret a més general; també s'hi suggereix el ritme d'adquisició al llarg de l'etapa, especialment al final del segon i del tercer cicle. En qualsevol cas, l'ordre de disposició dels tres blocs de continguts bàsics no denota en cap cas ni una posició jeràrquica ni suggereix un treball separat dels sabers de cada apartat. Ans al contrari, els diferents sabers bàsics dels tres blocs s'han de combinar entre si en el moment del disseny de les situacions d'aprenentatge. Aquesta tria i combinació dels continguts estarà determinada per les competències específiques involucrades en cada pràctica d'aula concreta que els docents planifiquen.

Aquests blocs de sabers tenen una correspondència en l'àrea de llengua estrangera, de manera que es puguem organitzar per a treballar les competències específiques de les diferents llengües d'una manera integrada. Així es prepara el terreny perquè es puguem planificar situacions d'aprenentatge que incloguen les diferents llengües del currículum. L'objectiu final d'aquesta organització és que l'alumnat pugui desenvolupar d'una manera coherent la competència en comunicació lingüística i la competència plurilingüe, seguint els principis de la competència plurilingüe global.

4.2. Bloc 1: Llengua ús

El primer bloc, Llengua i ús, recull tots els sabers que tenen a veure amb la llengua en relació amb el seu ús social, des de la biografia lingüística i el mapa lingüístic de l'aula fins a la diversitat lingüística i els prejudicis lingüístics presents a la societat. Aquest bloc abraça, doncs, d'una manera progressiva al llarg de l'etapa, els continguts bàsics sobre elements extralingüístics que resulten fonamentals per a la comunicació en societats plurilingües i multiculturals: la diversitat lingüística en l'entorn immediat i global, la situació social de les diferents llengües en contacte, la relació entre les llengües i els poders, o els elements culturals que configuren i determinen els usos lingüístics.

La biografia lingüística i el mapa lingüístic comencen per l'entorn més immediat, la família més pròxima i l'aula, i s'amplia al llarg de l'etapa a contextos més llunyans, com ara el centre, el barri, la ciutat, la comarca i la família més llunyana, fins a arribar a la Comunitat Valenciana i Espanya. Quant a la variació lingüística, l'alumnat ha de ser conscient de manera progressiva de les diferents varietats de la llengua començant per l'entorn i els usos més immediats en primer cicle fins a la variació present en àmbits més llunyans. El llenguatge no discriminatori ha d'anar posant-se en pràctica des dels primers cursos de l'etapa i ampliant-se progressivament en usos i contextos més amplis i diversos. Les expressions genuïnes de la llengua comencen per les d'ús comú en el nivell col·loquial i s'estenen al llarg dels cursos en diferents gèneres (locucions, frases fetes, refranys, col·locacions); el repertori d'expressions s'amplia al llarg de l'etapa a partir dels processos de recepció i de reflexió, i es consolida a través de l'ús.

Les llengües i els parlants: CE1, CE4, CE5, CE6 i CE7	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
• Biografia lingüística personal	x	x	x
• Mapa lingüístic de l'aula	x		
• Mapa lingüístic local i de l'entorn geogràfic		x	x
• La variació lingüística	x	x	x
• Prejudici i estereotips lingüístics	x	x	
• Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics			x
• Llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències	x	x	x
• Expressions pròpies de la llengua	x	x	x

4.3. Bloc 2: Estratègies comunicatives

El segon bloc, Estratègies comunicatives, aplega les diferents estratègies i destreses vinculades als processos de producció, recepció, interacció i mediació. En aquest bloc trobem sis subblocs de sabers bàsics. Els subblocs 2.1, 2.2 i 2.3 són transversals, ja que es treballen en totes les competències comunicatives; i en els subblocs 2.4, 2.5 i 2.6 hi ha els sabers sobre cada destresa bàsica. A més a més, s'inclouen en aquest apartat els aspectes actitudinals, axiològics i emocionals que estan presents transversalment en tots els intercanvis comunicatius i que poden determinar-ne l'èxit o el fracàs.

Es tenen en compte també en aquest bloc tots els sabers necessaris per a una reflexió lingüística adequada entorn de les estructures lingüístiques i del seu ús. Es comença pels sons, les grafies i els gestos i s'acaba en els nivells textual i pragmàtic. L'anàlisi i la reflexió progressiva entorn de les convencions ortogràfiques, l'ortofonia i l'ortoèpia, les estructures gramaticals, les tipologies i els gèneres textuais, ha d'anar sempre associada a la millora de la recepció i de la producció discursives.

La gradació dels sabers bàsics d'aquest bloc dependrà en primera instància del tipus de situació comunicativa en què estiga involucrat l'alumnat. En segon lloc, dependrà també de l'experiència prèvia de l'alumnat, del seu grau de maduració personal i del repertori de recursos lingüístics i d'estructures comunicatives que és capaç de mobilitzar en cada moment de l'etapa i en cada situació comunicativa concreta. El grau de cohesió discursiva, per exemple, dependrà dels mecanismes lingüístics i textuais que l'alumnat siga capaç de manejar i del nivell de complexitat textual

dels discursos. L'acompanyament docent, les bastides i els models facilitats a l'alumnat en els primers nivells disminueixen al llarg de l'etapa a mesura que l'alumnat avança en l'adquisició d'autonomia.

El treball relacionat amb els diferents tipus de textos i gèneres discursius, tant pel que fa a l'estructura com a les característiques lingüístiques, es planifica al llarg de l'etapa, i cada nivell desenvolupa les tipologies textuals i els gèneres discursius que millor encaixen en les situacions d'aprenentatge proposades.

Quant a la reflexió lingüística, va sempre unida als processos d'ús i de recepció i no és una finalitat en si mateixa. Mitjançant la reflexió es consolida de manera progressiva la consciència lingüística de l'alumnat per tal de millorar les destreses comunicatives associades a les diferents competències específiques de l'àrea. Progressivament, i de manera molt elemental encara, es va introduir en la reflexió l'ús de metallenguatge gramatical, especialment en els cursos finals de l'etapa; en qualsevol cas, el domini del metallenguatge es continua en les etapes posteriors; en Secundària, es manté vinculat encara als processos de reflexió al voltant dels usos discursius.

Subbloc 2.1 Sabers comuns: CE2, CE3, CE4, CE5, CE6 i CE7	CICLE		
	1e (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
• Estratègies per a adaptar el discurs a la intenció comunicativa, als participants i a la situació	x	x	x
• Estratègies per a adaptar el discurs al propòsit comunicatiu i al canal	x	x	x
• Estratègies per a adaptar el discurs al registre	x	x	x
• Adequació textual a la situació comunicativa	x	x	x
• Estructura del discurs: la coherència i la cohesió	x	x	x
• Elements de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges)	x	x	x
• Elements de contingut (inferències d'informació) i forma (tipografia)		x	x
• Tipologies textuals i gèneres discursius	x	x	x
• Elements de detecció i ús d'un llenguatge verbal i icònic no discriminatori	x	x	x
• Estratègies de reflexió sobre el procés d'aprenentatge, autoavaluació i autocorrecció	x	x	x
• Estratègies de gestió de les emocions en la comunicació	x	x	x
Subbloc 2.2 Alfabetització informacional: transversal a totes les CE	CICLE		

	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
• Estratègies d'ús i tractament de fonts documentals diverses		x	x
• Estratègies de cerca en fonts documentals diverses i amb diferents suports i formats	x	x	x
• Diferenciació entre fets i opinions		x	x
• Detecció de la manipulació informativa			x
• Ús de models per a sintetitzar i reelaborar informació			x
• Propietat intel·lectual			x
• Biblioteca de l'aula o del centre i dels recursos digitals	x	x	x
• Eines digitals per al treball col·laboratiu i la comunicació		x	x
• Hàbits i conductes per a la comunicació segura en entorns virtuals		x	x

Subbloc 2.3 Reflexió sobre la llengua: CE1, CE2, CE3, CE4, CE5 i CE7	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
• Diferències entre llengua oral i llengua escrita.	x	x	x
• Consciència fonològica. Fonemes específics del valencià/castellà.	x	x	x
• Formulació i comprovació d'hipòtesis.	x	x	x
• Generalitzacions sobre aspectes lingüístics.	x	x	x
• Generalitzacions sobre normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques.		x	x
• Signes de puntuació.	x	x	x
• Relacions de forma i significat entre les paraules.	x	x	x
• Relacions sintàctiques de les paraules.		x	x
• Convencions del codi escrit en el marc de propostes de comprensió o producció de textos.	x	x	x

<ul style="list-style-type: none"> Estratègies per a la transferència entre les llengües. 	x	x	x
--	---	---	---

Subbloc 2.4 Comunicació i interacció oral	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
G1. Comprensió oral: C2, C6 i C7			
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió oral: informació i del sentit global del discurs 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió oral: reconèixer idees no explícites del discurs 			x
G2. Expressió oral: C4, C6 i C7			
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies d'expressió oral: pronunciació i entonació adequades. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies d'expressió oral: interpretació i ús d'elements de la comunicació no verbal. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Planificació i producció de textos orals i multimodals. 	x	x	x
G3. Interacció oral: C6 i C7			
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies d'escola activa i assertivitat, tenint en compte la perspectiva de gènere. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies comunicatives per a la resolució dialogada de conflictes. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Interaccions orals en situacions comunicatives. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de cortesia lingüística. 	x	x	x

Subbloc 2.5 Comprensió escrita: C3, C6 i C7	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
<ul style="list-style-type: none"> Lectura mecànica (desxifrar el codi) 	x		
<ul style="list-style-type: none"> Lectura amb velocitat, fluïdesa i entonació 		x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió abans de la lectura: activar els coneixements previs, establir objectius de lectura i formular hipòtesis a través d'informació paratextual i 	x	x	x

gràfica			
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió durant la lectura: realitzar inferències a partir dels seus coneixements i experiències prèvies 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió durant la lectura: reformular hipòtesis, interpretar sentits figurats i significats no explícits en els textos 		x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió després de la lectura: informació del sentit global del text 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies de comprensió després de la lectura: comprovar hipòtesis i extraure conclusions 		x	x

Subbloc 2.6 Expressió escrita i multimodal: C5, C6 i C7	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
<ul style="list-style-type: none"> Aplicació de les normes ortogràfiques 		x	x
<ul style="list-style-type: none"> Presentació acurada de les produccions escrites 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies del procés d'escriptura: textualització i revisió 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies del procés d'escriptura: planificació i correcció 		x	x
<ul style="list-style-type: none"> Elements gràfics i paratextuals 	x	x	x

4.4. Bloc 3: Lectura i literatura

El tercer bloc, Lectura i Literatura, reuneix els sabers bàsics necessaris per a desenvolupar la competència en lectura autònoma i la competència literària. Està dividit en dos subblocs. El primer se centra en la lectura autònoma i en la construcció de la identitat lectora, i el segon, en la literatura.

Quant a l'hàbit lector, la selecció de lectures per l'alumnat és cada vegada més autònoma, de manera que progressivament li permet ser més conscient dels seus gustos i interessos i capaç d'expressar la seua elecció amb un grau major de detall.

Quant a les activitats literàries compartides i la participació en comunitats lectores, en els primers nivells és molt necessari que el mestre o la mestra guien i dinamitzen aquestes pràctiques.

En el subbloc 3.2 s'apleguen les estratègies de comprensió, interpretació i producció de textos i obres literàries adequades als interessos de l'alumnat i l'observació de les relacions entre la literatura i altres discursos i manifestacions artístiques i culturals, tot això amb l'ajuda del docent. Aquestes estratègies evolucionen al llarg de l'etapa en el marc de la tradició literària i en el context sociocultural pròxim. La gradació dels sabers d'aquest bloc ve donada pel grau de complexitat del text, pels recursos literaris emprats, i per la dificultat lèxica.

El treball de l'alumnat en aquest bloc es concreta en la lectura de textos de diferents gèneres literaris (poesia, teatre i narrativa). En aquesta etapa, l'alumnat s'inicia en el coneixement de l'estructura i les característiques lingüístiques

dels textos literaris; la referència als recursos retòrics es realitza en el marc de la valoració personal que l'alumnat fa d'aquest tipus de textos i no com a part d'una anàlisi interpretativa; l'anàlisi interpretativa, amb l'ús del metallenguatge adient, s'inicia en l'etapa de Secundària i es desplega en el Batxillerat.

Subbloc 3.1 Hàbit lector: CE8	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
<ul style="list-style-type: none"> Identitat lectora: expressió de gustos i interessos. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Identitat lectora: valoració crítica dels textos. 		x	x
<ul style="list-style-type: none"> La biblioteca de l'aula o del centre com a punt de trobada d'activitats literàries compartides. Comunitats lectores. 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Cura dels llibres i normes de funcionament de la biblioteca 	x	x	x

Subbloc 3.2 Literatura: CE9	CICLE		
	1r (cursos 1r i 2n)	2n (cursos 3r i 4t)	3r (cursos 5é i 6é)
<ul style="list-style-type: none"> Obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Elements constitutius essencials de l'obra literària i dels diferents gèneres literaris 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Estratègies per a la interpretació dels textos literaris 		x	x
<ul style="list-style-type: none"> Vincles amb altres manifestacions artístiques i culturals 	x	x	x
<ul style="list-style-type: none"> Planificació i producció de textos literaris 	x	x	x

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria

Comunicar-se de manera eficaç i respectuosa a través del llenguatge és una habilitat essencial per a la vida en el segle XXI, encara més a causa dels nous reptes que suma, a ritme precipitat, la cultura digital. Es tracta

d'aconseguir, en completar l'Educació Primària, un ús cada vegada més conscient del llenguatge que permeta a l'alumnat participar en les pràctiques discursives de l'esfera personal, social i educativa. I participar, a més, de manera apropiada i respectuosa tant amb ells i elles mateixes com amb els seus interlocutors. Per a aconseguir-ho, resultarà imprescindible utilitzar les estratègies pedagògiques i didàctiques que asseguren que els aprenentatges tenen sentit i valor personal per al nostre alumnat.

Així mateix, aquestes situacions d'aprenentatge haurien de preveure no només els usos lingüístics en els contextos d'educació formal, sinó tots els contextos d'activitat als quals el nostre alumnat té accés i que li suposen oportunitats d'aprenentatge. Cal tindre en compte de la mateixa manera les diferents esferes de la vida en què es projecten les competències específiques d'aquesta matèria: l'espai personal, el social i l'escolar. L'aula s'ha d'obrir a la comunitat educativa i entorn del centre educatiu.

En tota l'etapa, com a pas previ al plantejament didàctic, i incorporant els principis del disseny universal, haurem d'assegurar-nos que no hi ha barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional del nostre alumnat amb la finalitat d'assegurar la seua participació i aprenentatge. En el cas de les llengües oficials, caldrà analitzar també si són o no les llengües familiars de l'alumnat a l'hora de plantejar les situacions, per a programar les propostes de manera contextualitzada i amb les bastides necessàries, aprofitant al mateix temps l'extraordinària riquesa de la diversitat lingüística, cultural o humana. Així mateix, en cada context sociolingüístic s'han de promoure transferències entre diferents llengües per a comprendre i produir missatges i textos.

Les situacions d'aprenentatge promouran que l'alumnat guanye autonomia progressivament mentre desenvolupa estratègies que li resultaran útils molt més enllà de l'aula. Per a això, és fonamental que la pràctica comunicativa siga freqüent i que compte, a més, amb retroalimentació constant tant per part del professorat com dels seus iguals. Això afavorirà també la consideració de l'error com una part natural i necessària de l'aprenentatge.

Els objectius seran exigents, però assolibles, i es modularà la dificultat quan siga necessari. En aquest sentit, és essencial que l'alumnat els conega i tinga clara la finalitat de la tasca, perquè això li permetrà focalitzar l'atenció en l'objectiu i activar, amb l'ajuda del professorat, els seus coneixements previs. Així, les situacions d'aprenentatge hauran de suposar un desafiament, però adaptant-se sempre a les característiques evolutives de l'alumnat al qual van dirigides, i incloent-hi diferents suports i formats, tant analògics com digitals.

Els i les estudiants construiran el seu aprenentatge mentre prenen consciència, guiats pel professorat, sobre les estructures comunicatives, els usos convencionals, les estratègies, les actituds i els sentiments implicats en les tasques lectores, escriptores, d'escolta, d'interacció o de mediació. De manera transversal, es fomentarà la curiositat i l'acceptació positiva de la diversitat lingüística, cultural i humana de l'entorn, i general.

Les situacions d'aprenentatge hauran de ser variades i autèntiques, partir d'un problema o necessitat que es vol resoldre i que té, d'una banda, sentit en el món real i, d'una altra, connexió amb les experiències i els interessos de l'alumnat. És a dir, han de ser situacions comunicatives reals, amb funció social, i significatives per a l'alumnat, en què el professorat prenga un rol de facilitador. Aquesta diversitat contribuirà a desenvolupar ments complexes capaces de crear solucions creatives i col·lectives, i proporcionarà a l'alumnat les bases necessàries per a afrontar els reptes que trobarà en el futur. Al llarg dels cursos de l'Educació Primària, les situacions deixaran de centrar-se majoritàriament en l'àmbit quotidià per a anar endinsant-se en el social i educatiu.

El paper determinant de les competències específiques de la matèria per a afrontar els desafiaments del segle XXI els converteix en un marc excel·lent per al disseny de situacions d'aprenentatge amb l'objectiu de capacitar el nostre alumnat a prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa.

Les situacions d'aprenentatge mobilitzaran al mateix temps diverses competències específiques interrelacionant-les. Escoltar un missatge oral o llegir un text pot ser l'inici d'una seqüència didàctica que posa en marxa moltes altres destreses: conversar, escriure o mediar. Així mateix, el treball interdisciplinari en les diferents matèries resulta fonamental perquè l'alumnat conega i treballi tant les destreses lingüístiques com els gèneres discursius propis dels diferents àmbits. En aquest sentit, el projecte lingüístic de centre marcarà, entre altres aspectes,

els acords metodològics i d'organització i suport relacionats amb l'ús i l'ensenyament de les llengües, i també indicarà en quina llengua s'imparteixen determinades àrees o matèries per a poder planificar situacions d'aprenentatge interdisciplinàries.

Les metodologies actives promouran el treball individual, així com la interacció, la col·laboració i la cooperació entre iguals i afavoriran progressivament que l'alumnat prenga més decisions sobre els objectius, la planificació del procés d'aprenentatge i l'avaluació. Aquestes situacions incorporaran de manera paral·lela la gestió de les emocions: clima de confiança, seguretat afectiva, empatia, cooperació emocional, mediació.

Les activitats de lectura han d'anar encaminades, des de primer cicle, a promoure el foment de la lectura i a la millora de la competència lectora, combinant els diferents objectius: llegir per a aprendre i llegir per plaer. Cal dissenyar-les tenint en compte el pla de foment lector del centre i l'ús de les biblioteques d'aula i de centre, com a part del procés d'aprenentatge quant al tractament de la informació. A partir del tercer cicle d'Educació Primària es pot iniciar l'alumnat en l'ús de les biblioteques virtuals afavorint així el desenvolupament de la competència digital.

L'aprenentatge de la llengua i la literatura transcendeix l'escola, per la qual cosa és necessari generalitzar els aprenentatges. Així doncs, les situacions han de donar resposta a les diferents situacions comunicatives, ja que l'ús de la llengua varia segons les necessitats del context, que és el que en determina tant la forma com el contingut. Per això els textos, com a gèneres discursius, s'han de contemplar, d'una banda, com una pràctica discursiva d'una esfera d'activitat social i, d'una altra, com una construcció amb unes característiques específiques. En qualsevol dels contextos, de manera transversal i contínua, s'afavorirà l'ús d'un llenguatge no discriminatori i s'entrenarà la detecció i el rebuig dels usos sexistes i racistes i els abusos de poder a través de la paraula.

A) Context personal: és fonamental dissenyar situacions que tinguin connexió amb les experiències personals de l'alumnat i impliquen l'expressió de sentiments, vivències, opinions i fets en un clima de confiança, respecte, escolta, afectivitat, empatia, cooperació i mediació. Aquestes situacions incidiran en les vivències per a posteriorment donar pas als aspectes formals (forma, planificació, acció i retroacció), utilitzant per a això diferents suports (físics i digitals).

B) Context social: s'han de dissenyar situacions que promoguen la cooperació i la participació de l'alumnat, tant en la vida del centre com en el seu entorn local. Es fomentarà el compromís ciutadà i la resolució pacífica dels conflictes a través del llenguatge, així com el desenvolupament de sentiments d'empatia i compassió, aportant els recursos necessaris per a actuar davant situacions d'inequitat i exclusió. Per a això és necessari oferir situacions que ajuden a corregir els desequilibris entre les llengües oficials, i ajuden a valorar els beneficis del plurilingüisme per al desenvolupament personal i social, tant des d'una perspectiva de l'entorn local com des d'una anàlisi més global.

Així mateix, es promourà la reflexió sobre valors i problemes ètics d'actualitat aprofundint en la necessitat de respectar i rebutjar qualsevol mena de prejudici, violència o manipulació. La utilització de les TIC ens permetrà, entre altres aspectes, traslladar de manera quasi immediata els discursos de l'àmbit social a l'aula i viceversa.

C) Context educatiu: les situacions han de propiciar que l'alumnat empre la llengua per a vehicular els diferents coneixements que estableix el currículum a través de definir, descriure, enunciar, explicar, demostrar, aplicar i practicar. Però, sobretot, aquestes situacions han de fomentar una actitud més activa de l'aprenent, usant el llenguatge per a analitzar, dissenyar, crear i avaluar el que diu, escriu i fa. Aquest caràcter crític i reflexiu l'ajudarà a prendre consciència del que ha après i a conèixer-se a si mateix com a aprenent, valorant la necessitat d'entendre la realitat per a poder desimboldre-s'hi amb autonomia, i desenvolupant les habilitats que li permetran continuar aprenent al llarg de la vida. Així doncs, aquestes situacions promouran en l'alumnat l'autoavaluació i l'autoconeixement sobre el seu procés d'aprenentatge.

En aquest context es fomentarà l'ús de suports digitals, incidint en l'aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital.

Quant a les situacions d'avaluació, qualsevol expressió del coneixement de l'alumnat és avaluable, és a dir,

les mateixes situacions d'aprenentatge ens aportaran les dades que faciliten un seguiment adequat del procés d'ensenyament-aprenentatge. Per això, el paper de l'avaluació és essencial i haurà d'estar present en tota situació d'aprenentatge, destaca la seua dimensió formativa i formadora i té rellevància especial l'autoavaluació i la coavaluació.

En aquest sentit, és imprescindible dissenyar uns instruments d'avaluació adequats i variats que faciliten el seguiment per part del professorat i la reflexió i l'autoregulació de l'alumnat. Entre els instruments d'avaluació hi hauria els dossiers d'aprenentatge, les rúbriques, les llistes de comprovació, la gravació i la revisió de les produccions discursives, els quaderns de camp, els diaris de treball, el quadern de treball al laboratori, les exposicions orals, els assajos escrits, les entrevistes, o els debats. En tot cas, les situacions d'avaluació hauran de promoure que l'alumnat expresse el seu coneixement utilitzant diferents vies (orals, escrites, gràfiques, audiovisuals).

Finalment, quant a l'avaluació sumativa, s'haurà de tindre sempre en compte l'accessibilitat en la presentació, els temps i els ritmes, i caldrà ajustar-se en cada cas a les característiques i les necessitats de l'alumnat.

6. Criteris d'avaluació

Competència específica 1. Criteris d'avaluació

CE1. Multilingüisme i interculturalitat

4t de Primària	6é de Primària
1.1. Identificar les varietats lingüístiques de l'entorn.	1.1. Identificar i valorar les varietats lingüístiques de la Comunitat Valenciana, de l'Estat espanyol i del món.
1.2. Mostrar interès per l'ús del valencià en situacions comunicatives habituals.	1.2. Mostrar interès per l'ús del valencià en les diferents situacions comunicatives de l'àmbit personal, social i educatiu.
1.3. Mostrar interès i respecte per les varietats lingüístiques del seu entorn immediat, i identificar algunes expressions d'ús habitual.	1.3. Mostrar interès i respecte per les varietats lingüístiques del seu entorn, i identificar les seues característiques bàsiques.
1.4. Identificar en contextos senzills, amb ajuda del docent, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i reconèixer la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural.	1.4. Detectar en contextos pròxims, de manera guiada, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i valorar la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.
1.5. Amb l'ajuda del docent, reflexionar sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua, a partir de l'observació i la comparació de paraules i oracions de diferents llengües pròximes a l'alumnat.	1.5. Reflexionar i buscar exemples, de manera guiada, sobre aspectes del funcionament de la llengua, a partir de l'observació, la comparació i la manipulació de paraules, oracions i textos, de diferents llengües.

Competència específica 2. Criteris d'avaluació

CE2. Comprensió oral i multimodal

4t Primària	6é Primària
2.1. Escoltar de manera activa i interpretar, amb l'ajuda del docent, textos orals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.	2.1. Escoltar de manera activa, interpretar i valorar, de manera guiada, textos orals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.
2.2. Interpretar el sentit global i les idees	2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals

principals de textos orals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.	i secundàries de textos orals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada sobre el que ha escoltat.
2.3 Escoltar de manera activa i interpretar, amb l'ajuda del docent, textos multimodals senzills en mitjans digitals, de l'àmbit personal, social i educatiu.	2.3 Escoltar de manera activa, interpretar i valorar diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, de manera guiada, de l'àmbit personal, social i educatiu.
2.4 Interpretar el sentit global i les idees principals de textos multimodals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconeixent la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressant, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.	2.4 Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos multimodals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns aspectes formals elementals, i donar una opinió raonada.

Competència específica 3. Criteris d'avaluació

CE3. Comprensió escrita i multimodal

4t Primària	6é Primària
3.1 Llegir amb bona fluïdesa, de manera silenciosa i en veu alta, i interpretar, amb ajuda del docent, textos escrits i multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.	3.1 Llegir amb bona fluïdesa, de manera silenciosa i en veu alta, interpretar i valorar, de manera guiada, textos escrits i multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.
3.2 Aplicar, de manera guiada, diferents estratègies per comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals de textos escrits sobre coneixements pròxims a l'alumnat.	3.2 Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals argumentades de diferents textos sobre coneixements diversos.
3.3 Identificar el tipus de text i l'estructura principal dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, i iniciar-se en l'avaluació de la seua fiabilitat.	3.3 Identificar el tipus i l'estructura dels textos i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, avaluar-ne la qualitat, la fiabilitat, la idoneïtat en funció de l'objectiu de la lectura, així com algunes de les característiques lingüístiques específiques de cada tipus de text
3.4 Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent d'una o dues fonts, de l'àmbit personal, social i educatiu, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, amb l'ajuda del docent.	3.4 Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent de dues o més fonts, de l'àmbit personal, social i educatiu, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals en mitjans digitals, de manera guiada.

3.5 Aplicar, amb ajuda del docent, diferents estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable i reconèixer que pot no ser fiable, iniciar-se en el contrast de la informació i utilitzar-la citant les referències bibliogràfiques.	3.5 Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació, en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable, contrastar la informació i utilitzar-la citant les referències bibliogràfiques.

Competència específica 4. Criteris d'avaluació

C4. Expressió oral

4t Primària	6é Primària
4.1 Produir, amb ajuda del docent, discursos orals senzills, amb sentit, sobre coneixements pròxims a l'alumne, de tipologia diversa i ajustats a situacions comunicatives habituals.	4.1 Produir, de manera guiada, discursos orals estructurats, sobre coneixements diversos, ajustats a la situació comunicativa i als gèneres discursius de l'àmbit personal, social i educatiu, utilitzant connectors bàsics.
4.2 Produir discursos orals amb una pronunciació clara, un volum adequat i una postura corporal correcta, i iniciar-se en l'ús de suports audiovisuals.	4.2 Produir discursos orals amb una pronunciació clara, i amb un ritme i entonació adequats, i incorporar recursos no verbals bàsics que reforcen el discurs i fent ús de suports audiovisuals.
4.3 Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari bàsic i estructures morfosintàctiques senzilles.	4.3 Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari adequat, sense expressions col·loquials, i amb varietat d'estructures morfosintàctiques, amb una reflexió progressiva en l'ús de la llengua.
4.4 Localitzar i seleccionar informació en una o dues fonts, de manera acompanyada i compartir oralment els resultats citant-ne les fonts.	4.4 Localitzar, seleccionar i contrastar informació en dues o més fonts, analògiques i digitals, de manera guiada, i compartir oralment els resultats adoptant un punt de vista personal i citant-ne les fonts.

Competència específica 5. Criteris d'avaluació

CE5. Expressió escrita i multimodal

4t Primària	6é Primària
5.1. Produir, a partir d'exemples bàsics i amb ajuda del professorat, textos escrits i multimodals senzills que responguen a les característiques plantejades, amb una estructura coherent i utilitzant vocabulari no discriminatori bàsic d'ús freqüent.	5.1. Produir, a partir d'exemples i de manera guiada, textos escrits i multimodals de gèneres discursius de l'àmbit personal, social i educatiu adequats i coherents, amb vocabulari no discriminatori apropiat i estratègies bàsiques de cohesió.
5.2. Utilitzar, amb suport i ajuda del professorat, els coneixements elementals d'ortografia i gramàtica necessaris en la	5.2. Utilitzar, de manera acompanyada puntualment i amb reflexió progressiva, els coneixements lingüístics i discursius bàsics

situació d'aprenentatge.	necessaris en la situació d'aprenentatge i la terminologia elemental corresponent.
5.3. Planificar i revisar, de manera dialogada i acompanyada pel professorat, mitjançant instruments i estratègies elementals, com a part explícita del procés d'escriptura.	5.3. Planificar, textualitzar, revisar i editar, de manera guiada, mitjançant instruments i estratègies bàsiques, com a part explícita del procés d'escriptura.
5.4. Localitzar, seleccionar i gestionar, de manera acompanyada, la informació d'una o dues fonts i incloure les seues referències en compartir-la.	5.4. Localitzar, seleccionar, gestionar i integrar en el text, de manera puntualment acompanyada, la informació de dues o més fonts i incloure les seues referències en compartir-la.

Competència específica 6. Criteris d'avaluació
CE6. Interacció oral, escrita i multimodal

4t Primària	6é Primària
6.1 Interactuar oralment, amb l'acompanyament del docent, en situacions comunicatives habituals, utilitzant un vocabulari bàsic i no discriminatori, un ritme pausat i el llenguatge no verbal, utilitzant estratègies d'escolta amb la finalitat de mantindre el tema i respectar les convencions establides.	6.1 Interactuar oralment, de manera pautaada, sobre coneixements que s'ajusten a la situació comunicativa, a través de diferents suports, utilitzant un vocabulari apropiat i ètic i recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, l'entonació, el ritme pausat, o el llenguatge no verbal, utilitzant estratègies d'escolta activa per a la construcció d'un discurs comú.
6.2. Utilitzar, de manera acompanyada, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva progressant en la gestió dialogada de conflictes.	6.2. Utilitzar, amb l'ajuda de pautes, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada, el consens i la gestió dialogada de conflictes.
6.3. Identificar i rebutjar, de manera acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.	6.3. Identificar i rebutjar, de manera progressivament autònoma, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.
6.4. Interactuar en textos escrits i multimodals, de manera asíncrona i guiada, mostrant empatia i respecte, utilitzant estratègies per a expressar missatges senzills estructurats amb un vocabulari bàsic d'ús freqüent i no discriminatori.	6.4. Interactuar en textos escrits, de manera asíncrona i síncrona amb ajuda, mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors, utilitzant estratègies per a expressar missatges adequats amb un vocabulari apropiat i ètic.
	6.5 Interactuar en textos multimodals, de manera asíncrona i guiada, mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors.

Competència específica 1. Criteris d'avaluació
CE7. Mediació oral, escrita i multimodal

4t Primària	6é Primària
7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes de comprensió recíproca entre parlants de llengües o varietats lingüístiques diferents sobre assumptes quotidians.	7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes de comprensió recíproca entre parlants de llengües o varietats lingüístiques diferents, en situacions habituals dels àmbits

	personal, social i educatiu.
7.2. Interpretar un missatge breu i senzill en L2 (valencià o castellà), i transmetre la informació bàsica o explicar conceptes en la seua L1 (valencià o castellà o una altra llengua), de manera oral, de manera guiada, facilitant la comprensió entre interlocutors sobre assumptes quotidians en el seu entorn més pròxim.	7.2. Comprendre un missatge breu i senzill, i comunicar-ne la informació o explicar-ne els conceptes, de manera oral o escrita entre llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2); tot això en textos sobre assumptes diversos que incloquen vocabulari freqüent.
7.3. Identificar i utilitzar, de manera acompanyada i molt bàsica, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió oral d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1), com ara l'ús del llenguatge no verbal, o simplificar o adaptar el missatge.	7.3. Seleccionar i utilitzar, de manera guiada, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió oral i escrita d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2), com ara l'ús del llenguatge no verbal, o simplificar o adaptar el missatge.

Competència específica 8. Criteris d'avaluació
CE8. Lectura autònoma

4t Primària	6é Primària
8.1. Llegir de manera autònoma o guiada obres diverses adequades a la seua edat i textos escrits i multimodals de l'àmbit personal, social i educatiu, seleccionar amb autonomia creixent els que millor s'ajusten als seus gustos i interessos i iniciar-se així en la construcció de la seua identitat lectora.	8.1. Llegir de manera autònoma obres diverses adequades a la seua edat i textos escrits i multimodals de l'àmbit personal, social i educatiu, ser conscient dels seus gustos i seleccionar les lectures amb criteri propi i amb autonomia progressiva.
8.2. Compartir les experiències de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit educatiu.	8.2. Compartir les experiències de lectura, en suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit educatiu i social.

Competència específica 9. Criteris d'avaluació
CE9. Competència literària

4t Primària	6é Primària
9.1. Llegir i escoltar textos literaris senzills, propis de la tradició literària, adequats a l'edat i amb ajuda del docent.	9.1. Llegir i escoltar fragments literaris senzills i obres completes, pròxims als interessos de l'alumne, i de manera guiada.
9.2. Interpretar textos senzills de la tradició popular oral, literària, dins d'un context sociocultural pròxim.	9.2. Interpretar i relacionar textos literaris senzills de la literatura popular i d'autoria coneguda, en el marc de la tradició literària i del context sociocultural pròxim.
9.3. Expressar l'opinió sobre textos de tradició literària, amb paraules pròpies de l'alumne i amb ajuda del docent.	9.3. Expressar opinió sobre textos i obres literàries, utilitzant alguns recursos retòrics bàsics dels gèneres, de manera guiada.

9.4. Crear versions de textos literaris senzills i breus (contes, poemes, cançons, dramatitzacions), individualment i col·lectiva.	9.4. Crear versions de textos literaris senzills (contes, poemes, cançons, dramatitzacions), individualment i col·lectiva.
9.5. Participar en manifestacions literàries, recitals, representacions teatrals, partint de models i amb ajuda del docent.	9.5. Participar en manifestacions literàries, recitals, representacions teatrals, partint de models i de manera guiada.

ESBORRANY

7. Annex. Correspondència entre els ensenyaments mínims i els currículums de la Comunitat Valenciana

Etapa: Educació Primària

Àrea/matèria: Valencià/Castellà: Llengua i Literatura

Correspondència ensenyaments mínims i el currículum de la Comunitat Valenciana

		Ensenyaments mínims: competències específiques									
		CE 1 Familiaritzar-se amb la diversitat lingüística del món	CE 2 Comprendre i interpretar textos orals	CE 3 Produir textos orals	CE 4 Comprendre i interpretar textos escrits	CE 5 Produir textos escrits i multimodals	CE6 Buscar, seleccionar i contrastar informació	CE7 Llegir de manera autònoma	CE8 Llegir, interpretar i analitzar obres o fragments literaris	CE 9 Reflexionar de manera guiada sobre el llenguatge	CE10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica
Currículum de la Comunitat Valenciana: competències específiques	CE 1 Multilingüisme i interculturalitat										
	CE 2 Comprensió oral i multimodal										
	CE 3 Comprensió escrita i multimodal										
	CE 4 Expressió oral										
	CE 5 Expressió escrita i multimodal										
	CE 6 Interacció oral, escrita i multimodal										
	CE 7 Mediació oral, escrita i multimodal										
	CE 8 Lectura autònoma										
	CE 9 Competència literària										

(ii) Les competències específiques del Decret de mínims que tenen una correspondència directa amb altres competències específiques respectives de la proposta curricular de la Comunitat Valenciana són les següents:

- CE1 Familiaritzar-se amb la diversitat lingüística del món amb CE1 Multilingüisme i interculturalitat
- CE2 Comprendre i interpretar textos orals amb CE2 Comprensió oral i multimodal
- CE7 Llegir de manera autònoma amb CE8 Lectura autònoma
- CE8 Llegir, interpretar i analitzar obres o fragments literaris amb C9 Competència literària

Les competències específiques del Decret de mínims que no tenen una correspondència unívoca amb alguna competència específica de la proposta curricular de la Comunitat Valenciana serien:

- CE3 Produir textos orals correspon als perfils competencials de tres competències específiques de la nostra proposta: CE4 Expressió oral, CE6 Interacció oral, escrita i multimodal i CE7 Mediació oral, escrita i multimodal. La nostra proposta pretén que els perfils competencials de producció oral, interacció oral i mediació oral tinguen una descripció competencial pròpia separatament. La intenció final és garantir que cadascun dels perfils competencials s'integre de manera eficaç en contextos d'ús específics, una vegada que els docents hagen dissenyat les situacions d'aprenentatge pertinents i hagen incorporat també els sabers bàsics necessaris per a l'adquisició de cadascuna de les tres competències específiques del nostre model.

D'altra banda, la presència en la nostra proposta de les competències específiques 6 (Interacció) i 7 (Mediació) obeeix a la intenció de dissenyar un currículum de llengües coherent que permeta un treball integrat, tant a l'aula com en els centres educatius, de les diferents llengües del currículum. Així doncs, les competències específiques 6 i 7 tenen correlat en el currículum de llengua estrangera.

CE5 Produir textos escrits i multimodals correspon directament amb la CE5 de la nostra proposta: Expressió escrita i multimodal. A més, està present també en el perfil competencial corresponent a la producció escrita de les competències CE6 (Interacció) i CE7 (Mediació) per les mateixes raons que s'han apuntat en els paràgrafs anteriors.

La competència específica C6 Buscar, seleccionar i contrastar informació té repartits els perfils competencials entre diferents competències específiques (i els seus criteris d'avaluació), de la proposta de la Comunitat Valenciana, concretament CE3 Comprensió oral i multimodal, CE Comprensió escrita i multimodal, CE5 Expressió escrita i multimodal i CE7 Mediació oral, escrita i multimodal. Igual que en el cas anterior, la intenció inherent al nostre model és que la selecció i el contrast de la informació es realitzen en contextos d'ús relacionats amb competències específiques de producció, de recepció i de mediació. Es vol evitar així el treball descontextualitzat dels perfils competencials que serien propis de la CE6 del Decret de mínims.

La competència específica CE 9 Reflexionar de manera guiada sobre el llenguatge impregna la major part de les competències específiques de la proposta de la Comunitat Valenciana, tal com pot observar-se, tant en la mateixa descripció de les competències com en els criteris d'avaluació que preparen les situacions d'aprenentatge i avaluació. En efecte, des del nostre punt de vista, la reflexió sobre les estructures de la llengua i la seua aplicació només pot fer-se d'una manera competencial si s'associa a contextos específics d'ús, i aquests contextos els proporcionen les competències específiques 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7 del nostre model.

La competència específica CE10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica també està present en diverses de les nostres competències i en els seus criteris d'avaluació, concretament en la 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7. Aquesta competència està present sobretot en la CE1, i d'una manera especial en les competències que impliquen producció, interacció i mediació, ja que són aquestes les que proporcionen les situacions d'ús lingüístic en què més necessari és aplicar els perfils competencials d'aquesta CE10 del Decret de mínims.

Justificació de la correspondència dels sabers bàsics

				Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)			
				2n Cicle		3r Cicle	
Bloc		SB	G	Bloc 1		Bloc 1	
Currículum de la Comunitat Valenciana: Blocs (B) Subblocs (SB) i Grups (G) de sabers	B1	1.1.	G1	X		X	
	B2	2.1	G1				
		2.2	G1				
		2.3	G1				
		2.4.	G1				
			G2				
			G3				
		2.5	G1				
	2.6	G1					
	B3	3.1	G1				
		3.2	G1				

				Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)					
				2n Cicle		3r Cicle			
				Bloc 2		Bloc 2			
	Bloc	SB	G						
Currículum de la Comunitat Valenciana: Blocs (B) Subblocs (SB) i Grups (G) de sabers	B1	1.1	G1	X		X			
	B2	2.1	G1		X	X	X		
		2.2	G1		X		X	X	
		2.3	G1			X		X	
		2.4.	G1		X			X	
			G2		X			X	
			G3		X			X	
		2.5	G1		X		X		
	2.6	G1		X		X			
	B3	3.1	G1						
		3.2	G1						

				Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)			
				2n Cicle		3r Cicle	
				Bloc 3		Bloc 3	
	Bloc	SB	G				
Currículum de la Comunitat Valenciana: Blocs (B) Subblocs (SB) i Grups (G) de sabers	B1	1.1.	G1				
	B2	2.1	G1				
		2.2	G1				
		2.3	G1				
		2.4.	G1				
			G2				
			G3				
		2.5	G1				
	2.6	G1					
	B3	3.1	G1	X			X
		3.2	G1	X			X

				Ensenyaments mínims. Blocs de sabers bàsics (MEFP)				
				2n Cicle		3r Cicle		
Bloc		SB	G	Bloc 4		Bloc 4		
Currículum de la Comunitat Valenciana: Blocs (B) Subblocs (SB) i Grups (G) de sabers	B1	1.1.	G1					
	B2	2.1	G1	X		X		
		2.2	G1					
		2.3	G1	X		X		
		2.4.	G1					
			G2					
			G3					
		2.5	G1					
	2.6	G1						
	B3	3.1	G1					
		3.2	G1					

Ensenyaments mínims

Blocs de sabers bàsics:

Bloc 1: Les llengües i els seus parlants

Bloc 2: Comunicació (Sabers comuns, Comunicació i interacció oral, Comprensió lectora, Producció escrita, Alfabetització informacional)

Bloc 3: Educació literària

Bloc 4: Reflexió sobre la llengua i els seus usos en el marc de propostes la producció i comprensió de textos orals, escrits i multimodals.

Currículum de la Comunitat Valenciana

B1: Llengua i ús

SB 1.1. Les llengües i els seus parlants

B2. Estratègies comunicatives

SB 2.1. Sabers comuns

SB 2.2. Alfabetització informacional

SB 2.3. Reflexió sobre la llengua

SB 2.4. Comunicació i interacció oral

G1. Comprensió oral
G2. Expressió oral
G3. Interacció oral
SB 2.5. Comprensió escrita
SB 2.6. Expressió escrita

B3. Educació Literària

SB 3.1. Hàbit lector
SB 3.2. Literatura

ESBORRANY

Justificació de la correspondència dels criteris d'avaluació

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària CE 1				
		Segon cicle		Tercer cicle		
		CrEv1.1	CrEv1.2	CrEv1.1	CrEv1.2	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv1.1	X			
		CrEv1.2	X			
		CrEv1.3	X			
		CrEv1.4		X		
		CrEv1.5	X	X		
	Tercer cicle	CrEv1.1			X	
		CrEv1.2			X	
		CrEv1.3			X	
		CrEv1.4				X
		CrEv1.5			X	X

Ensenyaments mínims

CE1: familiaritzar-se amb la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i multicultural d'Espanya per a

afavorir la reflexió interlingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Segon cicle

CrEv1.1. Mostrar interès i respecte per les diferents llengües i varietats dialectals del seu entorn, i identificar algunes expressions d'ús quotidià.

CrEv1.2. Identificar, amb una certa autonomia i en contextos senzills, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i reconèixer la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural.

Tercer cicle

CrEv1.1. Mostrar interès i respecte per les diferents llengües i varietats dialectals, i identificar les característiques fonamentals del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes i les llengües familiars de l'alumnat.

CrEv1.2. Detectar, amb autonomia creixent i en contextos senzills, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i valorar la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv1.1. Iniciar-se en el coneixement de les varietats lingüístiques de la Comunitat Valenciana, de l'Estat espanyol i del món.

CrEv1.2. Mostrar interès per l'ús del valencià en situacions comunicatives habituals.

CrEv1.3. Mostrar interès i respecte per les varietats lingüístiques del seu entorn immediat, i identificar algunes expressions d'ús habitual.

CrEv1.4. Identificar en contextos senzills, amb ajuda del docent, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i reconèixer la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural.

CrEv1.5. Reflexionar amb l'ajuda del docent sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua, a partir de l'observació i la comparació de paraules i oracions de diferents llengües pròximes a l'alumnat.

Tercer cicle

CrEv1.1. Conèixer i valorar les varietats lingüístiques de la Comunitat Valenciana, de l'Estat espanyol i del món.

CrEv1.2. Mostrar interès per l'ús del valencià en les diferents situacions comunicatives de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv1.3. Mostrar interès i respecte per les varietats lingüístiques del seu entorn, i identificar les seues característiques bàsiques.

CrEv1.4. Detectar en contextos pròxims, de manera guiada, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i valorar la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.

CrEv1.5. Reflexionar i buscar exemples, de manera guiada, sobre aspectes del funcionament de la llengua, a partir de l'observació, la comparació i la manipulació de paraules, oracions i textos, de diferents llengües.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària CE 2		
		Segon cicle		Tercer cicle
		CrEv2.1	CrEv2.1	CrEv2.1
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv2.1	X	
		CrEv2.2	X	
		CrEv2.3	X	
		CrEv2.4	X	
	Tercer cicle	CrEv2.1		X
		CrEv2.2		X
		CrEv2.3		X
		CrEv2.4		X

Ensenyaments mínims

CE2: comprendre i interpretar textos orals identificant el sentit general i la informació més rellevant, i valorar amb ajuda aspectes formals i de contingut bàsics per a construir coneixement i respondre a diferents necessitats comunicatives.

Segon cicle

CrE2.1. Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconèixer-ne les idees principals, els missatges explícits i els missatges implícits més senzills, i progressar, de manera acompanyada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

Tercer cicle

CrEv2.1. Comprendre el sentit de textos orals i multimodals senzills, reconèixer-ne les idees principals i els missatges explícits i implícits, i valorar-ne el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera acompanyada, alguns elements formals elementals.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv2.1. Escoltar de manera activa i interpretar, amb ajuda del docent, textos orals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos orals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

CrEv2.3. Escoltar de manera activa i interpretar, amb l'ajuda del docent, textos multimodals senzills en mitjans digitals, de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos multimodals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer-ne la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

Tercer cicle

CrEv2.1. Escoltar de manera activa, interpretar i valorar, de manera guiada, textos orals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos orals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada sobre el que ha escoltat.

CrEv2.3. Escoltar de manera activa, interpretar i valorar diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, de manera guiada, de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos multimodals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària CE 3			
		Segon cicle		Tercer cicle	
		CrEv3.1	CrEv3.2	CrEv3.1	CrEv3.2
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv4.1	X		
		CrEv4.2	X		
		CrEv4.3	X		
		CrEv6.1		X	
		CrEv6.2		X	
		CrEv6.3		X	
	Tercer cicle	CrEv4.1			X
		CrEv4.2			X
		CrEv4.3			X
		CrEv6.1			X
		CrEv6.2			X
		CrEv6.3			X

Ensenyaments mínims

CE3: produir textos orals amb coherència, claredat i registre adequats per a expressar idees, sentiments i conceptes; construir coneixement; establir vincles personals; participar amb autonomia i una actitud cooperativa i empàtica en interaccions orals variades.

Segon cicle

CrEv3.1. Produir textos orals coherents, amb planificació acompanyada, ajustant el discurs a la situació comunicativa i utilitzant recursos no verbals bàsics.

CrEv3.2. Participar en interaccions orals espontànies o reglades, respectant les normes bàsiques de la cortesia lingüística i iniciar-se així en estratègies d'escolta activa.

Tercer cicle

CrEv3.1 Produir textos orals de manera autònoma, coherent i fluida, en contextos formals senzills i utilitzant correctament recursos verbals i no verbals bàsics.

3.2. Participar en interaccions orals espontànies o reglades, respectant les normes de la cortesia lingüística i desenvolupant estratègies senzilles d'escolta activa i de cooperació conversacional.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv4.1. Produir, amb l'ajuda del docent, discursos orals senzills, amb sentit, sobre coneixements pròxims a l'alumne, de tipologia diversa i ajustats a situacions comunicatives habituals.

CrEv4.2. Produir discursos orals amb una pronunciació clara, un volum adequat i una postura corporal correcta, i iniciar-se en l'ús de suports audiovisuals.

CrEv4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari bàsic i amb estructures morfosintàctiques senzilles.

CrEv6.1 Interactuar oralment, amb l'ajuda del docent, en situacions comunicatives habituals, utilitzant un vocabulari bàsic i no discriminatori, un ritme pausat i el llenguatge no verbal, utilitzant estratègies d'escolta amb la finalitat de mantindre el tema i respectar les convencions establides.

CrEv6.2. Utilitzar, de manera acompanyada, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva i progressar en la gestió dialogada de conflictes.

CA 6.3. Identificar i rebutjar, de manera dialogada i acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

Tercer cicle

CrEv4.1. Produir, de manera guiada, discursos orals estructurats, sobre coneixements diversos, ajustats a la situació comunicativa i als gèneres discursius de l'àmbit personal, social i educatiu, utilitzant connectors bàsics.

CrEv4.2. Produir discursos orals amb una pronunciació clara, i amb un ritme i una entonació adequats, incorporant recursos no verbals bàsics que reforcen el discurs i fent ús de suports audiovisuals.

CrEv4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari adequat, sense expressions col·loquials, i amb varietat d'estructures morfosintàctiques, amb reflexió progressiva en l'ús de la llengua.

CrEv6.1. Interactuar oralment, de manera guiada, sobre coneixements que s'ajusten a la situació comunicativa, a través de diferents suports, utilitzant un vocabulari apropiat i ètic i recursos com la cortesia lingüística, l'etiqueta digital, l'entonació, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, utilitzant estratègies d'escolta activa per a la construcció d'un discurs comú.

CrEv6.2. Utilitzar, amb l'ajuda necessària, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada, el consens i la gestió dialogada de conflictes.

CrEv6.3. Identificar i rebutjar, de manera acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària CE 4			
		Segon cicle		Tercer cicle	
		CrEv4.1	CrEv4.2	CrEv4.1	CrEv4.2
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv3.1	X		
		CrEv3.2	X		
		CrEv3.3		X	
		CrEv3.4		X	
		CrEv3.5		X	
	Tercer cicle	CrEv3.1			X
		CrEv3.2			X
		CrEv3.3			X
		CrEv3.4			X
		CrEv3.5			X

Ensenyaments mínims

CE4: comprendre i interpretar textos escrits, reconèixer-ne el sentit global, les idees principals i la informació explícita, i amb ajuda fer reflexions elementals sobre aspectes formals i de contingut, per a adquirir i construir coneixement i respondre a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Segon cicle

CrEv4.1. Llegir de manera silenciosa i en veu alta textos escrits i multimodals senzills, identificar-ne el sentit global i la informació rellevant i integrar, de manera acompanyada, la informació explícita.

CrEv4.2. Valorar, de manera acompanyada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals de textos escrits i multimodals, i iniciar-se així en l'avaluació de la seua fiabilitat.

Tercer cicle

CrEv4.1. Llegir de manera silenciosa i en veu alta textos escrits i multimodals senzills, identificar-ne el sentit global i la informació rellevant, fer inferències directes de manera acompanyada i superar la interpretació literal.

CrEv.2. Valorar, de manera acompanyada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals de textos escrits i multimodals, i avaluar-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat en funció del propòsit de lectura.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Primer cicle

CrEv3.1. Llegir amb bona fluïdesa, de manera silenciosa i en veu alta, i interpretar, amb l'ajuda del docent, textos escrits i multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv3.2. Aplicar, de manera guiada, diferents estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals de textos escrits sobre coneixements pròxims a l'alumnat.

CrEv3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura principal dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, i iniciar-se així en l'avaluació de la seua fiabilitat.

CrEv3.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent d'una o dues fonts, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, amb l'ajuda del docent, de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv3.5. Aplicar, amb l'ajuda del docent, diferents estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable i reconeixent que pot no ser fiable, iniciar-se en el contrast de la informació i utilitzar-la citant les referències bibliogràfiques.

Tercer cicle

CrEv3.1. Llegir amb bona fluïdesa, de manera silenciosa i en veu alta, i interpretar i valorar, de manera guiada, textos escrits i multimodals senzills de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv3.2. Aplicar, de manera guiada, tota mena d'estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals argumentades de diferents textos sobre coneixements diversos.

CrEv3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, i avaluar-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat en funció de l'objectiu de la lectura, així com algunes de les característiques lingüístiques específiques de cada tipus de text.

CrEv3.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent de dues o més fonts, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals en mitjans digitals, de manera guiada, de l'àmbit personal, social i educatiu.

CA 3.5. Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació, en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable, contrastar la informació i utilitzar-la citant les referències bibliogràfiques.

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació d'Educació Primària CE 5		
		Segon cicle	Tercer cicle	
		CrEv5.1	CrEv5.1	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv5.1	X	
		CrEv5.2	X	
		CrEv5.3	X	
		CrEv6.4	X	
		CrEv7.2	X	
	Tercer cicle	CrEv5.1		X
		CrEv5.2		X
		CrEv5.3		X
		CrEv6.4		X
		CrEv7.2		X

Ensenyaments mínims

CE5: produir textos escrits i multimodals, amb correcció gramatical i ortogràfica bàsica, seqüenciant correctament els continguts i aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió i edició per a construir coneixement i donar resposta a demandes comunicatives concretes.

Segon cicle

CrEv5.1. Produir textos escrits i multimodals senzills i coherents, en diferents suports, seleccionat el model discursiu que millor responga a cada situació comunicativa, i iniciar-se així en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles i progressar, de manera acompanyada, en l'ús d'estratègies senzilles, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició.

Tercer cicle

CrEv5.1. Produir textos escrits i multimodals coherents de relativa complexitat, en diferents suports, seleccionant el model discursiu que millor responga a cada situació comunicativa, i progressar així en l'ús de les normes gramaticals i ortogràfiques bàsiques, i utilitzar, de manera puntualment acompanyada, estratègies senzilles, individuals o grupals, de planificació, redacció, revisió i edició.

Curriculum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv5.1. Produir, a partir d'exemples bàsics i amb l'ajuda del professorat, textos escrits i multimodals senzills que responguen a les característiques plantejades amb una estructura coherent i utilitzant vocabulari no discriminatori bàsic d'ús freqüent.

CrEv5.2. Utilitzar, amb el suport i l'ajuda del professorat, els coneixements elementals d'ortografia i gramàtica necessaris en la situació d'aprenentatge.

CrEv5.3. Planificar i revisar, de manera dialogada i acompanyada pel professorat, mitjançant instruments i estratègies elementals com a part explícita del procés d'escriptura.

CA 5.4. Localitzar, seleccionar i gestionar, de manera acompanyada, la informació d'una o dues fonts i incloure'n les referències en compartir-la.

CrEv6.4. Interactuar en textos escrits i multimodals, de manera asíncrona i guiada, mostrant empatia i respecte, utilitzant estratègies per a expressar missatges senzills estructurats amb un vocabulari bàsic d'ús freqüent i no discriminatori.

7.2. Interpretar un missatge breu i senzill en L2, i transmetre la informació bàsica o explicar conceptes en la seua L1, de manera oral, de manera guiada, amb la possibilitat de recórrer a l'ajuda d'altres participants o a fonts documentals, i facilitar així la comprensió entre interlocutors sobre assumptes quotidians en el seu entorn més pròxim.

Tercer cicle

CrEv5.1. Produir, a partir d'exemples i de manera guiada, textos escrits i multimodals de gèneres discursius de l'àmbit personal, social i educatiu adequats i coherents amb vocabulari no discriminatori apropiat i estratègies bàsiques de cohesió.

CrEv5.2. Utilitzar, de manera puntualment acompanyada i amb reflexió progressiva, els coneixements lingüístics i discursius bàsics necessaris en la situació d'aprenentatge i la terminologia elemental corresponent.

CrEv5.3. Planificar, textualitzar, revisar i editar, de manera guiada, mitjançant instruments i estratègies bàsiques, com a part explícita del procés d'escriptura.

CrEv5.4. Localitzar, seleccionar, gestionar i integrar en el text, de manera puntualment acompanyada, la informació de dues o més fonts i incloure les seues referències en compartir-la.

CrEv6.4. Interactuar en textos escrits, de manera asíncrona i síncrona amb ajuda; mostrar empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels

interlocutors, utilitzant estratègies per a expressar missatges adequats amb un vocabulari apropiat i ètic.

CrEv6.5. Interactuar en textos multimodals, de manera asíncrona i guiada, mostrant empatia i respecte per les diferents necessitats, idees i motivacions dels interlocutors.

7.2. Comprendre un missatge breu i senzill, i comunicar-ne la informació o explicar-ne els conceptes, de manera oral o escrita, entre llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2); textos que incloguen vocabulari freqüent, de manera guiada, amb la possibilitat de recórrer a l'ajuda d'altres participants.

ESBORRANY

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària CE 6		
		Segon cycle		Tercer cycle
		CrEv6.1	CrEv6.1	CrEv6.1
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cycle	CrEv2.2	X	
		CrEv2.4	X	
		CrEv3.4	X	
		CrEv3.5	X	
		CrEv4.4	X	
		CrEv5.4	X	
		CrEv7.3	X	
	Tercer cycle	CrEv2.2		X
		CrEv2.4		X
		CrEv3.4		X
		CrEv3.5		X
		CrEv4.4		X
		CrEv5.4		X
	CrEv7.3		X	

Ensenyaments mínims

CE6: buscar, seleccionar i contrastar informació procedent de dues o més fonts, de manera planificada i amb l'acompanyament degut, avaluar-ne la fiabilitat i reconèixer-ne

alguns riscos de manipulació i desinformació, per a transformar-la en coneixement i comunicar-la de manera creativa, adoptant un punt de vista personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Segon cicle

CrEv6.1. Compartir els resultats d'un procés d'investigació senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interés personal o ecosocial, realitzat de manera acompanyada, que implique la localització, la selecció i el contrast d'informació de diferents fonts, incloent-hi les digitals, recrear-la mitjançant l'adaptació creativa de models donats i citar-ne les fonts.

Tercer cicle

CrEv6.1. Compartir els resultats d'un procés d'investigació senzill, individual o grupal, sobre algun tema d'interés personal o ecosocial, realitzat de manera acompanyada, que implique la localització, la selecció i el contrast d'informació de diferents fonts, incloent-hi les digitals, recrear-la de manera creativa en esquemes propis i citar-ne les fonts.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos orals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

CrEv2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos multimodals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer-ne la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

CrEv3.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent d'una o dues fonts, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals senzills en mitjans digitals, amb l'ajuda del docent, de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv3.5. Aplicar, amb l'ajuda del docent, diferents estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements de manera responsable i reconèixer que pot no ser fiable, iniciar-se en el contrast de la informació i utilitzar-la citant-ne les referències bibliogràfiques.

CrEv4.4. Localitzar i seleccionar informació en una o dues fonts, de manera acompanyada i compartir oralment els resultats citant-ne les fonts.

CrEv5.4. Localitzar, seleccionar i gestionar, de manera acompanyada, la informació d'una o dues fonts i incloure'n les referències en compartir-la.

CrEv7.3 Identificar i utilitzar, de manera guiada i molt bàsica, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió oral d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1), com puga ser l'ús del llenguatge no verbal, simplificar o adaptar el missatge amb el seu repertori lingüístic, en situacions que requerisquen ajudar un tercer a comprendre el missatge o explicar la idea general o aspectes específics d'un text oral, amb suport de suports físics o digitals.

Tercer cicle

CrEv2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos orals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada sobre el que ha escoltat.

CrEv2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos multimodals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada.

CrEv3.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació senzilla procedent de dues o més fonts, i avaluar-ne la utilitat en funció dels objectius de lectura en diferents textos multimodals en mitjans digitals, de manera guiada, de l'àmbit personal, social i educatiu.

CrEv3.5. Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a la cerca, la selecció i la gestió de la informació, en diferents textos multimodals, per a ampliar coneixements

de manera responsable, contrastar la informació i utilitzar-la citant-ne les referències bibliogràfiques.

CrEv4.4. Localitzar, seleccionar i contrastar informació en dues o més fonts, analògiques i digitals, de manera guiada, i compartir oralment els resultats adoptant un punt de vista personal i citant-ne les fonts.

CA 5.4. Localitzar, seleccionar, gestionar i integrar en el text, de manera puntualment acompanyada, la informació de dues o més fonts i incloure'n les referències en compartir-la.

CrEv7.3. Seleccionar i utilitzar, de manera guiada, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió oral i escrita d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2), com ara l'ús del llenguatge no verbal, simplificar o adaptar el missatge amb el seu repertori lingüístic, en situacions que requerisquen ajudar un tercer a comprendre el missatge; o explicar la idea general o aspectes específics d'un text oral o escrit, amb l'ajuda de suports físics o digitals.

ESBORRANY

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària			
		CE 7			
		Segon cicle		Tercer cicle	
		CrEv7.1	CrEv7.2	CrEv7.1	CrEv7.2
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv8.1	X		
		CrEv8.2		X	
	Tercer cicle	CrEv8.1			X
		CrEv8.2			

Ensenyaments mínims

CE7: Llegir de manera autònoma obres diverses seleccionades atenent els seus gustos i interessos, compartir les experiències de lectura, per a iniciar la construcció de la identitat lectora, fomentar el gust per la lectura com a font de plaer i gaudir de la seua dimensió social.

Segon cicle

CrEv7.1. Llegir de manera autònoma o acompanyada textos de diversos autors i autores, ajustats als seus gustos i interessos i seleccionats amb autonomia creixent, i avançar en la construcció de la seua identitat lectora.

CrEv7.2. Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, i participar en comunitats lectores en l'àmbit escolar.

Tercer cicle

CrEv7.1. Llegir de manera autònoma textos de diversos autors i autores ajustats als seus gustos i interessos, seleccionats amb criteri propi, i progressar així en la construcció de la seua identitat lectora.

CrEv7.2. Compartir l'experiència de lectura, en suports diversos, i participar en comunitats lectores en l'àmbit escolar o social.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv8.1. Llegir de manera autònoma o guiada obres diverses adequades a la seua edat i textos escrits i multimodals de l'àmbit personal, social i educatiu, seleccionant amb autonomia creixent els que millor s'ajusten als seus gustos i interessos, i iniciar-se així en la construcció de la seua identitat lectora.

CrEv8.2. Compartir les experiències de lectura, amb suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit educatiu.

Tercer cicle

CrEv8.1. Llegir de manera autònoma obres diverses adequades a la seua edat, i textos escrits i multimodals de l'àmbit personal, social i educatiu, i seleccionar amb criteri propi els que millor s'ajusten als seus gustos i interessos, i progressar així en la construcció de la seua identitat lectora.

CrEv8.2. Compartir les experiències de lectura, amb suports diversos, participant en comunitats lectores en l'àmbit educatiu i social

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària				
		CE 8				
		Segon cicle		Tercer cicle		
		CrEv8.1	CrEv8.2	CrEv8.1	CrEv8.2	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv9.1	X			
		CrEv9.2	X			
		CrEv9.3	X			
		CrEv9.4		X		
		CrEv9.5		X		
	Tercer cicle	CrEv9.1			X	
		CrEv9.2			X	
		CrEv9.3			X	
		CrEv9.4				X
		CrEv9.5				X

Ensenyaments mínims

CE8: Llegir, interpretar i analitzar, de manera acompanyada, obres o fragments literaris adequats al seu desenvolupament, establir relacions entre aquests i identificant el gènere literari i les seues convencions fonamentals, per a iniciar-se en el reconeixement de la literatura com a manifestació artística i font de plaer, coneixement i inspiració per a crear textos d'intenció literària.

Segon cicle

CrEv8.1. Escoltar i llegir textos variats de la literatura infantil universal, que recullen diversitat d'autors i autores, relacionar-los en funció de temes i aspectes elementals del

gènere literari, i interpretar-los i relacionar-los amb altres manifestacions artístiques o culturals de manera acompanyada.

CrEv8.2. Produir, de manera acompanyada, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, i recrear de manera personal els models donats en diferents suports, i complementar-los amb altres llenguatges artístics

Tercer cicle

CrEv8.1. Escoltar i llegir de manera acompanyada textos literaris adequats a la seua edat, que recullen diversitat d'autors i autores, relacionar-los en funció dels temes i d'aspectes elementals de cada gènere literari, i interpretar-los, valorar-los i relacionar-los amb altres manifestacions artístiques o culturals de manera progressivament autònoma.

CrEv8.2. Produir, de manera progressivament autònoma, textos senzills individuals o col·lectius amb intenció literària, reelaborar amb creativitat els models donats, en diferents suports i complementar-los amb altres llenguatges artístics.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv9.1. Llegir i escoltar textos literaris senzills, propis de la tradició literària, adequats a l'edat i amb ajuda del docent.

CrEv9.2. Interpretar textos senzills de la tradició popular oral, literària, dins d'un context sociocultural pròxim.

CrEv9.3. Expressar l'opinió sobre textos de tradició literària, amb paraules pròpies de l'alumne i amb ajuda del docent.

CrEv9.4. Crear versions de textos literaris senzills i breus (contes, poemes, cançons, dramatitzacions), de manera individual i col·lectiva.

CrEv9.5. Participar en manifestacions literàries, recitals, representacions teatrals, partint de models i amb ajuda del docent.

Tercer cicle

CrEvA9.1. Llegir i escoltar fragments literaris senzills i obres completes, pròxims als interessos de l'alumne i de manera guiada.

CrEv9.2. Interpretar i relacionar textos literaris senzills amb l'autoria, en el marc de la tradició literària i el context sociocultural pròxim.

CrEv9.3. Expressar opinió sobre textos i obres literàries, utilitzant alguns recursos retòrics bàsics dels gèneres, de manera guiada.

CrEv9.4. Crear versions de textos literaris senzills (contes, poemes, cançons, dramatitzacions), de manera individual i col·lectiva,

CrEv9.5. Participar en manifestacions literàries, recitals, representacions teatrals, partint de models i de manera guiada.

ESBORRANY

		Ensenyaments mínims: criteris d'avaluació Educació Primària				
		CE 9				
		Segon cicle		Tercer cicle		
		CrEv9.1	CrEv9.2	CrEv9.1	CrEv9.2	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv1.5	X			
		CrEv2.2	X			
		CrEv2.4	X			
		CrEv3.2	X	X		
		CrEv3.3	X	X		
		CrEv4.3	X			
		CrEv5.2	X			
		CrEv5.3		X		
		CrEv6.3		X		
			CrEv7.3		X	
	Tercer cicle	CrEv1.5			X	
		CrEv2.2			X	
		CrEv2.4			X	
		CrEv3.2			X	X
		CrEv3.3			X	X
		CrEv4.3			X	
		CrEv5.2			X	
		CrEv5.3				X
		CrEv6.3				X
		CrEv7.3			X	

ESBORRANY

Ensenyaments mínims

CE9: reflexionar de manera guiada sobre el llenguatge a partir de processos de producció i comprensió de textos en contextos significatius, utilitzant la terminologia elemental adequada per a iniciar-se en el desenvolupament de la consciència lingüística i millorar les destreses de producció i comprensió oral i escrita.

Segon cicle

CrEv9.1. Formular conclusions elementals sobre el funcionament de la llengua, prestant especial atenció a la relació entre el subjecte i el verb, a partir de l'observació, la comparació i la manipulació de paraules, enunciats i textos, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.

CrEv9.2. Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera acompanyada, a partir de la reflexió metalingüística i usant la terminologia bàsica adequada.

Tercer cicle

CrEv9.1. Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua de manera acompanyada, formulant hipòtesi i buscant contraexemples, a partir de l'observació, comparació i manipulació de paraules, enunciats i textos, en un procés acompanyat de producció o comprensió de textos en contextos significatius.

CrEv9.2. Revisar i millorar els textos propis i aliens i esmenar alguns problemes de comprensió lectora, de manera progressivament autònoma, a partir de la reflexió metalingüística i usant la terminologia bàsica adequada.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv1.5. Reflexionar amb l'ajuda del docent, sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua, a partir de l'observació i la comparació de paraules i oracions de diferents llengües pròximes a l'alumnat.

CrEv2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos orals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer-ne la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

CrEv2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals de textos multimodals senzills sobre coneixements pròxims a l'alumnat, reconèixer-ne la informació explícita i algunes informacions implícites senzilles, i progressar, de manera guiada, en la valoració crítica del contingut i dels elements no verbals elementals.

CrEv3.2. Aplicar, de manera guiada, diferents estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals de textos escrits sobre coneixements pròxims a l'alumnat.

CrEv3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura principal dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, iniciar-se en l'avaluació de la seua fiabilitat.

CrEv4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari bàsic i estructures morfosintàctiques senzilles.

CrEv5.2. Utilitzar, amb suport i ajuda del professorat, els coneixements elementals d'ortografia i gramàtica necessaris en la situació d'aprenentatge.

CrEv5.3. Planificar i revisar, de manera dialogada i acompanyada pel professorat, mitjançant instruments i estratègies elementals com a part explícita del procés d'escriptura.

CrEv6.3. Identificar i rebutjar, de manera dialogada i acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

CrEv7.3. Identificar i utilitzar, de forma guiada i molt bàsica, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió oral d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L2-L1), com puga ser l'ús del llenguatge no verbal, simplificar o adaptar el missatge amb el seu repertori lingüístic, en situacions que requerisquen ajudar un tercer a

comprendre el missatge o explicar la idea general o aspectes específics d'un text oral, amb suport de suports físics o digitals.

Tercer cicle

CrEv1.5. Reflexionar i buscar exemples, de manera guiada, sobre aspectes del funcionament de la llengua, a partir de l'observació, la comparació i la manipulació de paraules, oracions i textos, de diferents llengües.

CrEv2.2. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos orals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada sobre el que ha escoltat.

CrEv2.4. Interpretar el sentit global i les idees principals i secundàries de textos multimodals senzills de coneixements diversos, extraure informació explícita i implícita en el text, fer deduccions, valorar el contingut i els elements no verbals elementals i, de manera guiada, alguns elements formals elementals, i donar una opinió raonada.

CrEv3.2. Aplicar, de manera guiada, tot tipus d'estratègies per a comprendre el sentit global i la informació específica, distingir les idees principals de les secundàries, inferir significats no explícits i fer algunes valoracions personals argumentades de diferents textos sobre coneixements diversos.

CrEv3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, avaluar-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat en funció de l'objectiu de la lectura, així com algunes de les característiques lingüístiques específiques de cada tipus de text.

CrEv4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari adequat, sense expressions col·loquials, i amb varietat d'estructures morfosintàctiques, amb reflexió progressiva en l'ús de la llengua.

CrEv5.2. Utilitzar, de manera puntualment acompanyada i amb reflexió progressiva, els coneixements lingüístics i discursius bàsics necessaris en la situació d'aprenentatge i la terminologia elemental corresponent.

CrEv5.3. Planificar, textualitzar, revisar i editar, de manera guiada, mitjançant instruments i estratègies bàsiques, com a part explícita del procés d'escriptura.

CrEv6.3. Identificar i rebutjar, de manera acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

CrEv7.3. Seleccionar i utilitzar, de manera guiada, estratègies que faciliten la comprensió i l'expressió oral i escrita d'informació en diferents llengües del seu repertori (L1-L1, L2-L1, L1-L2), com puga ser l'ús del llenguatge no verbal, simplificar o adaptar el missatge amb el seu repertori lingüístic, en situacions que requerisquen ajudar un tercer a comprendre el missatge; o explicar la idea general o aspectes específics d'un text oral o escrit, amb suport de suports físics o digitals.

		Educació Primària				
		CE 10				
		Segon cicle		Tercer cicle		
		CrEv10.1	CrEv10.2	CrEv10.1	CrEv10.2	
Currículum de la Comunitat Valenciana: criteris d'avaluació	Segon cicle	CrEv1.4	X			
		CrEv3.3	X			
		CrEv4.3	X			
		CrEv5.1	X			
		CrEv6.2		X		
		CrEv6.3	X			
		CrEv7.1		X		
	Tercer cicle	CrEv1.4			X	
		CrEv3.3			X	
		CrEv4.3			X	
		CrEv5.1			X	
		CrEv6.2				X
		CrEv6.3			X	
		CrEv7.1				X

Ensenyaments mínims

CE10: posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica utilitzant un llenguatge no discriminatori, detectar i rebutjar els abusos de poder a través de la paraula per a afavorir un ús no només eficaç, sinó també ètic del llenguatge.

Segon cicle

CrEv10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i identificar els abusos de poder a través de la paraula mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre els aspectes bàsics, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.

CrEv10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva i el consens, i progressar en la gestió dialogada de conflicte.

Tercer cicle

CrEv10.1. Rebutjar els usos lingüístics discriminatoris i els abusos de poder a través de la paraula identificats mitjançant la reflexió grupal acompanyada sobre diferents aspectes, verbals i no verbals, que regeixen la comunicació, tenint en compte una perspectiva de gènere.

CrEv10.2. Utilitzar, amb l'acompanyament i la planificació necessaris, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada i la gestió dialogada de conflictes, i proposar solucions creatives.

Currículum de la Comunitat Valenciana

Segon cicle

CrEv1.4. Identificar en contextos senzills, amb ajuda del docent, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i reconèixer la pluralitat lingüística del seu entorn com una font de riquesa cultural.

CrEv3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura principal dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, i iniciar-se en l'avaluació de la seua fiabilitat.

CrEv4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari bàsic i estructures morfosintàctiques senzilles.

CrEv5.1. Produir, a partir d'exemples bàsics i amb l'ajuda del professorat, textos escrits i multimodals senzills que responguen a les característiques plantejades amb una estructura coherent i utilitzant vocabulari no discriminatori bàsic d'ús freqüent.

CrEv6.2. Utilitzar, de manera acompanyada, estratègies bàsiques per a la comunicació assertiva i progressar en la gestió dialogada de conflictes.

CrEv6.3. Identificar i rebutjar, de manera dialogada i acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

CrEv7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes de comprensió recíproca entre parlants de llengües o varietats lingüístiques diferents, sobre assumptes quotidians.

Tercer cicle

CrEv1.4. Detectar en contextos pròxims, de manera guiada, prejudicis i estereotips lingüístics freqüents, i valorar la pluralitat lingüística del món com una font de riquesa cultural.

CrEv3.3. Identificar el tipus de text i l'estructura dels textos, i valorar, de manera guiada, el contingut i els aspectes formals i no verbals elementals dels textos escrits i multimodals, i avaluar-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat en funció de l'objectiu de la lectura, així com algunes de les característiques lingüístiques específiques de cada tipus de text.

CrEv4.3. Realitzar produccions orals utilitzant un llenguatge no discriminatori, adaptat a la situació de comunicació i a l'interlocutor, amb un vocabulari adequat, sense

expressions col·loquials, i amb varietat d'estructures morfosintàctiques, amb reflexió progressiva en l'ús de la llengua.

CrEv5.1. Produir, a partir d'exemples i de manera guiada, textos escrits i multimodals de gèneres discursius de l'àmbit personal, social i educatiu adequats i coherents amb vocabulari no discriminatori apropiat i estratègies bàsiques de cohesió.

CrEv6.2. Utilitzar, amb l'ajuda necessària, estratègies bàsiques per a la deliberació argumentada, el consens i la gestió dialogada de conflictes.

CrEv6.3. Identificar i rebutjar, de manera acompanyada, els usos lingüístics discriminatoris a través de la reflexió conjunta.

CrEv7.1. Mostrar interès per participar en la solució de problemes de comprensió recíproca entre parlants de llengües o varietats lingüístiques diferents, sobre assumptes quotidians de l'àmbit personal, social i educatiu.

ESBORRANY